Twentse Taalbank

BANKROET

De ondergang van Johan Willem Simon van Haersolte 1810

M.L. Hansen (ed.)

O V E R I J S S E L S E H A N D S C H R I F T E N 9

EPE 2001

BANKROET

De ondergang van Johan Willem Simon van Haersolte

1810

© Uitgegeven door STRENG, Epe 2001

Alle rechten voorbehouden. Niets aan deze uitgave mag op enige manier verveelvoudigd of openbaar gemaakt worden, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Inhoudsopgave

Inleiding 7

Brieven 9

Bijlagen 184

Correspondentie overzicht 190

Literatuur 194

Index 105

Inleiding

Johan Willem Simon (Jan) van Haersolte (1764-1817) was een zoon van de Gelderse edelman Coenraad Willem van Haersolte van Zwaluwenburg en Luthera Anna Agatha van der Capellen. Hij was hun vierde kind, en na hem werden nog zes kinderen geboren. Uit het tweede huwelijk van zijn vader met Maria Josepha Hannetieau werd een meisje geboren.

Na de Latijnse school studeerde Jan van Haersolte rechten maar brak zijn studie af en monsterde aan bij de marine om een reis naar Amerika te maken. Het schip raakte in een storm zwaar beschadigd en zonk, Jan bracht het er ter nauwernood levend af. Hij verliet de marine en nam dienst in het leger, raakte betrokken in de patriottenbeweging en vluchtte in 1787 naar Frankrijk, waar hij enige jaren in het Franse leger diende.

In het vaderland terug, wist hij de functie van ambtsjonker te bemachtigen en na 1795, de Fransen in het land en de Bataafse republiek een feit, steeg zijn politieke ster pijlsnel. Hij werd maire van Arnhem, hij had zitting in de Nationale Vergadering, hij was lid van het Comité tot de algemene zaken van het bondgenootschap te Lande (de voormalige Raad van State), hij werd raad en muntmeester-generaal, chef van de administratie van het agentschap van Oorlog, lid van het Vertegenwoordigend Lichaam, lid van het Wetgevend Lichaam en uiteindelijk lid van de Nationale Rekenkamer.

In 1795, in Den Haag, midden in het feestgedruis ter ere van de komst van de Fransen, ontmoette Jan van Haersolte de twintigjarige Annette Bangeman. Hij werd op slag verliefd. Binnen vier maanden werd het huwelijk gesloten. Met zijn vrouw betrok Jan een woning aan de Kneuterdijk te Den Haag. Zijn oudere broers hadden weinig met het huwelijk op. Al het kapitaal kwam van Jan; Annette had geen geld, geen bezittingen en van adel was zij ook al niet. Haar vader was koopman van de Oostindische Compagnie geweest, en woonde op het landgoed De Hulst in de Meierij van Den Bosch.

Al snel was het duidelijk dat Jan en Annette niet bij elkaar pasten. Jan van Haersolte hield van huiselijkheid en rust. Annette hield van veel mensen om zich heen, van vrolijkheid en uithuizigheid. Al dat uitgaan vond Jan een bron van ondeugden, een bedreiging van zijn huiselijk geluk en daarbij was hij een jaloers man, hij had Annette het liefst voor zichzelf. Dat irriteerde haar, en om haar weer in een goed humeur te brengen, gaf hij aan al haar grillen toe. Ook de dure.

De snel wisselende regeringen deden verwoede pogingen om de staatskas gezond te houden, en namen ingrijpende beslissingen. Renteverlaging en al of niet verplichte staatsobligaties, in combinatie met de buitenlandse politiek, deden de beurskoersen sterk schommelen. Jan van Haersolte volgde de ontwikkelingen vol spanning op de voet, maar gokte verkeerd. Weldra was de financiële positie van Jan van Haersolte net zo precair als die van het land. Na een paar missers op de Beurs was zijn kapitaal verdwenen, hij sloot enige leningen af en stak weldra voor rond de 30.000 gulden in de schulden. Hij vulde het ene gat met het andere, stapelde lening op lening. Jan hield Annette zo veel mogelijk buiten de financiële problemen, en zij beperkte haar uitgaven niet. De zorgen maakten hem humeurig en knorrig, en dat had zijn weerslag op Annette. De ruzies waren veelvuldig en luidruchtig, want Annette liet haar ‘woeste driften’ de vrije loop. Het huwelijk werd een mislukking, voor Jan een regelrechte ramp. Zijn vrouw wilde niets meer van hem weten en als vader had hij zijn plicht – de huiselijke deugden doorgeven aan zijn kinderen – verzaakt. Hij faalde in alle opzichten en betreurde het bitter.

In 1810 vluchtte Jan van Haersolte voor zijn schuldeisers en vond onderdak bij zijn halfzus en haar man Pieter Jan Bangeman (de oudste broer van Annette) in de Meierij van Den Bosch. Op dit buitenlandse terrein was hij betrekkelijk veilig voor vervolging. Hij had niet meer bij zich dan de kleren die hij bij zijn door paniek ingegeven vlucht, droeg. Annette en de kinderen waren achtergebleven en werden uit de woning gezet, de boedel werd voor een deel openbaar verkocht.

Jan van Haersolte verweet zijn familie dat zij niet hielpen maar dat was niet zo. Zij hadden hem bijgestaan zolang er hoop op uitkomst was en zij de middelen konden missen. Zoals iedereen kreeg ook de familie Van Haersolte te kampen met een gebrek aan baar geld. De renteverlagingen en de steeds veranderende koers van de regering met de daarmee samenhangende onzekerheden en verlies van functies, maakten de familie voorzichtig.

Alleen een vertrek naar Oost-Indië zou uitkomst bieden, maar daar wilde Jan van Haersolte absoluut niet naar toe. Na ruim een jaar vond hij werk in de havens van Duitsland. De val van Napoleon betekende ook het einde van dit werk. Naar Holland kon hij niet terug omdat zijn schulden nog onbetaald waren. Berooid vestigde hij zich in Den Bosch. Zijn vrouw kreeg van koning Willem I toestemming een bureau van de Brusselse loterij te Maastricht te openen, alwaar Jan van Haersolte korte tijd later overleed.

De in deze uitgave opgenomen brieven hebben betrekking op het bankroet van Jan van Haersolte en op zijn huwelijkssituatie, die hij als een van de belangrijkste oorzaken van alle ellende hield. Het is de correspondentie tussen beide echtgenoten, aangevuld met brieven van kinderen, familie, vrienden en relaties.

Waar het voor de leesbaarheid wenselijk was, zijn leestekens toegevoegd of weggelaten, en bij twijfel over hoofdletters en spaties is gekozen voor een moderne spelling. Overduidelijke verschrijvingen zijn verbeterd.

De brieven bevinden zich in het Rijksarchief van Overijssel, in het familie-archief Van Haersolte (tak Haerst), inventaris nummers 7, 16, 18, 23, 40, 42, 43, 61, 65 en 249.

H.G.M. Regnier-Hansen en J.P. Regnier dank ik voor de correcte weergave van de Frans-talige correspondentie.

1. Brief van J.W. van Arp aan Johan W.S. van Haersolte, 21 juni 1795.

Burger Haersolte

Zeer Hoog Geachte vriend
en waardige Meedeburger!

Ik heb Uwe waardige letteren wel ontfangen, over UEd[eles] aanstaande Huwelyk. ik kan UEd[ele] betuygen uyt grond van myn hert in lange geen brief te hebben ontfangen welke my zoo veel plaisier gedaan heeft als deese, en ik wensch zeer hertelyk dat UEd[ele] en waarde Bruyd[1] zoo veel heyl en genoegen zullen smaaken als immer waardige Echtgenooten hebben ondervonden. God geeve UEd[edelen] beyde een lang en gelukkig leeven, en schenken U zoo veel heyl en zeegen als Zyne oneyndige wysheyd weet geschikt te weesen U beyder geluk tot in den Grysten ouderdom te volmaaken. met een woord hebt malkander hertelyk Lief. en daar ik zie uyt UEd[eles] schryvens dat Uwen Liefde voor elkander opregt is. zoo kan het niet anders zyn, of twee zulke Nobele & Edelmoedige characters zullen den seegen & goed keuring van den Almagtige [2] God wegdraagen, en by alle braave menschen in hooge agting en vriendschap zyn. en ieder die UEd[eles] waarde kend, moet den dag zeegene en UEd[elen] alle geluk toewenschen.
Ik doe zulks uyt een opregt hert en vriendschap voor UEd[elen] beyde, en hoop dat UEd[elen] in gezondheyd en vreugde Uwen echt zult voltrekken, en dat dezelve U lange zal byblyven, en alle waare geneugten dezelve moogen ver[ge]sellen tot in den hoogsten ouderdom.
Ik heb UEd[eles] Commissie heeden met een brief aan myn Broeder & suster[2] afgelegd. als meede mondelinge Communicatie gedaan aan myn waarde heer Kip, en zoo als UEd[ele] hem wel noemt de goede Cap[itein] Blaauw, aan de zuyvere en opregte wenschen van beyde behoeven UEd[elen] niet te twyffelen, zy maaken beyde UEd[elen] hunne hertelyke Complimenten des wegens,
onze waarde Nigt van Haaftten is zondag of heeden *drie weeken* geleeden getrouwd met de Heer Frescarode, dezelve zal ik van de week gaan zien en de communicatie doen, zy zullen beyde daar veel deel in neemen. zy heeft een goed Huwelyk gedaan, een braaf [3] man, en die een zeer goede Kostwinning heeft, hy heeft haar meede uyt oprechte genegendheyd gepretendeerd, hy is een man die haar waard is. en een groote affaire heeft. met een woord zy is gelukkig, en zoo hoop ik dat myn waarde vriend & vrindinne ook zullen zyn.
ontfangt van al myn huysgenooten de heyl wensch, en weest verseekerd dat ik altoos U beyder vriend zal zyn, van de uwen behoef ik niet te twyffelen, ik Groet u beyde meede zeer hertelyk. van avond by wel weesen zullen wy daar een Glaasje op neemen. en UEd[elen] alle geluk en heylsryken zegen toe wenschen. Ik teekenen met alle hooge agting. vriendschap en heyl & Broederschap.

J:W: van Arp

Amsterdam
den 21 *Juny 1795*

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 t/m 3 beschreven, kant 4 blanco.

1. Anna T.J. Bangeman. Zij waren op 8 juli 1795 te Den Haag getrouwd.
2. Beiden niet nader getraceerd.

2. Brief van Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 27 juni 1795.

Copie Coppenhagen den 27 Juny 1795.
het 1ste jaer der Bat[aafse] vrijheid.

Het is met plaisier lieve annette dat ik de pen opvatte om aan U te schryven, ik heb altoos buitengemeen veel deel genomen, aan alles wat u interesseerde, en nu daar gy in een ander staat overgaat verdubbelt myn belang in uw welvaart. Weldra zult gy Egtgenoote, mogelyk moeder zyn. de pligten die op u leggen zyn groot, en uw mogelyk nog onbekent, dog naarmate gy dezelve kennen leert, zult gy ondervinden, dat de uitoeffening daarvan noodzakelyk is, om duurzaam gelukkig te zyn. van de leevenswyze in u eerste huwelyks-jaaren, hangt het geluk uws leevens af.
Indien Gy die van de *bon ton* wilt volgen, zyt Gy verlooren, dog zoo Gy het huisselyk geluk najaagt, zult Gy een duurzaam geluk vinden. Uw man[1] moet u alles zyn, hem te behaagen moet uw eerste zorge weezen; Zyn liefde hebt gy reeds, dog tragt in tyds zyn agting en Vriendschap te gewinnen, om u voor altoos van zyn liefde te verzeekeren, zulks zal u niet zwaar vallen, en indien gy het vertrouwen onder uw beide eens vast gestelt ziet, zo wagt u wel daarvan eenig misbruik te maaken. Ziet uw man altoos als uw eerste raadgeever aan, en dan zult gy de vervoering gemakkelyk ontgaan kunnen. Verhaalt Hem de avances, die men u maakt, (die meenigvuldig genoeg zullen zyn) als een tydverdryf tusschen uw beiden, zonder egter indiscreet te zyn, en met anderen daarover te spotten, dan zulks word dikwils voor coquetterie aangezien.
[2] Uw man zal jaloers zyn; dog laat uw zulks niet verveelen, maar denkt altoos dat dit een teeken zyner liefde is, en wagt u vooral daar geen boosheid over te toonen, verdubbeld uwe attentie en liefkoozingen veel eer, om Hem zulks uit de gedagten te brengen; tragt ook nooit om intime vriendinnen te hebben, en vooral zulken niet die in kwaade naam staan, houd u altoos op een gewisse afstand van haar; Gy zult verleiders genoeg hebben, dan dat Gy kwaaden raad van deezen nodig hebt; Zo Gy u eens voorgenoomen hebt, duurzaam gelukkig te willen zyn, en voor en teegenspoed met u egtgenoot te willen deelen, zult Gy een vermaak vinden in sacqrifices te doen, die u mooglyk thans ontbeerlyk schynen. Denkt voor alle dingen lieve annette, en laat u deeze gedagte nooit uit het geheugen gaan, dat het bewust zyn, van deugdzaam te weesen, de grootste tevreedenheid veroorzaakt, en dat zulks het eenigst middel is, om het leeven draaglyk te maaken wanneer men tegenspoeden heeft, en dat men eerst dan ongelukkig is, wanneer dit bewustzijn niet meer in weesen is.
Zie daar myn raad, voor Gy de gewigtige loopbaan van vrouw en moeder intreed. Uw man zal uw mogelyk dit alles herhaalen, en dan moet het u des te heiliger zyn;
Ik spreek met u als Broeder, Hy als man, dog denkt altoos dat zy u beste vrienden zyn. Lieve annette wanneer zal ik getuigen van uw tevredenheid kunnen zyn, en van de vrolyke oogenblikken, welke Gy smaken zult; ik deel van verre in uwe vreugde, en zie U geluk als een deel van het myne aan; schenkt my uw vriendschap: Gy hebt myn liefde.
[3] Eens zal ik U, uit de armen van u Egtgenoot neemen, en u omhelzende overtuigen, dat ik steeds ben, uw opregt liefhebbende Broeder.

C:D:E:J: Bangeman Huygens.

Aantekeningen:
kopiebrief, afgeschreven door Johan W.S. van Haersolte. Dubbel gevouwen, kant 1 t/m 3 beschreven, kant 4 blanco.

1. Johan W.S. van Haersolte.

3. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 19 mei 1803.

Amsterdam donderdag avond 19 Mey 1803

Dierbaare en lieve vrouw!

De Uwe van gisteren is my wel geworden. aangenaam was my [in] de uwe van te verneemen dat gy myn lieve antje en de kinderen[1] wel zijt, ik heb hier tot nog toe niets gedaan, om dat men nog geen tyding heeft van goed of kwaad[2], ik vertrouw altyd op tyding van *toon*[3] te zullen ontfangen, om met grond iets te kunnen doen; hier word thans niets gedaan, ieder is bevreest, dog het gaat langzaamerhand weeder na de hoogte, gisteren avond zyn [wij] na de vreede[4] geweest, 52 ¼ en heeden weder 51 ½. ik verveel my dodelijk, en heb een akelige tyd vol vrees en schrik, ik ben nog nergens geweest, eens vyf minuuten by van Laer, die ik braaf de kop heb gewassen, over zyn brutaliteit, overigens ga ik om elf uur uit, in een koffyhuis op den Dam, daar Jan[5], Dom, en de Jood van tyd tot tyd by mij koomen; daar blyf ik zitten tot dat ik met *Jan* na huis ga om te eeten, dan schryf ik U, en toon, drinken thee, en gaan weder zaamen om 8 uur uit, tot elf uur; kon ik iets uitvoeren tot myn voordeel, dan was het nog wat, dog zo lang er geen tyding komt, daar ik op aan kan, durf ik niets van aanbelang te onderneemen, daarby komt dat het zeer moeyelyk is, om van solide menschen te koopen, of er aan te verkoopen, want de eerste mathadors loopen gevaar van te springen, als 5 a 6 p[ro]c[ent] variatie komt; en by de eerste goede [2] of kwaade tijding gebeurt dit zeeker. alles wel overwogen, heb ik moeten besluiten, hoe gaarne ik U hoe eerder hoe liever hartelyk in myn armen wenschte te drukken, en hoe bitter ik mij hier verveel, om vooreerst nog te blyven, en heeden avond, nog morgen vroeg niet te vertrekken, maar hier aftewagten wat er gebeuren moet, want binnen 24 uur moeten wy nu tog goede of kwaade tyding weeten; en was ik dan niet meer hier, dan zoude ik een vergeefsche reis gedaan hebben; en dus tot ons voordeel en belang, moet ik het hier nu afwagten; ik schrijf heeden avond een brief aan onse President[6] dat ik zwaar verkouden ben en koorts heb, en de reis niet kan doen, ik heb zulks ook aan *toon* geschreeven; en heb gebeeden, om zig tog op alles te informeeren, en my dadelijk een expresse te zenden. ik hoop en denk tog dat het goede of kwaade nieuws schielyk zal koomen, dog hoe gaarne ik hier vandaan wilde, kan ik zulks nu niet bepalen, zo lang gy dus niet weet wanneer ik kom, schryft gy mij alle avonden, want was ik een dag zonder tyding van U, dan was ik in staat om overtekoomen, dit is mij een groote troost; verzuimt dit dus niet, zo gy my geen verdriet wilt doen. tante *doortje* is heden morgen by van Laer gekoomen; adieu lieve, dierbare vrouw; ik omhels U duizent maal in gedagten, zoent Coentje en Jan braaf voor papa; en zyt verzeekert, dat ik tot de dood toe ben

u getrouwe en liefhebbende
man.
JWS van Haersolte.

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 en 2 beschreven, kant 3 blanco, kant 4 adres: Aan den Burger / J:W:S: van Haersolte, / Lid van het wetgeevend lighaam, / woont in het groot voorhout N°*332*. / in / *s'Hage.*

1. Coenradina W.M.J. en Johan J. van Haersolte.
2. De beurskoersen waren instabiel. De onrust werd deels veroorzaakt door de verkoop van Louisiana door Frankrijk aan de Verenigde Staten van Amerika voor de som van 15 miljoen

dollar. De betaling verliep via de bankiershuizen Hope & co. in Amsterdam en Baring in Londen. Het contract werd op 22 mei 1803 ondertekend.
Een tweede oorzaak van de onzekerheden in de financiële wereld was de expeditie van Napoleon tegen Engeland. Voor de bouw van een sterke vloot kocht Napoleon onderdelen in Rusland, waarvoor Hope & co. 8 miljoen francs had voorgeschoten, hoewel het accoord nog niet was ondertekend en de roebel zeer instabiel was (Buist, *At spes non fracta*, 187-190).

3. Anthonij F.R.E. van Haersolte van Staverden was directeur van de Bataafse Republiek.
4. P. Vreede.
5. P. Jan Bangeman van de Hulst.
6. De president van het Wetgevend Lichaam, waar Johan W.S. van Haersolte van 2 november 1801 tot 29 april 1805 namens Gelderland lid van was (Elias, *Volksrepresentanten [...]*, 100).

4. Brief van E.G. Ardesch aan Johan W.S. van Haersolte, 28 januari 1804.

Waarde Vriend!

Onophoudelyk ben ik nog in beweeging om meerder penningen voor UEd[ele] te negotieeren[1] doch deswegens alweer het oude parool, de klaagtoonen over werkelijke en eventueele geldheffingen, doen de menschen, die anders nog wel iets doen konden, rondborstig er voor uit koomen, dat zy volkoomen geldeloos zijn, en geen raad weten hoe de aanstaande heffing te voldoen; evenwel heb ik hoop om in maart f 2000 guld[en]s te bekoomen, en zo ik maar occasie weet tot meerder, zal ik 't gewis accepteeren al moest ik een halve gulden meer interest beloven.
Hier nevens de twee obligatien, die UEd[ele] en Mevrouw (omdat mij gevraagd wierd of UEd[ele] getrouwd waard) geliefd te teekenen, en mij alsdan terug te zenden - Ik heb de zelve op begeerte van den geldschieter in onze ordinaire form gegooten, doch UEd[ele] kan gerust zyn, dat dezelve binnen den eerstvolgende twee jaaren niet opgezegd zullen worden, dus kan UEd[ele] dezelve (dunkt mij) alzo wel teekenen, zo UEd[ele] er anders bedenkingen op heeft zend ze my dan maar ten fine van redres terug. - Ik wenschte wel dat ik in staat was, meerder aanspraak op UEd[eles] geoffreerde diensten te kunnen maaken, evenwel neem ik de vrijheid UEd[ele] een mijner naastbestaanden aan Uwe veel vermogende influentie, zo op het Staatsbewind, als in de Wetgeving, aan te beveelen - Het is mijn Vaders Zusters Zoon, mijn geachte Neef van der Plaat woonende thans te Harderwijk, dewelke voor eenige dagen alhier by mij gelogeerd is geweest, en die, terwijl wij over de publique zaaken spraaken, geen groote redenen scheen te hebben, om voor het Gouvernement [2] ten zijnen opzigte, te noemen - of Zyn Ed[ele] bij U bekend is weet ik niet, doch hoe [']t zy, neem ik de vrijheid, een kort detail van zijn Ed[ele] te geven, in den jaare 1787 genoodzaakt geweest zynde te emigreeren heeft hij met distinctie in Rusland gediend, bij zijn retour meende zyn Ed[ele], zulks ook zijn Vaderland te doen, dan niet alleen, dat men hem (zo als hij mij zeide, onder schoonschynende belofte) de geleegenheid daartoe tot heden niet gegeven heeft, zoekt men hem zelfs het Pensioen als geëmigreerd Capitain te onthouden, hoe zeer hij vermeende de eenigste Emigrant te zijn, welke ook dat voordeel niet geniet - UEd[ele] zult mij dus hoop ik ten goede neemen dat ik in dit geval van UEd[eles] vriendelijke dienstofferte, gebruik maake met

verzoek voor de goede zaak van dezen mijnen Neef te pleiten in geval de gelegenheid zich daar toe mochte opdoen.
Excuseer mijne langwyligheid in dezen, maar geloof dat ik oprechtelijk d'Eer heb te zyn

UEd[eles] Dienstvaardigen Dienaar
en Vriend

Nykerk E:G: Ardesch
den 28 Januarij
1804.

Aantekeningen:
enkel, kant 1 en 2 beschreven. Op kant 2 notities in het handschrift van Johan W.S. van Haersolte: *1500 - a 6 jaar april 1804*. / woutenis van Huysteen te Nykerk; 1000 - a 5 p[ro]c[ent] 14 jan[uari] *1805 / woutenis* van Huyssteen te Nykerk 1000.a 5 p[ro]c[ent] 14 Nov[ember] *1804*

1. Negotiëren, een lening sluiten.

5. Brief van E.G. Ardesch aan Johan W.S. van Haersolte, 28 april 1804.

Nijkerk, den 28 April 1804.

Ik moet waarlijk haast geloven Veel Geachte Vriend!
dat UWHWGb[orene] geen juist idée hebt van de difficulteit om alhier in deeze contrijen geld te negotieeren - 't is waar, dien Burger[1] van de opgeschooten 1500 g[u]ld[en], had mij 2000 beloofd, doch hij verklaarde en bewees mij ook valabel, dat hij gedupeerd was en dat hij mij dus ook, buiten zijn schuld, had moeten te leurstellen - en wat zou ik derhalven daar tegen doen, een actie kon ik deswegens niet tegen hem institueeren, en dus moest ik daar onder berusten - maar wat nu gedaan? - Ik heb waarlijk tot op dit oogenblik niet stil gezeeten om de resteerende 500 [gulden] te bekoomen, en zal ook in geenen deele daarmede supersedeeren, doch wanneer ik ze zal kunnen krijgen, weet ik waarachtig niet - Dezer dagen heb ik nog twee Commissien gekregen, een van 8 en een van 500, doch heb ze beide fina[a]l afgeschreeven - gepasseerde zondag heb ik onzen Vriend Gelderman in deze zelfde smaak geschreeven, en hoope dat zijn Ed[ele] zich zonder UWHWGb[orene] inquieteede[2], een onbepaalde tijd buiten die 500 [gulden] zal kunnen behelpen, Ik schreef daarbij ook dat 't mij 't geschikste voorkwam tot menagement van kosten en lastigheid omtrend het vestigen, dat wij provisioneel, ten minste voor die twee jaaren dat UWHWGb[orene] waarschijnlijk maar gebruik dier gelden zult willen maaken, Borgen daar voor bleven, schoon den Rentheffer[3] (die aan UWHWGb[orene] niet geheel onbekend schijnd te zijn) in een gedeelte Uwer goederen onder Eede geleegen, verkiesd gevestigd te worden -
Ik verwacht alsnog, zo wel van d'H[ee]r Gelderman, als van den anderen eenig bericht, en dus, dewijl ik den finalen uitslag dezer zake niet kon communiceeren, zal UWHWGb[orene] mij wel ten goede willen neemen, dat ik UWHWGb[orene] des aangaande nog niet bericht heb, en alschoon deze nog geene decisie geeft, zo heb ik niet te min niet willen verzuimen UWHWGb[orene] laatste gehonoreerde van den 21 dezer (NB den 25 dito over Amersvoord ontvangen) in dier voegen te

beantwoorden, en te verzeekeren dat ik met de meeste Hoogachting d'Eer heb te zijn.

UWHWGb[orene] geh[oor]z[ame] Dienaar en oprechten
Vriend
E:G: Ardesch.

De obligatie heb ik gequitteerd van Romeijn terug bekoomen, en zal die zo lang maar onder my houden, tot dat ik UWHWGb[orene] eene obligatie of vestenis[4] ter passeering zal overzenden

Aantekeningen:
enkel, kant 1 beschreven, kant 2 adres: aan den Heere / J:W:S: van Haersolte / Lid van het Wetgevend Lig- / haam der Bataafsche Re- / publicq. / in het groot Voorhout / N° 332. in den / *Haag*.

1. W. Nuijen van Dasselaar
2. Quiteren, van af zien.
3. Niet nader getraceerd.
4. Vesten: het eigendomsrecht van een onroerend goed vastleggen.

6. Brief van C.H. Verhuell aan Johan W.S. van Haersolte, 11 februari 1805.

Aan den Heer Van Haarsholte
Lid van 't Wetgevend Lighaam Duinkerquen den 11e Febr[uari] 1805

So ik instaat ware geweest UWG[oren]e op desselfs messive welke ik de eer gehad hebbe in Parijs te ontvangen, stellig te kunnen antwoorden soude ik hebben moeten beginnen met myne excuses te maken zulks niet reeds voorlang gedaan te hebben. Ook de onmogelykheid daar van heeft my verpligt my dit genoegen te ontzeggen. - twee dagen voor myn vertrek uit Parys heeft het lang gewenschte Lot van ons Land syn gewisse bepali[n]g gekregen.[1] Keyzer Napoléon heeft sig daar in so magnanien[2] getoond als Hy in al zyn daden so. het ophanden zijnde bestuur van den H[ee]r Ambass[adeu]r Schimm[el]p[ennin]c[k] zal twyfel ik geen ogenblik aan ieder vriend van het vaderland blydschap baren. en begeerte inboesemen om sig om hem heenen te scharen ten eynde met vereende Kragten het zinkend schip van Staat weder boven water te helpen.
UWG[eboren]e so wel als uwen Vrienden mogen sig gerust stelle ten opsigte van de so seer alle hoog-agting verdienende Amb[assadeu]r Schimm[el]p[enninck]. Zyn respectatice caracter is er zeer zeker boven alle zwakheid. dat gene ve[r]keerde schikkingen of ployingen met die het ook vresen mogen zijn zullen plaats hebben.
[2] Intusschen bedanke ik U hoog en zeer geachte vriend voor het vetrouwen 't welk gy in my stelt. weest verzekerd dat hier nimmer een kwaad gebruik door my van gemaakt zal worden.
Ik heb gelegenheid gehad van UWG[eboren]e te spreken en my met genoegen herrinnert het Loyale en Lofwaar[dig]e gedrag dat UWG[eboren]e gehouden heeft in de bewuste schade vergoeding. Weeder my te willen arra[n]geren iets daar in te kunnen doen, geloov ik dat UWEG[eboren]e sig

verzekerd mag houden dat het u aan geen employ zal ontbreken. Ik hoor seer geflateerd [te] zyn, so 't my mogelyk was U van dienst te wesen.

Den Capt[ein] Keller heb ik hier gevonden en heeft twijfel ik geen ogenblik die verdiensten welke hem in alle op zigte recommandabel maken. Wanneer het my een aa[n]genamen pligt zal wesen hem van dienst te mogen zijn.

Inmiddels verzeker ik UWG[eboren]e van myn besondere agtig en vriendschap en neme de eer te zyn UWEG[eborene]s geh[oorzam]e Dien[stwillige] Dien[aa]r

C v Huell.

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 en 2 beschreven, kant 3 blanco, kant 4 adres: agent Comptable à la Navale / armade, du Nord de la Hollande, / stationé *sur le* IJahde. / allant à Hambourg.
Het adres is circa 1813 door Johan W.S. van Haersolte geschreven.

1. Napoleon benoemde R.J. Schimmelpenninck tot raadspensionaris.
2. Magnus: groot

7. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan P.J. van Oosthuisen, 16 juli 1805.

S'Hage 16 July 1805.

Zeer geagte vriend.

Ik moet u tot myn innig leetweesen bekent maken, met myn *aller*ongelukkigste toestand, die my, myn dierbare en brave vrouw, en onse lieve kinderen voor altyd ongelukkig kan en zal maaken, zo ik niet gered en geholpen word; ik kan nog mag niets voor U ontveinsen, of ik zoude nu reeds misbruik maken, van de van u beider aan ons betoonde vriendschap, en toegenegenheid, en waarlyk opregte en edelmoedige bystand, als ik het verzogt.

Ik geloof [dat] Gy my genoeg zult hebben leeren kennen, dat ik openhartig genoeg ben (schoon my zeeker de manieren ontbreeken om door slinksche weegen iets te verkrygen) en zeer zeeker in alle[s] opregt en als een eerlyk man, en vriend gehandelt heb. Had [ik] in de betrekkingen, daar ik zeedert 1795 in geplaast ben geweest, willen handelen, zo als veele anderen gedaan hebben, en myn eerlykheid en naauwgesetheid aan een zyde stellen, en van de oogenblikken om groot voordeel te genieten, in myn qualiteit gebruik willen maken, dan had *ik nu* in rykdom en in weelde kunnen leeven, zo als veelen by U en my bekent, thans doen; dog zulks doende had ik zeeker voor altyd een knagende consientie[1] gehad, van kwalyk gehandelt te hebben, daar ik nu *mooglyk* voor altoos ongelukkig met vrouw en kinderen, myn geweeten zuiver heb, en roemen kan van altoos myn pligt gedaan te hebben, en my, thans ongelukkig wordende, zonder myn schuld door onvoorziene slagen, geen verwytingen te doen heb; dit is iets, dat U, en een ieder, die weet in welke posten van aanbelang ik zedert 1795 geplaast ben geweest, kunnen weeten, daar ik zoo als veelen gedaan hebben, in myn administratieve posten tonnen gouds had kunnen profiteeren, dog ik heb toen voor altyd myn party genomen gehad, om als eerlyk man te handelen, in alle myne betrekkingen zo in het politiecque als administrative, by welke laaste ik in zonderheid oneindig veel had kunnen profiteeren, zo ik my by u bekende personen had willen laten vinden; en had ik zulks gedaan, myn vrienden, dan was ik zeeker voor altyd geborgen geweest, en had nu zeedert jaaren die nadeelen niet

geleeden, die my nu in die ongelukkige situatie brengen. Als een manier, myn klein fortuin, hebbende zoeken te vermeerderen, heb ik van tyd tot tyd, zo als gy weet, negotie gedaan in onse nationale effectten [2] die ik dagt gegrond te zyn op tydingen, die my zeeker niet als voordeel konden aanbrengen, het zy door rysing of daling, en hier in te werkgaande als eerlyk man, ben ik daardoor, zo als ik u uit myn papieren kan aantoonen, teegens alle gegronde en beraisonneerde vooruitzigten, ongelukkig geweest in den hoogsten graad, en alle mogelyke nadeelen ondervonden; zo als by de laaste declaratie van oorlog door Engeland een nadeel gehad van over de 60,000 guld[en.] vervolgens door andere omstandigheeden, als negosiatien van het gouvernement met lotery en door aankoop of verkoop van effecten en looten, heb ik ook nog 25000 [gulden] nadeel gehad, en wyders met de speculatie of *Schim[melpenninck]* een reductie in de interessen der Nat[ionale] effect[en] zou daarstellen, en van welke reductie ik alle mogelyke zeekerheid had, dat gebeuren zou, niet alleen toen Hy nog in Parys was, maar zelfs hier in het vaderland geretourneerd zynde, waarop ik dus alle gegronde, en zoo veel mogelyke *zeekere* hoop en verwagting had, om met groot en zeeker voordeel te kunnen speculeeren, en dit alles, dat ik voorzeeker moest houden, dat doorgaan zou, en waardoor ik duisenden had kunnen winnen, verandert in een uur tyds, zo dat de fondsen, in plaats van p[ro]c[enten] te dalen, in 4 à 5 dagen 5 p[ro]c[ent] reesen, ja zommigen in 8 dagen tyds 9 p[ro[cent.] dit was my ten minsten weder 25000 [gulden] nadeel, en zoo my wel 40,000 [gulden] gekost hebben, als ik my niet in tyds voor grooter verlies gedekt had; toen wierd my door menschen, die thans aan 't bestuur de hoofdrollen speelen, als eerlyke lieden verzekert, dat alle losrenten over July onlosbaar ve[r]klaard zouden worden, en de 8 en 25 jarige heffing zouden afgeschaft worden; hierop verkogt [ik] in april reeds losrenten, tot de koers van die tyd, op 1 august[us] te keeren, en vervolgens deselve ry vinde, en meer en meer verzekering krygende van bovengemelde personen, die toen reeds by dit gouvernement geplaast waaren, dat die afschaffing zo van losrent[en] als van den 23 Jan[uari] heffing binnen zeer kort zou gebeuren, en dat de prysen der losrenten pr[o]cent[en] te hoog waaren, dagt ik met grond, wel te doen, om nog meer te ve[r]kopen tot hoger prysen op 1 aug[ustus] zoals ik ook gedaan heb, met een byna zeeker vooruitzigt en hoop, om myn geleedene verliezen gedeeltelyk weerom te krygen, en dit was ook zeeker [3] gebeurd, zoo het Gouvernement, en de persoonen die my het bovengemelde verzekert [hadden], zig waaren gelyk gebleeven, en daardoor is nu het geval, dat alle losbare effecten reeds p[ro]c[enten] gereesen zyn, zommigen zelfs 8 a 9 p[ro]c[ent] welke ik alle verlies, en my dus een verlies zal kosten van de partyen die op 1 august[us] loopen van 14 a 15000 g[ulden], daar ik immers alle gegronde reedenen had, om bovengem[elde] reedenen, te kunnen en te moeten verwagten, dat ik 15 a 20 m[ille] had kunnen winnen; dus een important onderscheid, tussen een byna zeeker winst, en het een te lyden nadeel. en dit alles heb ik gedaan, op de verzeekeringen my door persoonen gegeeven, die nu zeedert Mey alle die zaaken decideeren, en kunnen doen. dan is er nog in voorgaande maand opgekoomen, de creatie van 20 mill[i]oenen 2 ½ en 3 p[ro]c[ent] schulden die men onder de hand in circulatie zou brengen, om daardoor oude schulden te betalen, alsmede geaccqiteerde[2] wisselschas-signaten zo als u bekent is. dit eerste publiek wordende, zoals gebeuren moest, moest natuurlyk daling in de 2 ½ a 3 p[ro]c[ent] schult geeven, waarop ik zulks ondekkend, hoe kort zulks dan ook behandelt was, op verwagting van daling ging verkoopen, niet alleen myn loopende partyen, die ik had gekogt op verwagting van rysing, daar ik toen 2500 [gulden] op verloor, maar verkogt er nog aannemelyke partyen by, in de zeeker verwagting van meer daling. dog in plaats van zeeker te verwagtene daling, ziet men juist in die twee articuls, alle dag rysing koomen, door manoeuvres van

't Gouvernement, waardoor ik weder 4000 [gulden] nadeel bereekenen kan.

Zie hier in het kort myn handelingen zeedert eenigen tyd gedaan, en alle op goede gronden en vooruitzigten; die er waren, toen ik ze deed, en dus in alles een goed vooruitzigt van groot voordeel te zullen hebben, en nu by het slot van reekening tot myn nadeel, en ondergang van myn vrouw en kinderen uitgevallen

[4] Ik moet hier nogmaals herhalen, had ik willen handelen en schikken, zoals meenig persoon, zoo van die voorleeden jaar geemployeert waren, en nu nog zyn, in posten van vertrouwen, eer en aanzien, en eerst zonder fortuin waren, en nu ryk zyn, dan was ik niet in die ongelukkige situatie, met myn vrouw en lieve kinderen, Herdenkt myn onverdiende, en buiten myn schuld geworden ongelukkige situatie, en Gyl[ieden] zult moeten bekennen, dat alle mogelyke tegenspoeden my op het strengst vervolgt hebben.

Gyl[ieden] die een menschenvriend zyt, en een weldoender voor alle ongelukkigen, en daardoor van allen, die u kennen, met u agtingswaardige vrouw[3], geeert en geërbiedigt word, Gy zult nu ook myn ongelukkige en ram[p]spoedige situatie gevoelen; ik ken ulieden reeds, door u vorige daden, als ik u van u vraagde; dog thans ben ik met myn vrouw en kinderen voor altoos ongelukkig zo gyl[ieden] ons niet spoedig weder helpt, en dan word ik ongelukkig zonder myn toedoen, om dat ik een eerlyk man heb willen blyven, en een gerust geweeten willen houden, en affaires heb gedaan, op alle gegronde vooruitzigten van voordeel (zoals bovengemeld) daar ik anders handelende in der tyd immers schatten had kunnen winnen, dog Gyl[ieden] u wel als ik, veragten menschen die hun voordeel zoeken te doen, op een oneerlyke wyze, en tot nadeel van hunne meemenschen; Gyl[ieden] zoekt integendeel, ongelukkigen waar Gy ze vind, te helpen, en hun ongeluk teverzagten, en zo mogelyk hun te behouden, en voor hun totale ondergang te bewaren. wel nu dan, Gy weldoenders van ongelukkigen, en by ons geagte vrienden, Gy had en hebt thans myn behoud, of het voor altoos duurend ongeluk van my, myn vrouw en onse al de kinderen in handen, en zulks [5] in dit oogenblik, daar ik alle dag zeeker ben van aangestelt te worden te kunnen en zullen worden (volgens de heiligste verzeekeringen my voor 4 dagen nog door S[chimmelpenninck] gedaan) in een goed ampt alhier, het welk mij met myn vrouw en kinderen een zeeker bestaan zal geeven, daar op dit moment, zo ik myn engagementen niet kan voldoen, nu zeeker niet in de gelegenheid zal koomen, een ampt, en dus een bestaan te kunnen krygen, het welk dus my[n en] myn huisgesins ruine en onherstelbaare ondergang ten gevolge zou hebben, en nu eens gered wordende, vraag ik U, of my altyd het ongeluk, zo als het my zonder voorbeeld vervolgt heeft, zal blyven vervolgen, er kan ligt een verandering koomen in alle opzigten, het lot kan verkeeren, ongeluk kan in geluk veranderen, eerlyke lieden kunnen hun rol ook nog wel eens speelen, en hun geregte deel krygen; en myn vrienden, welk een genoegen voor waare menschenvrienden, dat Gy hare, eerlyke en waarlyk buiten hun schuld ongelukkige gewordene man, en vrouw met hunne kinderen gered, en voor hun anders altoosduurend[e] ondergang, bewaart zult hebben. Nimmer zal ik, of de mynen U, U geagte vrouw of familie kunnen vergelden, het geen gy nu aan ons doen kunt, om ons te redden.

Ik beken dat ik oneindig veel, ja het nooit van menschen te verwagtende van uli[e]den verzoek, na al het geen gyl[ieden] reeds voor ons gedaan hebt, dog alleen ulieder by my, en by alle brave menschen bekende edelmoedigheid, en mildadigheid, geeven my de vrijmoedigheid, om my openhartig aan ulieden te adresseeren. hetgeen ik verzoek is van belang, en bestaat om my op zigt te kunnen bezorgen *2000* [gulden]. op 20 July a 24 July zeeker te amsterdam te kunnen ontfangen *6000* [gulden]. op 5 à 10 august[us] *10.000* [gulden] en dan op 15 sept[ember] à 1 octob[er] *10.000* gulden en 15 october *5000* [gulden].[4]

kan ik voor 1 augustus alle die wissels niet afgeeven, met zekerheid, dat deselve op de bovengemelde datums zullen betaalt worden, [6] dan ben ik met de mynen voor altoos verlooren, myn bezittingen van landgoederen als anders, zal ik uw vooraf dadelyk aan ulieden geheel verbinden. dog *ik moet* ulieden bekennen, dat dezelve niet voldoende zyn, voor hetgeen gy reeds voor my gedaan hebt, met het geen ik nog van ulieden verg, en tot ons behoud vuurig verzoeke. Ik moet ul[ieden] zulks vooraf als een eerlyk man declareeren, anders zoude ik ulieden misleyden, en zulks stuyd teegens myn caracter, daar ik dan liever, als een eerlyk man ongelukkig wil worden, en myn dierbaare vrouw en ongelukkige kinderen bitter gebrek zien lyden, (hoe hard en smartelyk zulks in myn positie in alle opzigten ook vallen mag). als brave en weldoende menschen als gyl[ieden] te bedreigen.
Dus moet ik het gedeeltelyk tot beeter en gelukkiger tyden van ulieden vragen, en zal dat gedeelte aanmerken, als een weldaad aan ongelukkigen ter hen verstrekt, tegens van ulieder begeerde interest; en twyffele niet of gyl[ieden] zult zeeker de zeegen des hemels, zo als op alle ulieder weldaden, genieten. alles kan met den mensch veranderen, en het ongeluk houd eens op, en de hoop daarop ook alleen, en dat ik altyd, al zeg ik het zelf, als een eerlyk man gehandelt heb, en vertrouwen op den albeschikker des waerelt heb, die waarlyk ongelukkigen eens red, en uitkomst geeft, doen my, myn lot [tot] nog toe geduldig en gelaten dragen, dat reeds voorlang, en nu zeeker ondraaglyk zou zyn, en my zeeker in myn ongelukkige en waarlyk beklaaglyke situatie, tot niet geoorloofde middelen, by eerlyke en weldenkende christenen, den toevlugt hebben doen neemen.
Brave vrienden, Gyl[ieden] gevoelt natuurlyk, dat myn gesteltheid van geest en lighaam in deese oogenblikken, van altoos met vrouw en kinderen ongelukkig te worden, of mogt behouden te blyven [7] niet geschikt is, ja het my door aandoeningen onmogelyk is, om in persoon by U te koomen, en ul[ieden] al het bovengemelde voor oogen te houden en te verzoeken.
Neemt het my dus niet kwalyk, dat ik my in die ongelukkige situatie aan ulieden schriftelyk adresseer; Ik verzoek, en bid U, leest en herleest deese brief over onse ongelukkige toestand bedaard na, en neemt daarvoor een oogenblik van ulieder drukke en gewigte beesigheden af, en stelt u dan voor oogen wat my en de mynen te wagten is, zo ik door ulieden niet gered en geholpen word, want ander redding is er voor ons nu niet op. Ik zal van heeden af al[les] dadelyk opgeeven, *wat ik* nog aan landgoederen als anders bezit, en zulks gerigtelyk of notarieel aan ul[ieden] ve[r]binden.
begeert gyl[ieden] nadere inligtingen omtrent het een en ander, ik ben ieder oogenblik tot ulieder dienst, het zy dat ik by U kom, of dat hier iemant komt om met my te spreeken; dog brave vrienden, zo gy my wilt redden, en een uitbarsting wilt voor koomen, en my in staat stellen, dat ik op zyn tyd beloofde zaaken, en geaccepteerde assignatien betalen kan, en Gyl[ieden] dan dees myn ondergang beletten wilt, zend my dan heeden of morgen twee wisseltjes op zigt of op twee dagen zigt ieder van 1000 [gulden] op amsterdam, dan kan het er nog 4 a 5 dagen loopen, als ik maar zekerheid heb, [dat] Gyl[ieden] ons redden zult op de datums bovengemeld.

Blyve ve[r]ders in hoope, dat Gyl[ieden] na den inhoud deeses bedaard te hebben geleesen, en ul[ieder] welmeenende en goeddoende harten geraadpleegt te hebben en ul[ieden] onse waarlyk allerongelukkigste en rampzalige situatie voor oogen gestelt te hebben, van een gerust stellend, en voor ongelukkigen bemoedigend antwoord te willen ontfangen; myn vrouw weet niet al het deplorabele, nog onse ongelukkige situatie, want die zou dan door haar gestel en situatie[5] dubbeld gemartelt worden, en bitterder lyden.
[8] Ik behoef ul[ieden] hier niet te herhalen, myne altoos duurende weder vergelding, dankbaarheid of diensten, waar, en by wie het zyn kan; noeme my, in myn uiterstlyke zeer ongelukkige, dog met

eerdoende situatie, zo wel nu, als voorheen, en voor altoos.

Ul[ieder] onderd[anige] dien[aar] en altoos
dankbare en ul[ieder] zeegenende vriend.

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 t/m 4 beschreven; dubbel gevouwen, kant 5 t/m 8 beschreven. De vellen zijn met een touwtje samengebonden.

1. Lees: geweten.
2. Acquitteren: kwijten, voor voldaan tekenen.
3. M. van Oosthuisen-De Jong.
4. In de marge: opzigt - 2000.
20 à 24 July - 6000 -
1 à 10 aug[ustus] - 10.000
15 sept[ember] 1 oct[ober] 10.000 -
15 octob[er] - 5000
fl 33000 –
5. Anna T.J. van Haersolte-Bangeman was zwanger. Laura C. van Haersolte werd op 12 januari 1806 geboren.

8. Brief van P.Jan Bangeman van de Hulst aan Johan W.S. van Haersolte, 6 augustus 1805.

Amsterdam den 6 Aug[ustus] 1805.

Waarde Broeder!

Men heeft beloofd niets te zullen doen, en stil af te wagten, als gy met de veertien dagen betaald, hebt gy geen verdere onaangenaamheden te vreezen; Zy willen daarvan geen bewys geeven, maar zullen het eenvoudig zoo laaten loopen; gy behoeft in die tusschentyd niets te doen, en 'er hun niet eens over te schryven. Ik hoop dierhalven dat gy op dien tyd zult kennen voldoen, want [ik] geloof niet [dat] zy langer zullen wagten, het heeft veel moeite gekost om het zoo verre te brengen, hun vast besluit was om het dadelyk aan de Beurs bekend te maaken. het geen hun nog geindisponeerd heeft, is dat Nedderman een briefje van circa 28 honderd guldens aan Rozeboom betaald heeft, zeggende dat daarin preferentie schynt plaats te hebben.

Met leedwezen zien ik uit de uwe van 2 deezer, dat gy geheel verkeerd over my denkt, en alles uit een verkeerd oogpunt beschouwd, waarom ik tot opheldering myne gedachten kortelyk moet zeggen. Ik heb aan de praatjes van vreemden geen meerder geloof als aan uwe verzekeringen gegeeven. dat uwe thienden bezwaard waren heb ik tegen gesprooken, en heb zulks ook niet geloofd; maar gy hebt my zelfs gemeld na gelderland om geld geschreeven te hebben, hier voor had gy dezelve tot onderpand kennen aanbieden, het geen zeer natuurlyk was. dat men uw noch een assignatie toe had gezonden heb ik geloofd, om dat zulks mogelyk was, en gy niet verzekerd had, niets anders als die van Leuning te moeten betaalen, maar wel dat die alleen, Uw in 't naauw bragt. dit bewyst echter niet dat ik uw wantrouw. ook blykt uit myn voorige geenzints, dat al was ik na myn idee [2] in de mogelykheid geweest uw te helpen ik het dan noch niet gedaan zoude hebben,

immers was myne uitdrukking "*op geen lossen voet*". Na alle combinatien zoude ik het ook op geen lossen voet hebben kennen doen, terwyl my bekend was dat uwe verliezen op den 1 deezer aanmerkelyk moesten zyn, en het ander noch oud was. Ik heb uw echter geenzints mistrouwd, maar ben by my zelven overtuigd geweest, en nog, dat gy my niet hebt willen, of zoude misleiden, maar als men in nood is, denkt men dikwils dat alles gered is, als 't critiek moment over is, het geen zoo als ik hoop by uw 't geval niet is, maar zoo als de zaak my voorkwam zoude ik nooit anders als omzigtig te werk hebben kennen gaan, en ik geloof niet dat iemand [het] anders zoude hebben kennen doen. Had gy op myn eerste brief, zoo als ik reeds gemeld heb, my met Leuning laaten spreeken, dan vley ik my dat het protesteeren van de wissel geen plaats zoude hebben gehad. Het hoofdpunt was om uw te redden, als zulks door uitstel verkreegen wierd, was 't ook voldoende, en verkieslyker als dat ik het betaalde.

Overigens ben ik het met uw eens, dat men geen vriendschap met woorden, maar met daden moet betoonen, doch de vriendschap kan in dit opzigt, te ver getrokken worden, in welk geval een ieder op zyn eigen welzyn bedacht moet weezen. en zoo ik hier in niet na uw zin gehandeld heb, stellen myne gewaarwordingen my daaromtrent gerust, en herhaal daarby, dat, als ik had gekend en dan zonder vrees voor myn huisgezin ten hoogsten te benadeelen, uw had kennen redden, ik het niet alleen gedaan zoude hebben, maar noch doen zoude; het staat aan uw zulks te geloven of niet, doch dat genoegen heb ik by my zelfs, door bewyzen te kennen aantoonen, dat ik wel famille, niet [3] met *woorden*, maar met *geld* uit de nood heb gered, en ik weet niet waarom ik zulks, wanneer ik vermeende het te kennen doen, voor uw ook niet doen zoude, te meer dewyl gy, al wat in uw vermogen was voor my gedaan hebt, en ik uw altyd myne dankbaarheid daar voor zal betuigen.

Hier mede zoude ik eindigen, indien gy u alleen over myne handelwyze, en myne ondankbaarheid beklaagde. maar dewyl gy in uw brief aan my, van "*U en de Uwen*" en vervolgens van *gepresteerde diensten* spreekt zoo moet ik aanmerken dat die diensten niet bestaan hebben, in iemand van de mynen, of my, door het fourneeren van penningen uit de nood te redden, maar dat ik veel meer reden heb om te geloven dat in een diergelyk geval, uwe diensten niet groot zouden zyn geweest; hier van strekken myne Ouders ten bewyze; hoe menigmaalen zyn zy in den grootsten nood, door Uw en Antje, met hardigheid afgeweezen, zonder de minste hulp te bekomen, daarby meerendeels met verachting behandeld, zonder dat gy l[ieden] Uw eenigzints bekreund hebt, of zy wel iets tot onderhoud hadden, en in tegendeel niet gerust hebt, voor dat UE[delens] portie op de Weeskamer, was los gemaakt; waardoor zy de inkomsten daarvan misten, en dus hun staat noch verergerd wierd, terwyl de last voor die geenen die tot haar onderhoud by brachten, verzwaarde.

Ik heb na een diergelyke handelwys wel aan Uw, om over het geen men wegens famille betrekking schuldig is, zoo verre uit te breiden, daar Moeder[1] en Zuster[2] zoo weinig aan die betrekking van Uw kant hebben gehad dat zy reeds lange door gebrek omgekomen zouden zyn, als ik en anderen, die betrekking niet beter met de daad betoond hadden.

Ik zoude van niets diergelyks gewaagd hebben, als gy my [4] daartoe niet verplicht had, dewyl ik gaarne een ieder voor zyn gedrag laat verantwoorden, zonder my 't zelve aan te trekken, wanneer ik 'er niet dadelyk in betrokken ben. alle menschen hebben hunne gebreeken en zullen die altyd behouden; waardoor er altyd ongenoegens plaats zullen hebben; Intusschen zal ik altyd genegen zyn, zoo veel vriendschap als mogelyk te betonen, en ik durf gerustelyk aan de beoordeeling van ieder onpartydige over te laaten wie van ons het best daar aan voldoen zal.

Wy zyn van harten verblyd over uwe aanstelling in de Rekenkamer[3] en wenschen, dat het andere goed af zal loopen, morgen vertrekken wy na den Hulst. verblyve als altoos

U liefhebbende Broeder
P:J: Bangeman

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 t/m 4 beschreven.

1. Catharina C. Bangeman-Huygens.
2. Dorothea W. Huygens.
3. De Nationale Rekenkamer.

9. Verklaring van N. van Diermen, J. Wynen en H. Hendriksen van de Pol, 11 september 1805.

Copia
Compareerde voor ons Jan Wynen, en Hendrik Hendriksen van de Pol; in qualiteit als geerfdens in Veluwen, m[eeste]r Nicolaas van Diermen als volmagtiger van den Hoogwelgeboren Heer, Jan Willem Simon van Haersolte, Lid van de Nationale rekenkamer deeser republiek, ingevolge volmagt den 4 sept[ember] 1805: Werner Johan, Jacob Kempenaar, en Peter Johan Patyn schepenen van den Haag gepasseerd, alhier gesien en gelesen, quo relatio, en verklaarde den Comparant, in gevolge qualificatie gemelder volmagt gerefereerd, ter voldoening van zoodanig Capitaal groot vyf en twintig duizend guldens en de interessen van dien, als den Heer Constituant, ingevolge afgegeevene obligatie aan de Heeren La maison en Bouwer te Amsterdam schuldig is, tot een speciaal hypotheek in onderpand kragt deeses te stellen en verbinden, zodanige elfde portie, als den Heer constituant is competeerende aan den eigendom van de oldebroeker en stave[r]sche thiendens, gelegen in den ampte van 't oldebroek, Ermelo, Putten en Barnevelt, ten einde daarop alle hinder, kosten en schade te kunnen en mogen verhalen, met submissie onder alle Heeren, Heren regteren, en gerigten, en renuntiatie van alle contrarieerende exceptien T[er] oirconde is deese by de Comparant, en des geerfdens ondergetekent, en besegelt in putten den 11 sept[ember] 1800 en vyf.

N: van Diermen. q q:
Jan wynen
Hendrik hendriksen van de Pol.

Registrateur[en] ten prothocolle, des ampts oldebroek Tol: 84 JVs et verso op den 17 sept[ember] 1800 en vyf.
I J: de Hens *prothocolhouder* 1805.
Registrateur ten prothocolle des ampts Ermelo Ol[den]b[r]oek 160 verk. buurschap Staveren, den 24 sept[ember] 1805:
E:G: Ardessch *prothocolhouder*
Registrateur ten prothocolle des ambts Putten Tol: 63. den 28 sept[ember] 1805.
P:J: Hujblom. *Prothocolhouder*.
geregistreerd ten prothocolle des ampts Barnevelt Carspel Elspeet. Tol: 147. op den 1 octob[er] 1805:
J:J: Elsevier prothocolhouder

Aantekeningen:
afschrift door Johan W.S. van Haersolte. Enkel, kant 1 beschreven, kant 2 blanco.

10. Verklaring van I.J. de Hens, E.G. Ardesch, P.J. Huyblom en J.J. Elsevier, 17 september 1805.

Verklaaren wy ondergeschrevene Prothocolhouders in den ampten oldebroek, Ermelo, Putten en Barnevelt, dat wy hebben nagezien, de prothocollen van bezwaer, een ieder respective in ons ampt, ten naamen van den Heer Jan, Willem, Simon van *Haersolte*, en niet bevonden dat den eygendom van een elfde portie van de oldebroeker en staversche thiendens, voor zoo verre, in ieder van voornoemde ampten zyn gelegen, voor eenig Capitaal, door opg[e]melde Heer Jan Willem Simon van Haersolte of iemand anders naamens zyn Hoogwelgebooren[e] is bezwaard, als alleen met het verband ten behoeve van de Heeren La maison en Bouwer, den 11 Sept[ember] 1805 gepasseerd.
Ter oirconde hebben wy deze getekent:
in 't oldebroek den 17 Sept[ember] 1800 en vyf I.J. de: Hens. Prothocolhouder te oldebroek.
In Ermelo den 24 september 1805:
E:G: Ardesch
prothocolhouder.
In Putten 28 september 1805:
P:J: Huyblom
prothocolhouder.
In Barnevelt den 1 october 1805:
J:J: Elsevier prothocolhouder.

Aantekeningen:
afschrift door Johan W.S. van Haersolte. Enkel, kant 1 beschreven, kant 2 blanco.

11. Verklaring van N. van Diermen, 2 oktober 1805.

Verklaare ik ondergeschreeven N: van Diermen, administreerende de thiendens van de gezamentlyke kinderen en erfgenaamen van wylen den Hoogwelgeboren Heer Baron van Haersolte, de oldebroeker en staversche thiendens genaamt, gelegen in den ampte oldebroek, Ermelo, Putten en Barneveld, waarvan den Hoogwelgeb[oren] Heer Jan Willem Simon van Haersolte, een elfde portie competeerd, dat ik door gemelde Heer J:W:S: van Haersolte ben verzogt, en geauthoriseert, om tot zo lang aan my door geen quitantie van de Heeren La maison en Bouwer te amsterdam, of hun lieder regt verkrygende zal gebleken zyn, dat de obligatie groot vyf en twintig duizend guldens, door gemelde Heeren La maison en Bouwer aan opgemelde Heer van Haersolte opgeschoten, en op de zelve te verschynen interest is afgelost, of betaald, aan gemelde Heeren la maison en Bouwer voor rekening van opgenoemde Heer van Haersolte uit te betalen de jaarlyksche revenuen van een elfde portie in de voornoemde oldebroeker en staversche thiendens.
t'oirconde hebbe doen geteekent in Putten den 2 octob[er] 1805.
N. van diermen

Aantekeningen:
afschrift door Johan W.S. van Haersolte. Enkel, kant 1 beschreven, kant 2 blanco.

12. Brief van Lamaison & Bouwer aan Johan W.S. van Haersolte, 14 januari 1806.

Wij ondergetekenden verbinden ons om van de Hypothecaire Schuld tot lasten van de Wel Edele Heere J:W:S: van Haersolte en huisvrouw in dato 24 Aug[ustu]s 1805, groot f 25000, de Interest à 6% in 't Jaar, niet verder te berekenen als tot den 31e december 1805. en van dientyd aff van eene Somma van f 20000- of zo veel minder of meerder als door vroegere aflossing of vergrooting dezer Schuld bevonden mocht worden te behooren; blyvende overigens Gemelde Hypothecaire Schuld in zyn volle kracht en waarde, zonder dat daarvan door ons, door het passeeren dezes, in het minste word afgestaan.

Amsterdam 14 January 1806.
Lamaison & Bouwer

Aantekeningen:
enkel, kant 1 beschreven, kant 2 blanco.

13. Brief van E.G. Ardesch aan Johan W.S. van Haersolte, 20 november 1806.

HoogWelGebooren Heer en Vriend!

Ik heb niet langer naa de Vorst willen wagten, en Daarom heb ik d'Eer UWHWgb[orene] hier nevens een Haas te zenden, in hope dat dezelve met Smaak en in gezondheid mag geconsumeerd worden, gaarne had ik er een paar Koppels hoenders bij gedaan, Doch heb ze niet Kunnen Krijgen en zie er ook weinige; zo ik er echter naderhand nog *mocht* bekoomen en ik er UWHHgb[orene] geen ondienst mede deed, zal 't my aangenaam zijn, dezelve aan UWHWgb[orene] te presenteeren,
Ik neem tevens de vrijheid UWHWgb[orene] te communiceeren dat ik wederom aan d'H[ee]r W. van Huijsteen voor UWHWgb[orene] voldaan hebbe een jaar interest van het eene Capitaal ad f 1000 verscheenen geweest den 14 dezer ad 5 p[ro]c[en]t dus f 50.
dan zal UWHWgb[orene] wel bewust zijn, (immers zo ik meen geschreeven te hebben) dat ik nog voor UWHWgb[orene] in 't verschot ben, en aan dien zelfden Heer betaald hebbe, 1 jaar interest van dit, of van het andere Capitaal van 1000 g[u]ld[en] verscheenen geweest den 14 Januarij 1806, Zijnde 't mij ontdagt van welke dezer twee Capitaalen die betaalde interest geweest is, omdat UWHWgb[orene] mij van een van beide een wisseltje van 50
[2]

Transport f 50-:-:

guldens gezonden heeft, en ik UWHWgb[orene] daarna geschreeven heb, dat er nog 50 g[u]ld[en]s stond betaald te worden, die ik dan ook verschooten en betaald hebbe, dus

50-:-:

Vervolgens heb ik in april aan Willem Nuijen van Dasselaar, houder van de Obligatie van f 1500

betaald het jaar interess ad 6 p[ro]c[en]t verscheenen geweest in April dezes Jaars ad 90-:-:
bedragende dus mijn verschot 190-:-:
van welke interessen ik behoorlijke quittantien afgenoomen heb.
UWHWgb[orene] zal dus zeer wel Kunnen en gelieven te penetreeren, dat 't mij hoogst aangenaam zal zijn, mij zodra mogelyk met een wissel te verëeren, dewijl dit sommetje een aanzienlyk gedeelte uitmaakt der inkomsten van eene miserabele schout op Veluwe.
NB. den 14 Jannuarij 1807. verschijnd de interesse van de tweede 1000 g[ul]d[en]s aan d'H[ee]r van Huijsteen.
UWHWgb[orene] zal mij toch niet kwalijk gelieven te neemen, dat ik deze herinneringen gemaakt heb, doch op UWHWgb[orenes] vriendschap staat [3] maakende, heb ik zulks ondernoomen, gelijk ik de vrijheid neem mij en de mijnen in de voortduuring der zelve aan te beveelen, en d'Eer heb met veel achting te zijn

HoogWelGebooren Heer én Vriend:
Uw HWgb[orene] Ootm[oedige] Dienstvaar-
Nijkerk digen Dienaar en Vriend
den 20sten Nov[em]b[e]r *E:G: Ardesch*
1806.

Ik hoop dat de Haas zo jong en mals zal zijn, als ze groot is.
Zo UEd[ele] met de Heer van Diermen[1] nog niet afgereekend heeft Kan men 't met een assignatie[2] op zijn Ed[ele] probeeren.

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 t/m 3 beschreven, kant 4 adres: *Nº40* / Hoog Wel Gebooren Heer / Mijn Heer J:W:S: Van Haersolte / Lid van den Nat: Reken Kamer / in het Groot voorhout / Nº332. te, / *'S Hage*. / met een Haas / voor annet / *Franco Amsterdam*

1. N. van Diermen.
2. Er staat: adsignatie.

14. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 7 januari 1808.

utrecht[1] 7 Jannuary: *1808*

Lieve vrouw!

twyffele niet of gy zult de myne van gisteren wel ontfangen hebben, met de brief van Schepman, en de twee lysjes die er in waren, omtrent het huis; Gy weet daardoor welke meubels wij zeker van noden hebben, van de besten zou ik mij maar zoeken te ontdoen, want door het verhuissen lyden alle beste meubels zeer veel en anders laten wy dezelve in het huis staan, en doen ze by Bosboom op een verkoping of anders laat kokmans eens by u koomen, en hoort wat u die voor Diegeen, die gy missen kunt en wilt, wil geeven, van der Sande uit de nagelstraat is ook goed voor zulke zaken, dan lopen er geen onkosten op, en het is alles contant. Spreekt met mevrouw Riemsdyk eens of zy de turf wil overneemen, dat zeeker zaak zou zyn, want hy is hier goedkoper; ik

zal hier zorgen, dat wy een schip krygen tegens het verhuisen na hier, dat zeer digt by ons huis kan koomen, om te lossen; zoo het weer goed is, daar ik tog verlang om u te zien en gy wel nieuwsgierig zult zyn om het huis eens te zien voordat gy geheel overkomt, en rade ik u om zondag aanstaande te vertrekken, hetzy met de schuit daar van Heel *mede* komt, of anders s'morgens om 7 uur te vertrekken met de schuit uit den Haag, [2] op Leyden; en om elf uur uit Leyden op utrecht, dan zyt gy d'avonds om 9 uur hier, dog gy moet eenige dagen vooraf zorgen dat gy de roef op Leyden en van Leyden op utrecht gehuurt hebt; dit laat gy maar verzoeken aan de een of ander schipper, of schryft maar een briefje aan Juffrouw van Bommel in de plaats Roijaal te Leyden, die dat wel voor u bezorgen zal, dog ten minsten twee à drie dagen voor u vertrek; van de schuit op Leyden, zend gy ook twee dagen vooraf, om de roef te hebben; zo ik weet dat gij komt, dan vertrek ik s'morgens met de schuit van hier en kom u te gemoet; hier zynde, kunt gy onse aanstaande wooning eens zien, daar gy u geen groot of mooy denkbeeld van moet maken, dog waarin ik hoop, dat wy ons verlooren geluk en genoegens weder zullen vinden, en niet zullen leeven als voor elkanderen, en lief en leed zaamen zullen deelen, en geduldig dragen, wat zouden wy dan, ik tenminsten gelukkig zijn, zo ik het huisselyk geluk eens weder vond, in de groote waereld is het zeeker niet te vinden, zulks hebben wy ondervonden, een kleine kring van menschen is genoeg, en die zult gy hier opregter en braver vinden, als in den Haag: Hoe aangenaam zal het my zyn, U eens by mij te hebben, Gy komt dus, met de kleine[2], en des noods *Jan*[3] ook, by my op de kamers logeeren, mits dat *Jan*, op een ander kamer by de meid slaapt, ik zal voor een goed zindelyke wieg zorgen, [3] gij kunt dan 2 à drie dagen hier blijven; zorgt dan maar dat *mie*, de baker of iemant van vertrouwen by haar heeft, op dat onse kinderen wel behandelt worden, en alles wel gaat, mogelyk vertrek ik met u dan na den Haag terug, om daar alles aftedoen, en de boel te helpen inpakken, dog dit zal veel afhangen, hoe de boel met Nedderman afloopt,

ieder dag zonder U, is my een week lang, nimmer heb ik my verveelt zo als thans, waaren wy maar weder by elkanderen, zo het nog lang moet duuren, word ik zeeker ziek, slapen is my byna onmogelyk, om half elf, ben ik van het concert van het hof gekomen, ben gaan zitten schryven tot drie uur, en was voor zeeven uur reeds weder op, zonder twee uur geslapen te hebben. de koning was by uitstek vriendelyk tegens mij, er waren 27 dames waarvan ik er geen een konde, als mevrouw Bentinck, juffrouw Schut van haar eigen, die ik op het scheiden eerst kende, om dat zy my aansprak; ik zal zorgen dat de schuit niet voor zondag morgen uit den Haag vertrekt, dog alles moet er zeeker zaturdag in zyn geladen. Ik schryf van *Heel* heeden avond dat Hy by u moet koomen, en zorgen, dat al wat gy mede wilt geeven, in de schuit word geladen; dat ik mij verveel verwondert u niet, Gy troost u dunkt mij, dat wy dagelyks van elkanderen kunnen hooren, en schryvende met elkanderen kunnen praten; moet ik daaruit op maken, dat gy daarmede te vreeden zyt, en u zulks [4] plaisier en genoegen geeft; daar gy mogelyk uwe plaisieren hebt als voorheen, zoo niet meer, nu ik afweezig ben; dit heeft my moeite gedaan; ja het heeft mij traanen van verdriet gekost, zo als ze nu, dit schryvende nog vlieten; gy kent mij te wel lieve *antje*, en weet hoe gevoelig ik op dit stuk ben; doet my dus voor de korte tyd dat wij gescheiden zyn, en gy, zoo wel als ik, hoopen en wenschen om ons in ons ongeluk waarlyk huisselyk geluk te vinden. het verdriet niet aan, om zulks niet te kunnen hoopen van het te verkrygen; ik leef hier, als een mensch voor myn eigen. kom of zie geen mensch; ik ben alleen, en gy hebt het genoegen, van onse kinderen omringt te zyn, om by u eigen te weezen; wat zal u naderhand de plaisieren en het dagelyks uitgaan op partyen en bals naderhand voor genoegen geeven, u man, doet het op dit moment zeker geen plaisier, en de Hagenaars zullen u, na u vertrek er mogelyk en wel zeeker over kwaad spreeken. zie hier ronduit myn denkwyse, zo gy, het bedaard over denkt, en gy iets voor my over hebt, zult gy het

volgen. Zie daar een brief, daar gy wat aan te leesen hebt, en zeeker lang genoeg is, ik zoude u driemaal zoo veel kunnen schryven, de tyd ontbreekt mij zeker niet; schryft mij ook zulke brieven; pypjes rooken, kan ik my niet mede contenteeren, maar u alleen en de kinderen by my te hebben en mij gelukkig weeten. ik ben en blyve

u liefhebbende man
JWS van Haersolte

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 t/m 4 beschreven.

1. Koning Lodewijk Napoleon had het hof naar Utrecht verplaatst, de Rekenkamer verhuisde mee. Johan W.S. van Haersolte ging er op kamers wonen, zijn gezin bleef vooreerst in Den Haag.
2. Willem A. van Haersolte. Hij was op 23 december 1807 te Den Haag geboren.
3. Jan J. van Haersolte.

15. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan Anna T.J. van Haersolte- Bangeman, 14 januari 1808.

utrecht 14 Jann[uari] *1808*.

Lieve vrouw!
de uwe is my heeden wel geworden, nat en koud ben ik hier om voor gisteren aangekoomen; daarby zeer aangedaan en bedroeft over onse ongelukkige situatie, dat myn belet heeft een oog te kunnen toedoen, ik dagt hier by Cris en zyn vrouw troost te vinden, nog myn nog uw brief hebben by hun kunnen bewerken, nog Hy nog zij, zeggen zy mogen aan de koning over myn persoon spreeken, schoon zy er wel gelegenheid toe hebben, want zy zyn gisteren avond aan het hof geweest, en gaan er van avond weder op een concert; alle troost die ik [bij] hun beide heb gevonden, was dat men zig en zyn ongelukken en desnoods ondergang en armoede moest getroosten, en dat hy er zig niet mede meleeren[1] kon of mogt. ik heb daarop heeden een zeer ampele brief aan van Hal geschreeven, als mede aan Schepman om de zaak ten minsten eenige tyd uit gestelt te krygen.
myn benoeming is nog niet geteekent, dog op het budjet of begrooting van de onkosten voor s'konings-huis, ben ik gebragt als intendant van het huis in het Bosch met 2000 [gulden] en Snouckaert voor hier met 2400 [gulden] en dit heeft de koning gisteren geapprobeerd en geteekent; dog de decreten van aanstelling zyn nog niet geteekent, en hij heeft gisteren [2] aan fleury gezegt, die Hem de besluiten presenteerde; dat zulks niet presseerde, Lamsweerde heeft my dit een en ander gezegt; en zeide teevens nu kan het nog weeken duuren voordat Gy u aanstelling hebt; dus ook een slegte troost. ik ben half ziek, en ben nog by geen mensch geweest als by Lamsweerde en Cris, ik zit zeedert elf uur heeden morgen op myn kamers, heb eeten laten halen, en nu is het zeven uur, ga niet weer uit voor morgen na de audientie, zit rondom in de papieren, zeer bedroefd over onse situatie, en vinde geen vooruitzigt tot redding, als door myn eigen, familie en vrienden verlaten ons. ik hoope op uitkomst voor ons, dog ik weet ze nog niet; ik zal alles van myn kant doen; U lieve antje en onse lieve kinderen misse ik hier dubbeld in myn situatie. ik hoop u zeeker maandag te zien, en te omhelzen, zoent alle kinderen hartelyk van myn; en laten wy, wat ons ook overkomt, en

hoezeer ons een ieder schynt te verlaten, elkanderen getrouw blyven, en troosten in het ongeluk. ongelukkigen vinden by geen anderen hulp of troost. adieu lieve vrouw

de tot de dood toe
u altyt liefhebbende man

verwagt zondag *zeeker* een brief van U. JWS*Haersolte*

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 en 2 beschreven, kant 3 blanco, kant 4 adres: à Madame / madame van Haersolte, / au grand voorhout Nº332. / à la / Haije

1. Mêleren: mengen, zich bemoeien.

16. Brief van Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens aan Johan W.S. van Haersolte, 27 januari 1808.

Utrecht den 27 january 1808

Waarde Broeder,

Uit de Uwe van gisteren zien ik de zwarigheeden welke gy ontmoet om tot een arrangement door jaarlyksche betaling aan de crediteuren van Nedderman, te komen en dat de Heer Oosthuysen tot een voorschot op dien voet niet wil over-gaan, het geen uwe in de daad ook niet van zyn Ed[ele] vergen kan, doch komt het my voor dat wanneer gy uwe meubelen speciaal voor de optenemen somme verbind na daarvan een Inventaris overgegeven te hebben en dan aanneemd om Buusters de interressen daar van jaarlyks f 1000 - aftelossen, die evvictum[1] voor iemand die reeds veele sacrifices gedaan heeft aannemelyk zyn, en de hoop op restitutie van het vroeger geleende enigzints wegen moet, daar anders, door het omverwerpen van uwe Boedel en een éclat alles verloren gaat.
was ik in de positie van uw finantieel by te kunnen staan zoude ik het zekerlyk doen en ik zoude gaarne borg voor uw willen staan, maar ik ben in de verpligting jegens vrouw en Kinderen en de geheele famille van my buiten de zaak te moeten houden.
Ik kan geen borg staan om dat ik geen fortuin heb en het zoude my in de opinie by den Koning en het [2] publiek nadeelig zyn indien het bekend wierd. zo als zulks zeker bekend worden zoude dat ik voor eene capitale somme gerespondeert[2] had. Ik heb myn crediet tot hiertoe gerouteneert[3] en een wissel van my is te Amsterdam even zo goed als die van Hoper [en Co.] Een eenige demarche[4] van die natuur was genoeg om zulks te doen vervallen, nu daar de slegte betaling van het land, zoodr[a] ik zonder dat crediet, zeer spoedig in gevaar [zou] zyn van aan de wal te zitten. Maar daar en boven ben ik overtuigd dat als men maar enigzints gedagte had dat ik uw konde bystaan men in de conditien van arrangement veel moeilyker zoude wezen en uwe overige crediteuren ook niet stil zouden zitten. De eenige hoop die men voeden kan dat de crediteuren van Nedderman zich door eene modicque[5] somme zouden laten paayen is die, dat zy zien en weten dat het door een ander magtige crediteur van Uw gedaan word ten einde zyne vorige pretentien zo mogelyk te redden en dat zy zeker zyn gy van uwe famille geen voorschot te wagten hebt. Alles wat ik voor uw doen kan, is uw een beter bestaan te verschaffen waaruit gy afbetalingen kunt doen en daartoe zal ik myn particuliere voordeelen of voor andere van de famille gaarne opofferen ten einde met amices[6] de

uwe te bevorderen. Dit kunt gy zeggen, want dat beloof ik uw en [3] als zy haar interest verstaan dan zullen zy de tyd afwagten dat gy iets geobtineert hebt. Dat is alles wat ik uw tot troost melden kan, met by voeging dat de Koning de benoeming tot Intendanten noch schynt op te houden en dus dat gy steeds candidaat voor een van die grooten blyft.

Ik groete uw met omhelsingen en blyve U liefhebbende Broeder
CDEJ Bangeman Huygens

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 t/m 3 beschreven, kant 4 adres: Hoog Edel Geboren Heer / Den Heere J:W:S: van Haersolte / Lid van de Nationale / Rekenkamer / te / S'Hage.

1. Evictie, uitwinning.
2. Responderen, borg blijven, instaan voor.
3. Routeren, richting geven.
4. Demarche: stap, onderhandelingen aanknopen.
5. Modique: matig, gering, billijk.
6. Lees: vriendendiensten.

17. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan N.N., 28 januari 1808.

28 Jann[uari] 1808.
De propositie is, om de beide reekeningen van Nedderman te approbeeren; en dus de geheele schuld te brengen op 28912 [gulden]; dezelve jaarlyks aftelossen met 2000 [gulden] te beginnen met het sluiten van dit accoord; en daar jaarlyks mede te continueeren, jaarlyksche interessen is een onmogelyke zaak; verders party onder het oog te brengen, dat zo men mij nu overhoop werpt, zij byna niets van haar pretentie zullen krijgen, en dat de Heer P:S: van Oosthuyze alhier ook een zeer aanzienelyke en zeer solide pretentie op my heeft, en van vroeger datum als die van hunl[ieden.] Hij mij zal aanspreeken voor die schuld; indien de Crediteuren van Nedderman, tot bovengemelde of diergelyke schikking koomen, maar integendeel zyn pretentie zal laten rusten, tot de tyd, dat zij van mij voldaan zyn, en dat [2] hy hier van schriftelyke verzeekering zal afgeeven, de crediteuren moeten ook begrypen, dat zo zy de zaak nu niet schikken willen, Hy van zyn kant genoodzaakt word, met zyn pretentie ook te moeten opkoomen, en dat zy dan byna niets van het hunne krygen, en ik totaal geruineert ben; daarby zyn de crediteuren met hunne dagvaarding by het hof, oorzaak, dat ik een post van 2 a 3000 guldens waartoe ik reeds aangestelt was, door de koning; te weeten Intendant van het huis in het Bosch, niet behoud. van myn post in de rekenkamer, niet gekregen heb, maar een ander in myn plaats is aangestelt geworden, was de dagvaarding agt dagen later geschied, dan was ik finaal aangestelt, en in functie geweest, en had dus 2000 [gulden] meer inkomen gehad, en nu aan Crediteuren voordeeliger propositien kunnen doen; zo deese zaak nu nog spoedig geschikt word, dan kryg ik zeeker een andere post aan het hof, die mij het nadeel, van bovenstaande vergoeden zal; en dus meeder zeekerheid aan de Crediteuren geeft; om het hunne te krijgen;

Aantekeningen:
inkomplete conceptbrief, enkel, kant 1 en 2 beschreven.

18. Brief van Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens aan Johan W.S. van Haersolte, 30 januari 1808.

Utregt den 30 january 1808

Waarde Broeder,

Ik zie dat gy ook aan Broeder Jan om Borg gevraagd hebt en op zyn antwoord wagt, maar ik vrees dat hy daarin niet zal komen, om dat hy zulks waarschynlyk aan my zoude weigeren indien ik in het geval was het hem te vragen, maar stuurt my zyn Brief daar zal ik zien hoe of hy 'er over denkt
en of hy te persuadeeren zoude wezen. In de actueelen goutir[1] waarin ik ben durf ik niets doen, dat regt zoude geven aan myn antagonisten iets op my te zeggen. Zy hebben zelfs van uwe zaak gebruik gemaakt om tegens my te werken. De eerste impressie is reeds tegens uw gelegd en men zoude wit op zwart moeten hebben van de praatjes tegen te kunnen spreeken. Lamsweerde scheen enigzints verlegen toen ik over uw sprak en was na ik merken kon, vry wel van den staat der zaak onderrigt. Hy zeide my voor eerst is 'er niets naar Haers[olte] te doen; doch dit is myne opinie niet, als de zaak gearrangeert was zoude 'er wel wat te doen zyn doch voor die tyd niet.
Ik geloof dat het beter was [dat] gy noch eenige dagen in den Haag bleeft. Ik kwam 'er waarschynlyk in de anderen week en dan zullen wy zien of Jan[2] tot iets te brengen is. Ik zal ondertusschen zien wat hier te hopen is.

Ik omhelse uw en de uwen en blyve

u liefhebbende Broeder
C D E J *Bangeman Huygens*

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 beschreven, kant 2 en 3 blanco, kant 4 adres: Wel Edel Geboren Heer / den Heere J:W:S: van Haersolte / Lid van de nationale / Rekenkamer / in / s Hage

1. Goûteren: met iets of iemand ingenomen zijn.
2. P.Jan Bangeman van de Hulst.

19. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 3 februari 1808.

Utrecht den 3 february 1808.

Lieve Vrouw!

U brief van gisteren is my wel geworden, de brief van Jan[1] is zeer voldoende, Cris had ook een brief van Hem. daar Hy hetzelfde in schryf; ik heb heeden zeer omstandig geschreeven; zo over la maison als oosthuysen zyn pretenties. en Hem verzogt om my per eerste post nu te antwoorden, in een brief, welke ik aan Schepman kan zenden, om oosthuyse te laten zien, dat Hy over my by oosthuysen borg wil blyven; zo dus myn gedane propositie word afgeslagen, dan kan men een ander doen, om in eens 20 à 25 p[ro]c[ent] te betalen; hier heeft men ook alle horreurs van mij verhaalt;

van schuldenaren uit den Haag, van oosthuysen als anders. ik heb reeds zeer veel menschen van de zaak onderrigt; zo lang evenwel de zaak in het geheel niet getermineert is, heb ik niets van de koning te wagten; maar dan zeeke[r] wel; de praatjes van onse schulden in den Haag kan men niet beeter doen ophouden; als om zoo spoedig mogelijk alles te betalen, en met het huishouden na hier te koomen, dan stopt men de menschen [2] de mond in den Haag en hier; als de zaak met Nedderman zig maar schikt, dan zyn wij behouden; na myn informatie heeden by Cazuis, gravelaar en anderen genoomen, is het hier zeeker in alle opzigten een derde goed-koper als in den Haag; men weet hier nog niets zeekers, of het gouvernement hier zal blyven, of na Amsterdam gaan; denkelyk blyft het zeeker nog eenige maanden hier; en word het dan al verplaast na Amsterdam, dan kunt gy immers met het huishouden hier te blyven, daar het oneindig goed-koper is, als in den Haag, tot dat wy een huis hebben, dat ons convenieert te amsterdam, dan ben ik maar ses uur van u af, en nu dertien uur, ik kan dan desnoods alle weeken vrydags by u zyn, en tot maandag blijven; dog ik voorzie dat er voor de winter zeeker geen verplaatsing van het gouvernement na Amsterdam zal plaats hebben; de dubbelde huishouding is niet uit te houden.

Cazuis heeft by geluk ons huis nog niet verhuurd, schoon Heeck[e]ren, Schuylenburg, van der vlist en anderen, het gaarne hadden willen hebben, en zelfs tot 600 [gulden] er voor geboden hebben,

kamers te huuren die ons met de kinderen zouden convenieeren, zy[n] niet te krygen, zelfs ongemeubeleerd, om tot 100 à 120 [gulden] maandelyks; wat een enorme Som word dat niet. [3] behalven het inconvenieert met kinderen op kamers; een ieder alhier raad my aan het huis te houden; waartoe ik dan ook geresolveert ben; het huis is den eersten [februari] ontruimt, de groote kamer is reeds behangen, en geverft; de tweede is men druk aan bezig. nu het huis ledig is, valt het mij zeer in de hand; overmorgen begint men het huis van boven tot onderen schoon te maken, Cazuis heeft geaccordeert dat zulks door de eygenaars op hun kosten moeten geschieden. den 11 [februari] kan ik het reeds betrekken, Cazuis zal my een schoonmaakster met haar man bezorgen, die in het huis zullen slapen, die hun eigen kost moeten doen, welk in myn dienst zullen zyn, ik zal hun 3 gulden in de week geeven, of 3 [gulden]-10 [stuiver] ten hoogsten. ik heb dit een en ander zodanig geschikt, tot ons wezentlyk voordeel, en genoegen, ik twyffel geen oogenblik of gy zult dit ten vollen approbeeren; en van nu af aan reeds zoodanige schikkingen beginnen te maken, dat gy met den eersten maart hier zult zyn; het beste zal zyn het schip daar ik u van gesprooken heb, te huuren, en daar alles in te doen; hetgeen ik vooreerst van nooden heb; moet gy my zeeker in de volgende week zenden; wanneer ik zal zorgen dat er een schuit van de rekenkamer vertrekt, ik zal u een lysje van alles dat ik van noden heb, zenden, zulks zendt gy dan by van Heel; en die laat gy by u koomen [4] en spreekt Hem over alles, wat mede moet, alles word dan geadresseert by de Heer Bresler, koopman in de marrei-straat.

ik verheug mij reeds dat wy hier spoedig by elkanderen zullen zyn, ik houde my verzekert dat wij weder gelukkig zullen worden, zo als voorheen, het huis zal u zeeker in de hand vallen, adieu lieve vrouw, zoent de kinderen voor mij, en denkt tog op u liefhebbende en getrouwe man, die alleen zit, laaten wy elkanderen gelukkig zoeken te maken, en wij kunnen zulks zeeker, zo wy maar willen, het geluk zoeken by ons eygen, en niet bij of door anderen, dan vinden wy het zeeker wederom, ofschoon het van ons geweken was, ons[e] ongelukken zyn groot geweest, dog mogelyk zyn die nu ook over, als deese zaak uit de waerelt is; adieu lieve vrouw, schryft my tog met de eerste post zeeker; ik ben

u liefhebbende en getrouwe man
JWS van Haersolte

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 t/m 4 beschreven.

1. P.Jan Bangeman van de Hulst.

20. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 4 februari 1808.

utrecht 4 february *1808*

Lieve vrouw!

Gy zult myn lange brief van eergisteren wel ontfangen hebben, hoope gy myn demarches omtrent het huis zult approbeeren, tenminsten zult gy geen andere reedenen hebben, en eens hier zynde zult gy er volmaakt van overtuigt zyn; het huis zal u in alle opzigten medevallen; en is juist voor ons geschikt; en zal nu het vrolykste van de stad worden; de Comoedie komt nu in de Maria-kerk, daar men druk werk, aanstaande week zal er voor het eerst gespeelt worden; ik wenschte dat UE[dele] eens kon overkomen, al was het maar voor twee a drie dagen om het huis eens te zien; Gy zoud verlangen om er te zyn, en geen mensch gelukkiger, als ik om met u en de kinderen te zyn; schikt zig onse zaak maar met Nedderman, dan kunnen en zullen wy weder gelukkig worden, als wy maar begrypen willen, dat wy het wederzyds geluk by ons eigen moeten zoeken, en ook zeker altyd vinden; daer de troost en het genoegen door anderen maer voor een tyd is, en men geen vrienden heeft, als men in lyden komt, elkanders gebreeken te passeeren, dan blyft men altyd gelukkig, laat dit voortaan ons doen zyn, en wij zullen, schoon arm [2] genoegen en geluk ondervinden; ik ben nu nog zoo kort hier, en ben van verdriet reeds half ziek, ik mis u lieve vrouw, en de kinderen, ik ben dus nog man, nog vader; myn gemoed is te vol, ik moet hiervan afstappen; alleen bid ik u, om meer als eene reden, komt zoo spoedig hier met alles, als maar mogelyk is; ik heb heeden geen brief van Schepman, die [hij] my zeeker belooft had, te zullen schryven; ik schrijf Hem, en vrydag over mijn zaak, bezorgt die brieven dadelyk; want zy moeten my beiden heeden avond antwoorden, zulks is van belang.

gaat eens by oosthuyze, en spreekt met haar en Hem over onze zaaken, dat zal zeeker veel goed doen. hierby de lyst van het goed dat ik niet missen kan in het huis, en dus absoluut moet hebben; ik heb zeeker het een of ander vergeeten, dat doet Gy er bij; vrydag aanstaande vertrekt de schuit, zo dat gy in tyds moet beginnen te pakken, van *Heel* vertrekt met dezelfde schuit na hier, die kan zorg dragen voor alles, zo gy Hem maar vooraf spreekt. ik zit de geheele dag op myn kamer, buiten de tyd, dat ik in de vergadering ben, verveel my dodelyk, kom nergens, ik heb cris nog maar eens gezien, zeedert ik hier ben; Gy zult u zeeker beeter amuseeren [3] als ik; ik bid u, gaat zoo min uit, als mogelyk is, vertrouwt geen mensch, want wy ondervinden nu wat ze zyn, doet my geen verdriet, laten wy voor elkanderen leeven, en niet voor anderen, laaten wy lief en leed te zaamen deelen, eens dubbeld ongelukkig, zal U of mij geen mensch helpen; wy moeten troost by elkanderen zoeken, en denken dat wij vader, moeder, man en vrouw zyn, en dus kinderen hebben, hoe ons het ongeluk thans ook vervolgt, kunnen en zullen wy tog gelukkig zyn, als wy onse pligten als getrouwe vaders en moeders vervullen, en elkanderen getrouw zyn, en eendragtig leeven; schryft my tog geduurig, ligt vindt gy tyd hier toe, als onse kinders na school zijn; laaten wy voor elkanderen en voor onse kinderen leeven, en niet voor de waerelt of andere menschen, en wij zullen zeeker genoegen en

geluk vinden, dat nu van ons verwydert was.
adieu lieve vrouw, ik omhels u duizent maal in gedagten, zoent alle kinderen hartelyk voor mij, en zyt verzeekert, dat ik niet zoek als huislijk geluk en genoegen, dat boven alles gaat, en dat ik ben

u getrouwe en liefhebbende
man.
JWS van Haersolte

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 t/m 3 beschreven, kant 4 blanco.

21. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 6 februari 1808.

utrecht 6 feb[ruari] *1808*

Lieve vrouw.
U brieven van gisteren en eergisteren zyn mij wel geworden; ik ben heeden op de audientie geweest, de koning was zeer vriendelyk; heeden avond is er een Concert daar ik mede gevraagt ben, ik kan daar, hoe weinig lust ik er toe heb niet van daan blyven; het [is] nu vyf uur, moet nog eeten, en mij van 't Hooft tot de voeten kleeden; en U schryven, om 6 uur moet men aan het paleis zyn; dus heb ik weinig tyd om u te schryven,
morgen zal ik u zeer omstandig omtrent alles schrijven; en u op alles antwoorden; alleen moet ik u melden, dat het my om meer als eene reeden aangenaam zou zyn, dat gij eens voor eenige dagen hier kwam, zo om het huis te zien als anders; met de schuit daar gy het goed medezend, zal bezwaarlyk zyn, om dat daar maar een kleine roef in is, die schuit vertrekt ordinaa[r]is s'middaags, en is de volgende morgen eerst hier; met die schuit komt van Heel en zyn nigt, dog zo UE[dele] wil, dan zal ik zorgen dat die schuit in plaats van s'avonds, by voorbeeld zondag morgen om zeeven uur vertrekt, dan zyt gy s'avonds om agt uur hier, en kunt met de kleine[1], daar ik een wieg voor zal hebben, en piet met my [2] voor twee à drie dagen op myn kamers logeeren; of anders moet UE[dele] een week later koomen, *dan* ben ik zeeker in het huis, by voorbeeld den 18 a 19 [februari] dan moet UE[dele] bespreeken en laten huuren de roef s'morgens van 7 [uur] op Leyden, en van 11 uur op utrecht, dog dit moet gy zeeker drie à vier dagen van te voren doen, en commissie te geeven voor de roef op utregt, en blyft gij by mij tot den 22 of 23 en dan vertrek ik met u na den Haag, om de boel te pakken; en na hier overtebrengen; bedenkt dit een en ander eens, en antwoord my daarop per omgaande.
ik laat het volmaakt aan u over, zo ik u decisie maar in tyds weet, dan is het my wel: hiernevens een lyst van meubelen die wy hier moeten hebben, en gevoeglyk kunnen plaatzen, in ieder kamer van het huis; hierdoor zult gy een denkbeeld van het huis kunnen maken. een tweede lyst is de groote van de kamers, daar vloerkleeden of tapyten moeten gelegt worden, uit het een en ander zult gy zien, dat het huis nogal vrijwel is, en ruim genoeg voor ons, de slaapkamer word behangen, dat nu maar witte muuren waren; hoope nu maar dat onze zaak met Nedderman, zig schikken zal; hiernevens een brief van Schepman, dan aangaande, die na myn gedagten niet kwalyk is, en een goed [3] uitkomst belooft, zo oosthuysen met de borg van Jan[2], maar geld wil schieten, dat ik altyt hoope, gaat eens by haar[3], bid ik u, het zal veel goeds doen; en spreekt over de zaak, en zegt dat u broeder die er goed voor is, borg zal blyven voor 6000 à 7000 guldens om ons te redden, en dat die

jaarlyks zullen afgelost worden; zo dra ik het nader antwoord van Jan heb, zal ik Hem er zelve over schryven; wy moeten 500 [gulden] meer van Hem zien te krygen, als ik eigent[lijk] moet betalen, om alles in den Haag te kunnen afdoen, en hier niet zonder geld te zitten, in de eerste momenten.
per omgaande post, zend Gy my de brief van Schepman terug; adieu lieve vrouw; morgen schrijf ik nader; ach waren wy maar bij elkanderen, ik mis u en de kinderen, en gy my mogelyk ook, laaten wy voor elkanderen leeven, en voor geen anderen, ons lief en leed zaamen dragen, en geen hulp of troost immer by anderen zoeken, daar wy het zeeker op den *duur* nimmer zullen vinden, en wij zullen voor altoos gelukkig zyn, en eens gezeegent worden. adieu, zoent alle kinderen voor mij, en gelooft dat ik voor eeuwig ben

u getrouwe en liefhebbende man
JWS van Haersolte

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 t/m 3 beschreven, kant 4 blanco.

1. Willem A. van Haersolte.
2. P.Jan Bangeman van de Hulst.
3. M. van Oosthuysen-De Jonge.

22. Brief van Anna T.J. van Haersolte-Bangeman aan Johan W.S. van Haersolte, 6 februari 1808.

Liefste man
de briefven van Schepman en vrijdag heb ik dadelijk laten brengen; bij Oosthuijzen te gaan ben ik bang voor. ik heb hun nooit voor eenige zaaken gesproken, ik vrees dat zy mijn niet wel zullen ontfangen, en dat het meer kwaad als goed zaude doen;
ik zal maandag beginne te pakken en sturen het dan by van *heel*. ik zal maar zoo veel meede geven als mogelijk is, was ik maar met de boel over, moet ik dit goed bij *breker* Adresseren, my dunkt dat de glasgordij[nen] wel kunne wagten tot dat ik daar kom, klynne gardijntjes zal ik uw zende zoo als hier op de trap hangen,
ik hoop dat het huys maar terdegen schoon gemaakt word, ik moet immer nog geen rekeningen laten betalen voor dat de zaak geschikt is, en gy gelooft dat de koning uw dan zal helpen, en ik niet, wat dat aangaat; ik geloof niet dat gy daar iets van tewagten hebt, ik maak er geen staat op, maar wel om nog meer getreterd[1] te worde, men zegt maar voor vast als dat de koning eerstdaags naar Amsterdam gaat wonen. gisteren by van gennip zyde men het vast, maar was, witdert en de vrouw waaren er ook, [2] ik wilde ook wel eens over komen vli[e]gen met de klijne[2] en dan breng ik Jan[3] meede want om hem thuijs te laten is onmogelijk, het zegt tans den helen dag wat zauw het dan weezen, Jan zauw graag hijr zijn, het was nog een verzet voor papa, en rust voor jeulij, zijde hy mijn onder *dit* schryfven, dit vind ik zoo wys dat ik het uw moest melden, hoe zauw ik de rys aan moeten leggen; Zaude ik vrydag met de schuyt met van *heel* niet meede kunne gaan of blyft die snagts onderweg, dan niet, antwoord mij hier eens op, dan konde ik zaterdag stil weezen en zondag weer vertrekke dan was ik maar drie dagen van huijs; wij kunnen dagelyk van elkanderen horen nu het geen briefve port kost. ik kan wel begrijpe als dat gy uw verveelt zoo alleen te zitten, en mijn word het hooft dol, de klijne word zoo lief en is zoo zoet; ik eyndig want de brief moet weg.

morgen heb ik denkelyk wel een brief van uw. wij praten savons met malkander al schryfvende. nu lieve man slaap wel, ik denk dat gy menig pypjen rookt al denkende aan ons en aan de genne die zig noempt

U liefhebbende en getrouwe
vrouw van Haersolte

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 en 2 beschreven, kant 3 blanco, kant 4 adres: Myn Heer / van Haersolte Lit van / de rekenkamer. / tot / Utrecht

1. Treiteren, pesten.
2. Willem A. van Haersolte.
3. Jan J. van Haersolte.

23. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 8 februari 1808.

Utrecht 8 february *1808*.

Waarde en Lieve vrouw.

Gy zult myn lange brief van gisteren wel ontfangen hebben, de uwe is mij heeden wel geworden; Ik approbeer het u komt op vrydag na hier, gy zult mij wellekom zyn; dog zo gy de roef van vrijdag niet hebt, komt dan liever zaturdag, zondag of maandag, om reeden dat de schuit zeeker niet voor zondag morgen uit den Haag vertrekt, en gy dan meer tyd hebt, om daar zoo veel in te laden, als mogelyk is; hierbij komt, dat ik tog altyd woensdag of donderdag zeeker op myn kamers moet blyven, en gy dus even goed daar kunt zyn, het huis kan ik zeeker voor den 17 of 18 niet in, want er word zo veel in verandert, dat noodzakelyk is; het goed met de schuit komt niet voor ma[a]ndag in het huis, en ik wilde liefst dat gy hier waart, als zulks er in gebragt wierd, terwyl gy dan hier zyt, verhuis ik met mijn goed na het huis, en zou dan, den donderdag den 18 met u na den Haag kunnen retourneeren, om alles aldaar te schikken, en te pakken, en dan naderhand te verzenden na hier, dog zo gy de roef van vrydag reeds hebt, dan vervalt dit alles en gy komt vrydag, voor de wieg en alles heb ik reeds gezorgt, [2] Gy zult by u komst alles voor u, de kleine willem, Jan[1] en de meid[2] in order vinden; dog ik verzoek u, om my per omgaande te antwoorden, wanneer u koomt; ik approbeer zeer dat gy een wagen neemt tot Leijden, het zal tog nog fatiguant[3] genoeg voor U zyn; ontziet op de reis na hier tog niets, neemt u gemak in alles als ook voor de kinderen, eenige guldens meer, zal het hem niet doen; de zaak van dag-gelden voor ons staat op een goede voet, in deese week komt er een besluit op, en ik zal voor al myn reis er zeeker geen nadeel hebben; ik heb nog geen nader tyding van Schepman, dus is er nog geen antwoord van Amsterdam, ik ben half ziek van verkoudheid, en kan maar niet aan het zweeten raken, ik zal heeden avond braaf consent[4] van vlier[5] neemen, en zien of ik aan het zweeten kan koomen.
[ik] refereer my overigens aan de myne van gisteren; zoent alle kinderen hartelyk voor Papa; zo als ik u welmeenende in gedagten doe; in [de] hoop van u spoedig by my te zien, en een einde aan onse ongelukken te zien, ik verwagt zeeker morgen een brief van U; zyt verders verzekert, dat ik voor altoos ben;

u getrouwe en liefhebbende
man, in lief en leed.
JWS van Haersolte

Aantekeningen:
enkel, kant 1 en 2 beschreven.

1. Jan J. van Haersolte.
2. Mogelijk Mie.
3. Fatiguer: vermoeien.
4. Consenteren: genoegen nemen met iets, toegeven aan een neiging.
5. Vlier is een meekrabachtige, waarvan een groot aantal soorten rijk is aan coffeïne en kinine.

24. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 10 februari 1808.

Utrecht 10 Febr[uari] *1808*

Lieve Vrouw!

de Uwe van gisteren is my wel geworden; Gy beantwoord geen een articul van myn lange brieven, daar ik zo melancoliecq ben, gy geeft mij nergens troost op; ik zit my te verkniezen, te verveelen, en ben grommiger als ooit, daarby ziek van verkoudheid, zo gy niet schliekijk by mij komt, word ik zeer zeeker ziek; Gy zyt heeden avond zeeker op het bal, en zult u braaf amuseeren, zonder u man, terwyl Hij slaapeloos in zyn bed legt, te huilen en te kermen over onse ongelukkige positie, door ons alle vrienden en familie verlaten, en niet willen helpen; wat moet er op die manier van ons worden; ik wenschte by u te zyn, dan zoude ik u veel daarvan verhalen kunnen; slaat tog geen dag over, zo als gy gisteren gedaan hebt; om mij te schrijven, want dan ben ik ongerust; ik wenschte u al by mij te hebben; dus zal u komst alhier voor my in ons ongeluk dubbeld aangenaam zijn; ik vrees maar dat gy met de schuit met *van Heel*, veel ongemak en koude zult moeten uitstaan, de roef is niet groot, hoe zult gy daar eenige rust in kunnen hebben; van Heel, zyn Nigt, Gy, de kleine[1], een meid, en Jan[2] die zeeker medekomt; bedenkt dit nog eens wel na; ziet anders de roef zaterdag, of zondag van elf [uur] van Leyden op hier te krijgen, dan rust gy overdag, zult u zoo niet fatigeeren [2] en zult u gemak met de kinderen meer hebben; ik laat het aan u over; zo mogelyk gaat de roef eens zien; het huis alhier avanceert bitter langzaam; alle reparatien vallen zeer tegen, op de slaapkamer is de schoorsteen ook geheel afgebrooken; ik voorzie dat het in de volgende week nog niet geheel klaar is; twee à drie kamers zullen maandag zo ver klaar zyn, dat wy het geen gy zend er kunnen plaatzen; zo gy komt, blyft dan ten minsten 2 à drie dagen by my; wie zult gy zoo lang in huis neemen, by de meid en onse kinderen, draagt tog zorg, dat die wel bezorgt worden; ik approbeer zeer de verkoop van de goederen die Gy mij meld; ik bid *u nogmaals* gaat eens by oosthuyse; al is het maar een uurtje, en zegt hun dat ik altyd hoope, dat ze mij zullen helpen, zo er antwoord van Amsterdam komt, zy neemen het u zeeker kwalyk, dat Gy zoo lang wegblijft, wy kunnen immers door geen mensch als door hun gered worden; âpropos, ik kom zo van cris, die is gisteren benoemd als minister na Westphalen, hij is er zeer mede op zijn schik, hy heeft kunnen gaan na Napels, dog

heeft dit geprefereert; Dedem[3] gaat nu na Napels; Hy raad u om niet by nagt te reisen met de schuit; het fatigueert en echauffeert[4] te veel, en het zou de kleine nadeel doen; hij heeft volmaakt gelyk; ziet dus het met van Heel zoo te schikken dat de schuit zondag morgen om 7 uur uit den Haag vertrekt, [3] dan is Hy om half elf te Leyden aan het utrechtsche-veer; gy vertrekt om negen uur precies met een wagen uit den Haag, en zyt om half elf aan de schuit, en s'avonds om agt uur hier; dit is zeeker het gemakkelykst voor U. Nu over onse zaaken een woord, die worden niet beeter; zoo als het schynt, een ieder onttrekt zig nu; hierby een brief van Jan[5], die nu finaal weigert om borg te blijven; daar ik zeeker [op] had gerekent, dat Hy het doen zou, Daarop rust de propositie van 15 p[ro]c[ent.] ik schryf Hem heeden hierover zeer omstandig, dat Hy nu, met deese weygering my ongelukkiger maakt als voorheen, want, dat ik op zyn bereidwilligheid om wel borg te willen blyven, 15 p[ro]c[ent] heb laten proponeeren; ingeval dit nu al aangenomen word ik daar niet aan kan voldoen, dat wy dan zeeker ongelukkig en tot schande worden; omtrent La maison, en oost-huyse geef ik Hem nog alle mogelyke elucidatien, met bede dat Hy mij nu tog red; Cris heeft my gezegt, dat Hy des noods, zo Jan borg wil blyven, Hem een brief zal geeven, dat Hij voor 3000 [gulden] aan Hem respondeert, ik bid schryft per eerste post een brief aan mimi over deze zaak. dit zal veel goed doen, verzuimt dit tog niet, Schepman moet nog geen antwoord hebben, want Hy schrijft niet; zend by vrijdag of my die niets te zeggen heeft. hy antwoord my niet op myn brief, voor u vertrek moet Gy zeeker by oosthuyse gaan, dit is allernoodzakelykst in onse positie, Gy zend ook by Schepman om te hooren, of Hy my niets te schryven heeft.
[4] van ons dedomagement[6] is nog niets bepaald, als dat wy onse reiskosten na hier vergoed krijgen, op de voet als de leeden van de staatsraad, en twee dagen dedomagement à 8 guldens daags; wyders zullen wy nog een dag-geld hebben, of uitkoop in eens, van drie maanden tractement; dog dit moet nog nader bepaald worden. vrydag is er een bal aan het hof, daar ik gevraagd ben, dog ik zal denkelyk niet gaan, Cris en de vrouw zeggen dat ik er gaan moet, doe ik het, dan zal het zeeker niet lang zyn; waar ik hier ben, verveel ik mij dodelyk, zo het langs moest duuren, dan wierd ik zeeker ziek, of onverdragelyk voor een ieder die met mij moest gaan en men-schen-schuw zeer zeeker; Gy het ten minsten het genoegen van by u eigen te zyn, omringd van onse kinderen, en by u kennissen, waarmede gij u zeeker wel amuseeren zult; daar ik verlaten, en zonder troost zit; myn wensch is, dat wy maar spoedig vereenigt zullen zyn, en laten wy elkanderen dan niet verwenschen, of onverdiende verwytingen doen, laten wy ons geluk by elkanderen en by onse kinderen zoeken, vreemden, lieve vrouw, is vermakelyk en aangenaam voor een tyd, dog op den duur draayen zy u de rug toe, en het huislyk geluk is voor altoos over, en daarmede de rust en het genoegen voor altoos. adieu lieve vrouw, doet my tog geen verdriet meer aan, weest my tog, getrouw, en maakt my weder gelukkig zo als voorheen. zie daar weder een lange brief van u altoos liefhebbende en ongelukkige man. JWS van Haersolte

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 t/m 4 beschreven.

1. Willem A. van Haersolte.
2. Jan J. van Haersolte.
3. Waarschijnlijk zijn neef F.G. van Dedem tot de Gelder.
4. Échauffer: opwinden.
5. P. Jan Bangeman van de Hulst.
6. Dédommagement, schadeloosstelling.

25. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 11 februari 1808.

Utrecht 11 february *1808.*

Lieve Vrouw!

Gy hebt myn brief van gisteren zeeker wel ontvangen; Gy moet het zeeker vreeslyk druk gehad hebben met de preparatien om na het bal te gaan; om u in de absentie van u man eens braaf te amuseeren, dat Gy weet, dat Hem verdriet doet, ik vraag U zelfs bedaard; moet my dit geen hartzeer en verdriet doen, Gy kent myn humeur en Caracter te wel om dit niet te gevoelen; gisteren schryft gy my nog, dat gy mij zeeker zult schrijven; ik ontvang weder geen brief; de eenigste troost die ik hier, in myn in alle opzigten onaangenaame positie heb, is om van u en de kinderen dagelyks te hooren; myn lange brieven, schynen u niet zeer aangenaam [te] zyn; want gy toont mij zulks in het geheel niet; moet ik beginnen te geloven, dat het waarheid zal *worden*, dat gy mij meer als eens gezegt hebben, dat het U groot genoegen zou weesen, als wy maar van elkanderen gescheiden waaren; Groote God; is mijn ongeluk in alle opzigten nog niet groot genoeg; zal ik, daar ik innerlijk wenschte en hoop had, om nog eens weder gelukkig met u te worden, voor altoos ongelukkig worden, en gy, en onse ongelukkige en onschuldige kinderen ook; welke verwytingen zullen ons, die, als ze tot jaaren van onderscheid gekoomen zyn, niet met regt doen; ik zal van dit articul afstappen, [2] na u gezegt te hebben, dat mijn hart vol is, en ontlast moet worden, veijnzen is mijn Caracter niet, myn gemoed is vol, het heeft onder het schryven meer als eene traan gekost. ik hoop niet dat ik binnen kort zal kunnen zeggen, het geen egter te voorzien is.

Het zij myn hart zig hegt, aan Gade, kroost of vrinden,
't vliet alles met den tyd, gelyk een schaduw heen
Ik zal myn arm en ziek en zonder bystand vinden
zoo ik het hoogst geluk niet zoek, in U o God, alleen.

Ik refereer my geheel aan myn lange brief van gisteren; ik denk [dat] Gy my zeeker nader van u vertrek na hier zult kennis geeven; en waarvoor ik by u aankomst alhier; voor u en de kinderen moet zorgen, het zij voor eeten als anders. ik hoop tog dat gy over dag, en niet by nagt zult reisen; gy geeft aan van Heel een accurate lyst mede, van al het goed dat met de schuit mede komt; ik hoop ten minsten, dat gy by oosthuyse zult gaan; ik zal voor deese keer eindigen; Na U alsnog hartelyk en welmeenend omhelst te hebben, zoent alle kinderen voor haar papa; blyve ik

u getrouwe, dog ongelukkige
en mistroostige man.
J:W:S: van Haersolte

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 en 2 beschreven, kant 3 blanco, kant 4 adres: à Madame / Madame Van Haersolte, / au grand voorhout. / à la / *Haije.*

26. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan M.C. van Hall, 29 februari 1808.

M:C: van Hall. Hage 29 febr[uari] *1808.*

De uwe van 15 deeser is my te utrecht zijnde wel geworden; die meede in antwoord op de myne van 7 deeser omtrent een te maken schikking met de crediteuren van de H[ee]r Nedderman, welkers belangens door de Heren van den Broeke en oppenhuizen werden waargenomen; den inhoud van deselfde sloeg my geheel ter neder in myn ongelukkige positie, die u, en die Heeren bekent is; omtrent deselfde refereer ik my geheel aan de myne van 7 deeser; hoe kan men nu van my vergen; 4000 [gulden] in eens te geeven, en dan jaarlyks 2500 [gulden] aftelossen of in eens 40 p[ro]c[ent] ter extinctie van de geheele schuld; dit een of ander is van mij het onmogelijke gevergd; zoals u zelfs te wel bekent is; goede vrienden en familie die my nu nog zouden willen helpen, durf ik zulks niet eens te proponeeren, als verzekert zynde, dat zy my dan geheel zouden laten varen, en ik hoegenaamd [2] geen hulp of bystand van hun te wagten had; ik bid u, neemt myn ongelukkige positie in aanmerking, en wat een nadeel men my nu reeds heeft toegebragt, door mij [te] attacqueeren, op het moment, dat mij sort[1] verbeterd stond te worden met 2 à 3000 [gulden] s'jaars; ik kan u op myn woord van eer verklaren, dat zo men mij nu ten sterksten vervolgt en my overhoop werpt, men mij niet alleen ongelukkig maakt voor altoos met een vrouw en vyf kinderen, maar dat men zeeker byna niets zal krygen; oosthuijse zal stil zitten met zyn pretenties op mij, indien men my niet verder vervolgt en het tot een schikking komt. en zoals ik u in myn vorige [brief] omstandig heb gemeld, dog anders komt Hy ook zeeker op; en kan zulks het belang der crediteuren van Nedderman zijn; ik kan dus op u propositie niet anders proponeeren; als in de myne van 7 deses gedaan. een jaarlykse aflossing van 1000 [gulden]; in de conditien daarby opgegeeven; of anders ter extinctie van [3] de geheele schuld in eens 25 p[ro]c[ent], op een p[ro]c[ent] meer zal het niet aankoomen; en hierom moet ik nog schikkingen met myn familie en vrienden maken; dog ik kan repondeeren[2], dat ik zulks kan presteeren; ik bid u dus nogmaals zoekt dit door de crediteuren te doen accepteeren, zo tot hun eigen voordeel als tot behoud van my, myn vrouw en kinderen; want myn ondergang kan immers hun voordeel niet zijn; Gy zyt zelfs te edelkend[3] en te menschlievend, dan dat gy dit niet zoud aanraden; recommandeere u dus myn zaak nogmaals, en blyve in hoop en vertrouwen dat ik met de crediteuren tot een schikking, door u intercessie zal koomen die my en de mynen zal behouden, en waartoe hun eigen voordeel en belang hun roept; met alle agting en vertrouwen.

U onder[danige] dien[aar]

Aantekeningen:
conceptbrief, dubbel gevouwen, kant 1 t/m 3 beschreven, kant 4 blanco.
1. Sort: lot, noodlot.
2. Reponderen: borg staan.
3. Lees: edelmoedig, weldenkend.

27. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan P. Jan Bangeman van de Hulst, 1 maart 1808.

s'Hage 1 Maart 1808.

J: *Bangeman*

W[aarde] B[roeder]

de uwe van 12 febr[uari] is mij te utrecht zeer wel geworden; ik heb u op de zelve niet geantwoord, omdat ik *nog* geen antwoord van Amsterdam had, op myn propositie; dog thans heb ik die ontvangen, en zyn zoals ik verwagt had, afgeslagen; dezelve waren om 1000 [gulden] s'jaars aftelossen, zonder interessen, of anders 12 à 15 p[ro]c[ent] te geeven in eene ter extinctee[1] van de geheele schuld; men vraagt in eene 4 pe[r]c[ent]; en dan jaarlyks 2500 [gulden] aftelossen of anders 40 p[ro]c[ent] ter extinctee van de geheele schuld. met bieden en looven komt men tot elkanderen, en gy ziet hieruit, dat zy reeds gevoelen, dat zy tot zodanige schikking zullen moeten koomen; ik heb aan van Hall, die my zelfs over het geval geschreeven heeft, en die propositien heeft gedaan, geantwoord, en Hem mijn ongelukkige positie onder het oog gebragt; en gedeclareert, dat zo men my overhoop werpe, men my en de mynen niet alleen ongelukkig maakte, maar de crediteuren byna niets van het hunne zoude krygen; [2] dat sommigen van myn familie in dit moment nog wel zouden helpen, dog dat 40 p[ro]c[ent] zo een enorme eisch is, dat ik deselve daarover niet durf te schryven; als verzekert dat deselve dan zeeker niets voor mij zouden doen; dat ik derhalven hun verzoeke te bewerken dat men genoegen neemt met 15 p[ro]c[ent] of daaromtrent, tot betaling van welke ik zeeker ben. hier moet ik nu nader antwoord op afwagten; en de conditien in u laaste [brief] gemeld opwelke u borg voor my zou blyven voor 6000 [gulden]; kan ik stricto genomen niet geheel aan voldoen.

La maison en Bauer, die myn zaak kennen en weeten, als ook dat ik geattaqueert ben, zitten nu geheel stil; moet ik nu van myn kant die boel ook aan de gang maken, dan is er zeeker geen helpen of redden op voor my;

de zaak van Nedderman getermineert zynde, dan moet ik een separate schikking met hem maken; en daarby dan een bewys zien te krijgen, dat zy my niet attaqueeren zullen in de eerste ses jaaren; die menschen zullen my zeeker, ziende dat alles verbonden is tot myn inboedel toe, wel tot een uitstel van betaling koomen, nimmer zal ik [van] u vergen om by Hun voor my borg te blyven; als gy dit dus nadenkt [3] zult gy zien het onmogelyk is, dat ik aan de eerst conditie kan voldoen; Chris moet u voor zyn vertrek na oost-friesland over dit een en ander geschreeven hebben; het kwade point dat oosthuysen my in ses jaar niet zal attaqueeren zal ik u bezorgen, bewys dat de zaak van Nedderman afgedaan word ook; [onder] verband van myn tractement dat ik s'jaarlyks 1000 van de 6000 [gulden] zal aflossen.

inventaris van myn inboedel, en deselve informa verbinden voor de Capitale som van 6000 [gulden] en dan dat ons voor 3000 repondeert; dit laaste moet hy u reeds zelve geschreeven hebben.

Gy blyft dan in effecte maar voor 3000 [gulden] aansprakelyk; en daarvoor hebt gy alle mogelijke zekerheid.

Ik twyffele niet of UE[dele] zult, als my en de mynen welwillende redden en behouden, genoegen met deese neemen, en op die voorwaarden borg voor mij blyven; na onse hartelykste complimenten aan Mimi, mama[2] en uwen gemaakt te hebben ben ik met alle opregte toegenegenheid. U Broeder.

Aantekeningen:

conceptbrief, dubbel gevouwen, kant 1 t/m 3 beschreven, kant 4 blanco.

1. Extinctief: vernietigende verjaring waardoor een schuld vervalt.
2. Catharina C. Bangeman-Huygens.

28. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan H. Schepman, 9 september 1808.

Schepman uit S'Hage. utrecht 9 Sept[ember] *1808.*

W[el]ed[e]le gestr[enge] H[eer]

Tot nog toe niets naders verneemende van de actie door de crediteuren van Nedderman by het hof van Holland tegens my geentameerd, en ook geen antwoord ontvangen hebbende, op myn laaste brief aan de Heer van Hal den 29 february deeses jaars geschreven, met propositie, om 15 p[ro]c[ent] en des noods op geen p[ro]c[ent] te zien in eens te betalen; zo brengt my dit een en ander nu in groote verlegenheid: en zulks nog wel te meer om dat ik met 1 November na amsterdam moet met myn huishouding om er te blyven, ik heb er zeedert twee maanden reeds een huis gehuurt; zedert u laaste [brief] van 28 april; in antwoord op de myne van 27 dier maand; ben ik na Amsterdam geweest, dog heb my stil gehouden en zoo weinig vertoont als mogelyk was; zeedert die tyd, ben ik er nog vyfmaal geweest, dog my nergens vertoont, als daar ik amptshalve weesen moest, ik ben er van dese 2 daar tot den 6 geweest; myn wens is altyd, dat zy nu maar stil zitten, om dat zy weeten, dat ik als amptenaar er uiterlyk met 1 November moet zyn, en zy my dan mogelyk aldaar woonende, nader en voluit er zullen vervolgen, in dat geval zou [2] ik zeeker van erger conditie zyn, en zeeker geheel geruineert worden, met verlies van myn post voor altoos er by; daar ik integendeel nu met rust gelaten wordende door die crediteuren, by de nieuwe organisatie van de rekenkamer, die zeer spoedig geschieden moet, alle apparentie en zelfs zeekerheid heb, *om een* van de Presidenten te worden, het geen my 12 a 1500 guld[en] s'jaars meer inkomen zal geeven; dit laaste verzoeke ik ul[ieden] voor u te houden en niet van te spreeken; nu zou het dus zaak zyn voor my; of om de zaak ingevolge gedane propositie van 15 p[ro]c[ent] of iets meer voor 1 Novemb[er] aftedoen, of anders zo veel zeekerheid mogelyk te hebben, dat men mij in amsterd[am] koomende, en woonende niet zal aandoen, ten minsten in het eerste jaar niet, en dat dus de zaak in deselfde staat bleef. het belang der crediteuren is en blyft immers altijd om te zien heur 15 p[ro]c[ent] te krygen, als om my te ruineeren, en geen 5 p[ro]c[ent] te kunnen krygen; dit moet dunkt my, zy en de H[ee]r van der Spyk hun bediende ook gevoelen. ik verzoek u dus, bedenkt deese myne positie, en deelt my uwe raad en gedagten omtrent deese zaak mede. en zo gy nodig oordeelt, spreekt er als vriend, met de H[ee]r van der Spyk eens over, en handelt er in, met zyn Ed[ele] tot myn voordeel en behoud; [3] kan het u aangenaam of voor de zaak van nut zyn, om er nader met mij mondeling over te spreeken; dan kan ik gemakkelyk eens twee à drie dagen na den Haag overkoomen; ik ben daartoe bereid, zo ik het maar eenige dagen vooraf mag weeten, wanneer ik UE[dele] zou kunnen spreeken, om myn zaaken daarna te reguleeren. aangenaam zal het mij zyn, met u rescriptie op het een en ander vereert te worden. blyve verders met agting

UWeled[ele] gestr[enge] ord[inaris] dien[aar]

Aantekeningen:
conceptbrief, dubbel gevouwen, kant 1 t/m 4 beschreven. Op kant 3 en 4 brief 29.

29. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan H. Schepman, 18 september, 1808.

Schepman Utrecht 18 Sept[ember] 1808.

Weled[ele] gestr[enge] Heer.

op den 9 deeser heb ik U zeer ampel geschreeven, over de zaak van de crediteuren van Nedderman, en u tevens vriendelyk verzogt, om my uwe gedagten omtrent die zaak te willen melden; omdat my deselve hoe meer my vertrek na Amsterdam, met myn huishouding nadert, dat altyd op 1 November bepaalt blyft, hoe benarder ik worde, voor de keer die de zaak tot myn ruine kan hebben, ik kan niet veronderstellen, dat U de myne van 9 deeser niet zou geworden zyn, dog zulks is zeer wel mogelyk, [4] zende UE[dele] dierhalven den inhoud van die geheele brief, tot welkers inhoud ik my geheel refereer, met instantelyke bede om mij met u raad in deesen bytestaan, en my te melden, wat best in myn positie te doen; Na U myn zaak nogmaals gerecommandeert, en my in U vriendschap aanbevolen te hebben, blyve ik met agting

UWeled[ele] gestr[enge] ond[erdanige] Dienaar:
JWSvH

Aantekeningen:
conceptbrief, dubbel gevouwen, kant 1 t/m 4 beschreven. Op kant 1 en 2 brief 28.

30. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan P. Jan Bangeman van de Hulst, 24 juni 1809.

Bangem[an] op den Hulst: Amsterd[am] den 24 Juny 1809[1].

W[aarde] Br[oeder]

Zeedert een jaar ben ik dagelyks in gevaar geweest, om door de Crediteuren van Nedderman over hoop gesmeeten te worden, en daardoor met myn vrouw en kinderen voor altoos ongelukkig te worden. dog zeedert November van voorleeden jaar dat ik hier ben koomen woonen, is myn positie daaromtrent dagelyks verergerd; men heeft my met alles gedreigt, arrestatien in persoon, verkoop van myn inboedel, enz[ovoort] zo ik tot geen schikking wilde koomen, dat tenminsten 40 p[ro]c[ent] moest zyn. ik heb dit een en ander geweygerd, en gedeclareert [dat] my zulks onmogelyk was, dat ik bleef by het geen gepasseerde jaar in Jannuary geboden was, te weeten 17 à 18 p[ro]c[ent].

de voornaamste crediteur alhier is een van den Broeke, een styfhoofdig mensch, welke aan van Son in den Haag nu nader order had gegeeven om mij geheel overhoop te werpen, dat Hy in geen accoord wilde koomen, dat Hy genoegen zou hebben, [2] om my dan te laten pakken[2] en vastzetten, al kreeg hy niets, en my met myn vrouw en kinderen ongelukkig te maken, waarop van Son Hem antwoord dat Hy my met myn vrouw en kinderen niet ongelukkig wil maken, en de zaak op die voet niet p[r]ocesseeren[3] wil; daarop krygt van Son een actie[4] in handen tegens Hem, komt na hier, en zegt mij zulks in vertrouwen, laat my de brieven van van den Broeke met bovengemelde orders lesen, en zegt my teevens, ik ben u, schoon tegens u bediend, meer geneegen, als Hem, ik kan daardoor u, nu ik een actie tegens Hem kan *beginnen*, van nut zyn; en toen ben ik met Hem afge-

sproken, dat ik dan ter extinctie der geheele schuld zynde 29000 [gulden] zou betalen uiterlyk den 15 Julij 5000 [gulden] en dat Hy my dan zou teruggeeven 24000 [gulden] aan geaccepteerde wissels, en bekentenis dat de Heer Nedderm[an] verders niets op my te pretendeeren had; de H[ee]r van de Broeke heeft zulks eindelyk aangenoomen, [3] en de overige klyneren crediteuren, koomen ook in die schikking;

Myn vriend oosthuys[en] was gevallig op die dag hier in de stad, die gaf ik er dadelyk kennis van; en verzogt dat Hy als dan zou doen, het geen hy mij belooft had; om nu in plaats van 6000 [gulden] zo als voorleeden jaar bepaalt was, 5000 [gulden] te schieten, op een obligatie van mij, en dat ik die jaarlyks met 1000 [gulden] zou aflossen, dat UE[dele] voor die somme borg zou blyven by Hem; dit dagt ik zeeker dat reusseeren zou, hy zeide mij zulks van zyn kant wel te willen doen; dog dat Hy niet wist hoe zyn vrouw[5] er over dagt; dat die boos was op Chris te Cassel, omdat zy Hem geschreeven had, zonder antwoord te krygen; en dat Hy van hier na Sparvendeel by Driebergen ging, en Hy my dees rade, dat ik en antje vooraf aan zyn vrouw daarover schreeven, zoals wy, beide ook dadelyk gedaan hebben; dog tot onse verwondering en leetwesen, kregen wy tot antwoord van haar, dat het hun leed deed, ons thans van geen dienst te kunnen zijn; dat zy in verscheide zaken zo vastzaten, dat zy zig zelven niet wisten te redden; en dus hoopten dat wy zonder hun uitkomst zouden vinden. intussen heb ik een brief van cris gekregen, die my daar ampel over schryft, ik doe dus nu op nieuw nog een laaste poging by hun om te reusseeren, met overlegging van de brief van Cris; god geeft dat zulke reusseert; ik beproef het hier in amsterdam ook onder de hand; lukt het niet, dan zyn wy verloren; gisteren ben ik in persoon nog by van Hall geweest, en Hem over de zaak gesprooken, dog die heeft my ronduit gedeclareert, zo die 5000 [gulden] er op 15 July niet is; ik zeeker ongelukig word, en hy hoe gaarne ook, het niet kan beletten; en ik twyffel niet of UE[dele] zult hier, nu Gy mij met myn vrouw en kinderen kunt redden, uw woord ook in houden, ik zal u van myn kant jaarlyks duizend guldens van myn inkomen verbinden, tot afdoening van de 5000 [gulden] dat ik nu nog zekerder kan doen, daar ik 500 [gulden] en *apparent* 1000 [gulden] meer inkomen kryg, by de organisatie van het hof van reekening, die nu binnenkort moet plaats hebben; wyders maak ik een inventaris van myn inboedel, die ik aan UE[dele] voor de 5000 [gulden] verbinde.

[4] en schryf dan cris, dat Hy volgens zyn belofte aan u des noods voor 3000 [gulden] repondeerd; Ik bid u nogmaals komt hier in, en red ons, gy kunt het nu doen, zonder eenige risico, een bewys en antwoord op deese, dat gij borg blyft by oosthuijsen of by een ander die my die 5000 [gulden voor]schiet is vooreerst voldoende.

dat Hy het geld zal geeven, en gy red my en de mynen daardoor. oosthuys[en] wil absoluut een blyk hebben, dat myn familie ook iets voor my doen wil, by myn familie kan ik het niet zoeken, zynde met deselve erger als ooit gebrouilleerd; vooral met toon; ik zit nu zo men zegt met het mes in de buik, ik moet nu gered worden, of het is geheel gedaan; en mijn vrouw en kinderen voor altoos ongelukkig; en nu kunnen wy geholpen worden, op een manier, die ons voor het vervolg behoud; ach Broeder; doet nu het geen gy mij voor 16 maanden belooft hebt, en wy zyn behouden. en antwoord my hier dus ten spoedigsten op.

van Laer en wim[6] zyn by ons gelogeert geweest, hy is steeke blind; Hy is van de cacteract[7] geligt; dog ik heb nog geen tyding hoe het afgelopen is[8], weet Hy blind zal blyven; Coentje is zeedert 6 weeken by Hem gelogeert, en zal er nog wel wat blyven, alle onse kinderen zyn hier gesont, myn vrouw ook volmaakt gesond, ik ben diegeen die het minste wel is, ziek kan ik niet zeggen, dog kan niet eeten, en ben altoos lusteloos; wy hoopen dat gy l[ieden] alle wel zyt; en verzoeken onse hartelyke complimenten aan Mimi, mama[9], tante Doortje, van vessem en de vrouw[10]. marius is

thans met zyn regiment in het Camp digt by naarden, en is zeer wel; recommandeere my in u vriendschap en ben als altoos

u liefhebb[ende] Br[oer]

Aantekeningen:
conceptbrief, dubbel gevouwen, kant 1 t/m 4 beschreven.

1. De eerder geschreven datum '21 Mey 1808' is doorgestreept.
2. Er staat: plakken.
3. Lees: procederen.
4. Actie: rechtsvordering, vervolging.
5. M. van Oosthuisen-De Jonge.
6. A.C.Willem van Haersolte tot de Doorn.
7. Cataracte: staar.
8. De onderstreepte tekst is doorgestreept.
9. Catharina C. Bangeman-Huygens
10. J.A.D.J. van Vessem-Bangeman.

31. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan P.S. van Oosthuisen en M. van Oosthuisen-De Jonge, 25 juni 1809.

oosth[uysen] Amsterdam 25 Junij

Zeer geagte Vrienden!

U brief van den 24 Meij; in antwoord op die van my en van myn vrouw, omtrent een leening van 5000 guldens, onder borgtogt van myn Broeder[1] in de Meyery of anders onder verband van myn geheele inboedel, en verband van myn tractement, om het zelve capitaal s'jaarlyks met 1000 [gulden] aftelossen, en de interessen, heeft ons geheel ter neder geslagen; gepasseerde jaar zoud ul[ieden] ons met 6000 [gulden] op dien conditien gered hebben; nu is het 1000 [gulden] minder; oosthuys[en] hier zynde heb ik er over gesprooken, voordat ik het accoord door van Son geproponeerd, aanging, en hy scheen ons wel te willen helpen, zyn Edele hee[f]t van Son zelfs gesproken. waarop wy u geschreeven hebben; den 1 Julij moest de bedongen 5000 [gulden] betaalt worden; dog met oneindig veel moeite heb ik nu uitstel gekreegen tot 15 July uiterlyk; en van Hall, de advocaat der crediteuren, heeft my gisteren nog gedeclareert, na die dag verders niets aan de zaak te kunnen doen; en dat ik, dan niet betalende zeeker gearresteert wierd; ach myne vrienden, weldoende menschen; denkt in gods naam, wat het is, een vader, moeder en vyf kinderen op eens in het ongeluk gedompelt te zien; en ellende en armoede te moeten lijden, en tot schande te worden van een ieder; en dat menschen, die zig durven beroemen kunnen wesentlyk onder ulieder beste en welmeenenste vrienden te behoren en die daarvan door ulieden zo veele blyken ontvangen hebben; nu kunnen wy, met de onsen gered en behouden worden; door ulieder edelmoedigheid. egter *alleen*, gyl[ieden] zijt verzeekert van het Capitaal, door de borgtogt van myn Zwager[2], dat een man is [2] die er goed voor is, en voor de jaarlyksche aflossing en interest ook; of anders dat ik u myn inkoomen als amptenaer verbind en myn inboedel. ik heb zeedert u antwoord van den 28 der gepasseerde maand alles gedaan, by alle menschen daar ik my adresseren kon, om uitkomst te vinden, dog helaas - te vergeefs; zende ul[ieden] hiernevens een brief van myn broeder[3] uit Cassel,

die ik er ook over geschreeven had, alsmede dat Gy Hem geschreeven had, zonder dat Hy u geantwoord had; Gy zult daaruit zien, dat Hy geen brief van U ontfangen heeft, zo als ik u wel zeide, Hy is te exact in alles, om ulieden, wetende wat gy al voor ons gedaan hebt, te zeer toegedaan, dat Hy alles niet zou doen, wat ulieden plaisier en genoegen zou geeven, zoals gy zelfs uit zyn brief kunt zien, mogelyk komt de gelegenheid, dat Hy ul[ieden] nog plaisier kan doen; zyt dan verzekert dat Hy het doen zal, zoo Gyl[ieden] Hem schryven wilt, zend my de brieven, dan doe ik ze in het pacque[t]trom[meltje] buitenlandsche zaken, zy komen dan zeker over, en anders loopt men gevaar dat zy te Dorsten geopend worden.
wij bidden u dus beiden, tot behoud van ons, onse ongelukkige vyf kinderen; red ons; en laat ons nu wy aan de rand van den afgrond zyn, er niet instorten, daar wy te behouden zyn; oneindige dankerkentenis van ons, en de onsen zult Gy daar altyd voor ondervinden, en deese daad zal zeeker mede gerekent kunnen worden, onder het groot aantal van die menschlievende daden, die u dagelyks kenschetsen; agt gy het nodig om mij te spreeken; schryft, en ik kom dadelyk over; mogt ik het genoegen hebben, op deese [brief] spoedig een gunstig antwoord te mogen ontfangen; na u nogmaals aan onse ongelukkige positie indagtig gemaakt te hebben, en u deelneemend hart voor weezentlyk ongelukkiggen tot onsen behoud in geroepen te hebben, en na Ul[ieden] de hartelykste complimenten van myn vrouw gemaakt te hebben; blyve ik met alle agting

ulied[er] onderd[anige] Dienaar
en opregte vr[iend]

Aantekeningen:
conceptbrief, dubbel gevouwen, kant 1 en 2 beschreven, kant 3 en 4 blanco.

1. P. Jan Bangeman van de Hulst.
2. P. Jan Bangeman van de Hulst.
3. Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens.

32. Brief van P.Jan Bangeman van de Hulst aan Johan W.S. van Haersolte, 29 juni 1809.

Den Hulst 29 Juny 1809

Waarde Broeder!

Het geen ik uw voorleden jaar belooft heb om borg te blyven houde ik nog en voege hier nevens een brief dien gy tonen kunt ten bewys dat ik het doen wil, wel te verstaan dat myne Personeele borgstelling voldoende gerekend word. Ik hoop dierhalven dat Oosthuizen het geld zal geeven, en gy door hem of een ander geholpen zult worden, vermits ik van harten wensche dat gy eens uit die naare benauwdheid gered zyt. Ik vertrouw dat gy van uw kant voldoende verzekering wegens de f *1000* voor aflossing jaarlyks van Uw tractement zult geeven, en zodanige zekerheid wegens uwen inboedel geeven, dat wat er ook voor moge vallen, niemant dan ik er eenige aanspraak op kan maken, tot zoo lang de f 5000 afbetaald zyn. want daaromtrent moet ik volkomen gedekt zyn.

Mama[1] is zederd eenigen tyd zeer erg, zonder echter zwaar ziek te zyn, doch het schynt meest verval van krachten, de geest vermogens zyn zeer verminderd, en neemen meer en meer af, zoo dat men een naderend einde moet voorspellen, hoewel het nog al eenigen tyd zukkelende kan

blyven, - Zy moet als een kind geholpen worden, heeft gestadig iemand tot oppassing nodig, en moet gestadig allerly versterkende, en kostbaare middelen gebruiken. Tante[2], [2] myne vrouw en kinderen zyn welvarende. - wy zouden de boter reeds voor lang gezonden hebben doch om dat de prys altyd 6 st[uiver] de pon[d] is geweest hebben wy al op afslag gewagt als ook op de trommel die Antje geschreven had te zullen zenden.

Wy verneemen met leedwezen dat er zo weinig hoop op de herstelling van van Laer zyn gezigt is, ik geloof wel dat hy nu knorrig en slegt van humeur is, wenschelyk is het dat een en ander betert.

Te Boxtel is wel een fransch kostschool maar ik twyfel of het goed is, te Eyndhoven is een zeer goed zoo als gezegd word, doch beide zyn voor Roomsche kinderen.

Wy allen groeten uw en Antje van harten, blyve als altoos

Uw liefhebbende Broeder
P:J: Bangeman

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, Kant 1 en 2 beschreven, kant 3 blanco, kant 4 adres: Hoog Wel Gebore Heere / Den Heere J:W:S: van Haersolte / Lid van het Hof van Rekeningen, / en Ridder van de Kon[in]glyke order der Unie / op de Keyzersgragt / *by de Weesperstraat* / te / Amsterdam.

1. Catharina C. Bangeman-Huygens.
2. Dorothea W. Huygens.

33. Brief van P.Jan Bangeman van de Hulst aan Johan W.S. van Haersolte, 29 juni 1809.

Den Hulst den 29 van Zoudemaand[1] 1809

Waarde Broeder!

Het was my aangenaam te verneemen dat gy een accoord met de Crediteuren van Nedderman hebt gemaakt, en met f 5000 uwe schuld kunt afbetaalen.
Het spyt my, niet in de gelegenheid te zyn die penningen te kennen voorschieten; doch dit is my thans niet doenlyk en hoop dierhalven [dat] gy by de Heer Oosthuizen, of een ander de benodigde f 5000 tegens aflossing van f 1000 jaarlyks volgens Uw verlangen zult vinden, in welk geval ik als dan wel borg voor die Somma wil blyven, indien zulks gevorderd word, vermits ik van harten genegen ben Uw in alles behulpzaam te zyn, en met deeze verzekering verblyve

Uw toegenege[n] Broeder
P:J: Bangeman.

d[e] h[ee]r J:W:S: van Haersolte
te Amsterdam.

Aantekeningen:
enkel, kant 1 beschreven, kant 2 blanco.

1. Lees: Zomermaand.

34. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens, 19 september 1809.

Cris. Amsterd[am] 19 Sept[ember] 1809.

W[aarde] Br[oer]

UE[dele] zult de laaste [brief] van antje met het pacquet ontfangen hebben, en daaruit gezien hebben, onse altyd toeneemende ongelukkige positie; niet alleen omtrent de groote zaak in questie alhier met de Crediteuren, maar ook, ofschoon de k[oning] U stellig had belooft, en my zelfs ook, om myn Sort te verbeeteren, dat daar niets van is gekoomen; integendeel dat Hy mij verzeekert heeft door my als rekenmeesters te plaatsen en andere Lieden voorzitters te maken, met 500 [gulden] meer inkomen, daar ik my zeker in geen opzigt mede vergelyken wil, om dat ik zoo, door vorige werkzaamheeden in de rekenkamer, als door geboorte en aanzien natuurlyk daarop aanspraak kon maken; zo rekene ik my natuurlyk by die organisatie verlaagt, en een ieder, zelfs myn medeleeden zyn verwondert, dat Hy mij gepasseert heeft; de distinctie die hy mij gegeeven heeft, om my Ridder te maken, had hy dan ook wel kunnen agterhouden, en er een ander mede begunstigen, dit kost my al fraay wat geld, zo van reisen uit den Haag na utrecht, van utrecht na amsterdam, verandering van het kruis, ridder Costuum en alles [2] wat er toekomt, dat ik zulks gaarne aan een ander had overgelaten. de H[ee]r de ns:[1] die zoo veel verpligting aan u heeft, is zeeker myn vriend niet. het ongeluk schynt my dan aan alle kanten te vervolgen; er komt dan niets dat my eens zal opbeuren in myn akelige en ongelukkige positie, was ik alleen in de waerelt, dan was het niets, dog ik heb vrouw en vyf kinderen die ik aanbid, en om die alleen zwyg ik, en krop alles op: ik klaag zelfs aan geen mensch, dog ik verteer inwendig van verdriet; en heb berouw dat ik met eenige demarches, ja in myn manier van denken, zelfs laagheeden gedaan heb by den k[oning] of door anderen heb laten doen, om myn Sort verbetert te krygen; en moet op die manier het oogenblik verwenschen dat Hy hier in het land gekomen is.

U invloed by Hem moet ik veronderstellen dat over is, anders zoud gy nog middelen kunnen in het werk stellen, dat het Sort my aangedaan, geredresseert wierd; die zelfde slegte benoeming van mij, maakt de crediteuren woedend op my, die zig geflatteerd hadden, dat ik voordeeliger zou geplaast zyn geworden; nu zy het tegendeel zien; zij ontzien mij nu niet meer, de zaak is nu [3] geheel gerond, en afgedaan, zo ik maar 5000 [gulden] kon vinden; dus 1000 minder als voorleden jaar; dog zulks moet voor den 15 octob[er] betaalt zyn, zo lang heb ik met bidden en smeeken uitstel gekreegen, dog is het er dan niet, dan is het zoo waaragtig als ik leef, ook gedaan, want dan volgt de executie van al wat ik nog heb, dadelyks ik kan het nergens vinden; wat voor moeite ik er toegedaan heb; Oosthuysen die het my gepasseerde jaar eerst belooft had, en van dit jaar weder, wil het nu niet doen; verzoeke UE[dele] dus, schryft Hem op ontvangst deeses ernstig over die zaak, mogelyk doet Hy het dan nog; zend my de brief met *het pacquet* aan Roël; ik hoop niet dat Gy my deese laaste demarche tot ons behoud zult wijgeren.

Deese zal uE[dele] bezorgt worden, door de H[ee]r renverzaagt voor wien ik hier hier alles gedaan heb, wat mogelyk is, ter beryking van zyn oogmerk, ik geloof dat de zaak zo ver is, dat die erfgenaamen alle hoop hebben, dat de zaak op nieuw zal onderzogt worden, en zij triumphant zullen worden; Hy zal U zelvs zeggen, wat een moeite ik reeds voor Hem gedaan heb; zo die man my al was het maar voor een jaar 5000 [gulden] kon voorschieten; zoud UE[dele] Hem zulks niet kunnen proponeeren.

[4] Antje is eenig dagen ziek geweest, en is nog zukkelende; de drie jongste kinderen zyn

gevaccineert; en ik ben natuurlyk treurende en kwijnende, ik kom nergens als in de rekenkamer, en zie of spreek anders geen mensch. de Hemel geeft uitkomst, en dat wel spoedig, of het is gedaan. adieu Waerde Broeder, myn vrouw en ik om helsen UE[dele] en u lieve vrouw in gedagten, en u recommandeeren u onse ongelukkige situatie ten sterksten, doet er aan wat mogelyk is, dog verzuimt geen dag, of het kan te laat zyn; ik ken u goed en medelydend hart, en vertrouw dus dat gy alles zult doen, wat in U vermogen is; blyve verders.

U liefhebbende en ongelukkige Br[oer]

Aantekeningen:
conceptbrief, dubbel gevouwen, kant 1 t/m 4 beschreven.

1. Niet nader getraceerd.

35. Brief van A.C.Willem van Haersolte tot de Doorn aan Johan W.S. van Haersolte, 10 december 1809.

Hoog Wel Gebooren Heer en Broeder!

Uw brief van eergisteren heeft myn getroffen, uit hoofde van de desolate toestand waar in gij uw bevind, want gij zijt myn Broeder en ik draag uw altoos een Broederlyk hart toe. al het geen gij ons zeedert 1795 heb aangedaan is uw vergeeven zeedert lang, en daar spreeken wij nooit meer van: maar dat wij dat zelfde hart voor uw zoude hebben als voor dezen, dat meer als Broederlyks was, *dat hebben wij niet meer en kan ook nimmer weer koomen*. gij hebt na dien tijd andere Vrienden en relatien gezogt en gemaakt waar onder thans menschen van aanzien en middelen. laaten die uw redden!

Onze partij is onherroepelyk genomen, na de gevoelige ondervinding dien wij van famille en Vrienden gehad hebben, en daar ik nog niet af ben, van namentlyk ons nimmer weder intelaten met famille om die eenig geld te schieten of Borge te worden, met alle wil ik goede Vrienden zyn en blyven, dog elkanderen uit de zak, ik kan en wil niets wat geld schieten aanbelangt voor myne famille meer doen, want ik [2] wil myn met geen brouilleeren, om dat ik in myn leeftyd heb ondervonden dat om goede Vrienden te blyven, "moet men zorgvuldig myden van geen geldzaken met elkanderen te hebben uitstaan".

met meenige Vriend heb ik helaas tot myn schade ondervonden dat zulk een stelsel doorgaat. -

Was ik, myn Broeder in omstandigheden om uw met eenige Duizenden te kunnen redden dan gaf ik uw die, maar niet leenen, veel min Borge weezen, daar heb ik te veel ondervinding van in de Famille - En ook myn fortuin is zeedert 1793 zo vermindert dat ik volstrekt niets doen kan. 1^{e} Heb ik bij Vrankryk jaarlyks bij de twaalfhondert guldens inkomen verlooren, 2^{e} Veele particuliere Banquerouten ondervonden, 3^{e} Ben ik altoos ongelukkig geweest met het beleggen, kopen en verkopen van binnen en buitenlandsche Fondsen en eindelyk is myn eenigst Kind[1] getrouwd aan een Vrouw[2] die maar 600 Guldens s'jaarlyks meede brengt en daar zyn reeds drie Kinderen, dus gevoelt UHWGb[orene] dat ik die huishouding ook moet onderhouden, myn inkoomen waaren voor 1795 zo als gij uw nog wel zult herrinneren want ik heb meenigmaal openhartig met uw daar over gesprooken niet meer als f 3500. daar op kreeg ik door 't Banqueroet van Vrankryk een jaarlyks verlos van 1200 guldens dien ik van myn capitaal [3] jaarlyks heb moeten inteeren tot tyd en wylen wij de Erfenis van den Ouden Heer[3] in Handen gekreegen hebben en daar bij af en toe in Posten

geweest zo dat ik myn zoude hebben kunnen bedruipen waare 't niet dat ik af en toe Banquerouten gehad had, en thans wil ik wel bekennen dat ik jaarlyks weer moet inteeren, schoon ik stilder leef als ooit. twee meiden [en] een knegt met twee Paarden, zie daar myn Huishouding. zie byna geen mensch te eeten, wij borneeren ons aan onze Kinderen en de Kleinen, dat ons geluk en genoegen uitmaakt, De Erfenis van Zuithem[4] betekent tot nog toe weinig. op zyn best kan ik er 300 guldens jaarlyks van over houden, uit hoofde van jaarlykse Legaten, maar houden die op, profiteer ik elf hondert guldens, of liever myn zoon want de uitkeering dien ik moet doen zyn onder anderen aan vier menschen die jonger zyn als ik, van die Erfenis is veel geroep geweest maar zo zit het, dog in alle geval is het een buitenkansje daar ik 't Fortuin en Opperweezen dankbaar voor ben: Nu heb ik uw myn gevoelen rond uit gezegt, schryft myn Waarde Broeder nimmer over geldzaken, want ik doe er niets aan, ik heb alles zamen genomen genoeg gedaan aan Famille [4], en uw handelwijs omtrent onzen oudsten Broeder[5] is alleen genoeg om myn nimmer met famille over geldzaken intelaaten, laaten wij goede Vrienden blyven, van harten wenschen wy dat gij gered mag worden, en wenschen uw het beste. in uw en uwer welzyn zullen wij ons altoos verblyden: Na onze complimenten aan Mevrouw uwe beminde[6] verzogt te hebben noeme ik myn met Broederlyke Vriendschap

Hoog Wel Gebooren Heer en Broeder!

UHWGb[oren] Onderdanige
Dienaar en Broeder
Van Haersolte van den Doorn

Zwolle
den 10 December *1809*

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 t/m 4 beschreven.

1. C. Willem A. van Haersolte tot de Doorn.
2. Louise C.E.F. van Haersolte-Hora Siccama.
3. Hun vader Coenraad W. van Haersolte was in 1799 overleden.
4. De erfenis van zijn in 1803 overleden oom Adolf W. van Pallandt tot Zuthem.
5. Anthonij F.R.E. van Haersolte van Staverden.
6. Anna T.J. van Haersolte-Bangeman.

36. Brief van H. Schepman aan Johan W.S. van Haersolte, 29 maart 1810.

WelEdelGebore Heer!

Ik heb ingevolge het verzoek van de vorige [brief] van UWEdgeb[orene] my dadelyk by den Heere Oosthuizen geadversseert[1], en alle mogelyke instantien gedaan, om dezelven te disponeren, UWEdgeb[orene] met dat weinige te helpen, ten einde daardoor op zulk eene facilen wyze den groote schuld af te kunnen doen; edoch ik heb niet alleen niet mogen reusseren; maar men heeft my verzogt, daar over niet meer te willen spreken, en UWEdgeb[orene] gevoelt dus, dat daar door my als toen de gelegenheid afgesneden wierdt, om langer daar op aan te dringen, of in het vervolg deswegens

wederom eenige aanspraak te doen. - Intusschen heb ik van Son bevorens daarover reeds gesproken, edoch niettemin heb ik getragt deezen dag hem over het aan UwEdgeb[orene] voorgekomene te onderhouden, dan, ik heb hem, noch aan zyn huis, noch elders, kunnen aantreffen. Intusschen zie ik noch niet, welke demarche hy met zoo veel spoed zoude willen of kunnen ondernemen: hy heeft een adres gemaakt, de zaak is alzoo aanhangig alhier, en wanneer hy die wil voortzetten, moet hy eene Comparitie vragen, die niet voor in de volgende week verleent zal worden, en dan behoort hy my noch voor af te adveseren, dat hy dat doen zal. - Ik zie dus niet, wanneer UwEdgeb[orene] geen meer uitstel noodig heeft, dan Uwe brief inhoudt, waarom UwEdgeb[orene] zig ongerust zoude behoeven te maken: evenwel spreeke ik hem morgen zeker, en inmiddels heb ik de eer om my met eene ware achting te noemen

'SHage WelEdelgebore Heer! UwEdgeb[orene] onderd[anige] Dienaar
29 Maart *1810.* H. Schepman.

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 beschreven, kant 2 en 3 blanco, kant 4 adres: WelEdelgebore Heer / De Heer J.W.S. van Haersolte / Lid van het Hof van Rekening / te / *Amsterdam*.

1. Lees: adviseren, voorlichten.

37. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan C.H. Verhuell, 27 juli 1810.

Verhuel 27 July *1810*
Hoogw[elede]le g[e]b[oren] H[ee]r en zeer geag[te] Neef.

Gedurende u verblyf alhier heb ik dikwerf getragt UE[dele] te kunnen spreeken, dog heb dat geluk niet mogen genieten; om U drukke bezigheedens willens, het was intussen voor my van groot belang geweest, indien ik dat geluk had mogen hebben, UE[dele] is myn positie bekend, die zeker alles behalven voordelig is, UE[dele] begrypt, dat zo ik, by deese grote evenementen en daar voor[t]spruitende natuurlyke grote veranderingen omtrent de ampten:, vergeeten wierd, ik met myn Vrouw en ses[1] kinderen zeker ongelukkig wierd; myn manier van denken is UE[dele] te wel bekend, om daar nu over te praten, zeer zeker kan ik nimmer gerangschikt worden onder die personen, die de keyzer der franschen immer *het zy* voorheen of nu niet zou toegedaan zyn geweest, UE[dele] is, en moet van het tegendeel overtuigt; juist die manier van denken en spreeken van mij; heeft mij bij onse geweesen koning zwartgemaakt, en altyd belet dat ik immers iets van belang by Hem kon krygen, welke beloften Hy daaromtrent aan U eigen, en aan my gedaan heeft; ik sollic[i]teer UE[dele] dus by deese als overtuigd, hoe zeer UE[dele] my genegen is, en herdenkende altyd UE[deles] gesegdens, dat toen UE[dele] zig wel voor my by de koning wilde interesseeren, en zulks geen gevolgen had, UE[dele] zeide, dit zal tog vroeg of laat gebeuren,
[2] Nu doet zig de gelegenheid daartoe op voor UE[dele.] de keizer zal zig zeeker, en vooral by UE[dele] na een menigte menschen informeeren, denkt dan op mij, en op UE[deles] gedane beloften daaromtrent; by zyn komst alhier dient hy zeeker onderrigt te zyn van de persoonen; want er zal weder ysselyk gecaballeerd[2] en geintrigueerd worden; een post die mij met vrouw en vyf kinderen een goed bestaan kan geeven, het zy hier in het land, of ergens anders, of door zyn persoon of hier op een

voordeelige voet geplaast te zyn, zoude my gelukkig maken; zende UE[dele] hiernevens myn staat van dienst, met een korte memorie, maakt hier het nodige gebruik van; by wie zulks nuttig kan zyn; neemt myn vrypostigheid niet ten kwade, ik schryf UE[dele] op zyn oud geldersch, en ronduit, omdat ik UE[dele] altoos beschoud heb, en nog beschouw als een waar en opregt vriend, die genoegen zal stellen in my te Patrocineeren3, en te voort te helpen; mogt ik tevens het geluk hebben, van eenig gunstig antwoord van UE[dele] op deese te ontfangen, hoe aangenaam, hoe vertroostend zou mij zulks zyn;
Na UE[dele] myne belangens nogmaals op het sterkst gerecommandeert te hebben, blyve ik met verwagting en vertrouwen op U welwillendheid, en toegenegenheid voor my

U onderdanigste dien[[aa]r
en Neef

Aantekeningen:
conceptbrief, dubbel gevouwen, kant 1 en 2 beschreven, kant 3 adres: à Son Excellence / Monsieur K:H: / Verhuell; admiral au service / de la Majesté Imperiale et Royale L'empereur des / Francais et Roi d'italie: E[n] C[asernement] / a paris., kant 4 blanco.

1. Lees: vijf.
2. De vorming van cabalen, kliekvorming.
3. Lees: patroniseren, bevaderen, bevoogden.

38. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan J.W. Janssens, 8 augustus 1810.

Janssens. 8 augustus *1810.*

Hoog Edele gestr[enge] H[eer]

Ik neem de vryheid my aan UH[oog Edele] in deese, voor een ieder ongelukkige tyden, en vooral voor een amptenaar, met vrouw en vyf kinderen zonder middelen van zyn eigen, en die t[en] o[pzichte] v[an] zyn Finantien zelfs agterlyk is, te adresseeren, UE[dele] weet dat zulks ongelukkig myn positie is, met nieuw jaar of mogelyk eerder zonder post, dat is voor mij, zonder bestaan, ja zonder brood met myn vrouw en vyf kinderen; overtuigt dat UH[oog Edele] altyd getragt hebt, en zig een genoegen zou gemaakt hebben, om mij in de tyd van onse geweesen koning een beeter post of meer inkomen te bezorgen; en in vertrouwen dat UH[oog Edele] thans, daar myn positie zeedert die tyd verergert is, en binnen kort zonder post, rampzalig staat te worden, wende ik my tot UHEd[ele] met instantelyk verzoek, om het behouden en bestaan van my, myn vrouw en vyf kinderen, UHE[dele] thans in Parys zynde, door UHed[eles] relatien en invloed my indagtig te willen zyn, en myn Persoon optegeeven, en te Recommandeeren, daar, en by wie UHed[ele] oordeelt, het van het meeste nut te zullen zyn, dat ik door zyn m[ajesteit] den k[eizer] en k[oning] op een goede en voordelige voet geemployeert word!
ik weet op dit oogenblik zelfs niet, welke post my het best convenieeren zou, om dat mij de tractementen niet bekent zyn; tot nog toe, weet ik [2] niets beters als Lid van het wetgevend lighaam; want ik kan zeeker met myn huishouden in Parys, daar ik geen vertoning met die post behoef te maken, en in een van de faucbourgs[1] gaande wonen, oneindig goed koper leeven, als hier, en myn kinderen kan

ik daar met minder kosten een betere educatie geeven; Weet UHed[ele] iets anders, dat my beter convenieeren zou, zo in het Finantieele als anders, zo veels te aangenamer, ik durf het gerust aan UHoog[Edele] overlaten: Neeme de vryheid U Hooged[ele] hiernevens by te zenden, myn staat van dienst, benevens een kleine memorie, met verzoek dat UHed[ele] gestr[enge] hier gebruik van maakt, daar en by wie het nodig en nuttig kan zyn. mogt ik het genoegen en geluk hebben, *van door* UHed[eles] invloed en interesse[2] in myn hoop en eenigste verwagting van behoud, te reusseeren, welk een opregte dankbaarheid en erkentenis, zou ik UHed[ele] niet hebben voor het behoud van my, vrouw en vyf kinderen, die anders voor altoos ongelukkig zyn. ik hoop niet dat UHooged[ele] my myne vrypostigheid in deese kwalyk zult neemen, ik heb u alles rondborstig opengelegd, en overtuigt dat UH[oog Edele] een medelydend en weldoent hart heeft, doet mij hopen dat UHed[ele] alles zal doen wat mogelyk is, dat ik met de mynen behouden word. Ik durf uHed[ele] niet te vergen van my op deese te antwoorden, maar blyve met alle agting

JWSvH

Aantekeningen:
conceptbrief, dubbel gevouwen, kant 1 en 2 beschreven, kant 3 adres: oud luit[enant] H[ee]r Slingeland / Banquiers, Rue toute Bont[é] Nº 15. / à Son Excellence / Mons[ieur] J:W Janssens, Lieutenant general D[ienst] d[oend], kant 4 blanco.

1.Faubourg: voorstad, buitenwijk.
2.Er staat: intereessee.

39. Brief van G. van Diermen aan Johan W.S. van Haersolte, 19 augustus 1810.

Putten den 19e van oogstmaand *1810*.

HoogWelGebore Heer!

Ik heb de Eer UHGeb[orene] te berigten Dat ik namens mijn Vader N. Van Diermen bij indispositie, van zijn Ed[ele] de Administratie der Tienden heb waargenomen en dat ik aan de Heeren van Maison & Bouwer gemeld heb de gelden te kunnen ontfangen bij de Wed[uw]e Nederhoff te Amsterdam, alwaar ik dezelfde heb gedirigeert voor zoo ver UWgeb[orene] Kontant betreft.
Voorts neem ik [de] vrijheid UHWGeb[orene] voortestellen dat [omdat] mijn Vader aan een beroerte gelaboreert heeft, en dien ten gevolge voor altoos schijnt buyten staat gesteld te zijn eenige administratien, of zaken van wat aard ook te kunnen waarneemen. Om op dezelfde voorwaarden in zijn Ed[eles] plaats te treeden, en alles op de voet zoo en als mijn vader gedaan heeft voorttevaren. Solliciteeren om de protexie in deezen. Ik heb bij de overige Erfgenamen dit meede verzogt.
Ik heb de Eer met Hoogachting te zijn.

Hoog Wel Geboren Heer.
UWHWGebore[s] D[ienst]W[illige] En Gehoor-
same Dienaar
G: van Diermen

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 beschreven, kant 2 en 3 blanco, kant 4 adres: HoogWelGebore Heer. / den Heer J:W:S: Baron van / Haersolte. / Te / *Amsterdam* / C: G^{t}

40. Brief van Lamaison en Bouwer aan Johan W.S. van Haersolte, 27 augustus 1810.

WelEd[ele] Heer J.W.S. van Haersolte
te
Amsterdam

Amsterdam 27 aug[ustus] 1810

WelEdele Heer!

De nevensgaande Misieve is ons geworden van wegens de Heer Van Diermen, by gelegendheid dat Z[ijn] Ed[ele] - ons de Repartitie deed toekomen van het aandeel over 1810 wegens de Oldenbroeker & Staversche Tienden. Wy neemen deze gelegendheid waar elkander onderling eens te onderhouden, te meer daar de laast onderget[ekende] voor het éérst geduurende UWEd[eles] verblyf alhier UWEd[ele] op Zondag 19 dezer ontmoet heeft & zonder dat toeval souden wy in dezelfde positie zyn gebleeven, een Positie die byna niet te verklaaren is in aanmerking de belangryke betrekkinge *met* den andere & die wy byna niet weten te expliceeren, als door te stellen dat den één zig de zaaken volstrekt niet aantrekt of dat den andere al te discreet & te toegevend is geweest om aftewagten of party niet eens voor eigen rust - veiligheid & genoegen - niet minder als gevorderde ordentlykheid zouden hebben begreepen eens met den andere over onderlinge belangens te hebben komen raadpleegen - dit het geval niet geweest zynde & by ontvangst van bovenst[aand]e uitdeeling eens een overzigt nemende over de Staat UWEd[eles] rekening, zo bevonden wy dezelve wat de Hypothecaire Rekening betreft een inkankering te vinden - in aanmerking de Jaarlyksche Renten volgens Contract. nu & in meer andere Jaaren op zyn best met 50 p[rocen]t betaald zyn, terwyl wy van de pretensie in A^{0} 1806 opgemaakt volgens UWEd[eles] bekentenis - zederd dien tyd zo min van Capitaal als Intrest eenige afdoening ontvangen hebben - wy zyn alzo zo wy UWEd[ele] [2] dit een & ander te doen observeeren, met verzoek om op het voorenstaande geavanceerde door UWEd[ele] zodanige propositien te ver-neemen die gehouden kunnen worden ons te vreden te stellen. daar het onze Intentie is wegens deze praetentien op de een of andere wyze zulks met UWEd[ele] op eene meer geregelde voet te arrangeeren of wel ons dienaangaande te Secureeren. In afwachting van UWEd[eles] spoedig antwoord

Zo hebben wy de Eer met achting te verblyven. -

UWEd[eles]D[ienst]w[illige]Dienaaren
Lamaison & Bouwer

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 en 2 beschreven, kant 3 en 4 blanco.

41. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan de Hertog du Plaisance, 30 augustus 1810.

[3]

à
Son Altesse Serenissime, Monseigneur
Le Prince Archi Tresorier de l'Empire,
Duc de Plaisance, Lieutenant general de sa
majesté l'Empereur et Roi.

Monseigneur!
Des evenemens de Famille inattendues, necessitent le soussigné, de devoir transporter son domicile aillieurs, et de reléguer à la charge de maitre des comptes, un membre dans la cour des comptes, qu'il à occupé depuis plusieurs années; Il à l'honneur de remettre cette charge, dans les mains de votre Altesse serenissime,
Suppliant qu'elle daige le considerer comme relevé du serment, qu'il à pretté devant votre Altesse; et d'aggréer en meme tems l'assurance, qu'il ne ussera d'etre le sujet le plus fidele de sa Majesté l'Empereur et Roi, son Auguste maitre.
Il prie votre Altesse serenissime de vouloir lui continuer la haute bienveillance.

Monseigneur.
De votre Altesse serenissime le très
humble, et très obeissant serviteur.
J W [S van] H[aersolte]

Aantekeningen:
kopiebrief, het afschrift staat op kant 3 van brief 40.

42. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens, 30 augustus 1810.

Amsterdam den 30 Augustus *1810*. om negen uur s'morgens

Waerde Broeder!
Ik ben dood ongelukkig, en op het oogenblik dat UE[dele] deese [brief] zult ontvangen, reeds uit Amsterdam vertrokken; vlugt na Amsterdam, en zoekt van den Boedel in ons huis te redden, wat mogelyk is, of anders is alles weg, geeft aan myn ongelukkige vrouw U geliefde Zuster[1] raad, red voor haar wat mogelyk is, en voor de onnozele en onschuldige kinderen; Gy zyt ook man en Vader, en gevoelt alles beter als ik het u kan beschrijven; Vrouw en kinderen moeten mij vervloeken, om dat ik oorzaak schyn van hun ongeluk; ik zal er myn straf voor vinden, zoo lang ik leef; ik ben arm en naakt vertrokken, zonder eenige kleeren of goed, of geld van aanbelang, weet *zelfs niet* waarheen, zonder vrouw of kinderen, hoe ongelukkig dan ook, en hoe bitter hard voor my, en hoe ongelukkig vaarwel te kunnen zeggen; dit papier is doorweekt van myne bittere traanen, laat dit tot een aandenken dienen; Eeuwig zal ik haar beminnen, en myne kinderen en haar betreuren; myne wroegingen zullen myn straf

zyn, en alle gebrek en ellende zullen zeeker een spoedig einde aan myn ongelukkig leeven maken; waar ik belanden zal, weet ik zelfs niet, onzeeker of ik niet gearresteerd worde, op de een of andere plaats; Familie of edelmoedige vrienden heb ik niet meer in de waerelt, en zal die ook nergens meer vinden; God weet, wat er van mij word; ongeluk op ongeluk, slag op slag, vrees voor Crediteuren, bedriegeryen en schurkerijen my aangedaan, hebben my ongelukkig gemaakt, en tot stappen gebragt, die ik zeeker niet had moeten doen, [2] dog men moet zelfs in het geval zyn, of geweest zyn, om te beoordeelen, wat men dan al niet doet, het eene ongeluk, en vrees, sleept een mensch in het ander, dog dit alles is te laat, ik hoop U eens alles naderhand te kunnen uitleggen;
Zorgt zoo veel voor myn goede naam als mogelyk is, is het niet voor my, laat het voor myn dierbare vrouw, en ongelukkige kinderen zyn, Gy vooral, en de overige familie draag ik de zorg op niet alleen, maar bid en smeek U allen, denkelyk voor het laast van myn leeven, voor myn doodongelukkige en braave vrouw en moeder, en voor myne onschuldige en aanbiddelyke kinderen. laaten zy, en Gy allen denken, dat ik schuldig ben, maar tevens dat ik doodongelukkig, maar van inborst of hart niet misdadig ben; beklaagt my dus meer als my te veroordeelen; de afweesenden hebben altyd meer schuld, als het in der daad is, om dat men zig niet verdedigen kan; de Mist, Jacobson, Zoutman zullen u van veel onderrigten, dog zeeker niet onpartydig, spreekt die dadelyk; dog ziet myn boedel uit het huis te redden; en te bergen en op de een of ander manier zoo veel mogelijk; bereid myn lieve vrouw voor alles, zy weet nergens van, komt dus dadelyk op ontvangst deeser over, en zegt haar, haar ongeluk langzaam, spaart haar zwakke gesondheid, en geeft haar broederlyke raad en bijstand, God weet waar ik belande, wat armoede en ellende ik nog uitsta, voor myn dood; of ik niet gearresteert word, myn demisse heb ik gevraagd, dit was een noodzakelijkheid om myn eer te bewaren; zo gy dadelyk overkomt, kan met *goed overleg*, den inboedel zeeker grotelyks gered en geborgen worden; ik vertrek naakt, en ontbloot zonder iets, ziet dus een koffer voor my te bergen met kleeren, linnen enz[ovoort] om my naderhand te kunnen zenden; want geld om te koopen, heb ik niet, adieu Waerde Broeder, omhelst myn dierbare en [3] ongelukkig[e] vrouw en kinderen, zo teder en vuurig voor my, als ik het welmeenend doen zou; zyt Gy haar hulp, haar troost, en raadsman; en tragt haar te brengen, dat zy my niet vervloekt, of haat, maar dat zy weet te vergeeven, en op haar ongelukkige man denkt; mogt de tyd nog eens koomen, dat hoe arm, hoe ongelukkig wy weder vereenigt mogten worden; dog welke dwase vooruitzigten voor mij; ik die niet als ellende en armoede te wagten heb; adieu nogmaals vaarwel, omhelst u vrouw, en beklaagt te zaamen die man, die vader, die sterveling, die doodongelukkig, en van iedereen verlaten, ellende en armoede lyd.

U dood ongelukkige
en bedroefde Broeder.
J:W:S: van Haersolte

de Boedel kan nog geborgen worden, zo UE[dele] dadelyk overkomt; hierby een papier dat mogelyk van nut kan zyn; de sleutel van myn kast, op het Hof van Reekeningen, zal de H[ee]r *de mist* u ter hand stellen. adieu, het papier is bevogtigt van myn traanen, omhelst myn dierbare vrouw voor haar ongelukkige man, en myn lieve en ongelukkige kinderen voor haar voor altoos ongelukkige vader. adieu

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 t/m 3 beschreven, kant 4 blanco.

1. Anna T.J. van Haersolte-Bangeman.

43. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens, 1 september 1810.

Waarde Broeder!

Wanhopend, desperaat, heel ziek, niet weetende wat te beginnen, wat te doen, nog waar heen te gaan er is zeeker geen ongelukkiger mensch als ik, kan U, zoo als gy ziet, niet ordentlyk schryven, zo ben ik gestelt, Waarde Broeder schryft my tog dadelyk, adresseert de brief aan myne Broeder[1] te arnhem, onder couvert, die zal weeten waar ik ben; en daar ik zonder iets mede te neemen vertrokken ben, zend aan myn broeders adres een koffer met linnen en kleeren enz[ovoort.] hoe maakt myn doodongelukkige vrouw en kinderen [het]; ach broeder, red haar lieden, en van het goed wat mogelyk is; spreekt met kundige menschen, wat het best te doen, om het minst ongelukkig te zijn; en wat ik moet doen, of ik zwervende buiten s'lands moet blyven; wat of men my doen kan; gelooft alles niet, wat men U van my zegt; ik zal u voor alles inligten, en dan zal U my zeker minder schuldig vinden; ik moet eindigen, kan niets meer schryven, zoo beef ik, zo zyn myn zenuwen aangedaan, twee uur heb ik over dit weinige geschreeven, en het is brabbeltaal.

adieu; omhelst myn ongelukkige en onschuldige vrouw en kinderen voor haar schuldige dog doodongelukkige man en Vader; schryft mij tog. adieu.

U ongelukkige Broeder
v H[aersolte]

in myn kamer in de rekenkamer is een kast, laat die opensteeken, en neemt daar de papieren uit.

Aantekeningen:

dubbel gevouwen, kant 1 beschreven, kant 2 en 3 blanco, kant 4 adres: Weledele gestrenge Heer. / De Heer Bangeman Huijgens. / requestmeester generaal, woont in / huis het oog onder het Zyl. op den / Dam. te / *Amsterdam* / *Cito Cito*[2]

1. Anthonij F.R.E. van Haersolte van Staverden.
2. Met spoed.

44. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens, 2 september 1810.

Zondag avond.

Waarde Broeder!

Ik ben altyd nog zwervende, heb nergens rust of duur, ben half ziek; weet niet waarheen, nog wat te beginnen; hoor niets van vrouw of kinderen, en hoe of de boel staat, wat er van moet worden; hiernevens een exacte opgaaf van alle schulden, met aanmerkingen erby, ziet in gods naam de boel zo te schikken, dat ik niet onteert word, nog myn ongelukkige vrouw en kinderen; hoope dat UE[dele] het voornaamste van de boedel nog zult hebben kunnen redden; myn Broeder[1] van Zwoll, zal overkomen, om met u te spreeken, Ant[honij] Fred[erik] kon niet koomen, en is doof voor myn smeeken, familie of vrienden van myn kant heb ik niet meer, ach Broeder, wat ben ik schuldig, dog ook het ongelukkigst mensch der waerelt; ik vertrek morgen na de Meyerij; adresseert u brief op den Hulst; schryft my tog in

gods naam, hoe myn ongelukkige vrouw en kinderen het maken; en of ik ook gevaar loop om gearresteert te worden, waarschuwt mij in tijds, om my daarna te gedragen.
Zeedert myn vertrek ben ik nu al op de sevende plaats, heden avond ga ik nog na Nimwegen, ik ben op dit moment *te Driel* in de Betuwe, daar ik heeden morgen van *Heeteren* aangekomen ben; omhelst myn ongelukkige vrouw en kinderen; myn hoofd is dol, alle zinnen en myn geheel lighaam in de war, als iemand die van zyn verstand berooft is.

adieu Waerde Broeder, denkt aan u doodongelukkige Broeder

JWSH.

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 beschreven, kant 2 t/m 4 blanco.

1. A.C.Willem van Haersolte tot de Doorn.

45. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan Anthonij F.R.E. van Haersolte van Staverden, circa 5 september 1810.

Dat ik zonder afscheid te neemen van myn ongelukkige vrouw en kinderen vertrokken ben is waar; dog het was mij onmogelyk om anders te doen; zie hier het geval; s'morgens uitgaande had ik nog hoop het geld voor marcella te vinden, waarvan ik daags van te voren reeds ontfangen had, de insinuatie om binnen 24 uur te betalen, op poene van executie; en in alle gevalle was myn plan om na cris te Haarlem te gaan, en Hem alles te openbaren, en geenzints om te vlugten zonder myn dierbare vrouw en ongelukkige kinderen het laast vaarwel gegeeven te hebben, om hun te verlaaten, was zulks myn plan toen geweest, dan had ik zeeker het een of ander linnen, doeken, mutz enz[ovoort] medegenomen, en niet uitgegaan, zo als dagelyks, uitgenomen myn jas aan, voor s'avonds als ik van Haarlem terug-kwam; daags voor myn vertrek, was ik reeds als half zinneloos, en in de grootste angst en vrees; zo als myn ongelukkige vrouw wel gemerkt heeft. want toen hadden jacobson, De Mist, en Zoutman, [en] van den Bosch my reeds ten ernstigsten aangeraden, om myn demissie als Lid van het Hof van Reekeningen te neemen, en dat wel oogenblikkelyk, om dat ze in het zeekere onderrigt waaren, dat ik binnen 24 uur zoude gearresteert worden, en dat ik moest maken om nog diezelfde dag weg te koomen. Het geld voor marcella niet kunnende krygen, wist ik niet wat te doen, en besloot om in plaats, van dadelyk na Haarlem te gaan, zo als myn intentie was toen ik van huis ging, by onse President de Mist te gaan, zo als ik dan ook deed, Hem over de positie van mij spreekende, wierd ik zodanig bevreest voor het geen ik te wagten had, dat ik my overtuigd hield, dat ik geen ander party te kiezen had, en om nog meer schande voortekomen, op zyn raad dan myn demissie vroeg, in gevolge het hierby gaande adrès door Hem opgestelt, toen was het reeds ruim tien uur, daarop begaf ik [mij] na de rekenkamer; *en* schreef daar de brief aan Broeder Cris te Haarlem, Hem kennisgeevende van myn ongelukkige situatie, en van myn spoedig vertrek, zonder vrouw of kinderen te hebben kunnen vaarwel zeggen, Deese brief zal Hy zeeker nog hebben, in diezelfde brief bid ik Hem, om overtekoomen, en te zoeken om alles wat mogelyk is te bergen, wel een blyk van mij, dat ik dagt op myn ongelukkige vrouw en kinderen. - Ik voor my was desperaat, deed niet als tranen storten en ik beken de waerheid, ik had het hooft verloren, my wierd van een ieder [2] aangeraden, om tog eerder hoe beter te vertrekken,

om het arresteeren voortekoomen; in die desperaate en droevige gesteltheid, door angst gedreeven was het my onmogelyk om eerst na huis te gaan, om het laast vaarwel aan myn ongelukkige vrouw en kinderen te geeven; ik besloot tog eindelyk om na huis te gaan, en myn vrouw alles te openbaren, dog aan de weesper-straat komende by ons huis, bevong my angst, schrik, en vrees zodanig, dat ik onder het storten van een vloed van tranen terug keerde, zonder nog regt te weeten waar ik na toe wilde; Eindelyk besloot ik na utregt te gaan, en dan na gelderland, om dan des noods spoedig buiten het land te zyn; zo besloten, zo gedaan; Ik moet bekennen dat ik kwade en slegte raadsmannen gehad heb, en die waren De mist, Jacobsen, van den Bosch en Zoutman; dat zy zo verkeerd, ter kwader trouw, of met eenige kwade intentie geraden hebben, zou mogelyk kunnen zyn, dog dit mag ik niet veronderstellen; myn hooft was Dol, en ik desperaat over de ongelukkige positie van myn lieve vrouw en onschuldige kinderen, daarby gedreeven door angst en vrees. Zie daar de waare toedragt van myn zeeker overhaast vertrek; ik veronderstel dat my dit regtvaardigen zal, vooral als men in aanmerking neemt, de raad die my gegeeven wierd, de schrik en angst die ik had, de desperaatheid en wanhoop daar ik in was, van ieder een verlaten, geen vriend hoegenaamt meer hebbende, vol waar en opregt berouw over het gebeurde, dat ik by ondervinding weet hoe erg het ook is, altyd nog erger word gemaakt, en uitgelegd. men moet zelfs in de positie geweest zyn, om er regt over te kunnen [o]ordeelen.

Aantekeningen:
conceptbrief, dubbel gevouwen, kant 1 t/m 3 beschreven, kant 4 blanco. Op kant 3 brief 41.

46. Brief van Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens aan A.C.Willem van Haersolte tot de Doorn, 8 september 1810.

[vervolg van kant 1] Extract uit een brief van de H[ee]r Bangeman Huygens aan Haersolte van den Doorn omtrent de zaak van J:W:S: van Haersolte, om[1] propositien aan de crediteuren te doen.

Amsterdam *8 sept*[ember]

U zal bewust zyn dat u Broeder J:W:S: sig van hier verwydert heeft ten einde zig voor de poursuites der crediteuren te onttrekken.
Marcella te laten aanbieden, dat de familie van weerskanten de betaling van de pretentie in 5 jaren à 20 p[ro]c[ent] s'jaars willen guarandeeren, dan verliest de man zyn interessen alleen, en de beide familien sacrificeren 11 à 1200 s'jaars. *dus ieder familie 600 s'jaars*. gedurende 5 jaren. dan moet Hy het arrest opheffen, en zulks geschiedt; dan worden alle de crediteuren opgeroepen, en de advocaat van J:W:S: proponeert een accoord uit zyn naam, om de gezamentlyke schuld s'jaarlyks met 15 p[ro]c[ent] aftebetalen, de meerderheid der crediteuren accepteeren zulks zeeker, zonder verdere cautie, en de minderheid moet zig onderwerpen, of hunne actie word ten minsten verlamd, op die wyse hiet het, heeft J:W:S: een accoord voor de volle betaling gemaakt, alle vervolgingen houden dan op.

Aantekeningen:
kopiebrief, dubbel gevouwen, kant 1 t/m 3 beschreven, kant 4 blanco. Op kant 1 de brieven 46 en 53, op kant 2 brief 55 met een naschrift van Johan W.S. van Haersolte.

1. Er staat: en.

47. Brief van Anthonij F.R.E. van Haersolte van Staverden aan Johan W.S. van Haersolte, 10 september 1810.

Arnhem 10 Sept[em]b[er] 1810

Waarde Broeder

Tot heeden heb ik niets voor U ontfangen. gisteren heb ik een Brief van de Mist ontfangen die tot myn informatie myn zeiden een extract van U demissie als Lid[1] die alsints honorabel is. hy raad mijn U te zeggen dat het hem het gevoeggelyk voorkwam dat gy hoe eerder hoe beter een Burger man in amsterdam (geen persoonen die aan het Hof van Rekening betrekkingen [hebben]) per volmagt te qualificeeren om gedurende U afweezigheid, U schuldenaaren by advertentie in de Couranten uyt te nodigen, hunne pretentien aan die gevolmagtige op te geeven.
Zulk advertentie previnieerd het gerugt dat gy zonder order op U zaaken te stellen zyt vertrokken of Clandestien zijt weg gegaan
Hy voegt er by, zolang mevr[ouw][2] in het Huis blyft kan zodanig gerugt geloogen straft worden
en zelfs na zyn gedagten kan ook zo lang geene indaging [2] zelf civiel rechtelijk[3] niet wel geschieden want Crimineele actie dagt hy niet dat men konde entameeren daer de historie van de 152 zilvere Cachetten uyt de wereld was,
het komt mijn voor best te zijn, zijn raad te volgen en raad U dus met U vrienden in amsterdam hier over te raadpleegen, dog ten spoedigsten
tot heeden heb ik hier niemand over [de] zaak nog horen spreeke[n]
De Heer van den Doorn[4] schryft myn hy niet na amsterdam kan gaan, en ook geen geld heeft om zig U zaak aan te trekken en het dus moet laaten loopen. Verders hoope en wensche ik U het best in deze zo delicate en onaangenaame zaak

en ben *T[otus] T[uus]*
van Haersolte

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 en 2 beschreven, kant 3 blanco, kant 4 adres: Aan de Heer / *J W S van Haersolte*

1. Als lid van de Nationale Rekenkamer.
2. Anna T.J. van Haersolte-Bangeman.
3. Er staat: civiliter.
4. A.C.Willem van Haersolte tot de Doorn.

48. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan Anna T.J. van Haersolte- Bangeman, circa 11 september 1810.

Den Hulst den [oningevuld] Sept[ember] *1810* *1*

Lieve ongelukkige vrouw!

Het is nu twaalft dagen dat ik voortvlugtig ben, en als een banneling rond gezworven heb; Cris zal u zeeker myn eerste brief aan Hem hebben laten leezen; byna nakend, en met weinig geld dat my overbleef ben ik vertrokken, half ziek, en met een dol hoofd, want men had mij zeedert dagen het hoofd op hol gemaakt, zo dat ik geen keus meer had; eerst na utrecht, te *Elst* in de Betuwe komende daar ik in die zware hitte, half te voet, half met rytuig den 31 aankwam, ben ik om 7 uur half ziek en dood af na bed gegaan, den volgende dag na *Heteren* en toen na *Elden* alwaar *toon* by my gekoomen is, die my een hemd en 1 paar koussen medebragt, den 2 Sept[ember] ben ik s'avonds gegaan om 8 uur, tot aan den Rhyn aan deese kant van Arnhem, alwaar *toon* weder by my is gekoomen, om met my te spreeken, den 3 s'morgens is Hy weder by mij gekoomen , my een paspoort uit Amsterdam medebrengende om na *Dusseldorp* te gaan; hiertoe egter kon ik niet besluiten, om dat [ik] reeds ziek was, en geen geld genoeg had, om die reis te kunnen doen; of om daar te kunnen leeven, van Hem konde ik niets krygen, Hy was voor alles doof; ik wilde Hem na Amsterdam hebben, om met *Cris* te spreeken, wat in myn ongelukkige positie voor U en de kinderen te doen, dog te vergeefs, er werd alleen bepaald, dat *willem van den Doorn*[1] zou gaan, en die werd dadelyk geschreeven, het verwondert my dus dat die niet aangekomen is; ik besloot op dat oogenblik, myn pas hebbende, door schrik en angst gedreeven, die zelfde dag nog de waal overtegaan, om op Fransch territoir te zyn, en kwam s'avonds te Nimwegen, alwaar ik een uur na myn aankomst na bed moest gaan, met een sterke koorts op myn lyf, s'avonds om tien uur liet de kastelein zonder dat ik het wist een Doctor halen, die my met een sterke koorts vond, en in traanen weg smeltende van aandoening, ordonneerde my dadelyk medicynen en rust, den volgende morgen om tien uur was byna de koorts af, dog s'avonds om 8 uur kreeg ik de koorts weder, zonder uit myn bed geweest te zyn, die aan hielt tot s'morgens 11 uur, toen kreeg ik poeders van kina, en my die dag redelyk bevindende besloot ik den volgende dag te vertrekken, dog s'avonds, zeide my de Doctor ik zulks [*2*] niet moest onderneemen, om dat ik nog vermaning[2] van koorts had, dus moest ik al weder blyven, den dag daarop was ik zonder koorts, dog zwak van afmattingen en aandoening, en ik besloot evenwel om den volgende dag met de Postwagen om zeeven uur na den Bosch te vertrekken, alwaar ik dan ook s'avonds om 7 uur, na 12 uur onderweg geweest te zyn, aankwam, en dadelyk afgemat en koortsig na bed ging, den volgende dag, dagt ik na hier te vertrekken, dog kreeg de koorts weder, en ben zo zukkelende gebleeven, tot dat ik eindelyk zaterdag hier ben aangekoomen; ik ben nu redelyk wel; dog bitter bedroeft en zwak, en de slaap ontbrak my vooral.

Cris heb ik uit utrecht een woord geschreeven, en verders uit Elst; met Bede en verzoek om my tog een woord te schryven, over u ongelukkige vrouw en kinderen, dog [van] Hem voor myn komst alhier niets van Hem vernoomen; dit alles deed my natuurlyk kwaad.

Ik kan in deese oogenblikken vooral myn gedrag in alle opzigten niet verdeedigen, ik ben schuldig lieve vrouw; dog niet *misdadig*, en vooral niet om in myn *ongeluk* van ieder der familie en vrienden verstoten of veragt te worden, voor een wilde vreemde zou men neer over hebben, dog dit is het lot der ongelukkigen, zo als ik ben; Ach Niets valt my harder, als dat ik niets van u lieve vrouw, of van myn ongelukkige kinderen mag horen, en dit vermoord mij, en is my onverdragelyk. Gy begrypt en weet dat ik niets heb medegenoomen, als het geen ik om, en aanhad, dus groot gebrek gehad aan verschoningen en alles, en dat voor iemand die ziek is, ik had verzogt om een koffer met goed, dog hoor daar niets van; ligt dat ik dit nog uit den boedel had; zend my dus nog een koffer met goed, vooral linnen, winter koussen, borstrokken en kleeren, enz[ovoort.] *dog denkt* dat de sleutel er by moet zyn, om dat het gevisiteert moet worden; en adresseert het aan Jan[3], over den Haag op den Bosch. volgens het schryven van Cris zal ik eerstdaags van hier na het Bergsche of Guliksche moeten vlugten, om dat

men arrest op myn persoon zal verzoeken; Ik heb maar 25 guld[en], hoe zal ik daarmede wegkoomen, en waar zal ik van leeven, Jan en mimi; hebben my tot troost reeds beide gezegt, dat zy zelve thans niets hebben, en my dus niets kunnen geeven, dan heb ik maar twee keusen, of om te gaan bedelen, en hier of daar uit medelyden in genomen wordende, ellendig te sterven, dit is myn ongelukkig vooruitzigt; of om niet heen te gaan, en my te laten arresteeren, en alles aftewagten.
[*3*] Ik hoop ten minsten dat Gy alle myne papieren, daar geen mensch iets aan heeft, geborgen zult hebben; mag ik weeten wat Gy al van onsen boedel, en van u, en van my geborgen hebt; Lieve vrouw, indien Gy het geborgene, behalven eenig weinig huis en lyflinnen, en zeer noodzakelyke kleeren verkogt, hoe veel zou zulks kunnen op brengen; en zyn er dan geen edele menschenvrienden meer, (by familie geloof ik is vergeefs) zo als mevrouw kempenaar; Brouwer en anderen die gy kent, en zou ons oosthuyzen nog niet met een sommetje bystaan, zo Cris, of Gy Hem of Haar[4] schreef, als een ieder wat doet, en gy verkogt het onnodige, dan zouden wy immers een mooy sommetje by elkanderen hebben, en dat zo zynde, zouden wy hier of daar in een klein plaastje kunnen gaan woonen, en beginnen met het een of ander, voor ons bestaan, en voor onse kinderen; hier kan ik voor my niet lang blyven, zulks is my al te kennen gegeeven, en om ons hier in de buurt neer te zetten, heeft men veel tegen, om dat Hun zulks by de inwooners in de Meyery tot nadeel zou zyn, zo als my Jan zulks heeden morgen nog heeft gezegt, Gy my laten omdwalen, om te sterven, en gy in Holland met de kinderen blyven, is dubbeld kostbaar; ten zy Gy, stellig besloten had, om my van u, en onse kinderen voor altoos verwydert te houden, en het geredde alleen voor u alleen te behouden; iets het geen ik u bid, om my ten spoedigsten te willen melden, om my daarna te gedragen, en dan heb ik maar een party te kiesen. - wat is edelder van den mensch, als om te vergeven, doet dit, en laten wy *in elk*anderens ongeluk deelen, lief en leet zamen dragen, en elkanderen troosten; Gy hebt vrienden, en ik niet, Gy hebt onse lieve en ongelukkige kinderen, en ik moet, als balling, onbekend, in armoede en ellende, vol verdriet, en berouw hebbende over het geen wat gedaan is, en uitteerende rond zwerven, en sterven; Gy weet hoe ik zeedert de laaste jaren gestelt ben, en dat ik zulks zeeker niet lang kan uithouden, God die ons te zamen hard, ja zeer hard gestraft heeft, kan en zal ons mogelyk in armoede, weder met groter zegeningen overladen, die wy nu niet berekenen kunnen; ik ben verzekert, dat wy die zeedert jaren, en vooral in de laaste jaren ongelukkig, en in onmin leefden, thans te zamen verwydert van de groote waerelt, en van verleydingen, en ondeugden berooft, volmaakt gelukkig zouden zyn, tenzy Gy vast besloten had, om nu te doen, dat Gy mij [beschadiging] [*4*] meer als eenmaal gezegt hebt, dog in drift en wanhoop, dus als niet gemeent daar ik my van overtuigt houde, om mij te willen verlaten met de kinderen, zonder my ooit weerom te willen zien; ik vergeef u dit alles, zo als gy mij ook moet vergeeven; myn opregte liefde en meer moet Gy by nadenken van overtuigt zyn, als man voor u, en als vader voor onse kinderen, heb ik altyd gevoelt, en gevoel zoo thans sterker als ooit; ons ongeluk, en onmin zedert jaren, en manier van leeven, sproot uit onse groote ongelukken, die my meer als u bekent waren, om dat ik u deselve verbierg, om u geen grooter verdriet aan te doen, en daerdoor kwam ook myn knorrig, narrig, ongelukkig en ongemakkelyk humeur, dat my stappen heeft doen begaan, die ik zeeker in anderen zoude veroordeelt hebben; wel aan lieve, brave, ongelukkige vrouw, raadpleegt u hard bedaard, en gy zult my vergeeven, en alles vergeeten, om het leeven en rustwille, van U ongelukkige man, die wel schuldig, dog in zyn hart, zoo als Hy voor een almagtige God betuigt, niet misdadig is, doet het voor my als u man die u aanbid, en als moeder voor de ongelukkige kinderen; - verlaat de grootheid, en ydelheid der waerelt, wat voor heil, dat geluk en genoegen geeft op den duur, is daarin te vinden? Zulks hebben wy, helaas ondervonden; ik bid U, om myns rust en levens-wille, antwoord my tog spoedig, zoo mogelyk per eerste post op deese *brief*, en god geeft dat U antwoord my een troost zy; zoent onse lieve en ongelukkige kinderen alle hondertmaal, zooals ik U welmeenend en opregt doe, en

gelooft my in alle gevallen voor eeuwig te zyn

U Getrouwe dog dood ongelukkige man.
JWSvan Haersolte

ziet boven na de bladen; zy zyn verkeerd geschreeven en leest pag[ina] *1*: 2-3 en 4 gemerkt.

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 t/m 4 beschreven

1. A.C.Willem van Haersolte tot de Doorn.
2. Vermaning: aanval.
3. P. Jan Bangeman van de Hulst.
4. M. van Oosthuisen-De Jonge.

49. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens, 11 september 1810.

Hulst dinsgdag den 11 Sept[ember] *1810*

Waerde Broeder!

Tot nog toe weet ik niets van onsen boedel, uit utrecht, en uit Elst u schryvende met overzending van de staat van alle schulden, verzogt ik u tevens om my tog te willen schryven hoe myn ongelukkige vrouw en kinderen het maakten; hierop een antwoord ontfangen hebbende, zou my in myn doodongelukkige en zieke situatie verligt en vertroost hebben, dog die troost schynt my ook al benomen te worden; ik bid U dees nogmaals, schryft my tog hoe annette en de kinderen het maken; en hoe de zaak staat; is zy nog met de kinderen in huis, of waar is zy? en waar zal zy met de kinderen blyven? is de boedel reeds in handen van vreemden? ik bid U raadpleegt tog kundige menschen, of geeft die de zaak in handen, het zy Procureur of advocaat, daar zyn brave en eerlyke lieden genoeg onder, en ziet, wat het best te doen is, en zoekt ten minsten myn reputatie zo veel als mogelyk is te behouden. annette zal u zeeker myn brief van gisteren gecommuniceert hebben, hieruit zult gy myn situatie *gezien* hebben, ik hoop dat zy my spoedig hierop zal antwoorden, en een antwoord geeven, dat mij in myn situatie vertroosten kan, Gy zult daaruit gezien hebben, dat ik haar aanrade om van de geredde boedel niet meer te behouden, als zeer noodzakelyk is, van huis, bedde en lyflinnen, noodzakelyke kleeren voor haar, my en de kinderen, en het overige tot geld te maken, en dan te beproeven om by eenige edelmoedige menschenvrienden zo als mevr[ouw] kempenaar, Brouwer enz[ovoort] niet eenige gelden zoude kunnen krijgen, mogelyk zal oosthuysen nog wel iets voor ons doen; als Hy er over geschreeven word, ik zal van myn kant beproeven, wat ik by myn familie kan gedaan krijgen; op die manier zouden wy nog een aardige stuiver by elkanderen kunnen krygen, en dan stilletjes kunnen gaan woonen, eerst in het een of ander klein plaastje met onse kinderen, in het Bergsche of Guliksche, om daer dan [2] het een of ander te beginnen, want moet zy in Holland of ergens elders alleen met de kinderen blyven woonen, en ik alleen blyven rondzwerven, dat zyn

dubbelde onkosten, en waar dat te vinden, en hoe hard voor mij als man en vader van een vrouw die ik aanbid, en van alle myne ongelukkige kinderen gescheiden te zyn, en zouden wy dan, hoe arm, weder vereenigt niet gelukkig kunnen zyn, mogelyk en denkelyk zeker gelukkiger als voorheen, en dus te zamen de zegen des almagtigen afwagten, die ons nu dubbeld hard heeft gestraft, die vereeniging in ons ongeluk is alleen in staat om mij nog eens gelukkig te maken,
zonder dat is het met my gedaan; en ik ben verloren. Ik bid U, waerde Broeder, overdenkt dit, en geeft haar die raad ook. UE[dele] schryft aan Broeder Jan, dat men arrest op myn perzoon zal vragen; dus dat ik best zoude doen, om na het Bergsche te gaan; deese raad is gemakkelyk te geeven, dog ik kan hier niet toe overgaan, het is my onmogelyk, zonder geld, 25 guld[en] in het geheel, kan ik daar die reis mede doen, zonder kleeren, zonder linnen, kan ik zonder geld in een vreemd land leeven, en [met] een meer dan half ziek lighaam rond-dwalen, gebrek en armoede lyden, om altoos spoedig myn leven ellendig te eindigen, dit zou in dat geval zeeker myn vooruitzigt zyn, zo annette schielyk by my kwam, zou ik my zulks getroosten. dus niet buiten s'lands kunnende gaan, schiet my niets anders over, als om hier te blyven, zo lang het kan, en het arrest dan aftewagten, of my zelfs in arrest te begeeven, daar ik tog zonder annette voor altoos ongelukkig ben, kan my dan iets ergers overkomen.
Ik bid U in gods naam, neemt raad met deskundigen over onse geheele zaak; en maakt dat wy zoo spoedig mogelyk in ons ongeluk weder vereenigt worden. Antwoord my tog ten eersten hoe alles staat, waar annette en de kinderen zyn, en laat zy my tog schryven, blyve verders met agting, en vertrouwe op uwe hulp en bystand

U doodongelukkige Broeder.
JWS van Haersolte

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 en 2 beschreven, kant 3 blanco, kant 4 adres: Weledele gestrenge Heer / Den Heer Bangeman Huijgens, / requestmeester-generaal, d[ienst] d[oend] / woont in het huis *het oog onder het Zeil* / op den Dam. / te / *Amsterdam*

50. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 13 september 1810.

den Hulst den 13 sept[ember] *1810*

Lieve ongelukkige Vrouw

Ik heb cris heeden zeer omstandig geschreeven, over hetgeen hy aan Broeder Jan geschreeven heeft, laat Hy u die brief laten leesen, Hy kan en moet u niet onverschillig zyn, Ik bid U in gods naam, zet Hem tog aan dat hy gaat; en schryft aan de menschen die ik Hem opgegeeven, en Gy hoop ik zult tot behoud van eer en leeven van u doodongelukkige man, en van onse kinderen, en om U man voor *schande* te behoeden, en te maken, dat de naam *van Haersolte*, die onse kinderen ook dragen, niet opentlyk onteert word, *zegge ik*, ook niet aarzelen, om na mevrouw kempenaar, en na Mevrouw Brouwer te gaan, en oosthuyse dadelyk te schryven. Cris die alles ten besten zocht, zal dit een en ander

ook niet weggeven; ik heb heeden aan myn familie over alles geschreeven. ongelukkige, dog by mij altoos teder beminde vrouw, u schuldige, dog doodongelukkige man, bid u in gods naam, doet alles mede wat mogelyk is, om my in eer te behouden; Cris wil hebben dat ik om my te redden, militaair zou worden; hierop heb ik Hem breedvoerig geantwoord, met opgaaf van alle redenen, waarom ik vast besloten heb zulks niet te doen; en een besluit daar ik om meer als eene reden niet van zal afgaan, een gevangenis by regterlyke sententie is my aanbiddelyker en verkiesbaarder, ik zal hier of elders in dit land dan myn arresteeren afwagten, en dan de uitspraak van de Regter te gemoet zien. ik wil na een ander land vlugten, hier in de buurschap, het zy het bergsche of guliksche mits ik daar zeker ben, en dat Gy besluiten kunt, om het geredde, zoo veel als niet zeer noodzakelyk is, te verkopen of te laten verkopen, en by u ongelukkige man te koomen, en te gaan wonen, waar gy verkiest, om alles bedaard aftewagten, en zulks niet uit te stellen, maar dadelyk te doen. Ik hoop dat ik morgen een troostryke, en een voor my geruststellend [2] antwoord, op myn brief aan U den 10 deeser geschreeven, ontfangen zal, van dat antwoord, zoo als gy begrypt; zal myn lot, ja myn leeven afhangen; de brief moet weg; ik omhels u vuurig, bittere tranen op dit [papier] rollende, myn ongelukkige vrouw, zoent voor my onse ongelukkige kinderen, voor hunne schuldige, en berouw hebbende vader, zoekt by de menschen die Gy ziet, myn eer zo veel mogelyk op te houden, trekt myn party, en beschuldigt mij van u kant tog niet, bedekt de fouten van u man, zo Gy nog iets voor Hem gevoelt. adieu, gelooft my, hoe ongelukkig, voor altoos u zeer getrouwe, en altyd in zyn hart zeer liefhebbende, en berouwhebbende man te zyn, dog doodongelukkig, en stervende te zyn

J W H

P:S: daar ik byna zonder geld ben, en gy myn costumes geborgen zult hebben, verzoeke ik u van ten minsten de groote te verkopen; clifford wil Hem gaarne hebben, hy kost van borduuren 260 [gulden], en dan het laken, zyde, voering en maken. Zo Gy er 300 [gulden] voor kunt krygen, of meer dan is het wel, en zend my dan dat geld toe. men kan niet weeten, waartoe ik geld van noden kan hebben. adieu, misschien voor het laast, want ik word wanhopend

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 en 2 beschreven, kant 3 en 4 blanco.

51. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan Anthonij F.R.E. van Haersolte van Staverden, 13 september 1810.

Den Hulst den 13 Sept[ember] 1810.

Waarde Broeder!

Broeder Jan, die met mimi zedert maandag te Bladel logeeren, zend my heeden een brief van UE[dele] van den 8 deeser; den inhoud daarvan maakt my nog ongelukkiger zo het mogelyk was; ik dagt [dat] Broeder Willem van Zwol, reeds lang in Amsterdam [was], ik zie dat de zaken met sacrifices te doen, even wel tog nog te redden zouden zyn, dog cris zal voor my ongelukkige sacrifices doen; U schryven na Willem met de beurtman is, vrees ik te vergeefs, want dat schip is dikwils drie dagen onder weg, en

zo er dan binnen 6 dagen antwoord op moet zyn, ik beloof er my niet veel van; ik schryf heeden aan hun allen daarover; U waarde Broeder, zeg ik intusschen dank, dat gy voor my, en myn ongelukkige vrouw en kinderen in de sacrifices wilt deelen; hope, dat het van eenig effect zal zyn, en dat die schikkingen zeeker dan zoodanig gemaakt mogen worden, dat ik hoe ongelukkig dan ook, zeer spoedig met myn ongelukkige vrouw en kinderen vereenigt kan worden, want zonder dat, declareer ik ronduit, dat een gevangenis, my aanbiddelyker, en verkiesbaarder is, als om als banneling in ellende om te zwerven, of militaair te worden, Ik bid U zoekt intusschen, by edelmoedige menschevrinden, hulp om my te bewaren voor *schande* en dat de naam van Haersolte niet bevlekt word, en myn eer te sauveeren, annette die mevrouw kempenaar zoo wel kent, en die altyd veel van haar gehouden heeft, is schatryk, ik bid U, gaat gy met annette na haar toe op ontvangst deeses, en zegt haar ronduit de ongelukkige situatie daar wy in zyn, drukt het haar op het hart, dat zo ik door brave en edelmoedige menschen niet geholpen word, [ik] met vrouw en kinderen tot schande worde, en ik voor altyd onteert, alsmede de naam *van Haersolte*; ik twyffel niet, of dit reusseert.

Brouwer die altyd veel van my gehouden heeft, en de vrouw vooral die vriendin van Annette is, zullen ook wel wat bydragen, en ik bid U schryft aan oosthuyse, en laat annette aan haar schryven, legt hun alles open, en Hy zal ook wel wat doen, omdat er myn eer aangelegen is, en ik voor schande bewaard worde.

[2] mogelyk zyn er nog andere brave en edelmoedige menschen, die my niet te binnen schieten, en die men zou kunnen spreeken; zo valkenaar terug is, die zoude wel wat doen; er is een Heer Michielsen van Boerenoude, zo die nog in Amsterdam is, het geen annette wel weeten zal, die is ryk, en zou al wat doen, den ouden Heer van Angelbeek doet zeeker ook iets, al is het maar 600 [gulden.] door diergelyke menschen moet ik gered worden, en anders geloof ik het niet.

Gy zult myn vorige [brief] van den 11 deeser van hier zeker ontfangen hebben, en de myne aan Annette van den 10 ook geleesen hebben; hieruit zult gy reeds gezien hebben, myne onmogelykheid, en ferme resolutie, om niet verder buiten s'lands te gaan, of annette mogt spoedig by my koomen; en dit is myn resolutie nog, laat zy het geredde tot geld maken, en na my koomen. Nu zegt Gy, dat ik in Militaaire dienst moet gaan, om my te sauveeren; Waerde Broeder; hoe kunt gy my dit aanraden; zo myne zaken niet by arrangement geschikt worden, worde ik tot schande, myn reputatie en eer zyn my ontnomen, ik heb een vlek op my, die nooit uitgewist word; dit word niet alleen in myn vaderland bekent, maar weldra in de nabuurige landen ook; hoekan ik dan militaair zyn of blyven, dat nog naauwer luistert op het stuk van eer, als in het politique; en hoe, en in welke rang zou ik geplaast kunnen worden, daarby komen myne jaren, ik telle reeds 48 jaar, dog rekene er wel ruim 60 te hebben, na het geen dat ik al geleden heb, ik gevoel zelfs te wel hoe zwak ik ben, hoe zeer myne gezondheid vooral zedert drie jaar ondermynd is, door huisselyk ongenoegen, en andere grote ongelukken en myne kragten zyn afgenomen, en zeker niet meer in staat om eenige fatigues uit te staan; *en mogelyk in* Spanjen of elders een ongelukkig en ellendig einde vinden, daarby verlaten voor altoos van een vrouw, die ik nog vuurig aanbid, en van myn ongelukkige kinderen; Neen Neen; waerde Broeder *hiertoe kan of zal ik nooit toe besluiten, dit is vast by my besloten, en daar ga ik ook niet af, er gebeure wat wil*; ik zal dan in Gods naam alles geduldig afwagten, en voorbereiden my tot alles, en my alle oneer en schande getroosten, al het geen wat ik doen kan heb [3] ik U, en myn ongelukkige vrouw, in myn vorigen [brief] gemeld; ik herhaal u zulks by deese, zo zy nog eenige liefde en attachement voor my gevoelt, laat ze dan haar schuldige, dog doodongelukkige man, die zeeker tog niet lang meer leeven kan, niet verlaten, maar laat ze met Hem hier of daar gaan wonen, my onverschillig waar, laten wy zoeken te leeven, zoals wy best kunnen, het Sort kan nog eens veranderen, en wy kunnen nog eens weder gelukkig worden, zy zal met te Amsterdam te blyven, en daar te moeten leeven, de zaak niet

redresseeren, of mij behouden, maar het overschot moet van elkanderen zynde, dubbeld verteert worden. dog in dat geval moet ik geld hebben, om my van hier na elders te begeeven, en laat die vereeniging dan spoedig zyn; om de grote verteeringen voor te koomen.
Waarde Broeder, zoekt in Gods naam, by boven gemelde persoonen of anderen, gelden te krygen by brave en edelmoedige menschen, dit is het eenige, dat my voor *schande* bewaren kan, dog maakt daar dadelyk werk van;
eenige dagen voor dat ik uit Amsterdam ging, en by marcella was, wilde Hy wel in schikkingen koomen, al kreeg Hy het geld niet dadelyk, al moest Hy een jaar wagten, zo er maar borg was; wilde Hy, dat toenmaals, Hy zal zulks nu niet weggeven, proponeert zodanig iets aan Hem en rappelleert Hem, dat Hy my zulks heeft gezegt, annette die de zuster van marcella kent, te weeten Mevrouw van Zebinden, dogter van de H[ee]r *Haij* participant in het comptoir, zou hier veel in kunnen doen.
verzoeke deese aan myn ongelukkige vrouw te communiceeren, en te laten keren, en haar in leggende ter hand *te stellen*; ik brande van verlangen na een antwoord op myn brief van haar; hoope dat my die troostryk zal zyn; zoent haar, en myn ongelukkige kinderen voor my en gy, myn Broeder zoekt gy my voor schande te bewaren. u doodongelukkige Broeder. J v H.

P:S: my ontbreekt alles, linnen, koussen, schoenen, borstrokken, onderbroeken; zie daar heeden 14 dagen, dat ik vertrokken ben, my dunkt zo veel tyd was er wel te vinden geweest, om my zulks te zenden. de sleutel moet by het koffer zyn, om het visiteeren.

Aantekeningen:
conceptbrief, dubbel gevouwen, kant 1 t/m 3 beschreven, kant 4 blanco.

52. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan A.C.Willem van Haersolte tot de Doorn, 13 september 1810.

Willem. en Anton[nij] Fred[erik] den Hulst 13 Sept[ember] 1810.

W[aarde] Br[oer]
Myn doodongelukkige toestand, en totale ruine met vrouw en kinderen is u bekent, door myn Zwager[1] uit Amsterd[am]; en voorheen reeds door Ant[honij] Fred[erik.] ik had gehoopt dat UE[dele] op zyn schryven na Amsterd[am] vertrokken zoud zyn, zo UE[dele] dat had gedaan, dan was het zo ver niet gekoomen; dog nu, helaas is alles voor my verloren, ik worde tot schande, tot oneer, en de naam van Haersolte is voor altoos *beklad* en onteert, en ik worde zeeker gearresteert, en dan door crimineele actien vervolgt, dog dit alles is mogelyk nog voortekoomen; de familie van myn vrouws kant, die zeeker niet veel heeft, intgenomen Bangeman[2] hier, wil voor de helft in alles deelen, Gy, Ant[honij] Fred[erik,] Emsje en groskamp, zo die ook daarin wille koomen, dan zoude ten minsten de naam van Haersolte niet onteert worden, en men zou arrangementen kunnen maken. ik voor my ben daarom voor altoos ongelukkig en bedorven, en zal dan nog in jammer en ellende myn leeven hier of daar zwervende moeten eindigen. Waerde Broeder; ik bid U als Broeder, als menschenvriend, doet dit, en Gy zult een der grootste weldaden gedaan hebben, waarvoor den Hemel u zegenen zal; spreekt en schryft er de overige van de familie over, en zoekt hen overtehalen, Ant[honij] Fred[erik] schryf ik er

ook over; dog er is grote haast by, vertrekt dus in Gods naam dadelyk na Amst[erdam] en zoekt nog schikkingen te maken, met myn Zwager, ten mynen opzigten. de overigen van de familie kunnen u daar immers antwoorden.
ik schrijf u deese hard ziek zynde, en afgemat van de koorts, en aandoeningen; Waerde Broeder! Gy die my in myn leeven, zo dikwerf gered hebt, als Broeder, ja als vriend, weygert my deese laast[e] bede in myn leeven niet; na myne hartgrondige groete aan u vrouw en andre Zusters gemaakt te hebben, blyve ik u doodongelukkige Br[oer]
Zo UE[dele] my antwoord, antwoord my dan / onder het adres en couvert van Bangeman van den Hulst / op den huyze den Hulst by S[in]t oedenrode / by / s'Hertogenbosch.

Aantekeningen:
conceptbrief, enkel, kant 1 en 2 beschreven.

1.Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens.
2.P. Jan Bangeman van de Hulst.

53. Brief van Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens aan P. Jan Bangeman van de Hulst, 16 september 1810.

extract uit een brief van de H[ee]r Bangeman Huygens te Amsterdam,
aan de H[ee]r Bangeman op den Hulst.
Amsterdam 16 Sept[ember] *1810*.

Ik heb u gistren over Haersolte en zyn familie geschreeven; dog eindelyk is de H[ee]r van staveren komen opdagen; hy was tweemaal by my geweest, dog niet te huis zynde, is Hy na Brugmans gegaan, en heeft met die gesprooken, ik heb Hem vervolgens een oogenblik gezien, Hy *zegt* alles gedaan te hebben, om zyn familie tot eenige sacrifices te brengen, dog dat Hy van Willem[1] en Capellen[2] een refus[3] heeft ontfangen, dog heeden avond nog op nieuw aan hun zou schryven.
Hy scheen het groot avantage te gevoelen, om eenige proposities te doen, en het fletrisseerte[4] uit de waereld te helpen; dog hy zoude het alles alleen niet kunnen doen. Hy moet in die geest aan Brugmans ook zyn voorneemen te kennen gegeeven hebben.
De opini omtrent den boedel van H[aersolte] zyn nu zo, dat wij niet eens zulke voordeelige propositien zullen behoeven te doen, want *marcella* en alle de crediteuren, hebben zig al een ideé gemaakt, dat alles wat er van komt winst is, om als men de zaak van marcella maar uit de waerelt kan maken, dan zal zig de rest wel schikken. de H[ee]r van staveren heeft mij belooft dat Hy my voor maandag zal schryven, wat of zyn familie wil doen; enz[ovoort]

Aantekeningen:
kopiebrief, dubbel gevouwen, kant 1 t/m 3 beschreven, kant 4 blanco. Op kant 1 de brieven 46 en 53, op kant 2 en 3 brief 55 met een naschrift van Johan W.S. van Haersolte.

1.A.C.Willem van Haersolte tot de Doorn.
2.Frederik J.B. van der Capellen van Rijsselt.

3.Refuus: weigering.
4.Flétrir: onteren, belasteren.

54. Brief van A.C.Willem van Haersolte tot de Doorn aan Johan W.S. van Haersolte, 17 september 1810.

Doorn den 17 September 1810

Waarde Broeder!

Ik haaste myn om de uwe van den 13 deezer myn heden geworden terstond te beantwoorden, schoon uw myn antwoord aan de Heer Bangeman Huigens thans wel gecommuniceert zal zyn en waar bij ik onherroepelyk blyf persisteeren, om dat myn pligt als Vader en Grootvader zulks gebied, ik kan geene opofferingen aan myne Famille meer doen, ik zal op den duur zelven moeite hebben, om alle de mynen die in korten tyd zeer vermeerdert zyn op een fatsoenelyke wyze te doen bestaan, herrinnert uw wat ik uw voorleeden Winter omtrent myne Finantieele omstandigheden geschreeven heb, na dien tijd is de reductie der 2/3 opgekoome daar ik jaarlyks f 2200 bij verlieze en myn Post als Assessor f 1500 dus te zaamen f 3700 minder intekoomen.
zyt verzekert dat hoe gaarne ik uw wilde redden; dat ik niets kan doen wil ik de myne niet ruineeren, gij zyt met de uwe ongelukkig, dat treft myn, zyt verzekert dat zo ik iets had kunnen toebrengen om uw te redden, dan was ik dadelyk toen ik de eerste brief van onzen Oudsten Broeder[1] ontfing na Amsterdam gereist, maar wat zoude [2] ik daar doen, met woorden zijt gij niet te redden maar met geld en dat heb ik niet, daar om gebood myn pligt om myn met uwe Crediteuren niet intelaten, gij weet hoe stil ik altoos geleeft heb met twee Meiden en een Knegt die ook het Boerewerk doet, en dan had ik een klein Huisje in de Stad[2], myn Zoon[3] is getrouwd en heeft reeds drie Kinderen. die heeft nu nog 700 Guldens inkomen als Scheepen der Stad Zwolle dog met nieuwjaar houd dat ook op. van de Ouders van zyn Vrouw[4] heeft hij jaarlyks 600 [gulden]. berekent nu zelven wat ik daar aan moet fourneeren, tot Nieuwjaar zal ik alles nog gaande houden maar kan ik den Doorn verhuuren dan gaan wij met een Meid in de Stad woonen, niet uit verkiezing maar om dat het niet anders kan, Gij zyt ongelukkig en geruineert. zyt verzekert dat het myn in myn ziel treft en zo ik uw redden kan dat ik het zoude doen, ik heb telkens met onze drie Zusters[5] in Zwolle over uw toestand gesproken en hun de brieven van A[nthonij] F[rederik] en de Heer Bangeman Huigens gecommuniceerd, dog zij hebben zig verklaard niets te kunnen doen,
De schande waar van gij in de uwe spreekt die door uw toedoen de famille van Haersolte staat te wagten, zal ik in uw ongeluk geen verwyt over doen maar het is buiten myn schuld en ik heb myn [3] niets te dien einde te reprocheeren[6], maar ik moet zorgen als een braaf Huisvader om niet in uw geval te koomen, aan onze zwager den Heer van Rysselt[7] heb ik liever dat gij zelven schryft, om dat ik weet dat hij het ook niet ruim heeft: Het valt myn hart uw deeze te moeten schryven, want daar is geen dag voorbijgegaan dat ik met myn Vrouw[8] en Kinderen niet van uw gesproken heb, en zag ik er kans toe om uw te redden dan was zulks een nieuw genoegen in myn leeven, maar ik zie er geen ligt in en kan uw niets troostens schryven: god sta uw bij. myn Broeder in de bittere omstandigheden waar in gij uw bevind, en geeve dat zig alles nog ten beste schikt. na onze complimenten aan Broeder[9] en Zuster Bangeman[10] gemaakt te hebben noeme ik myn Uw toegenegen Broeder

Van Haersolte van den Doorn

P:S: Is er geen kans dat gij na de Oost koomt, zo Daandels daar nog gouverneur is zoude hij uw zeeker voorthelpen?

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 t/m 3 beschreven, kant 4 adres: In handen van de / Heer J:W:S: Van Haersolte

1. Anthonij F.R.E. van Haersolte van Staverden.
2. Zwolle.
3. C. Willem A. van Haersolte tot de Doorn.
4. Louise C.E.F. van Haersolte-Hora Siccama.
5. Anna E. en Anthonia van Haersolte en waarschijnlijk Philippina R. Groskamp-Van Haersolte.
6. Reprocheren: berispen.
7. Frederik J.B. van der Capellen van Rijsselt.
8. Juliane D.H.M. van Haersolte-d'Arnaud.
9. P.Jan Bangeman van de Hulst.
10. Wilhelmina M. Bangeman-Van Haersolte.

55. Brief van Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens aan Anthonij F.R.E. van Haersolte van Staverden, 19 september 1810.

[2] Extract uit een brief van de H[ee]r Bangeman Huygens aan de Heer van staveren, omtrent de zaak van de Heer J:W:S: na dat de Heer van den Doorn geschreeven had, nergens in te kunnen komen.

Amsterdam 19 Septemb[er]

Daar den H[ee]r van den Doorn nergens in wil koomen, proponeer ik u om propositien te doen, om in plaats van 5 jaaren, *marcella* 10 jaar tot aflossing te stellen, en dus 10 p[ro]c[ent] s'jaars aantebieden, is voor ieder familie 300 guld[en], ik weet niet of die propositie ingang zou *vinden*; dog zulks zou altoos een goed effect doen op het publiek, en de kwade impressien wegneemen. mogte UE[dele] zig daarmede vereenigen, dan verzoek ik UE[dele] de advocaat Brugmans, die over de zaak geconsulteerd is, te willen schryven; denkelijk vind UE[dele] by de familie bereidwilligheid om tot die waarlyk kleine sacrifice [te komen], wanneer deselve zodanige gedragen word, by te dragen, ik agte daardoor alles gered, want ik twyffel niet of u zal, met behulp van verhuel aan J:W:S: wel een lucrative post kunnen bezorgt worden, een militaaire post zou hem voor alle justitieele processuites bewaren, voor zyn schulden in termynen getroffen, en men kan hem dan wederom een goede post bezorgen, daar hy reeds volkomen de toezegging van had.
door voorenstaande propositie zoud er in alle gevalle de opinien van het publiek tegens de verdere vervolgingen van *marcella* genomen; in het belang van J:W:S: van Haersolte getrokken worden.
uit de bovengemelde extracten[1] blykt, dat het apparent was, als men marcella en byna zeeker, zoo men Hem had laten proponeeren, om de schuld in 5 jaaren à 20 p[ro]c[ent] aftedoen hy er zou ingekoomen zyn, het geen voor de familie van myn vrouws kant, die geproponeert had om in de helft te koomen zou geweest zyn 600 [gulden] in het jaar, en anders zou men proponeren aflossing in 10 jaaren, dus 10 p[ro]c[ent.] dat zou geweest zyn voor ieder familie 300 guldens s'jaars, maar van de kant van myn familie, word het een en ander geweygert, daarop laat de familie van myn vrouws kant, die zelfs gepro-[po]neert had, om de helft tegens 20 [procent] te dragen, dus 600 [gulden]. even zo veel als de tweede

propositie voor de beide familien zou zyn, de zaak loopen, en laten *marcella* zyn executie tegens J:W:S: vervolgen; wilde de familie van de vrouws kant sacrifices doen, zo als zy geproponeert hadden voor 600 [gulden] s'jaars, om J:W:S: van H[aersolte] te behouden met zyn vrouw en kinderen, en voor schande te bewaren, en het fletrisseerte[2] weg te neemen, waarom dan nu de zaak laten lopen, dewyl het te redden was, volgens het geen zelfs geproponeert werd aan de kant van myn familie, dat die van myn vrouws kant zouden doen; de familie van myn kant moest natuurlyk denken, toen hun de propositie gedaan wierden, om in plaats van 20 p[ro]c[ent] tot 10 p[ro]c[ent] te koomen, zulks geweygert wordende van hun kant, de familie van myn vrouws kant, die *die som* tog wel wilden sacrificeren [3] het dan alleen zoude redden, zo zy daartoe in derdaad geneegen waren; een klaar bewys dat zo men opregt gewild had, myn boel te redden was geweest, en ik voor schande bewaard had kunnen blyven; moest de familie van myn vrouws kant, om dat myn familie niets wilden doen; daarna ook niets doen, zelfs niet dat geene, wat ze zelfs eerst geproponeert hadden, moest dus de onwilligheid van de kant van myn familie, de familie van de kant van myn vrouw aanzetten en doen resolveeren, om my, myn vrouw en kinderen ongelukkig te maken, en tot schande te brengen; er was nog een ander middel om my te behouden geweest; zo men beproeft had, om gelden te krijgen op het proces van wassenaer twikkel, dat ik zeeker moest winnen, zynde myn portie daarin 9000 [gulden] ruim, of men had dit aan marcella geheel of gedeeltelyk kunnen proponeeren, tot verband en securiteit aan te neemen. dan nog de pretentien die myn vrouw van haar kant uit de oost te wagten heeft. Neen men laat de zaak loopen en ons, zonder dat men zelfs eenige de minste propositie aan marcella voor my doen wil, en zo word ik eindelyk het slagtoffer, en tot schande met myn kinderen, wat een hoofdigheid, of zoogenaamde hoogheid om dat myn familie niets wil doen; is dit edelmoedig gedagt en gehandelt; my word nog wel gesegt daarenboven, daar myn vrouw den geheele inboedel en alles byna uit het huis geborgen heeft, dat ten minsten 6000 [gulden] bedraagt, daar ik myn eigen goed tot myn lyf behorende, niet en eens alle kan krygen, gaat na de oost, en zoekt u fortuin, Gy zyt een banqueroutier, en al wat men u nog geeft van u goed, is nog een gratie, is dit een handelwys.
tot het bydragen van de kant van myn familie, waaren er 8. en dan 20 p[ro]c[ent] over byna 6000 [gulden.] zou dus in v[ol]g[en]t jaar betaalt zijn, ieder familie zou geeven s'jaars byna 600 [gulden.] by myn familie ging zelfs in agt portien, voor myn broeders en zusters, dus voor ieder part s'jaarlyks 75 guldens. de tweede propositie was, om in plaats van 20 p[ro]c[ent] maar 10 p[ro]c[ent] te proponeeren, dus in 10 jaar de schuld aftedoen; ieder familie zou dan jaarlyks bydragen 600 [gulden] van myn kant ging zulks weer in agt parten, dus voor ieder 37 [gulden]-10 [stuiver] in het jaar.

Aantekeningen:
kopiebrief, dubbel gevouwen, kant 1 t/m 3 beschreven, kant 4 blanco. Op kant 1 de brieven 46 en 53, op kant 2 brief 55 met een naschrift van Johan W.S. van Haersolte.

1. De brieven 46, 53 en 55.
2. Flétrir: onteren, belasteren.

56. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan A.C.Willem van Haersolte tot de Doorn, 23 september 1810.

den Hulst den 23 Sept[ember]

Willem

W[aarde] Br[oer]

Ik ontf[ang] op het oogenblik de uwe van den 17 deeser, zie daaruit met alle mogelyke gevoel van smart en aandoening, dat gy niets voor mij hebt kunnen doen, ongelukkig voor mij, maar nog ongelukkiger voor myn onschuldige en doodongelukkige kinderen, wat moet daarvan worden; ik hoor van myn zaaken niets, niet mits van u antwoord aan myn Zwager[1] te Amsterdam, het is nu in de vierde week, dat ik niets van myn vrouw of kindren hoor; ik ben hier als of ik hondert uur ver was; myn vrouw die ik driemaal geschreeven heb, antwoord mij niet eens, ik weet niet waar zy is, denkelyk in A[msterdam.] de kinderen zyn hier en daar by goede vrienden, voor haar, na de behandeling die zy mij zeedert jaren heeft aangedaan, en het chagrin, verdriet my aangedaan en ongeluk daar zy my in gebragt heeft, en hetgeen zy nu weet te zyn, interesseer ik my zeeker niet meer voor haar, maar myn kinderen die onschuldig zyn, betreur en beween ik; wat met my met de crediteuren moet overkomen weet ik niet, dit moet ik alles geduldig afwagten, ik ben hier by Bangeman[2] en mimi met open armen ontfangen, die troosten mij zoo veel mogelyk; dog dat kan niet lang duuren; my schiet niets anders over, als om te zien, dat ik vooreerst, zo my de crediteuren stil laaten zitten, zonder mij te arresteeren, hier stil in de Meyerij het zy te eindhoven als anders in de kost besteede, en dan intussen myn werk make, door verh[uel] te Parys, en anderen, dat ik weder het zy hier in 't land, of elders geëmployeerd worde; van welk inkoomen ik van zal moeten leeven, en zo veel afgeeven, als mogelyk is voor de kinderen; myn vrouw zal wel voor haar eigen zorgen, want met haar kan of zal ik na hetgeen gepasseert is nooit meer leeven; om na de oost te gaan, kost thans aan uitrusting en reise zo er al gelegenheid was, duizenden, *en waar* zal ik die vinden. ik verzoeke u dus Waerde Broeder! om mij ten minsten te hulp te koomen, aangezien ik hier nog wel eenige dagen kan blyven, dog ook al niet zeer lang; al is het dan maar met 3 à 400 guld[en] en ziet wat de zusters voor mij kunnen doen; op dat ik des noods hier ergens my in de kost kan besteeden, of zo het noodzakelyk word, voor my crediteuren verder kan gaan, om my te redden; ik zit hier met 12 guldens, zonder eenige andere kleederen of linnen, als ik aan had, toen ik uit A[msterdam] vertrokken ben, ik heb drie maal geschreeven, om kleeren en linnen, dog heb niets ontfangen; Bangeman is in U gevoel, heeft important verloren, en veel banquerouten gehad, hy weet zig zelve niet te redden, en kan my dus ook niet met veel bystaan; waerde broeder, helpt Gy en de zusters u doodongelukkige Broeder, dat hy ten minsten de kost heeft [2] en dat Hy des noods zig verhuren[3] kan, en elders in een vreemde land, als banneling bestaan kan; aan wie zal ik mij adresseeren, in myn ongeluk in alle opzigten, als aan myn broeders en zusters; dit is een weldaad die gy aan een ongelukkige, dog niet misdadige broeder bewyst; ik bid UE[dele] geeft mij, al is het maar 300 [gulden] en groskamp ook 200 [gulden.] ik weet niet wat de Zusters kunnen doen; zend mij zulks ten spoedigsten per wissel op Amsterd[am] dan kan ik het in den Bosch laten ontvangen; ik hoop dat Ant[honij] fred[erik] die ik heeden ook schryf wat voor my zal doen; word ik door ulieden niet bygestaan, dan kan ik gaan bedelen, of soldaat worden; en anders heb ik alle kans om nog weder een bestaan te vinden, raadpleegt u medogend hart, en stelt u myn ongelukkige positie voor oogen. verlaat of miskent in deese oogenblikken u ongelukkige broeder niet; bewaart hem voor armoede en gebrek, dit verzoekt Hy en meer niet. Schryft er over aan Ant[honij] Fred[erik] dat die ook wat doet, *alsmede* aan Emsje en de man, drukt haar myn ongelukkige en armoedige positie op het hart,

zy zyn menschen, en gevoelen het ongeluk van anderen, en zullen my als hare broeder niet verlaten. bewijst mij deese weldaad, Spreek ik u eens mondeling Gy zoud my nog meer beklagen, ik heb altyd voor een ieder myn ongelukkige situatie en manier van leeven met myn vrouw verzweegen, dat verdriet en huisselyk ongenoegen is myn ongeluk geworden; had ik nu dan geen kinderen, dan zoude ik my wel weeten te redden, dog dit legt mij zo zwaar op het hart; welaan, waerde Broeder staat mij by, helpt een allerongelukkigste broeder redden, zoals gy kunt, de zaken kunnen veranderen, ik kan nog weder een post krygen, en een bestaan vinden, dat ik mogelyk myn lieve dog ongelukkige kinderen kan bystaan, en hun een ordentlyke opvoeding geeven; welk een weldaad zult gy, en broeders en zusters dan niet bewyzen aan u ongelukkige broeder, die er u eeuwig en zyne kinderen ook dankbaar voor zullen zyn; blyve in hoop en verwagting van hierop zo spoedig mogelyk een gunstig antwoord van u te mogen ontfangen, en na myn complimenten aan Jule, Groskamp en zyn vrouw, en de zusters gemaakt te hebben, met alle ware broederlyke liefde

U doodongel[ukkige] Br[oer]

Aantekeningen:
conceptbrief, enkel, kant 1 en 2 beschreven.

1. Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens.
2.P.Jan Bangeman van de Hulst.
3.Er staat: henruren.

57. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 24 september 1810.

Den Hulst 24 sept[ember] *1810* [*1*]

Het is ongelooflyk, dat Gy u ongelukkigen man niet hebt willen antwoorden, op zyne twee vorige brieven, waarin Hy u, met een opregt berouw hebbende hart, schuld bekent, en u tevens zoo vuurig en opregt bid, om alles te vergeeten, en Hem alles te vergeeven, om lief en leed met Hem te deelen, en te besluiten, om hoe eer hoe beter, hier, of ergens anders by elkanderen met de ongelukkige kinderen te gaan woonen, en dan een gedeelte van het geredde tot geld te maken, en alzoo alles aftewagten, daar myn intentie was intussen te werken, om door *verhuel* en anderen, weder een post te krygen. Brieven waarin ik U welmeenend de heiligste verzeekeringen gaf, van myne nog vuurige en opregte liefde, waarin ik U welmeenend myn hart openlag; brieven waarin ik U dingen en zaken zegde; die ik niet gezegt zou hebben, zo ik geen rust en genoegen zogt.
brieven met myn tranen onder het schrijven te vergeefs besproeit, uit gevoel voor U, en de ongelukkige situatie voor onse ongelukkige kinderen; ofschoon Gy thans toont geen de minst gevoel of attachement als vrouw voor u man te hebben, ik gevoel my nog als man, en als vader voor myn ongelukkige en beklagenwaardige kinderen; geen de minste verwytingen of hardigheeden ten uwen opzigte, zult Gy in myne brieven gevonden hebben, Schoon ik, om my te verdedigen, U zeeker zeer harde waarheden, en daadzaken had moeten rappelleeren; de ongevoeligste mensch, zou zeeker op zodanige brieven zig verwaardigt hebben, of tyd gevonden hebben om die te beantwoorden; Het is by U geen

ongevoeligheid meer voor U man; maar haat en afkeer, zoals Gy my meer als eens gezegt hebt, voor mij te hebben, en my ook door alle daden getoont hebt, die hebben u doen besluiten, om my niet te antwoorden, en dan de raad van u zoogenaamde goede vrienden; Gy waart zeeker reeds te zeer verheugd van myn verlost te zyn, uwe daden toonen my zulks aan; wie laat een man die byna nakend, met oud, gescheurd goed heeft moeten vertrekken, byna vier weeken zitten zonder Hem iets te zenden, als eindelyk met de beurtman op den Bosch, die dikwyls 14 dagen, ja zelfs langer onder weg is, welk goed ik tot heden nog niet ontfangen heb, *was er* dan geen tyd te vinden geweest, om my eerder iets te zenden; voor andere nietige zaken, of voor andere menschen zal er wel tyd geweest zyn; waarom mogt ik door U, of door Cris niet weeten, hoe myne zaken stonden, wie was er nader toe, en meer by geinteresseert als ik. *Gy wist* dat ik gevaar liep van hier, ja overal gearresteert te worden, Gy wist, dat zo ik de raad van cris gegeeven, gevolgt had, dat ik voorlang reeds, nakend zonder geld [*2*] dit land geheel had moeten verlaten, en my na westphalen, of na Spanjen had moeten begeeven, die raad was u zeker niet onbekend; Gy droegt er kennis van, en moest zeeker denken, dat ik op myn eigen behoud bedagt zynde, zulks zou gedaan hebben, voor dat alles, voor het ongeluk van u man, voor zyn ellende en armoede, ja voor het behoud van zyn leeven, waart gy ongevoelig, want anders had Gy my, voor dat ik tot die stappen overging, wel geschreeven en op myn brieven geantwoord, daar gy wist dat het voor het laast van u leeven was; toont dit niet de grootste ongevoeligheid aan; cris zou met een wilde vreemde zoo handelen omtrent myn vertrek uit Amsterdam, zonder afscheid van u te neemen, heb ik my ten vollen geregtvaardigt, verzogt ik U niet, om tog niet in Amsterdam te blyven woonen, om de duurte van het leeven, en om dat Gy er geen nut kond doen en voor de schande zelfs, maar met my op een goed koop plaats te gaan woonen, mij onverschillig waar, de aanlokkelykheid, en grootheid der waerelt, en deszelfs bedriegelyke en gevaarlyke vermaken vaarwel te zeggen, die wy by ondervinding wisten, niets mede te brengen, als tydelyke vermaken, en grote ongelukken zo als wij helaas tot onse totaale ondergang ondervonden hebben; ik heb u voor oogen gehouden, dat wy te zaamen in armoede even zo gelukkig konden zyn, als in weelde, en dat wy hoe armoedig dan ook, nog huisselyk geluk en genoegens konden smaken; die wy byna nooit gekent hebben;

welke vrouw, die nog eenig gevoel van liefde of attachement voor zyn ongelukkige man had, of eenig medelyden voor zyn ongelukkige toestand had, al had hy misdaden bedreeven, door het schavot mede gewond was, zou zyn dood ongelukkigen man, die van een ieder verlaten is, (uitgenomen alhier alwaar ik met open armen ontvangen ben, en op de het mogelykste wyze behandelt word) niet *opgezogt hebben*, wat moeite of sacrifice zou het voor u geweest zyn; daar ik reeds ruim 14 dagen hier ben, om eens na hier overtekomen, en met u ongelukkige man over alles te spreeken, de kosten waren zoo groot niet geweest, Gy had met de meid[1] en de kleine Willem kunnen komen, Jan[2] had gy zolang op school in de kost gedaan, my dunkt dat dat geld tot die reis nodig wel besteed zou geweest zyn, tot rust en welzyn van u man, van U, en voor het toekomstig lot der ongelukkige kinderen, [*3*] Dan alle U daden spreeken immers, en toonen met [e]en klaarsten aan, hoe gy over u ongelukkigen, en door u altyd kwalyk behandelde man denkt. Uw plan was zeker nu, om eerst de kat uit den boom te zien, of de boel gered kon worden, Ja dan Neen, en of u belang dan medebragt, dat gy weder met Hem ging leeven, of Hem als een verrot lid, dat onbruikbaar is, afteryden en weg te werpen. *moest* ik in deese in U de vrouw niet gevonden hebben, die de man over het geen Hy gedaan had, verdedigde, al het gedane zoeken te bedekken, zyn eer zoo veel mogelyk op te houden; dit had Gy te meer moeten doen, zo gy eenig gevoel had, en na had gedagt, wat, en wie oorzaak zyn geweest, van myne verkeerde daden; vraagt het u zelven, en bedenkt alles bedaard na, hoe Gy met mij geleeft hebt, hoe gy mij behandelt, hoe gy my in alle opzigten als man en vader miskent hebt, dan zult gy het antwoord in u hart en U eigen geweeten vinden; er zal eens een tyd by U van nadenken koomen, moest Gy diegeene zyn, die

my het meest beschadigde, en op myn raasde en tierde, zo als gy voor myn vertrek reeds lang deed, in tegenwoordigheid van domestiquen, en kinderen, ja zelfs van vreemde menschen; hierdoor zult Gy nu by sommigen uwer zogenaamde vrienden, volgens u intentie medelyden en beklag verwekt hebben, en by die menschen haat en verfoeing tegens u man ingeboezemd hebben, dog by brave en weldenkende menschen, zult Gy juist daarom veragt worden, welk een Caracter legt Gy hiermede aan den dag. met welk een intentie verzwygt gy voor my wat gy geborgen hebt, waarom zegt Gy een onwaarheid aan broeder Cris, dat de geredde boedel geen 2000 [gulden] zou bedragen; wat bedragen de twee koffers niet, die voor myn vertrek geborgen waren, na myne weeten, *kan* het geredde, gemakkelyk 5000 [gulden], zoo niet meer bedragen; dog ik gevoel maar al te wel, waarom Gy de waarde van het geredde niet wilt weeten. Zyn dit een en ander geene overtuigende bewyzen, dat Gy hoegenaamt geen liefde of attachement voor my gevoelt, maar integendeel my, zo als Gy my meer als eens gezegt hebt, en zedert jaren door daden getoont hebt, die ons ongeluk gemaakt hebben, en my de kop op hol hebben gebragt, dat ik in U oogen, het hatelykste mensch, en man was die er bestond, of leefde. [*4*] Uit alle u handelingen, vooral zedert de drie weeken, dat ik weg ben, besluite ik voor my, en moet het daarvoor houden, dat gy vast besloten hebt, om niet meer met u ongelukkigen man, en bitter bedroefde vader, van de allerongelukkigste kinderen, te willen leeven of zamen te woonen; maar Hem aan zyn noodlot, ontbloot van alles, over te laten.

welaan dan! de grote slag is daar voor my: zie daar dan myn beloning voor het geen dat ik voor u geduurende ruim 15 jaaren gedaan heb. myn party is ook genomen, niet met een dol hoofd, dog veel beredeneerd; en ik heb maar een keus: Gy voor u, zult mogelyk nog eenige tyd in weelde en vermaken kunnen leeven; dog er komt ook een tyd van nadenken, en dan zal u, u hart zeggen hoe gy mij behandelt hebt, en wat ik voor u gedaan heb. Ik moet u nog in het kort het volgende te binnen brengen; met een woord! Hoe slegte en laage behandelingen, en vernederingen, in tegenwoordigheid van vreemde menschen, kinderen en domestiquen, my vooral in de laaste jaaren aangedaan, die my de kop dolmaakte, en voor ieder ander man onverdragelyk zouden geweest zyn, zyn oorzaak van alle onze ongelukken, en van de slegte daden door my gedaan!

Ik vraag U, zou er een man te vinden zyn, die alle kwade handelingen, en vexatien[3] van zyn vrouw zoo veel jaren geduldig zoude verdragen hebben; die in alles zou toegegeeven hebben, die zig gewillig door zyn vrouw liet regeeren, om rust en huisselyk geluk te genieten; die alles deed wat de vrouw aangenaam was, of kon zyn, die alle sacrifices voor haar deed; die nimmer door zyn vrouw als met humeur, verwytingen, schelden en razen ontvangen, of onder haar oogen gedult wierd; om niets meer te noemen; raadpleegt u eigen hart, en vraagt u zelven bedaard in eenzaamheid af, hoe gy mij dikwerf mishandelt hebt, of gy u ten mynen opzigtte gedragen hebt, zoals Gy moest doen, voor een man die alles voor u deed, die u aanbad, die u meesteresse (ongelukkig genoeg) over alles liet, die U uit zuivere en opregte liefde, zonder eenig belang tot zyn vrouw nam, ofschoon zulks Hem by familie en goede vrienden, veele vyanden maakte; van wie alles afkomstig is geweest, dat wy bezeeten hebben, en door ongelukken verloren hebben, en waarvan wy geleeft hebben, en van wie, en door wiens geld, gy alles hebt gehad, ook het geen Gy hebt kunnen redden; dog ik scheide hiervan af

[*5*] Ik vraag nog voor het laast van u, dat Gy ten spoedigsten, alle myne kleeren, linnen, in een woord, al het geen tot myn lyf behoord, niets uitgezondert, voor my inpakt, of laat inpakken; alsmede alle myne papieren zonder onderscheid, in portefueilles, Cartons, in pakken gebonden, als lossen, die op myn kamer op, en in de schryftafel gevonden zyn, alsmede in het kasje naast de schoorsteen enz[o-voort] alsmede al het geen door *myn eigen hand ge*schreeven is; in een woord alle papieren en aanstellingen, in veronderstelling dat myne boeken ook geborgen zullen zyn, verzoeke ook dat dezelve

ingepakt mogen worden, en ter myne dispositie by de H[ee]r d'acosta of brouwer gedeponeert worden.
Ik verzoek verders van u terug, myn portrait in medallion, zend mij zulks toe, want Gy hebt er niets aan, als een aandenken, aan de man dien hatelyk was, en wie Gy ongelukkig hebt gemaakt.
myne doodongelukkige en beklagenswaardige kinderen, zal ik, voordat ik myn plan ter uitvoer breng, koomen zien, en vaarwel zeggen, Ik hoop ze alle in Amsterdam by myn aankomst te vinden; ik zal by de eene of andere vreemde wel ontdekken kunnen waar ze zyn. Ik hoop dat er by familie en anderen, menschen vrienden zullen gevonden worden, die Edelmoedig genoeg zyn, om zig het ongelukkige lot der hulpeloose kinderen aan te trekken; ik kan er niets voor doen, want heb zelve niets, anders deed ik het zeeker; ik wenschte dat ik middelen konde beramen, dat ik zekerheid had, dat de kinderen altoos onder brave, vooral *gevoelige* en deugdzamen menschen wierden opgevoed, dog zulks is hun vooruitzigt niet; hun lot, hun toekomstig leeven is beklagenswaardig, Prent Hen nimmer haat en afkeer *in het hart*, tegens hun ongelukkigen vader, tegens een vader die hun vuurig lief heeft, en hun nimmer vergeeten zal; leert Hun integendeel Hem te beklagen, en medelyden met Hem te hebben. Zedert elf dagen, hoort broeder Jan alhier, of ik niets van myne zaken, het is of ik alreede niet meer bestond, of dat my de zaken niet aangingen; wel nu, myne Crediteuren kunnen met my doen, wat zy willen, zy zallen my niet behoeven op te zoeken, om my te arresteeren, zy zallen my in Amsterdam om en by myne geliefde kinderen kunnen vinden, ik zal alle hunne vervolgingen, smaad, schande en oneer, die my overkomen kunnen, geduldig afwagten; voor myne kinderen zou ik nog veel doen, dog ik heb thans geen andere keus meer, zie daar myn [*6*] resolutie; of ik moest *uiterlyk voor den* 30 deeser maand, zoo eenige tydingen omtrent myn Crediteuren ontfangen, die my zulks om der kinderen wille verboden te doen, dan zal ik niet opentlyk in de stad komen en my vertoonen; geen uitkomst voor die tyd ontvangende, dan weerhoud my niets, en volvoer myn plan.
Zie daar de laaste [brief] die Gy van u ongelukkige man zult ontfangen, bewaart Hem met de twee vorigen, en houd deselve wel in waerde, en denkt dat zy zyn, van Hem, wiens ongeluk gy geweest zyt.

J:W:S: van Haersolte

P:S: ik adresseer deese aan d'Acosta, om dat my onbewust is, waar gy zelv woont, Hy of Zyn vrouw, thans u vrindin zullen wel weeten waar gij woont.

Die denkt te staan, ziet toe! een stootje doet Hem vallen.
De sterkste word helaas! de zwakste ligt van allen.
Den Hemel wil al d'eer. die s'onse hulp alleen;
Vergeefs is eigen kragt. God red, en anders geen.
Hij leert ons door de tugt, het hart van d'aarde te trekken,
En in ons zelf gekeerd, daar onse schuld ontdekken;
Hy leidt ons hoger op, door nutte tegenspoed,
En schenkt voor kort gebrek, een eindloos overvloed.

Broeder Jan is seer verwondert in elf dagen niets van Cris, of myn zaak gehoort te hebben, wie kan zig daar een denkbeeld van maken.

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 t/m 4 beschreven; enkel, kant 1 en 2 beschreven.

1.Niet nader getraceerd.
2. Jan J. van Haersolte.
3.Vextatie: kwelling.

58. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan A. de Bruine, 24 september 1810.

24 gedat[eerd], verzond[en] 28 Sept[ember] *1810*
De Bruine W[el] E[del] G[estrenge] H[eer]

Het zal UE[dele] bewust zyn dat ik voor myn credit[euren] en vooral voor de zaak van marcella, daar ik u meer als eens over gesprooken heb, Amsterd[am] heb moeten verlaten, zulk[s] is gebeurt den 30 August[us] dus + vier weeken geleden; had ik [in] de tyd dat ik UE[dele] over die zaak onderhield, maar contanten kunnen krygen, dan had ik schikkingen kunnen maken, maar marcella wilde absoluut de volle som hebben, ik zag geen kans om die te krygen, en dan nog daarenboven, ten minsten 4 a 5000 [gulden] om de andere crediteuren, zo zy al in een schikking wilde koomen, te vreede te stellen, dit een en ander was onmogelyk, ik ben dan zonder kleeren, zonder linnen en byna zonder geld, en zo zit ik nog te zugten, zeer overhaast vertrokken; myn vrouw, kinderen en alles agter latende; ik ben doodongelukkig en arm; heb zeedert myn vertrek geen tyding van myn vrouw en kinderen mogen ontf[angen] als door een derde hand, schoon ik dikwerf aan myn vrouw geschreeven heb, zy wil my niet antw[oorden.] omtrent de zaak zelve heb ik ook door een derde hand vernomen, dat de dienders in myn huis waren; dog zeedert die tyd heb ik niets naders gehoord; en heb dus in byna drie weeken niets van myne zaken gehoord, ik heb differente malen aan myn zwager Cr[istiaan Bangeman] H[uygens] geschreeven, dog geen de minste antw[oord] ontfangen. gy begrypt dus in welk een akelige positie ik hier zit, altyd in vreese en angst van mogelyk, schoon op vreemd territoir zynde, door myn crediteuren gearresteert te worden; daarby beziet dat myn vrouw mij reeds beschouwt, als van my voor altoos af te zyn, en haar des noots van haar of van myn vyf ongeluk[kige] kind[eren.] mag ik UE[dele] dus by deese op het vriendelykst verzoeken, van op ontfangst deeses, U voort te informeeren by walraven, hoe het zit met de zaak van marcella; of ik ook eenig arrest te vreesen heb; wat er van myn inboedel geworden is, en wyders op het stad huis als anders informatien te neemen, hoe het met myn andere crediteuren staat, wat die gedaan hebben, mogelyk weet Josepke, of de notaris van Varick daar wel iets van; ziet wyders onder de hand gewaar te worden, *waar* myn vrouw en kinderen zig ophouden, en waar myn vrouw woont, zo mogelyk of zy veel uitgaat, en veel menschen ziet, en welke menschen al; laat van dit een en ander aan geen mensch iets blyken, zelfs niet aan myn zwager [2] B[angeman] Huijgens, ik heb hier gegronde reedenen voor, die ik u naderhand wel eens zal schryven: verzoeke wyders na dat UE[dele] van het een en ander geinformeert zal zyn, my zulks zoo spoedig mogelyk mededeelen, immers voor maandag of dingsdag den 1 octob[er]. verzoeke u teevens om my te melden, u advis wat my in deese het best te doen staat; ten opzigte van myn crediteuren, en of ik niet in Amsterd[am] of ergens in de buurt veilig zou kunnen koomen, om met UE[dele] eens ampel te

spreeken, en ouvertures van alles te doen; hoe het zy ik zal altyd iemand in A[msterdam] generale procurat[ie] moeten geeven, om onderscheiden zaken voor my aftedoen; ik zal schikkingen met myn vrouw omtrent de ongeluk[kige] kinderen moeten maken, en om myne goederen van kleeren, linnen, boeken, papieren die geborgen zyn te reclameeren, en dan verders over een finale egtschyding; ik zoude UE[dele] verzoeke, om die *procuratie* op u te passeeren, en my daarvan een model te willen overzenden; ik schryf UE[dele] in alle vertrouwen, als overtuigt van uwe discretie in alles, en dat UE[dele] my als een doodongelukkig mensch wel zult behandelen. kan myn vrouw pretendeeren, het geen gered is, voor haar te behouden; en moet zy my, als ik het [be]schik als man, niet volgen en niet by my komen; ik bid U myn Heer, als een braaf en medelydend menschenvriend, antwoord my tog op dat een en ander zoo spoedig mogelyk, Gy zult my in alle gevalle, de zaken mogen staan hoe zy willen, uit een onzekerheid helpen, die erger is als de dood. in hoop en vertrouwen dat UE[dele] aan dit myn verzoek wel zult gelieven te voldoen, blyve ik met agting

UWelE[dele] gestr[enge] Dienaar
en dood ongelukkige medem[ensch]

P:[S.] UE[dele] schryft my onder Couvert van de H[ee]r Bangeman van den Hulst op zyn land-goed den Hulst, by Saint uden Rhode by den Bosch. aldaar weet men, waar ik myn ophoude, en die zend my de brieven dan.

Aantekeningen:
conceptbrief, enkel, kant 1 en 2 beschreven.

59. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens, 26 september 1810.

Den Hulst 26 Sept[ember] *1810*

Waerde Broeder!

In welke nare en akelige onzeekerheid, omtrent myne zaken, omtrent myn vrouw, en ongelukkige kinderen word ik gelaten, zeedert 14 dagen hoor ik niets meer, nog Broeder Jan zelve niet, die ook geen de minste tyding ontfangt, en daarover zeeker niet ongevoelig is; dit is een staat voor my die ik niet uit kan staan. zeedert 4 weeken dat ik vertrokken ben; heb ik nog kleeren nog linnen mogen ontfangen, schoon ik er dikwils om gevraagt heb; weet niet waar myn vrouw of kinderen logeeren, het schynt dat vrouw en familie zig toeleggen, en genoegen scheppen om mij te tracasseeren[1], en het hoofd hoe langer hoe meer op hol te maken, en wie zou zulks na zoo een behandeling niet worden; ik heb u dikwerf geschreeven, dog Gy hebt my, zoo het schynt, niet willen antwoorden, ik heb annette nu driemaal geschreeven, zy verwaardigt zig niet om haar ongelukkigen man te antwoorden, maar schynt zig veeleer te verheugen, dat zy my van mij verlost is, zo als zy dikwils gewenscht heeft; *ik* kan zeeker in alle opzigten myn gehouden gedrag niet verdeedigen, dit heb ik haar ook gemeld, en haar dus opregt om vergeeving gebeeden, boetvaardig en berouw hebbend schuld bekent, en haar alsnog myn opregte en welmeenende liefde herrinnert, en dat wy tog hier of elders my om het eeven waar, by elkanderen zouden gaan woonen, lief en leed met elkanderen deelen, zo als het behoort te zyn, dat zy ten dien einde een gedeelte van het geredde zoude verkoopen, (volgens haar zeggen aan UE[dele] zou het

geredde maar 2000 [gulden] zou bedragen, zulks is onwaar, ik weet het reeds beeter; het bedraagt zeeker meer als ruim 5000 [gulden]) en zulks wel te meer om dat anders dubbeld verteert word, al leef zy nog zoo zuinig als ze wil; welk nut kan zy tog doen, met in Amsterdam te blyven, is het zelve niet schandelyk, dat zy zig opentlyk vertoont, kan haar zulks tot eer verstrekken. - Haar geheele gedrag ten mynen opzigten, toont immers duidelyk aan, dat ze my niet meer als haar man erkent, dat zy geen de minste liefde of attachement meer voor my over heeft, ja dat zy zonder gevoel, of medelyden te hebben, voor mij bestaat; daar ik haar altyd nog vuurig beminde, en nog hoop had, dat zy eens tot bedaren *gekoomen* zynde, na den Hulst zou gekoomen zyn, om met my, als man, als vader te overleggen, wat te doen, waar heen te gaan, wat met de [2] kinderen te doen, my opregt alles te vergeeven, zulks zoude in haar geval ieder gevoelige vrouw voor haar man gedaan hebben, zulks moest ik te meer van haar verwagten, zo zy alles eens bedaard had nagedagt, en haar eigen gevraagt; hoe zy my behandelt heeft zeedert jaaren, of zy mij niet als man miskent heeft in alles, of zy mij niet met veragting in alles in tegenwoordigheid van een ieder zelfs heeft behandelt. immers laat zy haar hart raadpleegen, en zy zal ook groote schuld gevoelen. Ben ik alleen oorzaak van onse ruine, van ons ongeluk, van onse groote nadeelen, die reeds bestonden voor dat wy uit den Haag gongen, al het geen wat naderhand gebeurd is, vloeit daar uit voort.

Zy zal my by U, en andere menschen voorzeeker van veele misdaden beschuldigt hebben; zulks is in haar caracter. Dog Broeder, ik bid U, hoort en wederhoort, voor dat gy mij veroordeelt, de beschuldigingen niet weetende kan ik, of een ander zelfs my niet verdeedigen. de geen die my verdeedigen moest, al was ik nog schuldig, myne vrouw, is denkelyk die geen die my het zwaarst beschuldigt; wat is zulks hard, en hoe onverdiend, die altyd alles voor zyn vrouw heeft gedaan wat mogelyk was om haar te behagen, en om huysselyke genoegens en geluk te hebben; ik ontfang dan nu voor dit alles myne beloning; bestaande in ondankbaarheid, ontrouw en veragting. Eens zal de onpartydige waerelt myn en haar gedrag weeten, en dan zal men oordeelen, en dan zal men zien, of ik ooit een behandeling verdient heb, zoals zy my heeft aangedaan, en in deese oogenblikken nog aandoet; Ik ben verzekert dat geen man zoo veel jaaren geduldig en toegeevend van een vrouw zou verdragen hebben, het geen ik ondervonden heb, alleen om rust en huysselyk geluk te hebben, dat ik nooit met al dat by haar heb kunnen vinden; voor haar is thans immers alles te veel van mijn kant gevergd; men moet mij hoe langer hoe ongelukkiger maken.

Ik verzoek U, Broeder, gaat myn conduite[2] onpartydig ten hare opzigte van ons trouwdag na, en oordeelt dan; herdenkt de klagten die ik U, en uw vrouw in den Haag zynde; meer als eens aan u beide omtrent haare mishandelingen mij aangedaan heb, ja die mishandelingen die Gy meer als eens in het kleine hebt bygewoond; herdenkt de brieven die ik U toen gy te Cassel waart, uit utrecht geschreeven heb, en u myne ongelukkige positie met haar onder u oogen bragt, en smeekte dat gy haar over hare behandelingen ten myne opzigte wilde schrijven, of dat ik anders met haar totaal ongelukkig [3] zou worden; in myne papieren moet gy dien aangaande zelfs eenige daadzaaken genoteert gevonden hebben, die van veel belang zyn, en het welk alle daadzaken zyn; die papieren dat myn eigendom is, verwagt ik zeeker weder in handen te krygen. Ik verzoek u wyders, geagte Broeder, dat Gy myne drie brieven aan haar van hier geschreeven, bedaard en onpartydig leest, mogelyk hebt gy die niet geleesen, en oordeelt dan over haar gedrag in deese oogenblikken, over haare ongevoeligheid als vrouw, en ik moet zeggen haat en afkeer die zy tegens mij heeft, wilde zy niets voor my doen, dan had zy het voor de kinderen moet doen; die waren immers de sacrifices der verkeering in de waerelt en plaisieren wel waardig; en in alle gevalle had zy my immers moeten antwoorden, om te weeten waar mij aan te houden. Groote God! Zo zy nog voor den 30 [september] by mij kwam, en Amsterdam verliet,

verkoopende voor zoo veel als wy vooreerst van noden hadden, om te eyndhoven of ergens anders op kamers te gaan woonen, en zy my opregt vergeefde, en my nog blyken van hare liefde en attachement gaf, met opregte voorneemens om my op een geheele andere voet te behandelen, als voorheen, dan konden wy nog gelukkig zyn; dog haar besluit is zeeker daaromtrent genoomen, en dus het myne ook. ongelukkige, en onschuldige kinderen, U beklaag en beween ik dag en nagt, u zal ik spoedig zien, u omhelsen, en u myn laast vaarwel geeven.
Waerde broeder, ik bid U, antwoord my tog op ontfangst deeses, hoe myne zaaken staan, wat er in te doen is. en zoude het niet goed zyn, dat ik iemand in Amst[erdam] zynde, generaale Procuratie gaf, om *alles voor* my te doen, te meer om dat ik tog veel schikkingen met annette zal moeten maken, omtrent de kinderen, en omtrent de goederen die geborgen zyn, en my personeel toebehoren, en dan zeeker ook omtrent een finale egtscheyding; Heb ik verdiend dat men mij volmaakt onkundig laat van alles, juist of ik niet meer in de waerelt was, wil zy my niet meer als man erkennen, ik ben evenwel vader; en ook nog man, ja ik ben geen ongevoelig mensch, en in al die opzigten, heb ik alle belang om te weeten hoe myn zaken staan, zo omtrent myn crediteuren, als huysselyke zaaken. Ik bid u dus, als Broeder, geeft my per omgaande post, uitsluitsel en berigt van het een en ander, gy kunt alle dag schryven, en vier maal in de week komen de brieven hier aan. annette verwaardigt zig niet eens om mimi te antwoorden, daar zy haar gulhartig aanbied om Laurette by haar te neemen.
[4] was ik nog niet ongelukkig genoeg geworden, door zeedert jaaren reeds geruineert te zyn, en nu eindelyk te moeten vlugten, omzwerven, van ieder een miskend, verlaten, zonder geld, zonder kleeren. Grote God, moest ik nog daarenboven van die geene, die ik altyd vuurig en opregt beminde, daar ik myn rust, myn geluk, ja alles wat ik en de waerelt had voor opgeoffert heb, zo slegt, zo ondankbaar, zo ontrouw behandelt worden. Stelt u myn gevoel, als gy zodanig behandelt wierd; den Hemel weet, hoe onschuldig, hoe onverdient, ik dit alles dragen moet, zy zal eens tot nadenken moeten koomen, en dan, helaas! te laat berouw hebben, van het verdriet my onverdient zedert zoo veel jaaren aangedaan;
verdriet en slegte behandeling, ongevoeligheid en ondankbaarheid, die oorzaak van ons ongeluk en dat van onse ongelukkige kinderen is, en my spoedig na het graf zal sleepen. Er is voor my dus geen uitkomst te wagten. Ik word radeloos, desperaat, wanhopend, my verlaten, veragt en miskend ziende, van een vrouw die alles aan my te danken heeft, die my nu laat vaaren, nu is er niets meer van my te halen is, die het geredde voor haar alleen behoud, en zulks voor de man verbergt, ten minste de waerde er valsch opgeeft, wie weet met welk oogmerk, maar die my van haar verwydert laat, zonder geld, zonder kleeren, linnen, zonder iets, byna nakend. de gevolgen welke binnen korte dagen uit al het bovengemelde zullen moeten gebeuren, zullen voor haar rekening zyn, en voor die geene die haar geraden hebben, om zig te gedragen ten opzigte van my, zo als zy doet. blyve in verwagting dat UE[dele] mij als gevoelig menschenvriend, die zig myne desperate situatie voor oogen kan stellen, per eerste post zult antwoorden

U desperaate en hoe langer
hoe ongelukkiger Broeder:
JWS van Haersolte

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 t/m 4 beschreven.

1.Tracasserie: plagerij, het in de weg leggen van onnodige moeilijkheden.
2.Gedrag.

60. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan L. Brouwer, 26 september 1810.

[vervolg kant 2] *Brouwer* den 26 Sept[ember] 1810.

Zeer geagte vriend.

Ik weet niet waar Mevr[ouw van H[aersolte][1] thans gelogeert is, ik moet veronderstellen dat zy nog in A[msterdam] is, sluite dus een brief aan haar in deese, met verzoek van haar die te doen geworden. Ik heb zeedert myn vertrek den 30 aug[ustus] in myn ongelukkige positie, niets van haar vernomen, ik heb haar wel geschreeven, en [de] brieven, die ik u eenmaal hoop te laten leesen, en uitleg van te geeven; dog zy heeft my nog als vrouw, nog als moeder over onse ongelukkige kinderen, verwaerdigt om mij te antwoorden, ik zal my vooralsnog niet by uw myne vrienden verdeedigen over myn gedrag, dog die tyd zal eens koomen, en wel binnen kort, en dan zal ik U overtuigen, of ik, of zy, de meeste schuld hebben, alle beschuldigingen tegens my in myne afweesendheid ingebragt, beteekenen niets. vooral van iemand die myn party, al was ik nog zoo schuldig, trekken moest; ik weet deselve niet, en kan my dus niet verdedigen; myne ongelukkige kinderen, recommandeere ik u lieden ten sterksten, U goed en weldadig hart kennende; beschouwt deselve als ongelukkige en onschuldige weezens, die ongelukkig door hunne ouders zyn geworden, en dus in alle opzigten te beklagen zyn; al het geen wat voor deselve gedaan word, zal en moet ik, als vader aanmerken, aan my gedaan te zyn, en zeker zal ik zulks altoos dankbaar erkennen, en hun zoo veel ik kan, daardoor tot dankbaarheid aanspooren.

[3] al het geen wat gy dus voor haar kunt doen, is wesentlyk een weldaad. Schort u oordeel op, om my in alle opzigten te veroordeelen, zo Gy my wel kende, zoud Gy my zeeker eerder beklagen, als veroordeelen, er zal eens een tyd koomen, dat men alles zal weeten, en Gylieden in de eerste plaats, oordeelt dan onpartydig; de afwesenden hebben altyd in alles ongelyk. hebt intussen medelyden met een man, die onschuldig in veele opzigten en doodongelukkig is; meld my, zoo mogelyk iets dat my vertroosten en opbeuren kan, in myn desperate situatie; mevr[ouw] van Haersolt[e] zal u wel zeggen, hoe de brief te adresseren; ik hoor zedert meer als 14 dagen, niets van myne zaaken, of vrouw of kinderen, ik word behandelt als of ik reeds dood was, geen geweezen vrouw of familie, bekreunt zig meer over mij; ik lyde intussen het meest, dog klagen helpt niet; geduldig en onverdient moet ik alles afwagten; den Hemel, hoop ik, zal spoedig uitkomst geeven, en my gelegenheid verschaffen, om my opentlyk te kunnen regtvaardigen, omtrent de behandelingen van myn geweezen vrouw, en ongelukken, daar alles uit voortgevloeid is; Na u nogmaals myne kinderen gerecommandeert te hebben, en verzogt te hebben, myn persoon niet te veroordeelen, zonder my gehoort, en van alles onderrigt te zyn, en na myne hartelyke complimenten, aan UEd[eles] by my hoog-geagte beminde[2] verzogt te hebben, en hetgeen ik UE[dele] schryf tevens aantemerken, aan haar als weldadige en menschlievende vrouwe geschreeven te hebben, blyve ik met alle hoo[g]agting

UWe[lE]d[ele] onderd[anige] Dienaar
en *doodongelukkige* vriend

Aantekeningen:
conceptbrief, dubbel gevouwen, kant 1 t/m 4 beschreven. Op kant 1 en 2 brief 61, op kant 2 en 3 brief 60, op kant 3 en 4 brief 69.

1.Anna T.J. van Haersolte-Bangeman.
2.Mevrouw Brouwer.

61. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 27 september 1810.

27 Sept[ember] *1810*

vervolg op myn brief van den *23* aan myn vrouw geschreeven op den 27 Se[ptember]
ingesloten in een brief aan de H[ee]r Brouwer, dienende dit een byvoegsel op ik hem ik vergeeten had te schryven.
In myn vorige [brief] van 23 deeser heb ik vergeeten onder het opgegeevene, behalven de boeken, alle papieren zonder uitzondering, kleeren, linnen, daar ik nog niets van ontfangen heb, en verders in die brief opgenoemt, U het volgende nog optegeeven. waarop ik veel waerde stelle om te hebben, en zulks nog wel te meer, om u alle hatelyke aandenkingen en herinneringen aan u zoo gehaate man te beneemen.

als volgt.

het kruis als chevalier, met het gespen en lint op myn zwarte rok, en het diploma als Ridder.
het portrait van myn in crayon dat in de agterkamer heeft gehangen.
het portrait van my als fransch-officier.
het portrait van myn overleeden Vader, dat in de agterkamer heeft gehangen.

De trouwring die gy van my, by onse, zoo ik dagt gelukkige vereeniging hebt ontfangen, Gy zult de uwe ook terug ontfangen, deese ring moet u met[t]er tijd eens doen denken, wat u pligt was geweest als vrouw, en kan niets als wroegingen geeven.
Verzoeke verders van u terug, die ringen, schoon van weinig waarde, die gy van mij hebt. het zy er myn naam op staat, of van myn huis zyn, als onder anderen de ring, daar een zuygende moeder de borst aan haar kind geeft, die ik voor u, in onse gelukkige dagen, en tyden van huysselyk geluk heb laten maken, deese ring vooral, moet *u in veel opzigten* ergeren, en hy zal my veel plaisier doen, wyders nog twee ringen met hair van mij bezet, op dit alles stel ik groote waarde, dat het niet in u handen blyft, en het kan u immers niet als een hatelyk denkbeeld geeven, iedermaal als zulks onder uw oogen komt, en u myn persoon nog herinneren, dat uwe genoegens en plaisieren zouden kunnen hinderen. verzoeke wyders al het geen, wat U van dien aart van my nog mogt hebben en in U denkbeeld eenig aandenken aan U geweezen man, zou kunnen geeven, om my zulks terug te geeven. alle deese op genoemde zaaken stel ik veel belang in, ik weet niet dat ik immer iets van u gehad heb, of nog heb, dat my door u gegeeven is, en dat gy terug zoud kunnen vorderen, zo het zo is, spreekt, en gy hebt het terug. het verdriet my aangedaan, de onrust en het ongeluk my toegebragt, de huijsselyke ongenoegens, de ondankbaarheid, ongevoeligheid, ontrouw, haat en afkeer, door u aan my betoont, en geschonken, begeert Gy zeeker niet terug, en ik zoude u deselve geen van allen terug geeven, als was het in myn vermogen.
[2] dit is myn Caracter niet, maar juist het tegendeel, om die, zelfs myn ergste vyanden, hoe kwalyk zy mij behandelt hebben, nog wel te doen; herinnert U, hoe menigmaal gy my daarover ook al onverdiende verwytingen hebt gedaan, mogten dan ten minsten onse ongelukkige kinderen, hoe slegt ik ook in U oogen ben, het voorbeeld van hunnen ongelukkige vader hierin navolgen. Ik adressere deese aan de H[ee]r Brouwer, u woonplaats niet weetende, en refereere my wyders aan de myne van 23 deeser, en die van Cris van 26 deeser.

Die denkt te staan, ziet toe! een stootje doet hem vallen,
De sterkste word, helaas! de zwakste ligt van allen.

Den heemel wil al de eer, die is onse hulpe alleen.
Vergeefs is eigen kragt. God red, en anders geen.
Hy tart ons, door de tugt, het hart van de aarde te trekken,
En in ons zelfgekeerd, daar onse schuld on[t]dekken
Hy leid ons hooger op, door nutte tegenspoed,
En schenkt voor kort gebrek, een eindloos overvloed.

Aantekeningen:
conceptbrief, dubbel gevouwen, kant 1 t/m 4 beschreven. Op kant 1 en 2 brief 61, op kant 2 en 3 brief 60, op kant 3 en 4 brief 69.

62. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan Anthonij F.R.E. van Haersolte van Staverden, 28 september 1810.

A/F Hulst den 28 sept[ember]

met zeer veel genoegen verneeme ik heeden, dat UE[dele] in Amsterdam is geweest, de boedel van my is dan door myn familie te redden, en myn reputat[ie] bewaard, met een sacrifice van UE[deles] kant van 600 [gulden] s'jaars. hope ja twyffele niet of men zal zulks wel voor my als ongelukkige broeder over hebben, te meer om dat zulks niet alles myn schuld is, maar wel voornamentlyk aan myn vrouw te wyten is, daar ik zo als gy uit myn vorige [brief] zult gezien heb[ben], niet meer mee leven kan of wil, verzoeke UE[dele] dus om myn zwager[1] te amsterdam te schryven, dat gyl[ieden] wel in die propositie zoud willen koomen, mits dat volgens myn begeerte ons huwelyk gedissolveert word; en wy finaal van elkanderen scheiden; dat ik voor my uit de geredde en gesauveerde boedel moet hebben 1000 [gulden] aan contanten, en dat er schikkingen omtrent onse ongelukkige kinderen moeten gemaakt worden; te weten dat ik iemand van myn kant en zy iemand van haar kant benoemt om het opsigt en zorg voor deselve te hebben, dit weegt my het minste op het hart; op die voet, en ik van myn vrouw af zynde, en geld hebbende, gaat na Parys, en zal dan door b[r]ieven van voorschryving van UE[dele] en andren aan verh[uell en] janssens en anderen, wel zoeken de een of andere post te krygen, mits ik maar voorzien ben van de nodige penningen, wyders moet er geeischt worden, dat ik uit den gemeenen bo[e]del mo[e]t hebben:
alle myne pap[ieren] en boeken zonder onderscheid, en myn kleeren en Linnen, en verders het geen my in het partio[neel] toebehoort, en het geen zy van mij heeft, als portraitten, ringen van weinig waarde daar ik egter veel aan hegte dat zy di[e] niet behoud. ik bid U[Edele] schryft dit op ontvangst deeses en meld mij wat gy geschreeven heb[t]; ik moet my zoeken te dekken naar de kant van haar, en haar familie, en dat ik daar in eens van af kom, zonder finale scheiding kan ik nergens van myn kant inkoomen, daar moet gy het zeeker ophouden, want anders word zy voor my een zinkput, en zy verdient niets voor hare slegte behandelingen my aangedaan, die ik u nader alle zal opgeeven.
zy bewerkt dit, en gy zult een ongelukkige broeder gelukkig maken. het geen gy voor my doet, kan ik u mogelyk eens weder teruggeeven, [2] de zaak van wassenaar is immers niet hopeloos; blyve in groote haast, ik bid u antwoord my tog.

Aantekeningen:
conceptbrief, enkel, kant 1 en 2 beschreven. Op kant 2 de notities:

428	500	325-	8-6		
410	333-7	325			
838-	833-7	325			
		975		3	
		8-6		325	
		3-6		8-6	
				333-6	
				333-4	
				333-7	
				1000 1	

1.Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens.

63. Brief van Anthonij F.R.E. van Haersolte van Staverden aan Johan W.S. van Haersolte, 28 september 1810.

Waarde Broeder, Ik vind heeden by myn retour van amsterdam U brief. daar zynde heb ik met U zwager[1] gesprooken die myn van te vooren reeds een plan gezonden had tot demping van de schuld van Marcella, waar in dan ieder van de Zusters en Broeders zoude contribueeren, dat ik aan haar lieden heb voorgesteld, dan ik vind nu haar antwoord dat stellig is, geen opofferingen te kunnen doen en hoegenaamd niets te kunnen contribueeren. dit schryve ik heeden aan U zwager. myn iets alleen aan te vegen dunk myn is te ongerijmd daar ik door U toedoen reeds zo veel verlies booven alle anderen [heb geleden], Ik heb in Amsterdam zijnde niets kunnen uytvinden om U zaak te redden. Zo lang er geen geld is, is alles niets en ik weet niet hoe zulks te [2] krygen. myn dunk er is niets op om Uw eerlyke naam te redden als te zien zo spoedig mogelyk na de oost te gaan. Hogendorp of Janssens worden eerstdaags benoemd als gouverneur en moeten dan spoedig vertrekken
Wat nu betreft om tans aan U geld te geeven, wel Broeder, hoe kunt gy dit nog aan mijn vergen. met een enkeld woord herrinnert U hier en daar iets van het gepasseerd[e] doen ik U vroeg verband der tiende voor myn borgt togt, De Bitter onaangenaamheeden die gij myn aangedaan hebt, en wat water is er vuyl gemaakt dat ik myne regtmatige pretentie op de tiend [3] onder Eede heb bekoomen, Wat of ik by die schikking heb verlooren, laat iemand van Uw famillie het vijftigste part doen als ik gedaan heb - daar bij zit ik zelfs zonder geld, door de niet betaaling weet ik myn niet te redden
dus gevoeld gy dat ik in de onmogelykheid ben, nog meerder booven alle andere te doen. nog maals gy moet U eerlyke naam zien wederom te krygen, na Batavia te gaen is het eenigste. daar kunt gy U herstellen. in Europa is dit niet mogelyk, gy heb te veel nodig
Ik hoop intusschen dat de H[ee]r van Doorn[2] U zal bystaan. dat ieder maar eens iets doet en als men zo veel doet als ik reeds dan was gy nu byna gered
[4] Verders hoope van Herten dat er middelen tot redding en schikking zullen gevonden worden terwyl ben T[otus] T[uus]

Van Haersolte

Arnhem 28 Sept[em]b[er] 1810

gy moet U Zwager Bangeman[3] te Amsterdam veel dank weeten[.] hij doet alles om U te redden en U partij ter verschoning neemen zo veel mogelyk

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 t/m 4 beschreven.

1. Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens.
2.A.C.Willem van Haersolte tot de Doorn.
3.Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens.

64. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens, 30 september 1810.

Hulst 30 Sept[ember] *1810*

Ik ben niet ongeneegen, om alles wat mogelyk is te beproeven, dat ik weder een post kryg, die my een bestaan verschaft, zulks ben ik my zelve en myne ongelukkige kinderen verschuldigt, hiertoe was ik reeds geresolveert, nadat ik eenige dagen hier was geweest, blykens de brieven die ik daarover geschreeven heb, aan onderscheiden menschen, van welke brieven ik de Copien heb. dog het is my evenwel niet om het eeven, welke post ik obtineer, ik kan my dus tot niets zeekers bepalen, zoals van my gevergd word, dat ik my bepalen moet, of om na de oost te gaan of om een militaire administrative post te krygen, het diende dus aan my overgelaten te worden; ingeval ik in staat gestelt word, om na Parys te gaan, om dan te spreeken met verhuel, Janssen, Hoogendorp en andere persoonen, en te zoeken te obtineeren die Post, die my het beste convenieert, en die geen die het gemakkelykste en spoedigste te krygen is, en waartoe ik my zelve het geschikste gevoel; en zulks kan als dan nog zeer veel afhangen van myn zaken hier te lande, word de boedel met marcella gevonden, door sacrifices van de familie, en de overige crediteuren willen ook in de propositien koomen, om jaarlyks de schuld percentsgewyze aftedoen, dan ben ik voor schande bewaart, en men heeft geen vat meer op myn persoon; die schikking immers is nog niet geheel hopeloos, en zulks eens gevonden wordende, waarom moet ik dan voor altoos uit myn vaderland van myn ongelukkige kinderen en familie gebannen worden. om na de oost te gaan kan ik niet resolveeren, ik ben er niet toe in staat, myne gezondheid, en kragten, en zulks voele ik zelve het best, zyn in de laaste drie jaaren zoodanig afgenoomen, en nu vooral in deese tyden, dat ik zeeker niet in staat ben, die reis te kunnen doen, en waarom moet ik dan op zee, of in een vreemd land gaan sterven, zulks kan ten minsten zeeker het belang of voordeel der ongelukkige kinderen niet zyn; daarby komt, al kon ik al na de oost gaan, zulks altyd zeer veel geld zou kosten, al had ik dan het transport vrij, aan myn *uitrusting*, goederen die men mede aan boord moet neemen, voor zodanige lange reis, zonder geld zal ik zeeker ook niet kunnen vertrekken, want in America, daar denkelyk de reis over genomen zou worden, en alwaar men zig dan ook weder een tydlang ophoud, heb ik zeeker geld van nooden, daar weder het een en ander dat noodzakelyk is op de reis kopen, te Batavia koomende zeeker al weder nieuwe onkosten; enfin, dit een en ander zoude in eens, duizenden bedragen, en waar die gelden te vinden; zyn die te vinden in eens, en in een korten tyd, dan kunnen die gelden geemployeert worden, ter redding van myn [2] boedel hier, om my en de kinderen voor schande te bewaren. Ingeval ik dus na Parys vertrek, daar ik bereid toe ben, kan ik het

egter niet onderneemen, als op de volgende voorwaarden; want om met 300 fr[ancs] of 140 Holl[andse guldens] van hier vertrekken na Parys is niet mogelyk, met een gedeelte van myn goed, dat zeeker niet het beste zal zyn, en dan in Parys koomende zeer zeeker het een en ander moeten laten maken, om my ordentlyk te kunnen vertoonen by de menschen, door wien ik moet zoeken een post te obtineeren, en in een herberg te logeeren en te leeven, die 140 [gulden] zullen zeeker voor de reis voor my met een koffer, en eenige dagen daar zynde voor 8 dagen voldoende zyn; als dat op is, wat dan, waar geld gekreegen, waarvan geleeft, mogelyk ben ik er weeken, ja maanden, zonder dat ik nog iets geobtineert heb, intussen moet ik leeven; krijg ik al een post, dan heb ik het inkoomen ook nog niet dadelyk, en moet mogelyk verreisen, voordat ik myn post aanvaarden kan, zoals daar al dikwils gebeurt; is het dus van mij met redelykheid te vergen, dat ik op die voet en met zoo weinig geld na Parys zou kunnen vertrekken. U Broeder zeg ik intusschen dank voor het geene wat UE[dele] voor my in deese wel zoud willen doen, u finantieele situatie is my bekent, en zeeker Gy kunt niets meer van U kant doen; ik kan dit land niet verlaten, of na Parys of elders gaan, om myn fortuin te zoeken, of ik moet er toe in staat gestelt worden, en voor dat er van de kant van Annette geresolveerd, en tot stand gebragt word, hetgeen hieronder gemeld staat, en dat ik haar byna alles in myn brieven van 23 en 27 Sept[ember] en aan u in *de myne* van 26 S[eptembe]r heb op gegeeven.
wy kunnen immers tog nimmer zamen weder gelukkig zyn, of vereenigt worden, dit zyn haar eigen woorden, zy kan my het gepasseerde niet *vergeeven* of vergeeten;
Zij heeft immers geen de minste geval van liefde of attachement meer voor myn persoon, ik wenschte het u te kunnen zeggen, dat ik ook niets meer voor haar gevoelde; dit is juist by my het tegendeel, en dat maakt myn ongeluk nog oneindig grooter; dus om de rust van myn eigen, en het behoud van myn leeven, dat ik nog voor myn ongelukkige kinderen sparen moet, om te beproeven, of ik hun door een post te obtineeren een goede opvoeding kan geeven, is het noodzakelyk, hoe hard en grievend voor my, dat voor myn vertrek dan, het volgende tot stand word gebragt.

1 Dat wy tot een scheiding moeten koomen; - myn leeven en rust vorderen zulks.

2 dat aan my ten spoedigsten word bezorgt het resteerende van al myn linnen, vooral het nieuwe, en kleeren, en hetgeen verders tot myn lyf behoort.

3 alle myne papieren zonder onderscheid, van veel of weinig waarde, brieven, zo losse, gebonden, in portefeuilles en cartons enz[ovoort] als mede alle myne boeken zonder uitzondering, jagtgeweeren en wat van dien aart is.

[3] *4* Aangezien het gesauveerde uit den Boedel, zonder eenige tegenspraak, ons zeeker zaamen toebehoort, en ik geen penningen heb, om myn fortuin elders te gaan zoeken, om een bestaan voor my te vinden, en daarvan zo veel mogelyk aan de kinderen afstaan, waarvoor ik my verbinden wil, zal ik uit den boedel moeten genieten 1000 [gulden] in eens.

5 Dat er een persoon van myn kant benoemd word, om gedurende myne afweezendheid buiten s'lands als voogd het toegezigt my als vader representeerende, over myn kinderen te hebben.

6 Dat wy zaamen schikkingen maken, omtrent de kinderen, waar die blyven zullen, of er van de familie zyn, die er voor een tydlang zouden willen tot zig neemen, den inhoud van dit en het vorige articul eischt myn pligt als vader, en zonder dat te weeten, of dat het zelve tot stand is gebragt, kan ik zeeker, na de dissolutie van ons huwelyk niet gerust myn vaderland verlaten.

7 Dat er aan my een behoorlyke geviseerde[1] Paspoort na Parys bezorgt word; als mede de nodige brieven van recommandatie, zo voor verhuel, Janssens, Hoogendorp, Semouville en andere

personen, die men zal oordeelen van nut te kunnen zyn, hetzy van *gohier*, *serrurier* mogelyk van Le Brun, selve en Reggia.

8 Dat annette aan my af en terug-geeft, alle de articulen, die ik haar in de mynen van 23 en 27 Sept[ember] heb op[ge]geeven.

9 Dat alle schulden gemaakt voor den 30 august[us] des s'jaars 1810, voor ons in het gemeen zyn, en blyven, en dat alle schulden gemaakt of nog te maken van den een of ander, na voorn[oemde] datum voor reekening blyft van die ze gemaakt heeft.

10 Dat ik voor myn vertrek na buiten s'lands, alle myne kinderen moet zien, hetzy te Amsterdam, of op een plaats nader te convenieeren.

Proponeere verders, om, het bovengemelde tot stand te brengen, een comparitie te hebben, het zy te Bommel, des noods utrecht, of ergens elders, alwaar ik dan ook zoude komen, hetzy dat UE[dele] daarkomt, of er iemand zend uit annette haar naam, zo ik zulks dan maar eenige dagen vooraf mag weeten, om iemand uit Amsterdam van myn kant, daar ook te kunnen laten koomen.

De zaak die van Praag van mij in handen heeft, is geen nieuwe zaak; gy zult deselve vinden in de Notitie u toegezonden, onder de elucidatien[2] N°*3*. gy zult zien dat het geen 300 maar 220 [gulden] is, dog daar gaat 20 [gulden] af. die zaak was al aan de gang voor myn vertrek; het is van eene Isaac marcus Levy, en spruit uit de loterij.

Hierneevens voor van Praag een onderhandsche Procuratie voor die zaak, zo Hy niet voldoende is, laat Hy my dan een model zenden, zo als Hy zyn moet, van Praag woont in de [3] Zwanenburger-straat, digt by de H[ee]r van Berneeth, zegt Hem dat Hy de zaak maar rekt.

Ik hoor met leetweesen, dat myn groot costuum, daar myn kruis opzat, niet geborgen is, maar in huis is gebleeven, ik weet daar de reden niet van, ik bid, doet tog u best, om de rok, en anders zeeker het kruis te krygen; want wat een schande zoude het zyn, als zulks beide by executie verkogt wierd, en zulks om my alweder neerkoomen, zowel, als annette myn ondergoed geborgen heeft, was dit ook te bergen geweest, ik vrees dat *ik zal* hooren, dat er meer goed my in het particulier toebehorende in het huis gebleeven zal zyn, zo als mogelyk myn boeken ook, die my van groote waerde waren, ten minsten eenige daarvan. zo dit een en ander gered was geweest, had men immers provisioneel, zo men het niet wel had kunnen verkoopen, geld op kunnen krygen, voor mij om na Parys te kunnen gaan, en dan naderhand had men zulks des noods kunnen verkoopen.

Had annette my, na Zondag, toen zy te Haarlem by u is geweest, en broeder Jan en mimi daar ook waren, om haar beklag over my te doen, my naderhand niet stellig gesegt, dat Gy, nog de familie van haar kant, niets voor my zoude doen, en dat ik daar dus niet op reekenen moest, Dan was ik zeeker by u gekoomen, of had er u toen gy dingsdags met u vrouw[3] in Amsterdam kwam, overgesproken, dog ik moest denken, dat u resolutie wezentlyk zoodanig was, en Gy ook zoo dagt, uit uwe behandeling tegens my; rappelleert U, op de partij by Dumonceau, en de volgende dag op het Paleis, dat wy elkanderen niet toegesproken hebben, dat Gy mij zelve overal ontweek, en myde, en annette my zelfs zeide by Dumonceau, dat gy niet wilde hebben, dat ik tegens u spreeken zoude; moest ik zulks dan alles niet gelooft hebben; had zy my niet zeeker in dat denkbeeld gebragt, dan had ik U zonder twijffel gesprooken over alles, en denkelyk was de zaak nog te redden geweest.

om verders niets hatelyks, en dat U onaangenaam zou kunnen zyn te zeggen, zal ik zwygen over den inhoud van de brief aan Br[oer] Jan geschreeven, voor dat myn oudste broeder[4], te Amsterdam was; *dat ik eindelyk zal eindigen met op het schavot te koomen*, en *meer diergelyke expressen ten myne opzigte*, grievend, verneederend voor my, laagdunkend van U enz[ovoort] zyn ze, en dat voel ik maar al te veel, dog ik wil en zal dit aanmerken als geschreeven in een humeur tegens myn broeders, daar

Gy alle reedenen voorhad, om misnoegt op te zyn, maar moest zulks op my, en dus in de gevolgen, op myne ongelukkige kinderen neerkoomen; ik wil er niets meer zeggen, dog gevoel het zo veel te meer.

JWS van Haersolte

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 t/m 4 beschreven.

1.Viseren: een pas voor gezien tekenen.
2.Elucidatie: opheldering, toelichting van een tekst.
3.Elise M.J.S.C.M.L. Bangeman Huygens-De Danneskjold Löwendal.
4.Anthonij F.R.E. van Haersolte van Staverden.

65. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens, 1 oktober 1810.

1 october.

Het proces tegens wassenaar twikkel, over het weldam, is alle apparentie voor dat wy dat zullen winnen; zulks is een zaak van *driemaal honderd duisend* guldens maar laat men het maar reekenen, dat het by schikking komt op 150 duisend. Hy moet reeds 80 duisend geoffereert hebben; dit komt eerst in vier staaken. te weeten *1* Capellen Boedelhof[1] *2* van de marsch.[2] *3* kinderen van de overste Capellen.[3] *4*. Haersolte.
zou dus voor ieder staak zyn 37000 [gulden] dat van onse staak komt weeder, zo ik wel heb maar in vier portien, te weeten Emsje, Jan[4], Frits en dan nog een, is dus voor ieder 9000 [gulden] ruim, de papieren rakende die zaak, door den H[ee]r van de marsch geschreeven, zyn onder myn papieren; zoude hierop byvoorbeeld by oosthuyzen, of andere menschen geen gelden te krygen zyn, of des noods die pretentie te verkopen, om de zaak van my als nog te redden, want anders zo het proces word uitgeweezen, hebben de crediteuren daar immers alle aanspraak op. ik geloof zeeker zo annette myn raad had gevolgt, om juffrouw oosthuyse dadelyk te schryven, dat ze daar voor een gedeelte gereusseert zou zyn, zulks was immers haar pligt geweest, om te beproeven; zy heeft haar meer als eens van te voren geschreeven gehad om gelden om ons te redden, ja er Hun met my mondeling om gebeden; en waarom nu, in de groote nood niet; ik ben zeeker dat zy heden het met reedenen kwalyk zullen neemen, dat zy in myn nood niet gekent zyn, UE[dele] zelf heeft zig in vorige tyden wel mondeling en meer als eens schriftelyk aan de oosthuyse en de vrouw zig voor my geinteresseert, en waarom dan nu niet, dog dit diende nu, wilde men reusseeren, door iemand mondelings gedaan worden; omtrent het proces is informatie te bekomen, by valkenaar die de zaak gederigeert heeft, en Hultman, van de gronden, advocaat te Amsterdam weet er [2] mogelyk ook iets van, en de minister Capellen zeeker.
Myn pligt als man en vader voor de kinderen, vordert dat ik U dit een en ander my communiceere, of er, zo als ik geloof, voordeel uit te trekken is, ja ik houde my zelve verzekert dat hier mede te doen is

JvH

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 en 2 beschreven, kant 3 blanco, kant 4 adres: à monsieur / monsieur Bangeman Huijgens, / grand Maitre des requetes, demeurant / sur le Dam, vis à vis Palais. / à / *Amsterdam*

1.Alexander H. van der Capellen van de Boedelhof.
2.Robert J. van der Capellen van de Marsch.
3.Waarschijnlijk Godert A.G.P. van der Capellen van Berkenwoude.
4.Johan W.S. van Haersolte.

66. Brief van A.C.Willem van Haersolte tot de Doorn aan Johan W.S. van Haersolte, 1 oktober 1810.

Zwolle den 1sten October *1810*

Myn Broeder!

De uwe van den 23 der voorige maand is myn gisteren geworden, ik ben terstond na de Stad gereden om dezelve aan groskamp en de beide Zusters1 te communiceeren, dat wij blyven persisteeren bij ons eens genomen besluit van uw namentlyk niet by te staan met geld, daar de reden dezelve blyven dien ik in myn voorige [brief] in 't breede vermeld hebbe, dat gij huiselyk ongelukkig zyt heb ik lang geweeten en het doet ons van harte leed, schoon ik het altoos verwagt hebbe: Dat gij geruineert zyt en thans doot arm zyt is uw eigen schuld. gij hebt een mooij fortuin gehad en zeedert 1795 altoos een goed ampt, gij was hoofd van 't Huisgezin. van uw kant kwam alles en had gij niet roekeloos gehandelt en uw pligt als Vader betragt, waart gij niet in zulke omstandigheden als gij uw thans bevind.
wij willen en kunnen ons voor uw die gij zeedert 1795 verwaarloost *heb* niet ruineeren, laaten nu uwe nieuwe Vrienden en Vrouwe famille uw redden. ik heb opoffering genoeg gedaan aan myne famille. Hoe kunt gij uw verbeelden na uw schandelyk gedrag dat gij nog een Ampt zoude bekoomen, schoon ik het uw van harte gun, is zulk een hoop, een harsenschim. [2] het beste en eenigste dat er voor uw opzit is na de Oost te gaan. laat dat uw Vriend Verheul en anderen voor uw bewerken en zo dat plaats heeft geef ik uw present het geen myn nog competeert van Bangeman[2] na aftrek der proces kosten van de penningen van HorstenDaal[3], die Bangeman op eene wyze die niet betaamt na zig genoomen heeft en waar in gij raad en daat zyt geweest, wel verstaande dat hij of zyn Advocaat eerst die Penningen aan myn Advocaat moet uittellen, hij heeft het proces voor [de] Scheepenbank verlooren en gëapelleert voor 't Hof, dan wil hij nog meer kosten maaken. wy zullen en kunnen het tegens hem volhouden daar 't regt zo klaar aan onze zeide is, *meer kan ik niet doen*. gij zyt met uw kinderen door eigen toedoen ongelukkig. 't spyt mijn, schryft myn nimmer daar weeder over, en ik hoop zelven uw nimmer op deeze Waereld weer te ontmoeten, uw gedrag maakt een éclat door 't gansche Land, dat met geen geld is uitewisschen, god sta uw bij, en vergeeve uw al wat gij misdaan heb: zie daar myn Broeder, het geen ik uw voor 't laast te zeggen heb, kunt gij na de oost koomen en ik die penningen van Bangeman ontfangen heb, zal ik er voor uw over disponeeren: Ik ben

UW Broeder
Van Haersolte van den Doorn

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 en 2 beschreven, kant 3 blanco, kant 4 adres: Hoog Wel Gebooren Heer / Den Heer Baron J:W:S: / Van Haersolte / op den Huize / Den Hulst / bij St Oedenrode / *onder couvert*

1.Anna E. en Anthonia van Haersolte.

2.P. Jan Bangeman van de Hulst.
3.De inkomsten uit het goed Horstendaal, uit de nalatenschap van hun vader Coenraad W. van Haersolte afkomstig, waren ongedeeld gebleven.

67. Brief van A. de Bruine aan Johan W.S. van Haersolte, 1 oktober 1810.

Wel Edel Gebooren Heer!

Ik zal deze [brief] beginnen met u te andwoorden, dat ik u, bij myne eerste ontmoeting genoegzaam heb doen kennen, wat ik van u wist, en dat ik om die reden als practisyn u niet konde dienen. Ik kan dit nog niet doen, dewyl uwe zaken het daglicht niet kunnen veelen en ik aan myne fatzoendelyke practyk verschuldigd ben, om mij met geene, zoo als men zegt schurfde zaken, te bemoeien; waar tegen behalven dat alles, myne manier van denken en handelen stryd.

Hoe zeer ik u, dien ik als ongelukkig mensch beklaag en met wien ik als met alle die zich vergrepen, medelyden heb, en hebben wil, met geen recht in uw ongeluk mag beledigen met verwytingen, moet ik u echter deze regelen doen voorafgaan, om u myne wyze van denken te doen onderscheiden, en te doen begrypen, dat ik mij met uwe volmacht schamen zoude. Dog, dit neemt niet weg, dat ik u als mensch helpen wil, om dat ik christen en zelfs vader ben, waar ik behoudens mijne reputatie en het oordeel der menschen zulks kan.

[2] Ik heb my, by den ontfangst uwer letteren, welke ik eerst Zaterdag den 29^{en}, des morgens ontfing, niet wynig in verlegenheid bevonden, hoe ik u, als mijn ongelukkige medemensch konde dienstbaar zyn; en zulks te mee, dewyl gij my met vreeslyke geheimen omtrend uwen *huisselyken* gelukstant bekend maakte, welke mij den weg afsneden, om naauwkeurige recharches te nemen: Ik heb mij echter van twee persoonen moeten bedienen, te weten van den Clerq van de Procureur Walraven, en van eene andere, welke mij hare discretie heeft beloofd, en welke ik uwe Missive zeer superficieel heb bekend gemaakt, te weten, van Mevrouw Fynje. Zie hier het resultaat mijner naspooringen!

Nog tot Donderdag na uw vertrek, heeft de heer Marcella gewacht met de poursuite[1] der zaak; inmiddels heeft uwe huisvrouw hem gebeden en gesmeekt, dog vruchteloos, om niet voort te gaan: Eindelyk zyn op dien dag de Dienaars gekomen, om de executie te verrigten. Mevrouwe was gelukkig op dat tydstip afwezend. Gehaald zynde door de Dienstbode, hebben zyl[ieden] aan haar doen voorstellen, of zij alle dagen zekere sommen gelds voor hunne subsistentie[2] wilde geven, als wanneer zij *tien* dagen zouden blyven volgens de manier van Procedeers:[3] Dog dat zij anders met haare kinderen het huis moest uitgaan. Dit laatste heeft zij moeten verkiezen, en zy is zonder eenig goed, behalve hetgeen zij onder eene [3] dubbelde omslagdoek om de hals van haar en de kinderen konde versteken, ten huise moeten uitgaan. Zynde het aan haar niet eens geoorloofd geweest, om een Pakje nachtgoed of verschoning mede te nemen - en is vervolgens het huis van wegens den Gerechte door het Stadsslot verzegeld.

Tevorens dit laatste geschiedde, had de huisheer des maandags, arrest op den boedel laten doen.

In deze affreuse situatie, heeft uwe vrouw met haare kinderen wynige dagen by den heer *de Costa* doorgebracht, zynde een uwer kinderen by Mevrouw Fynje gebleven, alwaar zij ook dien fatalen dag gegeten hebben. - Thans echter woond zy binnenshuis, by een smit op de Pypenmarkt. Zy komt

nergens, noch ziet niemand, dan haar broeder[4] en Mevrouw Fynje.

Zoo als die staat van zaken was, is hy nog. Uwer aller goed, klederen, in één woord alles, bevind zich in dit gesloten huis, en *Marcella* hoopt, geloof ik, nog op eene schikking. Uwe andere Crediteuren, welke ik niet ken, hebben nog geen roer naar uwe zaaken gewend. En zie daar alles wat ik weet!...

Uwe vrouw moet u, luid mijn bericht geschreven hebben; welke brief vermoedelyk den uwen heeft gecroisseerd[5].

Wat ik uw in deze omstandigheden raden kan, weet ik zelfs niet - en inderdaad, zoude al wat men doen konde, de conçent met uwe vrouw moeten geschieden. Hier komen moet gij niet, maar alle uwe krachten hernemen, man en vader zyn, [4] uw lot in de plaats uwes verblyfs, nog zoo lang gij kunt, lydzaam dragen, en door geene wanhoop u laten vervoeren, dit raad ik u als medelydend mensch.

Hebt gij niet eenen kloeken vriend in deze stad? die voor u zich durft in de bres stellen, hoe hopeloos uwe zaken zyn; zoo jaa, geef hem uwe volmagt, en laat hem met mij spreeken? mits, dat het een man zij ter goede naam en faam, want gij zyt in eene nette van slechthoofden verward, anders dunkt my, had gij zoo erg niet kennen struikelen.

Is er nog iets op, om u te redden, al kunt gij naderhand maar eenige propositie doen, dan kan ik met uwen vertrouwden een Curateele in uw Boedel brengen; dan redden wij het wynigje uwer kinderen, en kunnen uwe boeken inzien. Hier toe zoude ons de huisheer[6] kunnen helpen! Wat is dat voor een zoort van Mensch? -

Laat, ik schrijve u dit uit menschlykheid, niets onbeproefd, om den band, welke u met uwe vrouw verbind, om het geluk uwer kinderen, vereenigd te houden - en, (ik bezweer dat ik hier toe niemand, zelfs niet in de verte aangezogt ben) uw lot niet door eene scheiding rampzaliger worden.

Zoo denk, zoo handel ik met u, en zoo wil ik voor u handelen, als uwe u beklagende medemensch

Amsterdam 1 October 1810. *de Bruine*

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 t/m 4 beschreven.

1.Poursuite, vervolging.
2.Subsistentie, levensonderhoud.
3.Procédé: werkwijze.
4.Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens.
5.Croiser: kruisen.
6.De heren Sapadou en Borel.

68. Brief van L. Brouwer aan Johan W.S. van Haersolte, 2 oktober 1810.

Hoog Wel Geb[ore]n Heer!
In vriendelyk antwoord Uwer [brief van] 26 Sept[ember] diend dat ik Uwen brief aan Mevrouw van Haersolte1[1] hebben bezorgd en van haar Ed[ele] ten antwoord bekoomen diezelfde week aan UHWGeb[oren]e te hebben geschreven het welk my aangenaam is;
men is hier bezig om UHWGeb[oren]e een goede Post na de Oostindien te bezorgen. zulks te mogen

krygen in de tegenwoordige tyd mag men wel van geluk spreken en U te overtuygen dat Uwe vrienden voor UHWGeb[oren]e werkzaam zyn.
en zo UHWGeb[oren]e die mogte bekoomen, dan moet ik UHWGeb[oren]e als een vriend aan Raaden die te accepteeren, om langs dien weg weder in staat te koomen, om UHWGeb[oren]e zelfs, en vrouw en kinders een gelukkig leven te doen genieten
want wat geluk zit er voor UHWGeb[oren]e op om hier te blyven. geen vermogend meer te hebben om van te leven!
[2] door Uwe crediteuren vervolgd te worden, en waar onder *een* is, als die UHWGeb[oren]e kan krygen, U zekerlyk in hegtenisse zal doen opsluyten en draag zorg dat hy UHWGeb[oren]e niet en krygt, want hy doet het zeker.
welk een Rampzalig vooruytzigd is zulks voor U, vrouw, kinders en naastbestaande en denk dat dit een vriend van UHWGeb[oren]e schryft. en die UHWGeb[oren]e voor en om u denk[t en] wil behoeden. zo en zyt voorzigtig en laat U Raaden Eer het te laat is.
Na 't vriendelyk compl[iment] van myn Vrouw en van my aan UHWGeb[oren]e gemaakt te hebben hebbe de Eere van met agtingen te Teeken UHWGeb[oren]e Dienaar.
Amst[erdam] 2 Oct[ober] *1810* *L. Brouwer Junior*

Aantekeningen:
enkel, kant 1 en 2 beschreven.

1.Anna T.J. Van Haersolte-Bangeman.

69. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens, 3 oktober 1810.

[vervolg kant 3] *Cris*. den Hulst 3 october.
Het proces tegens Wassenaar twikkel, over het *weldam* is immers alle apparentie dat wy dat zullen winnen; zulks is een zaak van driemaal honderdduizend guldens, maar laat men het maar reetireren, dat het by schikking komt op 150 duizend; Hy moet reeds 80 duizend geoffereert hebben; dit gaat eerst in vier staken, te weeten Capellen van den Boedelhof[1] *1.* van de marsch[2] *2.* kinderen van de overste Capellen[3] *3.* en kinderen van den ouden Heer van Haersolte[4] *4.* zou dus voor ieder staak zyn 37000 [gulden]. dat voor onse kant komt weder, zo ik wel heb, maar in vier portien, te weeten Emsje, Jan[5], Frits, en dan nog een, is dus voor ieder 9000 [gulden] ruim; de papieren raakende die zaak, door den H[ee]r van de marsch geschreeven, zyn onder myn papieren, zoude hierop, by voorbeeld by oosthuysen of anderen menschen geen geld te krygen zyn, om de boedel van Marcella te redden, want anders zo het proces uitgewesen word ten onsen voordeele, hebben de crediteuren daar immers ook alle aanspraak op. Valkenaar kent de zaak in den grond, die derigeert die geheele boedel, [4] Hultman heeft er ook in geadviseert, en ik geloof dat de advoc[aat] van de gronden te Amsterdam de zaak ook kent, de minister van der Capellen zal u veel inligting kunnen geeven. Ik geloof zeeker zoo annette myn raad had gevolgt, om juffr[ouw] oosthuyse te schryven, dat ze daar voor een gedeelte gereusseert zou zyn, zulks was immers haar pligt geweest; meer als eens heeft zy haar wel geschreeven gehad, om gelden, om ons te redden, Ja meer als eens mondelings aan Haar en Hem[6] het gevraagd, ja erom gebeeden, en waarom nu niet daar er alles vanaf hangde; ik ben zeeker dat oosthuyse het met redenen kwalyk zal

neemen, dat zyl[ieden] niet gekent zyn; UE[dele] heeft in vorige tyden zig zelf wel, en meer als eens, voor my by oosthuyse geinteresseert, en er over geschreeven; en waarom dan nu niet, daar het er nu meer op aankomt als voorheen, dog zulks diende thans zeeker, wilde men reusseeren, niet schriftelyk maar mondeling te geschieden -

Aantekeningen:
conceptbrief, dubbel gevouwen, kant 1 t/m 4 beschreven. Op kant 1 brief 61, op kant 2 en 3 brief 60, op kant 3 en 4 brief 69.

1.Alexander H. van der Capellen van de Boedelhof.
2.Van der Capellen van de Marsch.
3.Waarschijnlijk Godert A.G.P. van der Capellen van Berkenwoude.
4.Coenraad W. van Haersolte.
5.Johan W.S. van Haersolte.
6.P.J. van Oosthuisen.

70. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 5 oktober 1810.

Den Hulst 5 october *1810*

> Gronden van myn thans allerongelukkigste en rampzalige toestand, die oorzaak zyn van myn ongeluk en dat der ongelukkige kinderen voor altoos, en de behandelingen die myn hoofd hoe langer hoe doller hebben gemaakt, en zoo voortgaande my schielyk in het graf zullen helpen, dan is men ten minsten zeeker van my verlost. Dit alles was voorgekoomen, zo annette my als man in dien tyden had gekent, en geraadpleegt, en myn gegeven raad had gevolgt.

Ik hoop dat Gy tyd zult hebben om dit papier eens bedaard te kunnen leezen, zo als ik hoop dat Gy ook gehad zult hebben, om myne brieven en vooral de twee laasten te leezen, voeg dit papier by de vorige brieven.
Had Gy aan myn verzoek en raad voldaan, te weeten om een gedeelte van het geredde te verkopen of te beleenen al was het maar geweest ter somme van 4 à 500 [gulden] dat te gemakkelyk te doen was, dewyl het geredde oneindig meer is, als ik zelfs dagt, daar gy zelfs secretairiskasje Pendule, bedden enz[ovoort] hebt weeten te bergen, ofschoon het voornaamste van myn goed, als Costuum, *mogelyk* ook boeken enz[ovoort] in het huis moest blyven, al u kleeren, en goederen, dat voor u opschik diende, dat zeeker nog al iets van waerde is kon wel geborgen worden; met die 4 à 500 [gulden] had Gy buiten Amsterdam en de Provintie van Holland ergens kunnen gaan woonen, dat ik in U keus had gelaten, met twee kinderen, dan was ik by u gekoomen; Coentje en Jan[1] waaren op school, Laurette kon hier zyn, dan hield Gy Carel by U, zoo wim[2] die niet had willen hebben, en de kleine willem was by u gebleeven; dan hadden wij met raad van anderen en familie overlegt, zoals tussen man en vrouw behoort, wat in myn ongelukkige positie het best te doen was; ik had na Parys geschreeven, of desnoods er zelfs voor eenige daagen na toegegaan, om weder een post of ampt te krygen, dat zeeker gereusseert zou zyn; of waart Gy anders eerst maar eens op den Hulst gekoomen, om met my daar alles te overleggen, zo als ik u zelve heb te kennen gegeeven, ja verzogt hebt; broeder Cris had intussen kunnen werken, zo als nu, om te zien of myn zaaken nog te redden, of te schikken waaren; U prezentie daatoe was even onnut, als zy er thans nog is; het was zeeker genoeg voor U, dat ik op den Hulst was,

dat Gy er niet kwam, daar Gy er anders met plaisier na toe zoud gegaan zyn, al was het maar geweest om Laurette hier te brengen.
Maar neen, ik moest van U [en] van een ieder verlaten worden, en in 't nergens hoegenaamt als man gekent worden; ik moest als een kind behandelt worden, die men de wetten voorschryft, en daden van vorderde, die voor my in alle opzigten onuitvoerlyk waaren. Zo om myn zwakke gesteldheid, ondermynde gezondheid, totaal gebrek aan geld, kleeren en linnen enz[ovoort] want met 140 guld[en] kon ik tog niet vertrekken zo als my gepresenteert is, Gy moest my op myne brieven niet antwoorden, waarin ik u van myn kant bekende groote schuld te hebben, om U, als boetvaardig en innig berouw hebbende, bad, om my alles te *vergeeven* en te *vergeeten*, en waarin ik U alsnog van myn opregte en vuurige liefde verzekerde; Gy moest die geene zyn, die my op raad van u Broeder[3], [*2*] dorst aanraden, om na Spanjen of oostindien te gaan, zonder U of de kinderen, vaarwel te kunnen zeggen; welke vrouw zou ooit een man aanraden, om na de oost te gaan, zonder Hem nog eens voor het laast gezien te hebben, en hem vooraf al het gepasseerde vergeeven te hebben; hoe groot en ingewortelt moet de haat niet zyn, en welk een ongevoeligheid legt dit niet aan den dag; daarenboven wist gy zeer wel; dat ik van alles ontbloot was om zodanige reis te doen, en myne gezondheid konde gy uit myn vorige brieven; Gy moest my zelfs de reis nog door andere menschen laaten aanraden; en gy wist dat men iets van my vorderde, dat onuitvoerlyk was; waarom niet my, als man die het perzoneel raakte niet geraadpleegt; het is heeden 5 october, dus meer als vyf weeken, dat ik zonder goed heb gezeeten; het koffer is heeden eindelyk te Rooy gekoomen, had Gy in den beginne, toen ik vertrokken was, tyd genoomen om myn goed te zenden, daar Gy wist, dat ik niets had, als dat ik aanhad, dan had ik het lang gehad, wat een behandeling is dat. Gy moest 28 dagen wagten, voor dat Gy my op myne brieven antwoordde, waarin ik U, zoo als boven gezegt is; schuld bekende, en U bad om het gepasseerde te vergeeten, en het my te vergeeven, enz[ovoort] welk een rampzalig antwoord ontfing ik van U, alles behalven vertroostend, en zo als ik zeeker op myne brieven niet had kunnen verwagten, dog wel het tegendeel, Zo Gy nog eenig gevoel van liefde, attachement, medelyden, ja erkentenis voor al het wat u ongelukkige man u gedaan heeft, had kunnen gevoelen; In plaats van *vergeeving*, in plaats van by my te koomen, declareert Gy ronduit, niet meer met my te kunnen of te willen leeven, nog het gepasseerde mij te kunnen vergeeven, of vergeeten. Spreekt tog nooit van reedenen van jaloersheid, zoals gy gedaan hebt, die Gy om my had, zeer zeeker heeft Gy daar nimmer reedenen toegehad, want daar had ik u veels te lief toe, en zulks had zelfs nooit in U moeten opkoomen, daar Gy my tog hatede; geeft my de reedenen van uwe jaloersheid op, waar, en wanneer ben ik U ontrouw geweest. Denkt Gy na, welke gegronde reedenen gy mij meer als eens hebt gegeeven, om zelve oneindig meer als jaloers te zyn, ja dat ik andere gedagten moest voeden, rappelleert u onder meer anderen de Seines die er in huis gebeurt zyn, en op andere plaatzen, omtrent Prof[essor] van maanen, getuige is de meid[4] die gy nog hebt, en de onnozele kinderen, vraagt het [u] eigen af, en zyn er niet meer van die gevallen. denkt dit alles na, en Gy zult het antwoord in uw hart vinden; nu ik voor u voor altyd verlooren *ben*, zal u myne onaangenaame jaloersheid, die nergens anders uit, als uit myn groote liefde voor u, voor[t]sproot, niet meer hinderlyk zyn, zo als voorheen, en ik houde my ten vollen overtuigt, dat gy er in alle opzigten gebruik van zult maken. Gy wilde of konde nu geen hulp by iemand vragen, nog by oosthuyse, nog by mevrouw Kempenaar, of anderen, om dat zo als Gy schryft, de menschen nu vriendelyk tegens u zyn, en dan stansen[5] [*3*] en u laten loopen. daar gy voorheen oosthuyse en de vrouw meer als eens gevraagd en gebeeden had, om gelden om ons te redden, rappelleert u de reis gepasseerde jaar na Driebergen, die ons veel geld gekost heeft; Broeder Cris heeft zelfs meer als eens aan oosthuyse en de vrouw

geschreeven, om ons tog te helpen. mevrouw kempenaar hebt Gy in voorige tyden, en in het gepasseerde nog, toen de nood nog niet zoo aan de man was, er wel over durven spreeken; dog uwe plaisieren en vermaken gaan thans zeeker boven een hoop van redding of vooruitzigt, om te beproeven, om u ongelukkige man, ongelukkige kinderen, en u zelve tragten te redden, en om alle voor schande te bewaaren, welke vrouw zou des noods niet getragt hebben, om met het geredde goed tot geld te maaken, of te beleenen, al was het dan maar gedeeltelyk, als er geen ander middel was, om zyn man te behouden en te redden, en Hem en de kinderen voor schande te bewaaren; moest Gy daarom ook voor Broeder Cris en my de waerde van het geredde verzweegen worden, op dat men niet op dat denkbeeld zou koomen, en dat Gy daarom moest zeggen het geen 2000 [gulden] te bedragen.
Gy wist ook zeer wel, dat het Proces tegens wassenaar twikkel, op een zeer goede voet stond, en er alle apparentie, ja byna zeekerheid was, dat gewonnen moest worden, en dat daar myn aandeel, op zyn allerminst gereekent 9000 [gulden] bedragen moest; de Pretentien uit de oost waaren u bekent, en moeten onder myne papieren gevonden zyn; waarom dit een en ander voor u Broeder[6] verzweegen, en zou men mogelyk hierop, onder verband daar van geen geld hebben kunnen bekoomen, om den boel te redden, men had, ja men moest het beproeft hebben. dog hier denkt Gy niet op, genoeg als daar iets van komt, en U man was buiten s'lands of dood, dan kreegt gy het tog voor u, zulks is u manier van denken. toont dit alles niet aan, hoe onverschillig, hoe hatelyk ik u ben, en teevens u ongevoelig hart, en dat Gy niets als myn ongeluk zoekt te bevorderen, en myn zo mogelyk nog ongelukkiger te maken. *In plaats* dat ik van U, of van u Broeder in myne desperate positie, troost moest verwagten, om my neer te zetten, en om my geen verdriet en smart meer te doen gevoelen, hoor ik [in] ieder brief die hier komt, niet als harde verwytingen, schelden en rasen, onder anderen, dat ik myn *leeven op het schavot zal eindigen*, en meer van dien aart; hoe on[e]delmoedig, laagdunkend en vernederend is het iemand in zyn ongeluk verwytingen te doen, in plaats van hem op te beuren, en moed te geeven. ik hoop dat Hy nooit in armoede zal koomen, en zoo ongelukkig zyn als ik ben, en dat Hem dan tot troost zodanige zaaken zullen gezegt worden; men weet zelfs niet waar men nog eens toekomen kan! en zeer zeeker zodanige verwytingen ben ik gevoelig voor, en doorsnyden mij het hart, dit alles is geschikt om my nog wanhopender te maaken, zo als gy wel weet by ondervinding; hier vind ik zeeker ook geen troost, Jan[7] is te partydig, en daar spreekt Hy me nergens meer over; die wil wat cris wil, en dat is juist by my het tegendeel, ik spreek er dus met hem, in het geheel niet over, nog wat niet wat Hy aan Cris schryft of antwoord; [*4*] hoe aangenaam het my dus hier is, moet u gevoelen, geen mensch daar ik over myn ongelukkige positie mede spreeken kan, geen mensch aan wien ik myn hart kan openbaren, of klagen, of raad vragen, of by wien ik hulp en troost kan zoeken, dus hier ook al verlaten, zo lang ik hier ben, ben ik nog niet in het dorp geweest. Schoon dikwils verzogt, ik ben in de vier weeken dat ik hier ben nog niet buiten den Hulst geweest, zie Jan en mimi niet als om te eeten en te drinken, en dan word er byna geen woord gesproken, overigens zit ik op het kamertje boven de kelder in myn eenzaamheid te treuren, en traanen te storten, over het verdriet en hartzeer dat my door u aangedaan word, en over het ongelukkig lot dat my en de kinderen te wagten is; Gy hebt ten minsten raadslieden al zyn ze kwaad, gy hebt menschen aan wien gy u ongeluk kunt mededeelen, die U zeeker als menschen niets zullen verwyten, maar u zoeken te troosten zoo veel als in hun vermogen is; en ik ongelukkige ontbeere alles, medelyden, hulp, en troost, en wat is er voor een doodongelukkig mensch troos[t]ryker, als dit *te vinden*, al helpt het niet, als men zyn hartzeer en verdriet eens vertrouwelyk kan mededeelen; ik mis dus alles wat een ongelukkig mensch eenigzints zou kunnen opbeuren, myn humeur en Caracter is zeeker niet, om te zoeken het ongeluk van my afteschuiven, of verzet te zoeken by andere menschen door amusementen;

Neen zoo ongevoelig ben ik niet, dog met al dat word het my onmogelyk, ja ondragelyk om lang hier te kunnen blyven, of ik besterve het weldra, vooral in de onzekerheid daar ik door U *wreedheid* in gelaten word, omtrent onse finale scheiding, of zoo mogelyk nog van een welmeenende en opregte en spoedige vereeniging. Ik hoop en wensch dat Broeder Cris nimmer in armoede zal koomen, en zo ongelukkig worden als ik ben, en dat Hem nimmer zulke veragtingen gedaan zullen worden, als in zyn brieven gezegt worden, maar dat Hy beeter troost zal vinden.
wat heb ik dus nu te wagten met zoo behandelt te worden, van myn geheele familie, en van een ieder verlaten, zonder dat iemand eenige sacrifices voor my of de ongelukkige kinderen wil doen, om my en hun voor schande te bewaren, gehaat, vervloekt, en miskent van een vrouw, daar ik alles voor gedaan heb, die ik, helaas! thans tot myn groot ongeluk, ofschoon zy my nog zo kwalyk in alle opzigten behandelt, en my alle haat toedraagt, ik moet het bekennen, in myn *hart nog lief heb en vuurig beminne*. ik wensche niet dat ik ze haten kon, want dat kan ik geen mensch, maar voor myn rust en geluk kon zeggen dat ik geen liefde meer voor haar gevoelde, en U wensche ik alleen toe, dat gy eens eenige dagen gevoelde, die opregte liefde, attachement, agting, en medelyden, die ik voor u in myn hart heb.
[*5*] Nu zit [ik] ongelukkige zonder geld, zonder eenige recources[8], zonder vooruitzigt, ja zonder dat ik al myn eigen goed uit den geredden boedel kan krygen; wat is myn vooruitzigt nu, na dat ik zodanig als boven gemeld door u behandelt ben, helaas! niets anders, als een spoedig en ellendig einde aan myn leeve te zien, of anders my zelfs aan de crediteuren in handen te geeven, om ten minsten, schoon gevangen, dan nog brood te hebben, dan zal ik mogelyk volgens u begrip my nog gelukkig moogen rekenen en dat zal dus nu myn lot binnen weinig daagen zyn, terwyl een ongevoelige, ondankbaare *en* ontrouwe vrouw, die alles wat, zy heeft van my heeft, die van de geredde boedel, zelfs van myn goed my in het particulier toebehorende in Amsterdam zal blyven leeven, om haar plaisieren en genoegens den teugel te vieren, tot schande van een ieder die haar zien, tot schande van haar ongelukkige man, en ongelukkige kinderen, en zal zig om haar doodongelukkigen man, van wiens ongeluk zy de grootste, en zelfs door haar gedrag ten opzigte van Hem gehouden en door haare mishandelingen, zy de eerste en voornaamste oorzaak is, niet te willen bekreunen, en leeven of hy reeds dood was. Grote God, kan er een mensch ongelukkiger zyn als ik ben, kan er een sterveling harder gestraft worden, als man en vader te gelyk; Dit alles was grotendeels voorgekomen, zo Gy myn raad, in plaats van die van anderen gevolgt had; Zo Gy en U Broeder[9], in plaats van niets als harde verwytingen te doen, die my wanhoopend, en desperaat maakte, en myn gezondheid meer en meer ondermynd, my hadden zoeken op te beuren en troost te geeven, en met my geraadpleegt had, wat my het best te doen stond, en dan van my geen onuitvoerlyk zaken te vorderen. Dat de familie van myn kant in deese zeer slegt heeft gehandelt is waar, - en zulks zal zelfs by een ieder ongelooflyk zyn, ik zal hun party zeer zeeker niet trekken, integendeel ik zal hunne slegte behandelingen zoo rugtbaar maken als mogelyk is; maar moet ik daarom als man, als vader de sacrifice van alles worden, moet zulks op my neerkoomen, is dit edelmoedig, is dit regtvaardig. al het gemelde in deese brief toont aan alle menschen, hoe doodonge-lukkig, en beklagenswaardig ik ben. wat gy voor die ongelukkige man gevoelde, zeeker geen attachement, ik wil van liefde niet meer spreeken, ja maar zelfs geen medelyden, dat men anders voor ieder ongelukkig mensch nog gevoelt; gedenkt my, er komt voor ieder sterveling, en dus voor u ook een tyd, dat Gy tot nadenken zult koomen, eens zullen de genoegens en plaisieren voor u verminderen, en ophouden, en dan zult gy van alle wellusten verzadigt, en denkelyk van veel menschen verlaten beginnen na te denken, U *geweeten* zal alsdan spreeken, als ik niet meer voor U, of voor u kinderen bestaan zal [*6*] en u geweeten zal u dan zeggen, wie Gy onverdient ongelukkig hebt gemaakt, wie Gy mishandelt en ten onregte gehaat *hebt*, ja wie Gy zyn leeven hebt verkort, door al het verdriet, vooral in

de laaste tyden hebt aangedaan, en wie de kinderen van hunnen vader heeft berooft; alle mishandelingen my aangedaan zullen u dan mogelyk berouwen, zo Gy dan *gevoel* hebt; dog helaas!
te laat voor u geweezen en ongelukkige man; ik zal egter zorgen, dat onse ongelukkige kinderen, eens tot jaaren van onderscheid gekoomen zynde, onderrigt zullen worden, wie hun vader, wie hun moeder was, zy zullen teevens weeten, wie eerste oorzaak is geweest van het ongeluk van hunne vader, en dus van hun ongeluk in de gevolgen, de waerelt zal het toch weten, en ons beoordeelen. En denkt dat beide eens rekenschap van alle onse daaden zullen moeten geeven. voegt dit papier by myne vorige brieven, en ik bid U, bewaart ze alle; op myn twee laaste brieven wilt Gy my niet antwoorden, zoals my uit de brief van de Heer Brouwer blykt, die brief heeft u hart niet kunnen treffen, of u niet *gevoelig* kunnen maken. Ik dank den Hemel, dat Hy my zoo *ongevoelig* niet heeft geschapen; zegt aan onse kinderen dat ik ze vuurig en welmeenend in gedagten omhelse. tot u narigt kan ik U melden, dat ik zeedert 4 a 5 dagen weder niet wel ben; ik spoeg twee à dri[e]maal daags bloed, iets dat ik nooit heb gedaan, zoo als Gy weet; dit komt alles voort, uit sterke aandoeningen, uit verdriet, uit bitter gevoel en hartzeer, dat ik vooral van u moet ondervinden; Ik ben dus zeer geschikt om na de oost te gaan, Neen ik zal zo ver niet behoeven te reysen, ik zal myn graf in dit land wel kunnen vinden. Verzoek u deese geheel aan Broeder Cris te laten leezen, want hy weet dat ik U zeer omstandig heb geschreeven

- JWS van Haersolte

Aantekeningen:
conceptbrief, dubbel gevouwen, kant 1 t/m 4 beschreven; dubbel gevouwen, kant 5 t/m 8 beschreven. Op kant 6 t/m 8 staat brief 74.

1. Jan J. van Haersolte.
2. A.C.Willem van Haersolte tot de Doorn.
3. Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens.
4. Mie.
5. Mogelijk bedoeld: een (negatief) stempel opdrukken.
6. Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens.
7. P. Jan Bangeman van de Hulst.
8. Recours: toevlucht.
9. Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens.

71. Brief van Anthonij F.R.E. van Haersolte van Staverden aan Johan W.S. van Haersolte, 6 oktober 1810.

Arnhem 6 Oct[o]b[er] 1810

Waarde Broeder

U laast[e brief] van den 28 heb ik ontfangen waar uyt myn niet klaar blijkt dat U mijne voorige ontfangen heb waar aan myn referreer

Wat nu betreft de oneenigheeden tusschen U vrouw kan ik niets over zeggen, dit is myn onbekent dog ook ik verlang niet zulks te weeten
Waarom [ik] U verzoek over die materie mijn niet meer te willen onderhouden te meer daar dat scheiden niets na myn inzien kan bydragen (zo zulks[1] al kon geschieden) om U goede naam te herstellen
ik herhaal het, er is niets op, als te zien hoe eerder hoe liever na de Oostindien te vertrekken want anders kunt gy nooyt Uw naam als een Eerlyk man herstellen. hier te Landen of in Europa zyn er geen posten die wanneer zy eerlyk waargenoomen worden zo veel kan overscheiden om U schulden eeniger maaten te betaalen en dit is U pligt in alle opzigten
[2] hier nevens het antwoord van de Heer van den Doorn[2] dat de Heer Van Rysselt[3] myn zo even gezonden heeft. De Heer van Rysselt verzoek myn Uw dit te melden

"Dat zyne omstandigheeden niet permitteeren Uw iets by te kunnen staan, dog indien gy stellig geresolveert zyt, na de oost te gaan en men verzekert is van U vertrekt, hij iets zal bydraegen mits de zaak van Hors[t]endaal tusschen Bangeman[4] geheel moet getermineerd zyn" voor dien tijd gy ziet dat een ieder begryp dat het nodig is dat U na de Oost vertrekt en waarlyk neemt dadelyk nu het Besluit maar, het is het eenigste
Verders zo ben U Broeder
Van Haersolte

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 en 2 beschreven, kant 3 blanco, kant 4 adres: Den heer / J W S van Haersolte / [potloodnotitie: van Werkeren van der Heet]

1.Er staat: zichs.
2.A.C.Willem van Haersolte tot de Doorn.
3.Frederik J.B. van der Capellen van Rijsselt.
4.P. Jan Bangeman van de Hulst.

72. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan A. de Bruine, 7 oktober 1810.

de Bruine 7 octob[er] *1810.*
W[aarde] G[estrenge] H[eer]
de uwe van 1 deser is my wel geworden, zeg u hartelyk dank voor u gegeeven informatien en teevens voor u wel meenende raad wat in deese nog te doen staat, dog ik vrees dat het te laat zal zyn, want volgens myn informatien van myn zwager[1], moet maandag den 1 deser, door Hem aan Brugmans gesegt zyn, dat de familie van my geen propositien kon doen, dus geloof ik dat marcella zal voortgegaan zijn met de executie; ik bid u dus als menschenvriend, informeert u op ontfangst deese daarop, by iedereen, hoe of dit alles zit, en zo er nog mogelykheid van gedagten op is, om de boel te redden, ja des noods maar wat optehouden en my voor eerst voor schande te bewaren; maakt daar u voor te doen van, *hetzy* dat Gy een curateele in den boedel brengt, of iets van dien aart; ik heb nog een proces aanhangig dat ik apparent zeeker zal winnen, hier in voor myn portie bedragen ruim 9000 [gulden] en dan heb ik van myn vrouws kant ook nog al vry wat uit de oost te wagten, opdat een en

ander voor myn mogelyk geld kunnen krijgen, onder verband, of verbinden des noods de 9000 [gulden] of een gedeelte daarvan aan marcella om myn eer te bewaren, en myne kinderen en familie voor schande; ik ben thans volmaakt overtuigt dat ik alles, na het geen wat u my schryft de concert[2] met myn vrouw of haar familie doen moet, en dat ik myn plan[3] omtrent haar althans nog niet moet tragten ten uitvoer te brengen; ik wil en zal u raad in alles volgen zo als gy ziet, omdat ik alle vertrouwen in u heb, had ik u raad eerder gevolgt het was mogelyk nooit zo ver gekoomen; myn zwager B[angeman] H[uygens] is een braaf mensch, die om myn vrouws wille zyn zuster, en om der kinderen wille, alles zal doen om mij nog te redden; gaat bid ik U op ontvangst deses na Hem toe, Hy woont op den Dam in het huis het oog onder 't zeil, spreekt met Hem over myn zaak, laat Hem des noods dese [brief] leezen, vraagt Hem inligting omtrent het proces van de 9000 [gulden] en van het geen omtrent te wagten is, ik twijffel niet, of Hy zal u alle inligting geeven; zegt Hem dat gy by Hem komt op myn instantelyk verzoeke en bede, en dat gy alle belang stelt, dat u mogelyk de boel nog gered, en ik behouden word, en myne kinderen en familie voor schande bewaart worden; ik kan in dat geval hem volmagt geeven, zend my daar dan een copie van over. de Huis heeren zyn doctor Sapadou, en een Bored; die executeuren zyn van het testament van wylen Cadet rapudore die het huis toebehoorde.

[2] Ik bid u dus als ongelukkig mensch doet nog voor my, wat gy kunt; en antwoord my per eerste post; en informeert u vooral of marcella ook denkt om my te laten arresteeren; waarschuwt my daar in tyds van. denkt dat gy in deese een groote weldaad zult bewyzen aan de ongelukkigste man van vyf onschuldige kinderen; ik ken u hart, en houde my verzekert dat gy niets onbeproeft zult laten om my te helpen. blyve

u dienaar en doodongelukkige
medemensch.

Aantekeningen:
conceptbrief, enkel, kant 1 en 2 beschreven. Op kant 2 de notitie: Wil wel.

1. Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens.
2. Concert, samenwerkende machten.
3. Samenwerkende machten.

73. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens, 7 oktober 1810.

Hulst 7 october 1810.

Waerde Broeder!

Ik bid U schryft op ontvangst deeses dadelyk een briefje, of gaat in persoon by de advocaat de Bruine, woont op de keysersgragt by het molepad Nº592. raadpleegt die nog eens over myne zaaken, ik heb hem heeden zeer ampel geschreeven, zo de executie nog niet geheel is afgeloopen, geloof ik nog dat er mogelykheid is, dat de zaak van marcella gered word, en ik en kinderen voor schande bewaard worden; en wat zou dat groot en van belang zyn; ik bid u dus zeer ernstig, beproeft het, en raadpleegt die man, geeft Hem alle mogelyke ouvertures, vooral omtrent myne pretentie op het Proces, daar ik ten minsten 9000 [gulden] van moet hebben, alsmede omtrent de pretentie van myn vrouws kant uit de oost, hiermede is immers niets verloren, het is [een] braaf, kundig, en weldenkend mensch, ik ken hem

daarvoor, hy is van myn zaken onderrigt, men moet immers alles beproeven zoo lang als er hoop is.
Na Antwerpen zo als Broeder Jan u zal schryven, kon ik niet gaan, u brief is zaterdag eerst hier gekoomen. om na Parys te kunnen gaan is myn onmogelyk zonder paspoort, zonder geld, zonder byna kleeren, linnen enz[ovoort] te hebben daar ik my ordentlyk mede vertoonen kan, dat annette my heeft gezonden is juist myn oudste goed, en ik zou al dadelyk, halsdoeken, zakdoeken, hoed, gespen enz[ovoort] en meer andre zaken moeten koopen, zo lang ik dus niet geholpen word, met het een en ander, moet ik wel hier blyven, en alles afwagten. omtrent het gaan na de oost, refereer ik my geheel aan de myne van den 30 Sept[ember], waar het Geld te vinden voor myn uitrusting enz[ovoort] die zeeker in alles duizenden bedragen zou, en myne gezondheid; die dagelyks afneemt, en my ongerust maakt. ik bid U raad annette tog in gods naam niet af, dat zy zoo spoedig mogelyk eens voor een à twee dagen hier komt, in haar brieven, die ik u verzoek te leesen, zult gy de reedenen zien, hoope ten minsten niet, dat my dit ook al geweigert zal worden voor myn rust en mogelyk welzyn. blyve

JvH.

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 beschreven, kant 2 en 3 blanco, kant 4 adres: à monsieur / monsieur *Bangeman* Huijgens.

74. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 7 oktober 1810.

Hulst 7 october.

Het vorigen van den 5 october, en deese 2 daagen later, gisteren ontfing broeder Jan dan een brief van Cris, waarin Hy, of ik nog niet ongelukkig genoeg op deese waerelt was, aan Hem schryft, dat Hy ende familie de handen van myne zaaken hebben afgetrokken, en dat Marcella dus voortgaat met de executie; zie daar my dan, voor altoos niet alleen ongelukkig, maar met de kinderen tot schande, Nu binne weinig dagen nog iets, te weeten dat marcella my laat arresteeren, dan is het eindelyk alles afgeloopen, en myn rampzalige toestand en ongeluk zoo groot en ongelukkig als mogelyk is; dan zullen er menschen zyn, die hun zin hebben. want ik was tog te redden geweest, als men de middelen door my opgegeeven by de hand had willen neemen; en zo de executie nog niet gedaan is, dan is [er] nog kans toe; het moet u tog niet onverschillig zyn, en denkt op de gevolgen zelve voor u en de kinderen.
[*7*] verzoekt en bid u Broeder Cris tog ernstig, dat Hy dadelyk gaat by de advocaat de Bruine wonende op de keyzers-gragt by het molepad, die zal met Hem over alles spreeken; wilt Gy of Hy het niet voor my doen, laat het dan in gods naam beproeft worden voor de ongelukkige kinderen, daar verliest men immers niets mede, mogelyk kan ik nog gered, en voor schande bewaard worden; en wat een vooruitzigt hebben wy dan nog niet ten goede, dat ik weder een ordentlyke post zou kunnen krygen, en mogelyk nog eens weder zaamen gelukkig worden, bedenkt dit voor onse kinderen. verwytingen of hardigheeden, of onaangenaamen waarheeden, zal ik nu niet meer zeggen, ik heb u al harde waarheeden genoeg moeten zeggen, in myn voorige brieven, die my al te veel bittre traanen gekost hebben, en myne gezondheid maar al te veel ondermynd hebben. de brief gisteren zaterdag hier eerst komende, was het my onmogelyk om te kunnen doen, dat cris wilde hebben, dat ik zaterdag na Antwerpen moest gaan om Janssens daar aftewagten, en met Hem spreeken; daarby had ik geen

paspoort om na vrankryk te kunnen gaan, wyders moest ik my begeeven of na Parys, of in de nabyheid op een goed koop dorpje, en het antwoord daar van Janssens afwagten, om dan naderhand na Parys te gaan; ik vraag U en een ieder mensch, hoe kan ik zulks doen, zonder paspoort, zonder geld, zonder eenige resources, ons declareerende, dat zyn familie geen finantieele sacrifices kan doen, myn familie wil niets doen, waarom dan te reisen, waarvan dan te leeven, waarvan het nodige te koopen, en in geval ik al eens na de oost kon gaan, waar de gelden gevonden, tot myn reis, uitrusting, nodige kleederen en andere zaken die men node aan boord moet hebben; uit den byna geheel geredde boedel, mag ik nog niets hebben, zoo het schynt, al het myne zelve niet; vergt men dus van my niet iets, dat onmogelyk is, wat moet ik dus doen, heb ik wel een keus. Neen, ik moet het arrest en alles dan in Godsnaam afwagten; ik kan er niets aandoen, ik geloof dat gy, en Cris, ja een ieder daarvan overtuigt moeten zyn.
Ik heb het koffer dan eindelyk ontfangen, ik had wel gewenscht dat gy een deel oude versleetene plunjes, die de vragt en onkosten niet waard waaren, zoals broeken, vesten, 't smeerig petje enz[ovoort] er uit had gelaten, er myn andere beste linnen en goederen er in had gedaan, zo als myn beste hemden, witte zakdoeken, de roode beste bonte zakdoeken, en goede halsdoeken, want er zyn maar twee heelen by, en maar een hemd voor chabeau, myne gewateerde vesten, Casemire en andere lange broeken alsmede myn costumes zoo groot als dat gy onder U hebt. en al het geen wat u verders nog van my onder u hebt, zo als de twee stel kanten chabeau en manchetten, goede zwarte en witte zyde koussen enz[ovoort.] ik zit zonder een scheermes waarom my die [*8*] niet gezonden, gy zend my twee paaren schoenen voor gespen, dog de twee paar gespen houd Gy; en waarom die niet gezonden, in een woord zend my ten spoedigsten een tweede koffer, dog niet met de beurtman, dat het drie weeken onderweg is, maar over den Haag, of Delft, of over utrecht met de postwagen, met al het goed wat gy nog van mij hebt, zonder onderscheid van kleeren, linnen enz[ovoort] en myne papieren niet te vergeeten, en boeken die alle geborgen zyn, en zend my de zwarte driekante hoed, want anders moet ik er een koopen.
verzoeke nog zeer ernstig om my myn kruis te zenden, dit is immers myn eigendom. de articulen die ik U in myn brieven van 23 en 27 september had op gegeeven, om terug van u te hebben, blyf ik in alles niet op staan, Gy kunt dus myn portrait in medallion voor U behouden, dat ik u gegeeven had, dog ik verzoek daarentegen tot een aandenken, u portrait met het fausse montre[1], dat gy my gegeeven had, dit hoort my immers toe, en dat kunt of zult Gy u ongelukkigen man niet weggeven, zoals ik hoop. de trou[w]ringen houden nog over en weder, dog zend my de ring, waarop de zuygende moeder is, daar stel ik oneindig veel belang in, het portrait van my dat in de agterkamer hing, en het Portrait van myn vader. Eens wensch schiet my nu nog over, die ik u niet verborgen kan of mag voor myn eigen rust. het zy dat ik spoedig sterf of wat er van my word, en dit is myn laaste verzoek, dat ik in myn leeven zal kunnen of mogen doen, en dat ik dus verwagte dat Gy aan voldoen zult, dat is, dat ik vuurig bid, ja smeek, om tog zoo spoedig mogelyk na hier te koomen, dat ik u ten minsten, die ik nog altyd aanbid en lief heb, voor het laast mag zien, en dat wy elkanderen dan opregt, alles *vergeeven* en *vergeeten*.
wy bidden immers wel, *vergeeft ons onse schulden* en zeggen er tevens by, *zo als wy vergeeven onse schuldenaaren* laaten wy ook zoo doen, en laat ik U, of gy my niet verlaten, of hier nog laten sterven, zonder my mondelings opregt alles *vergeeven* te hebben, zo als ik u ook zal doen. ik denk niet dat gy die laaste beede aan een stervende en ongelukkig man zult weygeren; zoude ik moeten sterven, of voor eeuwig van u af moeten zyn, zonder dat ik u nog eens gezien had, en gy my vergeeven had, en dat gy my daardoor, zo lang of kort ik dan ook nog leef, in het denkbeeld liet, zo als ik omtrent u nu moet zyn; ik bid u dus, komt, eer het mogelyk te laat is. raadpleegt u hart, als vrouw, ja als moeder, en dat moet u

zeggen, dat gy koomen moet, ik weet niet wat anderen u raaden zullen, dog volgt de inspraak der natuur in deese, en gy zult my geruster maken, en myn lyden zal draaglyk worden, brengt al myn goed mede, en het geen ik u verders verzogt heb. blyve

U doodongelukkige en
ziekelyke man.
JWS van Haersolte

vergeet niet deese niet aan Cris te laten leezen

Aantekeningen:
conceptbrief, dubbel gevouwen, kant 1 t/m 4 beschreven; dubbel gevouwen, kant 5 t/m 8 beschreven. Op kant 1 t/m 6 staat brief 70.

1. Fausse: vals, onecht; montre: laten zien, verschijnen.

75. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, circa 8 oktober 1810.

Daar het tussen ons gedecideert is, dat wy niet meer met elkanderen kunnen leeven, als man en vrouw, en Gy volgens u dagelyks zeggen, niet wilt mede gaan, of volgen na een andere plaats, het zy na Hamburg, of ergens elders na toe, om volgens U zeggen, nog niet harder en slegter door mij behandelt te worden als ik U tot nu toe gedaan heb; om deese en meer andere gewigtige reedenen, gebiedt ons alles, dat wy hoe eer hoe beeter, tot welzyn en geluk van de kinderen, finaal tot een echt-scheiding koomen, en dat wy dus billyke schikkingen maken, die volgens u begeerte, en die van U familie, bewerken, dat Gy van mij verlost word, en Gy dus u eigen meesteresse word; er word verder vereischt, dat wy over en weder, als vader, en Moeder, zoo veel mogelyk voor onse kinderen zorgen, dus vordert alles, dat wy tot een geheele schikking en scheiding van den algemeenen boedel koomen, hoe gering die dan ook genoemt mag worden, en dat wy zoo veel mogelyk zorgen, dat de ongelukkige kinderen, door de scheyding en deeling, niet benadeelt worden, het zy nu, het zy in het vervolg. om dan het een en ander spoedig te doen effectueeren, proponeer ik, dat wy ons finaal en geregtelyk van elkanderen laten scheiden, volgens de bestaande Fransche wetten, en zulks op de navolgende Conditien en bepalingen, en zulks zoo spoedig mogelyk, op dat door het vertraag geen van beiden nadeel lyden moge.

1 In de veronderstelling dat Bangeman[1] en Mimi, Laurette christine willen houden, zooals zy belooft hebben; blyven er vier kinderen ten onsen lasten over, dus moeten wy er ieder twee ten onzen laste neemen; daar ik een zwervend leeven zal moeten hebben, kan ik onmogelyk een meisje of een klein kind, met my mede neemen, daar ik twee jongens op een goede school, hier of daar kan doen, dus proponeer ik, dat ik ten mynen laste zal neemen, en voor derzelver onderhoud en goede opvoeding zal moeten zorgen, de twee na te noemen kinderen, zo als Gy ook zult aan neemen te zorgen voor [2] de twee hier genoemde kinderen, tot dat zy een bestaan hebben, of getrouwt zullen zyn; ik zal dan tot myne laste neemen *Johan Jacob*. en *Carel, christiaan*, en gy tot uwen lasten, *Coenradina Wilhelmina Maria Josepha* en *Willem Antoni*

2 De gemeenschappelyke boedel van huisraad, zilver, linnen, meubels, bedden met hun toebehoren, en alles wat tot den gemeenen boedel behoort, zal worden verkogt, of *door*

onpartydigen worden getaxeert, een ieder zal daarvan de helft genieten, het zy van het geld zoo het verkogt word, of van het goed, zo het ten genoegen van beiden kan verdeelt worden.
het geen tot het lyf behoort van een der twee, als gemaakte kleeren, linnen, juweelen, ringen, kanten, boeken, houd een ieder voor zig.

3 Een ieder zal alleen het oppertoezigt hebben, over de twee kinderen, die Hy ten zynen laste zal hebben, ten zy men voogden wilde benoemen over alle, waartoe er dan ieder een zou kunnen benoemen, dog in dat geval moeten er ook andere schikkingen, omtrent de verdeeling der boedel gemaakt worden.

4 De schulden gemaakt voor deeze scheyding, blyven in het gemeen, zo als zulks was, voor dat er een scheijding plaats had, de schulden gemaakt na[2] den october, blyven voor een ieder in het byzonder, en zal dus een ieder in zyn privé daar voor alleen aansprakelyk zyn:

5 Erffenissen, legaten als anderzints, welke aan een van de twee mogten koomen, na dato deezer, zullen daarvan de Capitalen gedeponeert worden, by sluiting deese te benoemene persoonen, of op de een of ander weeskamer, of by een gerigt, welke die gelden of goederen zullen administreeren, en daarvan s'jaarlyks de revenuen, aan ieder der twee, ieder zyn wederhelft uitbetalen; zullende het Capitaal, het zy geheel of gedeeltelyk, nimmer aan een der twee kunnen worden afgegeeven, als met volkoomen toestemming van beide de gescheyde persoonen.

[3] *6* De langsleevende van de twee gescheydene, zal de bovengemelde revenuen alleen genieten, zonder dat Hy egter immer het Capitaal of goederen in handen zal kunnen krygen; als met volkomen toestemming, der nog in leeven zynde kinderen. moeten de zulks alleen voor alle de vijf kinderen tezaamen blyven, die zulks na overlyden van beiden, zullen kunnen reclameeren.

NB: ik ben bereid van myn kant, om te toonen, hoe onwaaragtig en valsch het is, om het hatelyk denkbeeld weg te neemen, dat ik de helft van den boedel, die my by scheiding zou competeeren, niet in myn nest te sleepen, om die te verteeren, en om er meester van te zyn; gaarne bepaalt hebben, dat die gelden of goederen my by scheiding op de voet bovengemeld Compterende zullen worden gestelt in handen *van een* persoon, of gerigt door ons beiden te benoemen, om die gelden te imployeeren tot opvoeding en onderhoud der twee kinderen, die ten mynen laste zullen koomen, billyk is het, dat myn vrouw zulks van haar kant ook doet, daarby moet ik, en myn vrouw insgelyks zo zy het begeert, 500 guldens of de waarde van dien, uit den gemeenen boedel genieten.

De propositien van myn vrouws kant zyn, om te scheiden, dat ik haar den geheelen boedel laat, en alle kinderen onder haar directie, en dat ik my dan verbinde, zoo ik een ampt of post kryge, om daarvan een gedeelte af te staan, tot onderhoud en opvoeding der kinderen, die zy onder haar directie behoud, en daar ik niets over te zeggen heb.
dus in een woord; scheiden van elkanderen, zy voor haar alles behouden, en ik niets, dog een inkoomen krygende, haar en de kinderen te onderhouden.

Aantekeningen:
conceptbrief, dubbel gevouwen, kant 1 t/m 3 beschreven, kant 4 blanco.

1. P. Jan Bangeman van de Hulst.
2. Er is een ruimte open gelaten voor de dagvermelding.

76. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan C.H. Verhuell, 9 oktober 1810.

Verhuel. den Hulst 9 octob[er]
Hoogw[aarde] gestr[enge] H[eer] en N[eef]

U Hoog Ed[ele] zal myn totale en doodongelukkige positie bekent zyn, de generaal Janssens is hier te lande geweest, en zal u Hooged[ele beschadiging] er veel kunnen onderrigten, dog gelooft my, het word alles onnodig slimmer gemaakt als het inderdaad is, ik hoop weldra gelegenheid te hebben om U daarvan te overtuigen; en myn boedel was zeer wel te redden geweest, dog de familie van mynen kant wilde niets doen, en toen wilde die van myn vrouws kant ook niet, en ziedaar myn grootste ongeluk, en daar word ik de continue ongelukkig van; Ik heb heeden zeer ampel over myn positie en alles aan gener[aal] Janssens geschreeven, om dat die met myn familie over my gesprooken had, om my met u intercessie en invloed, weder een post te bezorgen, die my met myn vrouw en vyf ongelukkige kinderen een bestaan opleverde. ik heb zyn E[dele] verzogt u myn geheelige brief te communiceeren, hieruit zal UE[dele] zien, de onmogelykheid dat ik nu dadelyk in persoon na Parys kan koomen, omdat ik zonder een duit geld ben; waar de reis van te doen, waar van myn logement en verteering te betalen, en het geen ik mogelyk van kleeren als anders van nooden zal hebben; ik zal tog nog tragten om geld by myn familie te krijgen om na P[arijs] te kunnen koomen; wyders dat ik om door myn crediteuren niet gearresteert of vervolgt te kunnen worden, de een of andere militaire administrative post by de armee of marine, daar ik voorheen by de marine gedient hebt, blykens myn staat van dienst die UE[dele] nog van my zal hebben, zoo spoedig mogelyk moet zoeken te effectueeren, ik bid UE[dele] dus, helpt een ongelukkige man en vader van vyf kinderen, dat Hy weder een ordentlyk bestaan krijgt, en zulks zo mogelyk hier te lande of in Parys; want om volgens het ideé van zommigen myner familie na de oost te gaan, of in Spanjen te gaan dienen, is my thans onmogelyk, wegens mij waarlyk zwakke toestand, die ik zelfs gevoel, dat verontrustender dag aan dag word; waarom zou ik dan in Spanjen of op zee gaan sterven, zulks kan het belang van myn ongelukkige kinderen niet zyn; eens een post hebbende die my voor myn crediteuren beveiligt, met U werkzaam, en my een ordentlyk bestaan geeft, kan mogelyk myn gesondheid zig nog herstellen en dit vordert myn pligt immers als man en vader om daar voor te zorgen. Ik bid U in gods naam, helpt zo spoedig een ongelukkige man en vader; neeme de vryheid van myn overigens aan de brief van dessens jaer my te refereeren. ik ken u weldadig hart en wat hoe het u altyd genegen is geweest, om my waar het was, van nut te zyn; ik roep dus in myn rampzalige toestand u hulp in; werkt met de gen[eraal] Janssen communicatief, en Gy zult my gelukkig maken, de gener[aal] weet myn adres, zo het nodig is, kom ik dadelyk over; ik bid U antwoord my zoo spoedig mogelyk. blyve in alle vertrouwen op u protectie, een medemensch een die dus [uw] dienaar en in alle opzigten doodongel[ukkige] Neef [is].

Aantekeningen:
conceptbrief, dubbel gevouwen, kant 1 t/m 4 beschreven. Op kant 1 brief 76, op kant 2 brief 77, op kant 3 en 4 brief 78.

77. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan A.C.Willem van Haersolte tot de Doorn, 9 oktober 1810.

[2] *Willem* den Hulst 9 0ct[ober]
w[aarde] Br[oer]
tot nog toe heb ik geen ant[woord] van UE[dele] ontfangen op de myne van 23 Sept[ember] waarin ik U vuurig bad om my met de familie in myn ongelukkige positie tog te hulp koomen, ofschoon UE[dele] stellig gedeclareert had, en de zusters ook om my niet te kunnen helpen om myn zaaken te redden; na dat [de] tweede propositie door myn zwager[1] gedaan, daar Ant[honij] Fr[ederik] om na Amsterd[am] is geweest, ook door de familie geweygert is, heeft de familie van myn Vrouws kant de zaak ook dadelyk laten loopen; en gedeclareert zig nu nergens meer mede te willen bemoejen; zo dat ik nu zeeker tot schande ben, en myn boedel opentlyk by executie verkogt word; en ik hier en overal arrestabel ben voor myn crediteuren, ik kan hier zelfs niet vandaan, om het arrest te ontlopen, want heb geen 32 guld[en] in de waerelt, de familie van myn vrouws kant wil niet het minste doen, willen geen duit geld geeven; zelfs Bangeman[2] hier niet, zy zeggen wy zullen houden u vrouw en kinderen ten onsen laste, hebben moeten als zy niet meer lonen kan, het geen van den boedel gered en geborgen is, dat nog al mooi wat bedraagt, Houd myn vrouw geheel voor haar, en daar kan ik niet eens al het geen wat my in het particulier toebehoort van kleeren, linnen enz[ovoort] uit krygen; is dat een behandeling, had de familie van myn kant maar in de laaste propositie gekoomen, dan was ik behouden, en gered geweest, en niet tot schande gekoomen; gy waart 8 broeders en zusters van mij, dus voor de sacrifice van 300 s'jaars voor ieder in het jaar geweest zyn 37 [gulden] 10 [stuiver] en zulks tien jaren lang, was dit zoo een grote sacrifice om een ongelukkige broeder met vrouw en vyf kinderen te redden en voor schande te bewaren. de menschen zo zy het *zo ieder* het nieuws niet kunnen geloven; dog dit is voorby. en ik zal in myn ongelukkige positie u niets meer van zeggen
zo ik nu niet geholpen word, door myn familie dan bleef my niet anders over, als om my in handen van myn crediteuren te geeven; want hier blyven begrypt gy wel kan niet, daar myn vrouws familie nu alle tegens my ysselyk gebeeten [is], en dan kan ik ieder oogenblik ook gearresteert worden. na de oost te gaan is voor my onmogelyk, want myn gezondheid is thans zodanig ondermynd, dat ik dagelyks koortst heb, en van tyd tot tyd bloed spoeg; waar daarenboven de gelden gevonden tot myn uitrusting enz[ovoort] dat zeeker duizende bedragen zou. verh[uel] en Jans[sens] willen en zullen my te zamen zeeker weder een bestaan bezorgen; dog ik moet na P[arijs] daarvoor, tog heb geen geld, waarvan te ryzen, waarvan te leeven, waarvan het nodige in te koopen. ik bid u dus nogmaals, zo gy en de familie te Zwol, nog iets voor u ongelukkige broeder over hebt; maakt te zamen een stuiver gelds by elkanderen, dat ik zo spoedig mogelyk vertrekken kan, en in P[arijs] leeven het nodige aankoopen om zo weer een kostwinning te krygen, want wat moet er anders van my worden. moet ik gaan bedelen, ik heb niets meer, ben dood arm

Aantekeningen:
conceptbrief, dubbel gevouwen, kant 1 t/m 4 beschreven. Op kant 1 brief 76, op kant 3 en 4 brief 78.

1. Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens.
2. P. Jan Bangeman van de Hulst.

78. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan J.W. Janssens, 9 oktober 1810.

[3] *Janssens* Hulst 9 octob[er] *1810*

Hooged[ele] Gestr[enge] H[ee]r

uit twee differente brieven van myn zwager[1] uit A[msterdam] heb ik vernoomen, dat UE[dele] sig in het vaderland bevind; en dat Hy UE[dele] myn doodongelukkige positie heeft gecommuniceert, en u teevens verzogt om my op de een of ander manier weder een bestaan te bezorgen. volgens twee brieven van Hem had ik gepasseerde zaterdag en zondag den 6 en 7 deeser maand te Antw[erpen] moeten zyn als wanneer UE[dele] daar passeeren zou, om dan in persoon mondeling met UE[dele] te spreeken, wat mij best te doen stond; dog de brief van myn zwager daaromtrent is eerst maandag den 8 s'avonds laat hier aangekoomen; het doet my dus zeer leed, dog UE[dele] ziet dat het buiten myn schuld is, dat ik U niet heb kunnen spreeken, had ik gelden om na Parys te koomen en my daar eenige tyd te kunnen ophouden, dan kwam ik dadelyk over, dog zulks ontbreekt my geheel. de familie van myn kant zoals UE[dele] zal weeten heeft niets willen doen, om my voor schande te bewaaren en myn in eer te houden, schoon zulks met een sacrifice s'jaars van 600 [gulden] en zulks vijf jaar lang te doen was geweest, agt broeder[s] en zusters hebbende; zoo dus voor ieder 75 [gulden] geweest zyn, zy hebben zelfs geweygert om 300 [gulden] s'jaars te geeven en zulks dan 10 jaaren lang, dus 300 [gulden] s'jaars, en dus ieder jaarlyks maar 37 [gulden] 10 [stuiver]. ik mag daar thans myne gedagten niet over uiten; de familie van myn vrouws kant wel genegen zynde om ook de zelfde sacrifices te doen, die van de kant van myn familie gedaan zou worden, gecommuniceert wordende dat myn familie nergens in wilden koomen, hebben toen dadelyk myn gehele boedel laten lopen, die zeer wel te redden was geweest, en mij voor schande had bewaart. myn familie, alsmede die van myn vrouw kant nu ook willen geen de minste pecuniele sacrifices voor my doen; ik zit hier zonder een duit geld, ja kan uit den geredden boedel myn eigen goed van kleeren en linnen niet eens alle krygen; dus tot nog toe in de onmogelykheid om na P[arijs] te kunnen gaan, ik hoop dat de familie overtehalen zal zyn om my contanten te bezorgen, om na P[arijs] te koomen, en verdere penningen om te zien of ik weder een bestaan kan krygen, ik heb zoo veel niet, dat ik hier van daan kan, dus sta ik bloot, dat myn crediteuren my doen arresteeren. de voornaamste zaak dus is nu om zulks vooruit voortekomen, en daartoe heb ik zeer zeeker hoognodig u interesse en hulp, alsmede die van de admiraal verhuell, aan wie ik verzoek dan in zyn geheel wel te willen communiceeren, ik houde my ten vollen overtuigd, dat U en de admiraal alles zullen doen, om my ongelukkige te helpen; het grootste is, dat ik zoo spoedig mogelyk iets obtineer dat my personeel bevryd voor de vervolgingen of arresten van myn crediteuren en zulks kan niet anders als door de een of andere post denk ik in de militaaire administratie, het zy by de landmagt, of by de marine daar ik voorheen by de marine gedient hebt, blykens myn staat van dienst, dat my vooreerst maar beveiligt [4] en my een ordentlyk bestaan opleevert, zulks diende zo mogelyk hier te lande of wel in Parys of ergens elders zyn, in veel om dan myn vrouw en kinderen van nut te kunnen zyn, en zo veel mogelyk te ondersteunen. want om in een van de armeen in Spanjen of elders geemployeerd te worden, is voor my een onmogelyke zaak; myn gesondheid is zeedert jaren ondermynd en nu vooral in de laaste maanden, en weeken, dat ik zeedert eenige tyd hier altyd koortsig ben, en van tyd tot tyd zelfs bloed spoeg; en dagelyks zwakker word; ik gevoel dit zelfs het best; dus gevoelt als dat ik niet na Spanjen of dien te gaan ik spoedig een eind aan myn leeven zou hebben, dat

zeeker het belang van myn ongel[ukkige] kinderen niet kan zyn, en dus begrypt UE[dele] dat ik om die zelfde reedenen vooruit ook niet kan resolveeren om na de O[ost] te gaan, eens een post hebbende die my beveiligt voor myn crediteuren, en niet te werkzaam is, en my een ordentlyk bestaan geeft, en ik tot nu meerder rust kom, zal zig mogelyk myn gesondheid en kragten nog eens herstellen dan kan men zien, wat er voor my te doen is. mogelyk kan zig de zaak van my nog schikken, schoon er weinig apparentie toe is; ik bid UE[dele] dus om vooreerst maar te bewerken, dat ik het een of ander word, dat my een militaaire rang geeft, en my dus beveiligt; agt UE[dele] het nodig dat ik in tussen na Parys kom, antwoord my per omgaande aan het adres hieronder gemeld, ik kom dadelyk voor eenige dagen over, om met UE[dele] te spreeken. ik hoop dan intussen gelden te zullen krygen om de reis te kunnen doen, en van in Par[ijs] te kunnen leeven. werkt intussen met de admiraal voor my op het een of ander; ik ken u weldadig en menschlievend hart, en weet dat UE[dele] voor my zoo wel als de admir[aal] alles zult aanwenden om een doodongelukkig man en vader te helpen, in Parys koomende hoop ik UE[delen] beide te overtuigen, dat myn zaken zoo slegt niet zyn als men u in A[msterdam] als elders heeft verhaalt, hoort en weerhoort dus, voordat UE[dele] mij te zeer gecomdemneert. Na my in UE[deles] hoge protectie en sterkten te hebben aanbevolen, en UE[dele] op het instantelykste verzogt te hebben van mij per eerste post te antwoorden, blyve ik met alle agting

U onderdanige dienaar
en in alle opzigte doodongelukkig
medemensch.

myn brief eerst onder Couvert, aan de H[ee]r Bangeman van de Hulst op den Huisze den Hulst. by Sanct uden Rode.
verders een Couvert, aan den Heer van Boekel, in de het keyzershof en de prefectraet aan wien UE[dele] verzocht, om de inliggende dadelyk na den Hulst te bezorgen te s'Bosch.
a mon[sieur]; mon[sieur] C:H:verhuel, admiral au kruis[2] de la chasitté[3] L'Empereur du Francais et Nord d'italie, du ci devant Hotel de l'ambassadeur de Hollande.

Aantekeningen:
conceptbrief, dubbel gevouwen, kant 1 t/m 4 beschreven. Op kant 1 brief 76, op kant 2 brief 77.

1. Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens.
2. Mogelijk bedoeld kruiser: een oorlogsschip
3. Chasseur: licht bewapend militair.

79. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens, 10 oktober 1810.

Hulst 10 october *1810*

Broeder Jan heeft maandag avond eerst u brief van den 4 deeser ontfangen, en my den inhoud gecommuniceert, die brief is alweder te laat gekoomen voor my, om maandag te Antwerpen te kunnen zyn, om met Janssens in persoon te spreeken; dat my leed doet, ik heb Hem heeden na Parys geschreeven, alsmede de admiraal *verhuel*. ik zal zeeker na Parys moeten, dog ik zie er geen kans toe, ik moet vooreerst een paspoort hebben, welke ik u zeer instantelyk verzoek om my te bezorgen, ten

anderen ontbreekt my het geld, zoals u weet, om daar te koomen, te leeven, tot dat ik een post of inkoomen daarvan heb, en om het een [en] ander noodzakelyke te koopen; zo lang ik dus het een en ander niet heb, kan ik zeeker ook niet vertrekken. De familie van myn vrouw heeft dan ook beslooten nu geen pecunicile[1] sacrifices voor my te doen, om my voor schande te bewaren, om dat myn familie slegt genoeg is, om niets te willen doen; en daar word ik nu het slagtoffer van. myn vrouws familie heeft dan ook beslooten om my met geen gelden by [te] staan, om behoorlyk na Parys te gaan, daar te kunnen leeven, en te beproeven om weder een post te krygen; uit den geredden boedel mag ik immers ook niets hebben, myn eigen goed kan ik mogelyk nog eens alle krygen. myn familie had ik reeds geschreeven om gelden, dog weygeren my alles; dus kan ik by, of van geen mensch iets krygen; hoe wil, hoe kon ik dan vertrekken na Parys; dat is immers onmogelyk. ik moet dus gedwongen wel afwagten, wat Marcella met my doen wil.
myne zaaken nu zoo zynde; dat een ieder de handen van my aftrekt, hoe kan men dan nog denken, dat ik zou kunnen resolveeren, van na de oost te gaan, omtrent de oost, en spanjen refereer ik my aan myn vorige brieven op dat onderwerp geschreeven.
Ik hoop dat UE[dele] met de advocaat de Bruine gesproken zult hebben, en dat er nog wat op is, dat ik voor schande bewaard worde, doet ten minsten daar nog alles voor, het kan myn vrouw voor haar, en de ongelukkige kinderen, die tog myn naam dragen, niet onverschillig zyn,
[2] laat annette my, in Gods naam tog zenden, maar niet met de beurtman, dat het weder drie weeken aanhoudt voor dat ik het heb, zo als het eerste koffer, maar over den Haag, of Delft; al het goed dat my in myn privé toebehoort, en zy alle onder haar heeft, zo van kleeren, linnen enz[ovoort] als hemden; goede halsdoeken, myn beste bonte zakdoeken, witte zakdoeken, myn hoed, gespen, scheermessen, scheergoed, kleerborstel, dat ik anders alles zou moeten koopen, zo dra ik in Parys ben, myn beste zwarte zyde koussen, witte zyde koussen, myn vergulde schoenen, broekgespen, myn twee paar stel manchetten en kante chabeau: myn gecouleurde vesten, lange satinuse[2] broek, myn klein costuum, dat ik kan laten veranderen, dan is het nog een goede rok. en al het geen wat zy verders van my nog onder haar heeft, dat ik my alles niet rappelleeren kan, dit zyn zaken, die ik tog veronderstellen moet, dat zy my niet onthouden zal. Wyders verzoek ik nogmaals dat zy my het kruis als chevalier zend, dat door haar geborgen is, dit hoort my immers toe. U klein dat Broeder Jan heeft kan Hy u wederom zenden. verzoeke wyders dat zy my datgeene zend, het welk ik haar in myn laaste [brief] van den 7 deeser zoo *vriendelyk* hebt verzogt te mogen hebben, en dat ik hoop dat ze my niet weggeven zal; verzoeke er mede zeer instantelyk, om my tog alle myne papieren zonder onderscheid te willen zenden, aan deselve heef u, of annette niets aan, er zyn er onder daar ik veel belang in stel om te hebben; en te bewaren. myne gezondheid vermindert, ik heb ook al eenigmalen bloed gespogen; ik voel zelfs het best, hoe ik gesteld ben; ik hoope dus dat Annette aan myn laaste verzoek in myn brief aan haar gedaan, tot myne gerustheid als anders gehoor zal geeven, doet daar tog u best toe, bid ik u, en wie weet waar het mogelyk naderhand niet goed voor kan zyn, dat wy zoo niet scheiden. blyve

U doodongelukkige Broeder

JvH

verzoek deese aan Annette te communiceeren of te laten leesen.

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 en 2 beschreven, kant 3 blanco, kant 4 adres: à monsieur / monsieur Bangeman Huijgens. / Grand Maitre des requetes; / demeurant sur le Dam, vis à vis du Palais. / à / *Amsterdam*

1. Pecunieel, op geld betrekking hebbend.
2. Satinet: katoenen, geglansd satijnweefsel.

80. Brief van Anna T.J. van Haersolte-Bangeman aan Johan W.S. van Haersolte, 12 oktober 1810.

Amsterdam den 12 october

Zoo op het ogenblik koompt de heer Brouwer, brengt my uw brief, een brief weederom vol verweytingen. de vorige heb ik niet beantwoord om rede dat de zelfve mij niet waardig waren daar eenig antwoord op tegeven maar daar gy niet op houd mij de imfaamste verweytingen te doen daar ik geenen deelen aan schuldig ben, gy zegt [dat] ik oorzaak ben van uw en de kinderen haar ongeluk, wanneer uw dit troosten kan en gy hier minder ongelukkig door zijt, welaan laat ik dan de schuld van alles maar hebben, gy maakt my tog zoo slegt als het moogelyk is. gy durft my dingen te schrijfven daar ik nooit geen gedagten toe hebt gehad en tot nog toe niet in mijn opkomen en waarin mij de nood, nooit toe zou[d]en kennen brengen, dog gy zyt overtuijgd van het tegendeel, dus verwonder ik mij niet dat gij uw van mijn wil laaten scheijden, zulks is in deze ongelukkige tijden niet in myn op gekomen, omdat ik niet by uw ben gekomen darom zyt gij zoo dol in al uwe handelingen. darom ben ik zoo slegt, wat zoude ik by uw hebben gedaan, waarvan geleeft. gy spreekt van 4 a 5 honder[d]gulden op het goed op te nemen en daar meede by uw tekomen. wat zoude wy daar meede begonnen hebben. myn Rys moets er af van myn met de kinderen, dan hadden wy er twee maanden stel ik van kennen leven en wat dan, maar dat is maar een gedeelte van het geen ik geborgen heb, zoo als gij meend want gy durft te zeggen dat ik wel 5000 duijzend gulde[n] geborgen [2] heb, was zulks waar, wat geluk voor de kinderen en voor uw want voor myn wil ik niet rekenen, gy durft te zeggen dat ik Cris leugen[s] heb verteld van te zeggen dat de geredde boel niet meer als 2000 duyzend gulden waard is. ik zoude zeer blyde zyn het er naar te kunnen maaken. gy moegt dit geloven of niet, zulks is een waarheid. wat meubelen aangaat geeft men tans niets voor, dat hebt gy ondervonden met die meubelen van Walm, gy durft my zulkke verweijtingen te doen. als ik eens wilde beginnen waar zoude ik dan eijndigen maar dit kompt in geen aanmerking. gy verweyt myn omtrend het goed dat ik dat niet geborgen heb. dit moegt gy uw zelfven wel verweyten. ik zal zien dat ik uw de leijst van het geen er in is gebleven bezorg, zoo het mogelijk is dan kund gij zien wat er in het huys is gebleven, aanstaande week word het in het huijs verkogt, het zal byna niets op brengen omdat het maar weynig mensche weeten. het koomt in geen Courand *en* er zyn ook geen keykdagen
nu hebt gy weer gemankeerd om jansens te gaan spreeken, zulks was de afspraak. hy wilde daar met uw bepalen wat voor uw te doen om uw de een of ander post te bezorgen, zonder dat gy niet ziet iets tekrygen of uw te laten helpen, wat moet er dan van uw en de kinderen worden, om het geen ik geborgen heb dat maar direct op te teeren dat is een slegt vooruytzigt. wanneer gy weeder eens weer een klyn posje had dan had gy kans van een groote te krijgen zoo zyde jansens dus wilde die zyn best doen van uw iets tebezorgen. dan zouwde weeder zamen kunnen leven, want voor de kinderen zal ik alles [3] doen. ik zoude uw dus raden van dadelyk aan jansens en verheul te schrijfven, en schrijfven aan jansens dat gy door ziekte zyt verhindert by hem te komen, anders is hij moogelyk boos. gy zult tog die mensche nodig hebben, zulks moet tog uw plan zijn want wat hebt gy anders met al uw goed nodig. gy moet niet denken dat ik uw goed wil houden schoon gy verwondert zyt dat ik uw nog niet

alles heb gestuurd. voor eerst had ik het niet maar ik zal het uw zenden zoo dra mogelyk is dat kon. Zeker weer 5 g[u]l[den], dat oud goed dat ik uw gezonden heb dagt ik dat goed was om daar te dragen, my dunk dat ernog al wat nieuw goed by is. Schoon gy het oud hiet, gaarne wilde ik uw alles terug geven als wy geen kinderen hadden en behield niets als het geen myn toebehoorde dan konde ik met myn handen de kost winnen maar daar ik met 5 kinder zit ben ik verpligt er zoo veel mogelyk voor te zorgen en wanneer ik niet meer zal hebben dan zal ik zien er voor te werken
om nu dadelyk overtekomen om uw te komen zien dat kan ik niet bepalen en wil mimi wel hebben dat ik kom, schoon het maar voor een paar dagen zoude zyn. dan kom ik met Laure en willem[1] en laat mie met jan[2] en Carel hier
terwyl ik deze schryf word ik by Mevrauw finje geroepen, daar ik de heer de Bruné vond met een brief van uw, nu wil hy zien of er nog iets aan de zaak te doen is, Cris was niet hier dus ben ik naar haarrelem geweest om met hem er over te spreken, nu ben ik heden by de Brune en Brugman [4] geweest, heb met hun gesproken, nu zullen wy maendag om 1 uur by Cris een conferentie hebben om te z[i]en de zaak een beetje te schikken dog Brugmans heeft er weynig moet op om dat marcella zoo ongemakkelyk is. Dus kan uw begrijpen dat ik nu niet kan koomen om dat die zaak eerst afgedaan moet zyn. het zy dat het nog een beetje geschikt word of dat het verkogt word, mogelyk koom ik aanstaande zondag over agt dagen maar ik schryf uw nader;
Schryft tog aan jansen en verheul. moet gy niet zoeken iets te krygen, dit is immers het eenigste middel om op den duur niet te gaan bedelen
heden uw brief nog eens nagelezen, hoe is het mogelyk dat gy mij zulke dingen kund schryfen, als ik zoo slegt ben hoe kunt gy my dan nog liefhebben. hoe kund gy dan nog tragten my te willen zien, en warom wild gy dan van zoo een slegte vrauw vergeving hebben, als ik begreep dat gy het meende, geloofd myn dan dat gy my niet weder zoude zien en my nooit weeder met uw zoude verzoenen, warom beschuldigt gy my van ontrauw. als gy dit van myn gelooft dan waard gy een lage ziel als gij my dan weder wilde zien, ik ben uw nooit ontrauw geweest en zal het ook nog niet wezen daar kund gy gerust op zyn. als uw daar nog wat aan gelegen is, gy denkt dat ik hier in wellust leef, naar myn gedrag kunt gy er uw gansche famielie zig informeren, hier ben ik zeer gerust op
wat de kinderen aangaat die zyn al zeer wel. coentje is daar wel tevreden en word braaf groot en leerd goed, jan gaat hier op een departementaal school, men zegt dat het een zeer goed school is. ik heb er hem voor een maand gedaan, ik heb er nu vier by myn. willem heeft dese brief zoo bemoerst. ik schryf uw nader, uw ongelukkige vrauw

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 t/m 4 beschreven.

1. Willem A. van Haersolte.
2. Jan J. van Haersolte.

81. Brief van Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens aan P. Jan Bangeman van de Hulst, 15 oktober 1810.

Copie Cris 15 octob[er] *1810*

Ik kom uit een conferentie met Brugmans, de Bruine en annette, by Brugmans aan huis, die beide advocaten hebben hun verstand gescherpt om uit te denken of er nog iets op te vinden zou zijn, om de zaak van marcella uit de waerelt, en daarmede het schandelyke van dat proces, te helpen; *het ideé* eener Curateele door de Bruine opgeworpen, gewikt en overwogen hebbende, is zulks afgekeurd, om dat daardoor het middel om een post te krygen, afgesneeden wierd, vermits iemand wiens boedel onder Curateele staat niet employabel is, zo lang de Curateele duurt, daardoor word wel het schandelyke van een bankeroet voorgekomen, en de kinderen voor die vlek gered, maar het radicaal van een bestaan terug te krygen zwaarder gemaakt.
daarenboven moeten de crediteuren daarin medewerken, en marcella bovenaan, en dus had zulks veel voeten in de aarde, en kosten daarenboven; maar Brugmans *meent* er een gat doortezien. dat is de executie doen op heffen; en marcella en de huisheer[1] te vreede te stellen, wanneer ik hun een zak guldens wilde ter dispositie stellen, hoe hard en zuur my zulks ook valt, heb daartoe besloten, in hoop dat de familie ziende, den dienst, die ik haar door die sacrifice bewys, my niet daarvoor in het hemd zal laten zitten, en gevoelen dat ik daardoor inderdaad, een onuitwischbaare vlek op hun naam voorkom, en de weg open zet, om een ongelukkig lid voor een totaal bederf te redden, en geleegenheid geef voor zig en zyne kinderen een bestaan te krygen.
Wy willen dus hoopen, dat dat middel effect zal hebben, en dan kunnen wy god danken, van goede menschen gevonden te hebben, die zig voor een schurfde zaak in de bres hebben willen stellen; daar Gy immers niet genoeg hebt, om op den duur zonder ampt te kunnen [2] bestaan, kan een sacrifice van eenige honderde guldens niet opwegen, tegens een vlek in de familie, die altoos voor alles wat Haersolte is, een groote hinderpaal, tot bekoming van ampten zoude weesen, zodra deselve gecomsommeert was, en zy zouden het zig alle te laat beklaagen, daaraan onverschillig te zyn geweest, en in alle gevalle moet Gy met mij die genoegdoening en grootheid van ziel en deese toonen en gevoelen, die ons voor de waerelt tot eer zal verstrekken, en ons vrienden een protectie verschaffen, en die men na zulke daaden altoos vind; morgen zal de H[ee]r de Bruine schryven, en Haersolte[2] een fait stellen.

Aantekeningen:
kopiebrief, enkel, kant 1 en 2 beschreven.

1. De heren Sapadou en Bored.
2. Johan W.S. van Haersolte.

82. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 16 oktober 1810.

Hulst den 16 october 1810.

Lieve vrouw!

heeden ontfang ik de uwe van den 12 deeser; op de voornaamste articulen van myn brief antwoord Gy my niet, omdat juist die geene zyn, die my in myne *naare* positie het meest doen gevoelen hoe ongelukkig ik ben; ik zie niet dat gy my nog lief heb, of medelyden met my hebt; Gy spreekt immers van myn ziek zyn niet en afneemende gezondheid geen woord, die Gy weet, dat uit verdriet, en chagrin voortkoomen; Groote God! kan het mogelyk zyn, dat u myn situatie en toestand onverschillig kan geworden zyn? Gy spreekt van geen de minste liefde meer voor my, Gy wilt my dan, hoe vuurig ik er U om bid, my *nog* niets eens schryven, dat Gy my het gepasseerde opregt en welmeenend vergeeft; denkt gy dat my dit niet op nieuw verdriet doet, en myn hart doorsnydt; ik zie met smart, en innig leetweesen uit u brief te duidelyk, dat gy niets voor mij ongelukkige en stervende man gevoelt, daar Gij zelve zegt; dat Gy, zoo ik een post kreeg, weer met mij zoud willen leeven; omdat *Gy alles voor de kinderen wilt doen*, dus zoud Gy met my weder leeven, *niet om myn persoon* maar om der kindren wille; en dit blykt uit meer als uw gezegde van u brief; Hoe kunt Gy nog twijffelen, zoo als mede uit u brief blykt, of ik u nog lief hebbe of bemin; ja ik bemin U, die opregte en zuivere liefde, die ik altyd nog voor u gevoel, is voor my de groo[t]ste straf, en het grootste ongeluk dat ik heb, dat is juist dat geen dat mij inwendig verteert, en vermoort, en dat een spoedig einde aan myn leeven maken zal, want ik vinde van u kant geen wederliefde, geen attachement, ja geen medelyden; beminde ik u niet vuurig en opregt, dan zoude ik u immers geen harde verwijtingen doen, die voortspruiten uit jaloersheid, en die zelfde jaloersheid komt voort uit myne groote liefde voor U; ja myn vrouw, ik *bemin* U[,] ik aanbid U, even zoo opregt en welmeenend, als toen wy eerst te zaamen vereenigd wierden [2] en zonder U te moeten leeven, ofschoon gy my alle reedenen gegeeven hebt, en nog geeft, om te moeten denken, dat gy my haat, is my onmogelyk; en sleept my na het graf; kunt gy daar genoegen in smaken, is zulks u belang en dat van onse geliefde kinderen? als vrouw, als moeder moet u hart u zeggen; dat zulks het belang niet is. Ik bid u, laat U in Gods naam dus niets weerhouden, om dadelyk na hier te koomen, om my alles opregt en welmeenend te *vergeeven*, en dat wy zaamen elkanderen even opregt, alle het gepasseerde zedert jaaren *vergeeven*, en *vergeeten* en zegt my dan opregt, niet schriftelyk, maar in persoon, dat gy my niet haat, maar nog lief hebt; dan zult gy mij een groote gerustheid geeven, en een kalmte in myn ziel brengen, die ik mis, en zoo zeer in myne ziekelyke en ongelukkige positie van noden heb; zaagt Gy myne bittre traanen, die ik onder het schryven van dit storte, en laat vloeyen, Gy zou niet ongevoelig blyven, Gy zoud de inspraak van u hart als vrouw, als moeder, als mensch volgen, en my omhelzende, alles *vergeeten* en *vergeeven*, om mij niet nog meerder te doen lyden;

dit schrijven doet my weder veel kwaad, en zal my gewis weder myn gezondheid benadeelen, en mij zo veel te spoediger uit het leeven helpen, het geschrift zelfs moet u aanduiden hoe ik gestelt ben; ik moet voor een oogenblik eindigen, want ik kan niet meer; bittre traanen, pynen en aandoeningen, beletten het my. - Ik hoop dat Gy het voorige zult kunnen leezen, - myne zaaken behoeven u niet in Amsterdam te houden; Broeder Cris zal het met de *Bruine* alles wel doen, al zyt gy er niet. Mimi zal u hier met plaisier ontfangen, dit schryf ik U, uit haar naam, dog laat het ten minsten langer als twee dagen zyn, zulks is nog de moeite nog de kosten waardig; komt met de postwagen over utrecht, en schryft vooraf de dag, dan kom ik u afhalen, dog stelt u reis daarom niet uit, voor 2 [gulden] 10 [stuiver] hebt Gy een kar in den Bosch. Brengt tog al myn goed mede; zo als ik u, in myn laaste brief

heb opgegeeven, en vooral in myn laaste aan Cris; vergeet het *kruis* niet, nog u [3] Portrait en het fausse montre, dat my natuurlyk afweezend altyd dierbaar zal zyn, en de eene ring daar ik over geschreeven heb, de *zuygende moeder*

Na Antwerpen heb ik niet kunnen gaan om Janssens te spreeken, om dat de beide brieven hier te laat gekoomen zyn, dat my genoeg gespeeten heeft. Janssens en verhuel, heb ik beide op den 8 deeser geschreeven, ik verwagt daar elk oogenblik antwoord van, om na Parys te koomen, dog zulks is mij onmogelyk, uit gebrek aan geld, herleest daarop myn laaste brief van den 7 deeser bedaard na. myn familie, hoe ontaart en ongevoelig, hoe slegt, wil geen *een* duit geeven, ik heb er hun om gebeeden, ik heb aan alle zonder onderscheid geschreeven, en zie daar hun aller ontaarde, en ongelooflyk antwoord. *wy willen geen van allen, die Gy zeedert uw trouwen hebt verwaarloost iets hoegenaamd doen, Laaten nu uwe nieuwe vrienden; en vrouws familie u helpen*. wat moet ik ongelukkige van een ieder verlaten dus beginnen; waar moet ik in Parys, of elders van leeven, zonder geld kan ik niet vertrekken, en hoe wil ik zonder geld iets obtineeren, hoe een bestaan vinden, waarvan leeven; Gelukkig voor mij, dat ik niet voor drie weeken op raad van Cris, toen hy het van my vorderde na Parys vertrokken ben; dan zat ik daar reeds 14 dagen *zonder* een duit geld, mogelyk zonder goed, wat zou dan van my geworden zyn; schulden te moeten maken, en voor die schulden gearresteert te worden, ander vooruitzigt was er niet. Ik heb, en zal alles nog doen, om te beproeven, om zoo spoedig mogelyk weder een post, die my een bestaan op leevert, te krygen, om met u, en niet alleen voor mij, weder vereenigt te worden; het is my om het eeven, in welken oord der waerelt, met u vereenigt, het mag zyn; dog de oost resolveer ik nimmer toe, dit staat vast, zoo als ik Janssens en verhuel ook geschreeven heb; myn afneemende gesondheid laat zulks niet toe, en ik wil my zelfs niet vermoorden, die kan mogelyk, door rust, door minder *hartzeer* en *verdriet* [4] nog herstellen, en dat herstel te zoeken, ben ik U als myn geliefde vrouw, en myne ongelukkige kinderen verschuldigt.

Zend my met het andre koffer mede, myn pols mofjes, handschoenen, want heb er geen, als mede pennen, papier en pennemes, dit heb ik hier zeer van noden, en gy hebt het in overvloed, het laaste dat Gy my gezonden hebt, is alreets op. zo de boeken geborgen zyn, zend my ook wat boeken, als *sturm en tade, morgen en avond overdenkingen*, zoals *koffer preeken* alle de werken van Feith; enz[ovoort] en eenige andere boeken. Laat *cris* my tog alle myne papieren zenden; zo mogelyk brengt het koffer met alles mede, want zo er geen mensch by is; dan moet het in den Bosch weder inkoomender regten betalen, zo als met het ander koffer, dat my behalven de vragt 10 guld[en] heeft gekost, en zo er iemand by is, dan betaalt het niet.

Ik hoop dat de Bruine, met zyn raad, om mij voor schande te bewaaren, nog zal hebben gereusseert, raad Cris nog aan dat Hy [zyn] raad volgt; hy is een braaf, kundig, en eerlyk man, en vooral [is] Hy een menschenvriend, was Hy van den beginne af geraadpleegt, zo als ik Cris verzogt had, de zaak had een ander keer genoomen, en ik was nooit zoo ongelukkig geworden, laat zyn raad nog gevolgt worden, zo het niet te laat is; ik moet eindigen, want ben af, kan niet meer, hoope gy het zult kunnen leezen; blyve in de zelven verwagting van u binnen weinige dagen te zullen zien, bedriegt my hier niet in, of gy maakt my nog ongelukkiger zoo mogelyk en Gy vervroegt myn einde, ik souffreer heeden zeer veel, en wensch u nimmer toe hetgeen ik gevoel, blyve U doodongelukkige, bitter bedroefde, dog nog altyd u opregte beminnende en liefhebbende man. JWS van *Haersolte*

zoent de kinderen hartelyk voor mij

u brief wil ik niet geheel beantwoorden, dit zou my te veel kwaad doen

Aantekeningen:

dubbel gevouwen, kant 1 t/m 4 beschreven.

83. Brief van Anna T.J. van Haersolte-Bangeman aan Johan W.S. van Haersolte, 18 oktober 1810.

Amsterdam den 18 oktober

Lieve Man

heden morgen ontfang ik uw brief, ben daarop naar de brune gegaan, met uw brief. Z[i]j[ne] Ed[ele] heeft my verzogt uw uijt zyn naam te schrijfven, want hij heeft het zoo druk, en moet morgen naar fri[e]sland, dog komp dinsdag weerom, zijn Ed[ele] belooft uw, de zaak zeer terharte te nemen, en zyn best zal doen om de zaak ten goede te schikken en by marcella te zien, te bewerken of ik weder in het huys kan gaan wonen. dan was de schande weg genomen, ten dien eijnde heeft Cris, en ik, met de Bruine by brugmans geweest, om dat wij buyten Brugmans niet konde beginne, om dat die in de zaak was gebruykt door Cris, waarin ik wel geslaag ben. zyn Ed[ele] heeft mij belooft om met de Brune van harten meede te werken, om de zaak ten beste te schikken, het is heden 6 weeken dat het slot op de deur is, en het blyft er tot heden over agt dagen op, en dan word de boel verkogt, zoo de zaak voor die tijd niet geschikt is, die twee heren zeggen alles voor een ongelukk[ig]e vrouw met haar kinderen te willen doen, en het voor hun een sati[s]factie zoude zijn mij te helpen, uijt mijn ongeluk, het hangt volmaakt van marsella af, dog wy hopen wel te zullen slagen, god geeft het dat de schande maar weg kompt voor onze kinderen want voor uw famielie kan het mij niet schelen, die tonen wat ze [2] ken, al wie het hoord vinde het zeer slegt en vernederende van hun. men zegt dat men hun wel uyt den adel diende te bannen, wie weet wat hun nog zal overkomen, wat zoude toon zonder uw weezen, warom heeft zig die wel vernedert van by Cris te wil komen, met zijne falssche vrindelijkheid, god geeve dat wij door vreemden en mijn famielie geholpen worden.
de Brune zegt gy de moet zoo niet moet laten zakken maar hoop moet hebben want dat gy uwe gezondheid geheel ondermeijnd, en wanneer gij dan eens een post kreegt en niet in staat waard door ziekte dezelfve maar te kennen nemen wat zauw er dan van uw en de kinderen worden.
dus bid ik uw spaar uwe gezondheid zoo veel gij kund, dit zyt gij verpligt als man en als vader, wanneer ik de moet in myne omstandigheid ook had laten varen dan had ik een zwaare ziekte gekregen en wat had er dan van de kinderen geworde. hoe had ik dan al dat goed geborgen gekregen, daar gy my nog beknort dat ik niet meer geborgen heb, daar andere my bewonderen over my[n] moet en cordaadheid in zoo een bedroefde omstandigheid als gij mijn liet zitten. de heer Brugmans en de Brune hebben er myn zeer veel complimente overgemaakt en hebben groot meedelyde met mijn;
hoe kond gy van myn verwagten dat ik uw vrindelyk zoude schryfven daar gy myn niet als van scheyden sprakt en my zoo veel verweet dat my zeer griefde vooral dat woord van ontrouw dat viel my het hards. wanneer ik uw ooit ontrouw was geweest zoude dit verwyt my niet getrofven hebben, maar genoeg hiervan, want ik moet geloven dat gy het niet hebt gemeend anders kond gy my niet lief meer hebben [3] daar gij my in dezen laasten brief van overtuijgd. deze brief lezende, en herlezende, wand ik heb de zelfve wel viermaal gelezen om dat de zelfve my zeer trof en van een zeer ander inhoud was als de voorige. ik meende zeker dat gy my niet meer liefhad. die gedagte doorgriefde mij. hieraan zag ik dat ik nog zeer veel voor uw gevoelde, uw situasie gaat my zeer aan het hard, kweld uw tog zoo met myne liefde niet, geloofd niet dat ik uw haat, zulks heb ik nooit gedaan en doen het ook nog niet, het zij verre van daar, neen ik heb uw nog lief, als gy het verdient, maar als gy my ontrouw zyt geweest dan ben ik zeer ongelukkig en zulks vergeef ik uw nooit, hier kund gy op aan en dan konde wy nooit

weder gelukkig worde, maar zoo dit niet is, dan vergeef ik uw alles, dan zullen wij eens weeder gelukkig zijn al hebben wy het dan niet rijkelijk, tans leef ik er ook zoo briliand niet van. de kinderen krygen naar gewoonte zoo lang ik het haar geven kan, ik gaan nog al veel by de heer Brouwer savons eeten en bij da costa en zoo hier en daar. van mevrouw kempenaar hoor ik niets, zy is vast bang [dat] ik haar wat zal vragen, wat een bedroefde tyd. alle mensche klagen en wat is alles duur, den eersten november zit ik zonder meijd. mie gaat weg zoo als gy wel begrype kund. Zoo een duure meyd konde ik niet houden en die was het ook heel anders gewoon. veel verval en nu geen duijt. gy kund nagaan wat humeur zy dagelyks heeft, ik zal zeer blyde zyn als zy weg is, ik meende zondag van hier op haarrelem te gaan en maandag op delft. met het schip op den bosch want met de postwagen en met de twee klyne kinderen en ik alleen dat durf ik niet te doen. ik heb gevraagt aan de Brune of ik kon vertrek[k]e maar [4] hy zegt van neen want dat ik hier zeer van noden ben in geval ik weder in huys mag gaan, dan moet ik er dadelijk in en mie zouw dat voor myn kunnen doen, als ik dan niet hier was dan konde het weeder fout lopen, dus laat ik het aan uw oordeel over of ik hier van noden ben of niet; wat zoude dat een satisfactie voor ons zyn als het slot van de deur ging, maar hoe of het dan verder moet gaan zulk is myn onbekent. wat zoude ik daar een boel vinde want alles is van zyn plaa[t]s en door malkaar maar dat was het minste als ik er maar weer in mogt maar dan zit ik zonder iemand, geen meijd, ik leef volmaakt by den dag, als ik savons naar bet gaan weet ik niet wat my morgen zal overkomen, gelooft mij dat ik geen plaisier heb, en dan de vier kinderen by mijn. de jongens zyn seer *stouijd* en op kamers en by vreemde mensche. zoo onmanierrelijk als *jan*[1] is, alle de kinderen zyn zeer gezond en ik goddank ook, het spyt mij zeer dat ik nu niet kan komen, maar het is een uytstel en geen *afstel* want komen doen ik vast. hoe het zig schikt of niet, ik hoop dat gy uw hier nu weder niet meede zult bedroefven, gy kunt het immers wel nagaan in dit moment, troost uw tog zoo veel gij kunt en stort uw dog niet in het graft, bedenk voor hoe vele uw leven nodig is. schrijft my spoedig hoe gij het maakt, ik hoop van uw te hooren dat gy beter zijt, ik zal uw koffer met alles wat ik nog van uw heb zelf meede brengen want dan haal ik myn rijs kos[ten] uijt. ik heb hier van dat koffer 6 g[u]l[den] betaald dus kost dat 16 g[u]l[den.][2] rekend eens aan, ik had er uw nieuw pennemes in gedaan en dat laaste nieuw caset. hebt gy dat niet gekregen, wie weet wat er meer ujt is genomen. het is wat te zeggen als een koffer zoo uyt gepakt moet worden. wat verknoejen zy het goed, zie daar wel een langen brief. ik hoop hy uw wat troost mag geven, en dat wy spoedig uijt ons verdriet gered mogen worden. uw ongelukkige en liefhebbende vrouw

[5] Den 1

Ik heb gisteren de brief niet afgesonde omdat ik dagt [dat] ik wat zaude horen gelyk dan ook geschiet is, zoo op het moment koompt de *Brune* by mijn, om myn te zeggen als dat hy by marcella is geweest en hem heeft gesproken, en hem heeft gepresenteerd de exsecutie kosten te betalen, maar daar was hy niet meede tevreden. hy wilde een ander propositie hebben, dan heeft de Bruine hem gezegt als dat ik nog wat op de weeskamer had dat hy die pretensie konde krijgen en dan jaarrelyks met 200 g[u]l[den] Aflossen en daar een obligatie van maken. daar scheen hy wel naar te hooren en heeft gezegt dat hy er met malraven over zoude spreken. hy had meedelyde met vrouw en kinderen zyde hij, nu heeft de Brune en Brugmans zeer veel hoop om de zaak te schikken, de Brune zegt nu: "is de slimste sprong gedaan, wat zaude het myn een satisfactie zijn als ik die zaak voor uw geschikt had, ik zal niets onbeproeft laten om uw te helpen", zyde de Brune. zy[n] Ede[le] heeft mijn verzogt om uw dit te schrijfven opdat gy tog moet zaude houden. mogelyk gaan ik aanstaande week weer in het huijs, wan-

neer dat zoo is dan zaude de Brune met de andere Crediteuren gaan werken en dan moet hy een excakte lyst van de zelfve hebben die heeft Cris immers, ik moet Cris heden ook nog schrijfen. zoo heeft zyn Ed[ele] mijn versogt, ik vraag hem nog of ik nu niet konde vertrekken, [De Bruine zei:] volstrekt niet, wie zou voor uw in het huijs gaan. wanneer gy er eens in zijt geweest dan kund gy wel eens heengaan maar nu niet, het spyt mij wel. in mijn volgende [brief] weet gy den uijtslag

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 t/m 4 beschreven; enkel, kant 5 beschreven, kant 6 blanco.

1. Jan J. van Haersolte.
2. Jan W.S. van Haersolte had bij ontvangst van de koffer 10 gulden moeten betalen.

84. Brief van Frederik B. van Haersolte aan Johan W.S. van Haersolte, 18 oktober 1810.

Deventer 18 Oct[o]b[er] *1810*

Waarde Broeder!

Ik heb niet zonder de grooste deelneming vernomen de ongelukkige omstandigheden waar in gy u thans bevind; de oorzaken zyn my zeer oppervlakkig bekend - hoe dezelven ook moge zyn, weest van harte verzeekert dat ik in alle opzigten een Broederlyk deel neeme, en dat het my leed doet dat ik niet in de omstandigheden ben om meede te concureeren [en] u al was het maar provisioneel te helpen en te redden, maar waarde Broeder ik bevinde my zelfs in een zeer bekrompen en bekommerlijke omstandigheid, Ik heb nooit het geluk gehad een post te kunnen obtineeren en daar door [is] het Vaderlyk Erfdeel gesmolten. - de nieuwe organisatie die op hande is gaf my geen vooruitzigt om iets convinabels[1] te kunnen obtineeren; het doet my leed dat de andere Broeders en Susters niet in de Omstandigheeden zijn u te kunnen redden, alle, en voornamentlyk A[nthonij] F[rederik] en Willem[2] verliezen met de reductie considerabel veel. egter hadden zy de goede wil zy konde meede werken u te helpen, de reeden daar van kan ik niet begrypen terwyl ik maar een zeer oppervlakkig kennis heb van uwe omstandigheeden en de oorzaak van dien, want tot hun lof moet ik zeggen dat zij beyde dikwils getoont hebben dat zij het Broederlyk met U handelden - op u verzoek heb [ik] een zeer hartelyk brief aan Willem geschreeven, om hem te beweegen u met de verdere famille te redden, ik wensch van harte dat het van eenig invloed zal zyn, zulks te verneemen zal mij zeer aangenaam zijn. ik heb het onnodig geoordeelt [2] direct aan de Vrouw Van Rysselt[3] geschreeven terwyl ik met haar niet op die voet ben om te kunnen hoopen dat ik iets voordeeligst voor U konde uitwerken, en deshalve alles overgelaten aan Willem, om daar over ook met A[nthonij] F[rederik] te onderhouden - daar de famille van U Vrouw tog geneegens toonen U te redden, zo geeft het my wonder dat zij U zo hoopeloos laten zitten, of misschien willen zy alleen zorgen voor U ongelukkige Vrouw en onnozele Kinderen, gij meld mij niet waar de zelve zijn. Indien gij eenige Contante penningen had, zo geloof ik dat gij ongelyk zoud hebben U na Parijs te begeeven, en dat gij er misschien maar al te wel zoude te leur gesteld vinden, dat de Heer Verheul of janssens U direct een post door hunne influentie zoude bezorgen. ik heb reeden het

tegendeel te moeten geloven - . Volgens het publiek gezegt is janssens benoemd, als Gouverneur van Batavia in plaats van Daendels, die zeedert lang zyn demissie gevraagt heeft, en nu gerapelleerd is, misschien nu hy er zal arriveeren is die Colonie ook al in de hande der Engelsche
Enfin ik vinde het raadzaamer dat gy prefereert om aan den Heeren te schrijven, zyn zij U weesentlyk geneegen, kunnen, en zullen zij zulks zeer wel doen zonder dat gy verpligt zijn, zulke groote kosten te doen om hun te spreeken en uwen belangen voortestellen.
Wat betrof het proces met den Heer van Twickel, het zelve zal van een zeer lange duur zijn, de party heeft niets wesentlyk ingebragt maar men kan hier alles op de lange baan schuyven, en wie weet of het geen tien jaaren kan aan loopen eer er uitspraak over gedaan word - [3] de tegenparty wil de zaak kosbaar maken om daar door afteschrikken, en wie weet of men niet genoodzaak zal zijn *als dan* van de zaak aftezien - indien de fransche wetten eens in Viguur[4] zullen zijn, en daar komt geen decreet dat alle oude processen in een bepaalden tijd zullen moeten worden afgedaan, dan herhaal ik dat het wel nog tien jaaren kan aanloopen eer er uitspraak gedaan word - egter als dan so men algemeen geloof ten onse voordeelen. Zie daar na Waarheid de staat van zaaken. ik zoude U misleijden indien ik U voordeeliger gedagte meede deelde.
Ontfang van my Vrouw, en van U Oom[5] de Verzeekering dat zij beyde over u ongelukkige situatie het grooste deel neemen en dat het hun gevoelig is niets te kunnen doen om u te helpen, omhels u Vrouw en lieve ongelukkige Kinderen uit onse naam, en weest nogmaals verzeekert dat niets my aangenamer zal zijn als te verneemen dat de Goed[e] God u middel van een gelukkig uitkomst heeft gegeeven.
het is in deeze gevoelens dat ik onveranderlyk ben u toegeneegen en liefhebbende Broeder

F:B: Van Haersolte

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 t/m 3 beschreven, kant 4 adres: A Monsieur / Monsieur Le Baron J.W.S: de / Haersolte / presentement / *op den Hulst*

1. Convenir: bevallen, geschikt zijn.
2. A.C.Willem van Haersolte tot de Doorn.
3. Emerentia P.C. van der Capellen-Van Haersolte.
4. Vigueur: in werking treden, van kracht zijn.
5. Robert J. van der Capellen van de Marsch.

85. Brief van Anthonij F.R.E. van Haersolte van Staverden aan Johan W.S. van Haersolte, 18 oktober 1810.

Arnhem den 18 Oct[o]b[er] 1810

Waarde Broeder. In antwoord op U brief van den 10 deser zo hoope ik van Herten dat U nader instantien by onse Broeder en Zuster, om bystand en geld te krygen u zullen gelukt hebben.
Myn dunk gy kunt met geen schyn van reeden van myn iets vergen, na al het geen ik alleen door u toedoen en behandelingen verlies. zo zullen onse famillie U lang moeten bijstaan voordat (zelfs ieder na zijn doen) zulk eenigsints egaal zal zyn, dan al wilde ik tans nog opofferingen doen is mijn zulks onmoogelijk. door de tyds omstandigheeden word ik in een zeer bekrompen situatie gebragt en zo ik

op al het gepasseerde en U behandelingen omtrent myn wilde denken, dan zo zoude ik tot verweitingen komen dat tans niet wel zoude zyn. Het spyt mijn dat gij niet inclineerd om na de Oost te gaan. dit is het eenigste om Uw finantien te herstellen en daar door zo mogelyk U goede naam.
Want al krygt gy al eens wederom een post dat na myn inzien in Europa bezwaarlyk zal zijn, dit kan U niet redden om zo differente slegte schulden te kunnen afdoen

[2] Ik heb de H[ee]r en Vr[ouwe] van Rysselt[1] zoeken te engageeren om U by te staan. ik hoop dat zulks van effect zal geweest zijn. de H[ee]r v[an] Doorn[2] heeft myn verzogt over de zaak niet meerder te schrijven.
hoe of het met U zaaken in Amsterdam zal loopen weet ik niet, dan indien zelfs (na myn inzien) men over de Zaak van Marcella had kunnen contracteeren. dit was maar een uytstel geweest, want andere crediteuren waaren vervolgens al wederom opgekoomen, ik moet herhaalen na de Oost te gaan en zoeken op een eerlyke manier daar geld te winnen, is het eenigste om U naam te herstellen. er is te veel gebeurd dat men alles ongeluk zoude kunnen noemen. Ik wensch dat gij tans voldoende antwoorden van de famillies zult hebben terwijl verders ben T[otus] T[uus]

Van Haersolte

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 en 2 beschreven, kant 3 blanco, kant 4 adres: De Heer J W S: v Haersolte / op den Huise / *de Hulst*

1. Frederik J.B. van der Capellen van Rijsselt en Emerentia P.C. van der Capellen-Van Haersolte.
2. A.C.Willem van Haersolte tot de Doorn.

86. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 21 oktober 1810.

Den Hulst den 21 october *1810*

Lieve, ongelukkige Vrouw!

Nu weet ik niet meer wat van u te denken; maandag den 15 heeft er een conferentie plaast gehad, daar Gy by zyt geweest; niets was natuurlyker, als dat Gy my ten naasten een woord schreef, wat den uitslag daarvan was; maar neen; Gy schryt my niets; daar had gy toch[1] tyd toe kunnen vinden; Cris heeft diezelfde dag aan Bangeman[2] geschreeven, die meld dat my de Bruine nader zou schryven, daar heb ik nog geen brief van: ik weet dus niet hoe de zaken staan, zit altyd in de onzekerheid van alles; in u brief van den 11 belooft Gy my stellig om hier by my te koomen voor eenige daagen; ik rekende daar zeer zeker op, zoals gy uit myn brief van den 16 zult gezien hebben, met u komst verheugde ik my reeds, zulks beurde my wat op in myne positie; dog helaas! ik hoor niets van u komst, Gy schryft niet eens, wat betekent dit alles, dit maakt my bitter neerslagtig en geheel moedeloos; wat kan u tog belet hebben, om u doodongelukkige man te schryven, en wat kan u tog beletten, om dadelyk nog na hier te koomen, voor myn rust, voor myne gezondheidswille, om aan myn vuurig verlangen te voldoen, begeert Gy my

dan voor het laast niet te zien, wilt Gy met my, als u ongelukkige man, geen medelyden hebben, wilt Gy my als zoodanige niet meer erkennen en vertroosten, doet het dan voor een ongelukkige vader van vyf kinderen,
Ik heb zaaken van groot belang met u te regelen, die niet schriftelyk, maar eerst mondeling bedaard zaamen moeten overlegt worden, zaken die voor [u], voor de kinderen, niet onverschillig kunnen zyn, Gy kunt heilig verzekert zyn, dat ik u geen verwytingen zal doen; komt met een opregt hart na hier, en vergeeft my alles, en geeft my ten minsten blyken, dat Gy my nog lief hebt; Dat gy niet zyt gekoomen, doet my in alle opzigten veel kwaad; en maakt my erger, zo als gy kunt begrypen.
Ik bid U dus nogmaals vuurig, zo U nog iets aan myn gelegen is, zo gy nog iets voor my gevoelt, zo Gy u belang, en dat van de ongelukkige kinderen wilt behartigen, *komt nog dadelyk na hier* [2] ik bid U laat myn lyden niet meer door U vergroot worden, dog tragt het te verzagten, zo als Gy in uw magt hebt; raad pleegt u hart, en dat moet u immers zeggen, dat Gy als vrouw, na U ongelukkige en desperaate man moet koomen. Zie daar agt weeken, dat ik U en de kinderen heb moeten verlaten; wat heb ik in die tyd al niet uitgestaan, wat al verdriet gehad, wat al geleden, en hoe veel bittre traanen voor U en de kinderen gestort, Gy had deselve kunnen, ja moeten voorkoomen, en gedogen, gy had myne gezondheid kunnen spaaren, waart Gy maar eens by U ongelukkige man gekoomen, en Hem eenige *troost* gegeeven, in plaats van in de agt weeken te handelen met Hem, zo als Gy gedaan hebt en nog doet, zoude ik u agt weeken te vergeefs laten zugten, en u vergeefs laten bidden en smeeken, zo als gy my hebt laten doen, o neen daar kent Gy my te wel toe; konde ik by U komen, ik vloog na u en de kinderen. Ik kan niet meer over dat onderwerp schryven, myn gemoed is te vol, ik kan nog mag u niet schryven, wat ik in deese momenten gevoel, ja wat myn hart my ongelukkig voorspelt. de traanen die ik op dit moment laat vloeyen, en niet weerhouden kan, zyn bitter nadeelig voor myne kwaal.
ik bid u dan alleen, komt dadelyk na hier, heb ik nog niet genoeg geleeden; moet Gy my dan nog meer verdriet en hartzeer aandoen, ja moet Gy my also su[b]iet in het graf helpen. - van myn goed koos ik even zo min als van U; Gy hebt nu tog tyd genoeg gehad in zoo veel weeken, om het by elkanderen te zoeken, en om te pakken, wat moet ik tog van dat alles denken; brengt tog al het geen wat my toebehoort, en het geene ik u verzogt heb, mede na hier; het is tog myn eigendom. laat Cris tog myne papieren zenden, alsmede een paspoort, om des noods na Parys te kunnen gaan; ofschoon er vooreerst niet van zal koomen, omdat ik het geld er toe nodig niet heb, en zeeker by geen mensch kan krygen. welk soort van een ampt moet ik zoeken, zo zig de zaak met marcella schikt, kan zulks een groote verandering maken. myn hooft nog lichaam zyn niet gestelt, om u een woord meer te kunnen schryven, ik kan uit chagrin, verdriet en hartzeer niet geregelt denken, laat staan schryven, myn gemoed is te vol, en de traanen die ik storte beletten het mij, ik moet dus eindigen, in de hoop, ja in de vaste verwagting, dat u niets zal weerhouden, om dadelyk by u doodongelukkige man te koomen, zoent de kinderen voor my, even zoo vuurig en welmenend als [ik] het in gedagten doet.

u doodongelukkige, zukkelende en
altoos liefhebbende man,
JWS van *Haersolte*

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 t/m 2 beschreven, kant 3 blanco, kant 4 adres: à Madame / Madame van Haersolte, / née Bangeman / à / *Amsterdam*

1. Er staat: tot.
2. P. Jan Bangeman van de Hulst.

87. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan A. de Bruine, 21 oktober 1810.

Bruine Den Hulst 21 octob[er] *1810*

Weledele gestrenge Heer!

Uit een brief van myn Zwager Bangeman Huygens, aan myn Zwager[1] alhier geschreeven, en eergisteren by Hem ontfangen, zie ik dat er maandag over myn zaak tussen Hem, UE[dele,] Brugmans en myn vrouw, een Conferentie heeft plaats gehad, en dat UE[dele] my van die Conferentie nader zoud onderrigten; uit die brief zie ik *in vago*[2] dat er nog kans is, door een sacrifice van 600 [gulden], dat de zaak geschikt kan worden, en dat ik voor schande bewaard zou kunnen worden; ik denk dus morgen zeeker een brief van u te zullen ontfangen, die my van alles zal inligten; ik zeg UE[dele] intussen by deese in voorraad dank, hartelyk en welmeenend, voor de reeds genomene moeite, en dat UE[dele] zig myn zaak wel heeft willen aantrekken, als menschenvriend, voor een doodongelukkig mensch zo als ik ben; ik recommandeer UE[dele] myn zaak, en myne belangens alsnog op het sterkst. al het geen wat UE[dele] doet, zulks doet Gy, voor een ongelukkige vrouw, voor een man, en vader van vyf kinderen.
Ik bid UE[dele] om op ontfangst deese, het zy door mevrouw Fynje in persoon, myn vrouw tog aantezetten, dat zy voor myn rust, voor myn geluk, ja voor myn ziekelyke toestand, daar ik haar tog opregt en vuurig lief heb; my opregt en welmeenend alles vergeeft, en niets anders zoekt, als om zig weder met my, zoo spoedig mogelyk te verzoenen, lief en leed met my te willen deelen, zo voor haar eigen, voor de ongelukkige kinderen, en vooral voor myn rust, ja durf ik zeggen, voor het behoud van myn leeven, dat haar tog niet onverschillig kan zyn; myne gesondheid, is zeedert weeken, uit verdriet, aandoeningen enz[ovoort] oneindig afgenoomen, en word verontrustend voor my eigen; ik gevoel zulks het best. Zy alleen kan aan 't herstel van deselve veel toebrengen; zy kan my in veel opzigten een gerustheid besorgen, en mij beneemen onderscheidene denkbeelden, die my doen kwynen, en veel nadeel doen, zy heeft my belooft om maandag den 21 hier te koomen, zet haar in gods [2] naam daar toe aan; zo zy nog niet vertrokken is. al is het dan maar voor eenige dagen.
Verzoeke u teevens om my zoo spoedig mogelyk met een woord te melden, of ik zelve niet voor eenige dagen in Amsterdam zou kunnen koomen, my nergens vertoonende, stil in huis te blyven, om dat het voor my van groot belang is, om er te zyn, om met myn vrouw te spreeken, om daardoor zeeker naderhand groote onaangenaamheeden voortekoomen, en om my (en haar geloof ik ook) in de gevolgen zeker gelukkig te doen zyn, ik zal er niet koomen om onaangenaamheeden te veroorzaaken, integendeel, om rust en eenigheid te bevorderen, daar ik my van overtuigd houde, dat ik in reusseeren zal; Spreekt er aan myn vrouw niet van; dog antwoord my daar ten spoedigsten op; Gy zyt man en vader; en gevoelt dus met my, van hoe veel belang het is, en op den duur vreesen moet, voor haar, voor my, en de kinderen, dat wy weder verzoent worden, en dat zoo spoedig mogelijk alle oude zaaken over en weder worden uitgewischt. zulks alleen kan my myn rust wedergeeven, en het kan voor myne gesondheid als anders, niet te spoedig zyn; ik bid u dus, antwoord my hier ten spoedigsten op, het zy myn vrouw hier komt, dat ik zeker vertrouwe, of niet, blyve intussen, met alle agting

UE[deles] onderd[anige] Dienaar en
ongelukkige en ziekelyke medemensch.
J:W:S: *van Haersolte*

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 en 2 beschreven, kant 3 blanco, kant 4 adres: Weledele Gestrenge Heer / Den Heer en M[r] De Bruine, / voornaam Advocaat, woont op de / keyzers-gragt, by het moolepad, N[o]592. / te / *Amsterdam*

1. P. Jan Bangeman van de Hulst.
2. Vagus: ongebonden, weifelend.

88. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 21 oktober 1810.

Hulst 21 octob[er] *1810*

Lieve ongelukkige Vrouw!

op het oogenblik ontfang ik de uw van den 17 deeser; ik behoef u niet te zeggen, hoe my den inhoud getroffen heeft, daar Gy myn situatie uit myn vorige brieven weet. Cris heeft ook aan broeder Jan geschreeven, en raad mij om een goed heen koomen te zoeken, en na Parys te gaan, om daar *brood* te vinden; zulks is my op dit moment onmogelyk, om meer als eene reden; het geld, myn goed en paspoort ontbreeken my. by u komst alhier zal ik u daarvan overtuigen. Zo my marcella dus arresteeren wil, kan hy het doen, en ik moet het wel afwagten; myn ongeluk schynt dan nog niet groot genoeg te zyn, God weet wat my nog overkoomen moet; ik brande van verlangen om u te zien en u te spreeken, en om alles bedaard te bepraten, hoe het nu met ons en de kinderen moet gaan; ik hoop tog dat gy nu hier zult koomen, met het vast besluit, om Amst[erdam] en Holland zoo spoedig mogelyk te verlaten, en om elders op een goede koope plaats te gaan woonen, en een gedeelte van het geredde te verkopen of te beleenen, dat Gy met het zilver zeer goed kunt doen, het is my om het even waar Gy woonen wilt, ik weet zeer wel plaatzen, daer Gy met drie kinderen kunt woonen, en zeeker geen 600 [gulden] in het jaar aan alles behoeft te verteeren, en zeer ordentlyk leeven, goed woonen en zeer goed eeten, spreekt hierover ampel met broeder Cris voor Gy na hier komt, U belang en van onse kinderen, en het myne ook vorderen zulks noodzakelyk, en dit kan u niet onverschillig zyn.
brengt my tog van het verkogte goed, of van Broeder cris, die tog wel een sacrifice wilde doen [2] voor ons van 600 [gulden] een somme gelts mede, van in geval ik na Parys moet gaan, en vergeet in Gods naam niet om al myn goed zonder uitzondering medetebrengen, zo van linnen, kleeren als anders, u in myn vorige brieven opgegeeven, als mede dat ik van u verzogt heb, als het kruis, u portrait en medaillion, de ring met de zuygende moeder, Portrait van myn vader, en het myne in Crayon, enz[ovoort] zo mogelyk wat boeken, pennen, papier enz[ovoort] laat Broeder Cris my alle myne papieren tog zenden, daar heeft Hy of Gy immers niets aan en ik ben er zeer opgestelt.
Laat Hy my mede een paspoort na Parys besorgen, dat voor Hem niet ongemakkelyk is, want zonder dat kan ik niet over de grensen komen, of worde gearresteert, laat Hy my die des noods na hier zenden, want om de reis over Dusseldorp te neemen van hier, om mogelyk daar een paspoort te krygen, zou immers zeer kostbaar, en onzeker zyn. Gy zyt desperaat, lieve ongelukkige vrouw; wy hebben er alle redenen toe, dog God kan en zal uitkomst geeven, als wy maar op Hem vertrouwen, en ons deugdzaam

gedragen; verlaat Gy my of ik U niet, laten wy nu nog al is het in armoede, in de een of ander hoek, elkanderen lief en leed helpen dragen, en elkanderen troosten, en elkanderen tog geen haat toedragen, of dat een ieder niet bedagt zy, op zyn eigen behoud of bestaan, dat ons zeeker eindelyk nog ongelukkiger zou maken, met onse kinderen, denkt tog om Amsterdam met alles te moeten verlaten, en om met my, als een man die u aanbid, u lot te deelen, dan is er nog hoop van een bestaan voor ons te krygen, ja dan is er hoop om myn leeven te behouden, en anders ben ik, voor u en voor de kinderen zeeker verloren, komt dus met dat denkbeeld en voorneemen na hier. Ik schryf heeden nog nader aan Janssens en Verhuel, op myn vorige brieven [3] heb ik nog geen antwoord. Ik bid U laat Broeder cris tog schryven aan Janssens, dat Hy my een post bezorgt, die my een militaire rang geeft, en my dus voor de vervolgingen der crediteuren beveiligt, zulks zal by Janssens veel invloed hebben; Gy zyt zeeker niet voor dingsdag avond laat in den Bosch, en denkelyk maar s'woensdaags morgen; Jan[1] zal woensdag morgen de kar zenden, zo gy dingsdag nog vroegtydig aan zyt en niet te laat om na hier te koomen, dan moet Gy maar een kar huuren; Gy gaat by van Boeckel in het kuzenhof. ik hoop U dus nu zeeker dingsdag of woensdag hier te zien en te omhelsen; komt hier om u doodongelukkige man alles opregt te vergeeven en te vergeeten, en maakt Hem het leeven niet bitterder en ondragelyker als het Hem het reeds is, en zyt overtuigt, dat Hy voor u alles zal en wil doen, om U en de kinderen brood te bezorgen, en dat Hy u altyd, hoe ongelukkig dan ook opregt bemind en lief heeft. komt dan niet voor twee dagen, dog denkt langer te blyven, voor myn rust, men zal u hier niet verstoten, dog broederlyk en welmeenend met ons spreeken, en ons ten besten raden.
omhelst onse ongelukkige kinderen, voor hunne desperate vader; blyve verders lieve vrouw, met een hart en gemoed, dat alles opkropt, ik wilde wel huilen, dog ik kan niet, dat my oneindig veel kwaad doet.

U desperate bitter bedroefde
dog u altoos liefhebbende man.
J:W:S: van *Haersolte*

[Van] de jood van 400 [gulden] is niets van te halen, Hy is doodarm.
P:S: Schryft my nog voor u komt! na hier, zulks zal my plaisier doen.

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 t/m 3 beschreven, kant 4 blanco.

1. P. Jan Bangeman van de Hulst.

89. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 24 oktober 1810.

Den Hulst 24 october *1810*

Lieve ongelukkige vrouw!

De uwe van 18 en 19 deeser ontfang ik heeden; ik zie daaruit dat de zaak van marcella denkelyk geschikt zal worden; den Hemel zy daarvoor gedankt, dan ben ik ten minsten voor schande bewaard; Zulks kan u in de gevolgen ook niet onverschillig zyn; Gy zyt dus op dit moment mogelyk weder in

ons huis. Ik zal u geheele brief niet beantwoorden; *gy hoopt dat my u lange brief troost zal geeven*; ja voor zoo verre ik daar uit zie, dat de zaak van marcella zig schikken zal; maar de overige inhoud, geeft my geen aangenaam vooruitzigt, ik wil, nog zal u alles niet zeggen, wat den inhoud op my voor een uitwerking heeft gehad, in plaats van troost, geeft my dezelve in de vooruitzigten niets aangenaams *te kennen*; Gy kunt u troosten, Gy hebt verzet, zo als blykt; ik ontbeer dit alles; ik verga uit mistroostigheid, uit verdriet, uit sterke aandoeningen, die ik nu maar wel zal opkroppen.
hoe kunt Gy u hooft gaan breeken, met te denken, en te zeggen, *alles in huis door elkanderen te vinden, en van zyn plaats*. Grote God! denkt gy dan nog, om daar alles weder in order te brengen, zo als het voorheen was, en denkt gy daar dan te blyven woonen; ja denkt gy altyd nog, om nu in Amsterdam te blyven; ik hoop niet dat zulks u intentie zal zyn; dat Gy weder bezit van het huis neemt, zulks approbeer ik ten hoogsten, dog ziet het dadelyk aan de huis heer over te doen, of al is het, met nadeel dan liever te verhuuren; zulks is u, en ons beider belang. ik zou my schaamen, om daar te willen woonen, na het geen wat gebeurd is, ja zelfs om in Amsterdam te blyven, is zulks ons belang, vraag ik U? Gy moet van November tot Mey 330 [gulden] verwonen met de lasten, en daarvoor kan men [2] ja voor oneindig minder op een andere plaats voor een geheel jaar woonen: en waar moet ik blyven, zo lang ik geen post heb, *van u dan afgescheiden alleen leeven*. want hier kon ik immers niet blyven, dat weet Gy wel. ik scheide hier van af, want ik voorzie u plan al dat Gij hebt, en dat my nog ongelukkiger moet maken.
Ik zie uit u brief met leetweezen en met groote verwondering, dat Gy doegt, dat ik u niet lief meer had; hoe hebt Gy ooit aan myne liefde kunnen twijffelen, welke reedenen heb ik U ooit of [t]e nim[m]er daartoe gegeeven, den Hemel zy getuige, dat het nooit in mij is opgekomen, dat Gy aan myne opregte liefde kond twijffelen, omdat ik er U nimmer eenige reedenen toe gegeeven heb, om er aan te mogen twyffelen, maar zeker altyd het tegendeel; gy zegt my, dat Gy my niet haat, maar nog lief hebt, *als ik het verdien*. NB: *zo ik u ontrouw ben geweest, dan zyt gy zeer ongelukkig, en vergeeft het my nooit*.
Lieve vrouw, welke gesegders zyn dit: hoe ongelukkig ik ben, hoe zwaar ik door God worde gestraft, hoe vreeslyk ik ook geleden heb, en inwendig nog lyde, hoe ziekelyk ik ook ben, nooit in deese ongelukkige tyden, nog voorheen is by my in de gedagte gekoomen, dat Gy zoud *kunnen* denken, dat ik U *ontrouw* was geweest, zo deese gedagten by my was opgekoomen, dan was ik nog ongelukkiger geweest, als ik thans ben. en die gedagten by U, was dan oorzaak, dat gy mij zodanig behandelde, als gy gedaan hebt. de algoede God, daar ik in myn lyden, uitkomst van verwagte, weet hoe onschuldig ik ben, aan *ontrouw* daar gy my van verdenkt; wie heeft u tog in het denkbeeld kunnen brengen, dat ik u *ontrouw* was, zeer zeeker geen vriend van U of van my, geen mensch als met kwade inzigten, ja god wat met welk boosaartig oogmerk; welke reedenen heb ik u, immer gegeeven, om zulks van my te denken, U heb ik beschuldigt van *mogelyke ontrouw*, en ik heb u de reden en personen er ronduit van opgegeeven, voor zoo verre zy mij bekent waaren, zedert myn vertrek [3] zal men u onder de veele leugens, myn ontrouw ook al vertelt hebben; Ik hoop dat Gy my in myne thans afweezendheid, zo *getrouw* zult zyn, als ik u altoos *getrouw* geweest ben.
verders zegt Gy, *zo ik u niet ontrouw geweest ben, dan vergeeft Gy my alles*. dat veronderstelt al weder dat ik u *ontrouw* geweest ben. Neen lieve annette, den inhoud van u brief, op die toon geschreeven, beurt my gansch niet op in myn akelige situatie, nog troost mij zeker niet, myn hart bloed altyd van verdriet, en van aandoeningen. De myne van den 21 deeser zult Gy ontfangen hebben, en daaruit myn toestand die waarlyk alles behalven wel is, vernomen hebben, die is nog deselfde, deselfde reedenen, om u spoedig hier by my te zien, en te moeten spreeken, en om zaken van groote aangelegenheid met u te bepraten zyn nog aanwezig, en vereisschen spoed; zo gy des noods maar een dag in het huis zyt, kunt Gy immers vertrekken en na hier koomen, wat hebt Gy er eerst dagen agter een in van nooden;

Uw spoedige komst na hier voor u ongelukkige man, en voor u zelven in de gevolgen, is noodzakelyker, als het huis in order te maken. ik bid u dus nogmaals, komt tog dadelyk na hier, maar langer als voor twee dagen, zo het waar is, dat Gy my nog lief hebt, en dat gy my niet meer wilt doen lyden, geeft my daar dan blyken van, door dadelyk by my te koomen; Hoe kunt Gy dus verwagten, zoals gy in u brief zegt, dat gy van my per eerste post zult hooren, dat ik beeter ben, en minder bedroefd zal zyn; het tegendeel is waar, Gy weet niet, hoe veel traanen ik zedert de ontfangst van u brief weder gestort hebt, en hoe of *ik* wederaan het malen ben, en mij niets als kwaad en donker van U my voor oogen moet stellen, niets kan mij helpen, opbeuren, of troosten, als u spoedig hier te zien; laat daer alles voor staan, herleest myn brief van 16 en 21 deeser bedaard.
Spreekt vertrouwelyk met de Brune over alles, (bezorgt Hem deese brief dadelyk, want er is groote haast by;) hy is een braaf, medelydend, en menschlievend mensch daarby een [4] braaf *man* en *vader*. had Cris voor zeeven weken myn raad gevolgt, om hem toen te spreeken, de zaak was nooit zo erg geworden. schoon ik u nog oneindig veel te schryven had, moet ik alweder eindigen, de aandoeningen beletten het mij, myn hart is vol, en overkropt; het doet my alweder kwaad, en ik lyde er te veel door, en myne bittre traanen beletten mij iets meer te schryven; U spoedige komst alleen, kan en zal my verligting geeven, blyve na u dan welmeenend en hartelyk in gedagten omhelst te hebben, en in de zeekere verwagting van zulks in zeer weinige dagen alhier in persoon te doen.

U doodongelukkige en tevens
bitter bedroefde, en liefhebbende
man
JWS van *Haersolte*

P:S: van myn goed spreek ik u niet meer, nog van het geen ik u verzogt hebt, en dat gy weet dat my aangenaam zou zyn, om te hebben; ik zit hier byna zonder geld, denkt daar ook op,

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 t/m 4 beschreven.

90. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan A. de Bruine, 24 oktober 1810.

Bruin 24 october

W[el] E[dele] G[estrenge] H[eer]

heeden ontvang ik een brief van myn vrouw, waarin zij my meld, uit u naam, dat zig de zaak van marce[lla] denkelyk zal schikken, en dat zy zelve deese week, nog weder in ons huis zal kunnen koomen, zo dat gebeurd dan is de schande voorby en ik voor de naam van banqueroutier bewaard, en zulks zou al zeer veel zijn; om de met andre crediteuren te werken voor een schikking, zal ook wel gaan, myn zwager[1] heeft daar een lyst van, dog hierover kan ik u schriftelyk onmogelyk alle uitleggingen geeven. met den eenen is het zeer gemakkelyk en noodzak[e]lyk te schikken, en met een ander weder het tegendeel, ik zou u dus daar vooraf noodza[e]lyk mondelinge elucidatien moeten geeven; voor dat gij in onderhandeling met hun begon; er is een schuld aan van Ehn; op het wissel, van 2000 [gulden] proflueerende[2] uit buitenlandsche wissels, die nu lang vervallen zyn; en alle met protest zyn opgevonden geweest, en terug gekomen zyn met een trassaties[3]; deese schuld proflueert uit speculatien

in effecten uit zeeker jood *cohen*. die voor Buijs wel zaken doet, aan wie ik die som voor Upphusen[4] schuldig was, en die wissels van mij heeft ontfangen, en aan van Ehn in betaling heeft gegeeven: wat regt heeft nu die van *Ehn* op mij, als houder van die wissels; kan my die nu, zo hy wil, ook laten arresteeren, zulks moet ee[r]st voor gekomen worden. en over meer crediteuren moet ik U noodzakelyk spreeken; de myne van 21 deeser zult gy ook ontfangen hebben; en daaruit gezien hebben, dat ik verlangde om in stilte eenige dagen in Amsterd[am] te kunnen zyn, dan zou ik met u spreeken, en alle inligting geeven; omtrent de crediteuren. zonder u te spreeken, zie ik niet dat het mogelyk is, dat gy met de andre crediteuren iets goeds zult kunnen schikken. de brief van myn vrouw, stelt my wel wat gerust, dog nog ver er af, dat die by mij voort brengt dat ik verlang, [2] en vooral wat ik voor het behoud van myn rust en leeven van noden heb. laat haar tog in gods naam van zoo spoedig mogelyk na hier koomen, wil U mij niet nog ongelukkiger maken; ik bid u, laat niets onbeproeft by haar, dat zy zulks dadelyk doet en meld my dat ik voor eenige tyd in A[msterdam] kan koomen; aan u brave en edelmoedige menschenvriend, heb ik en myn vrouw reeds zoo veel verpligting, door uwen yver voor myn zaaken, dat ik het u nimmer genoeg zal kunnen dank weeten, of kunnen vergelden; ik bid U, vaart voort met dieselfden yver om een ongelukkig man, vader, vrouw en vyf kinderen te helpen, de belooning daarvoor zult gy vooreerst in U weldoend hart vinden en gevoelen, en zulks is voor U zeer veel waard, zo als ik u caracter ken. Myn vrouw moet zeeker door uwe edelmoedige handelingen, alle vertrouwen in U persoon hebben; om die reedenen bid ik U, raad haar aan, om tog, na dat zy eenige korten tyd in possessie van het huis zal zyn geweest; niet in A[msterdam] te blyven wonen, maar provisioneel met my en de kinderen, dadelyk ergens op een goede koop plaats te gaan wonen, totdat ik weder een post geobtineert heb, dat mij een bestaan geeft, ja dat het voor de crediteuren aanstotelyk is, dat zy er blyft, en de schikkingen gemakkelyker kunnen en moeten maken. en my persoon nog haar zelfs vast geen eer kunnen aandoen. ik weet zy heeft zwak op A[msterdam] dog het zwaarste moet in alles het zwaarste weegen. ik ben verzekert dat u met my van het zelve denkbeeld zijt; ik bid u antwoord my tog per eerste post op het een en ander; en laat het zoodanig zyn, dat ik dadelyk in A[msterdam] kan koomen; om door u medewerking alles te kunnen schikken. blyve in die hoope

U doodongelukkige en wesentlyk
ziekelyke en beklagenswaardig
medem[ens]

P:S: Laat myn vrou[w] in godsnaam tog koomen zoo spoedig mogelyk.

[3] P:S: Schryf my tog bid ik u, of ik nu weder een ampt of post in het politieque zou kunnen waarneemen; hier te lande, in geval ik het obtineeren kan, zonder gevaar te lopen van myn crediteuren, want daarna moet ik nu myne sollicitatien inrigten, by de adm[iraal] verhuel, en Janssens en anderen die in Parys zyn, en of ik anders een militaair caracter hebbende met een ampt veilig voor myn crediteuren ben, antwoord my hier ten spoedigsten over.

Aantekeningen:
conceptbrief, dubbel gevouwen, kant 1 t/m 3 beschreven, kant 4 blanco.

1. Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens.
2. Proflueerende: voortvloeiend.
3. Trasseren: een wissel trekken. Tratte: getrokken wissel.
4. Mogelijk: Oppenhuisen.

91. Brief van Anna T.J. van Haersolte-Bangeman aan Johan W.S. van Haersolte, 27 oktober 1810.

Lieve man

uw brief heb ik gisteren wel ontfangen, nu is alles tevergeefs geweest. wat de Bruine bij marsella heeft gedaan, hy heeft naar niets willen luijsteren, de boel is dan verkogt, donderdag ik heb niets weer in gekogt kenne krijgen. men heeft my daar omtrent zeer slegt behandelt. de joden waren het eens onder elkander. de staande meubelen zijn zeer goedkoop verkogt dog al wat kleerren en linnen is, is zeer duur, de Bruine is uyt de stad zedert dinsdag, ik heb heden wezen vragen maar hy is nog niet terug dus heb ik uw brief nog. gy hebt eens geschreven als dat gij nog 400 g[u]l[den] gulden moet hebben, van die wol, kunt gy dan door de Bruine niet maken dat gy die krygt. wat zouw dat te pas komen, want ik zien wel als dat ik van mijn meubelen niet veel zal maken, de mensche zyn tans alle desperaat met het verbrande van alle engelsche goederen, men kan tans die goederen zeer goedkoop kopen, er is groot geld gebrek, alle mensche klagen zeer. gy zegt my dat ik op geld voor uw moet denken, wat meend gy tog dat ik zoo veel geld heb, hoe zouw ik er aan komen, ik moet de meubelen verkopen om hier alles te betalen, de kamers en mie. gy weet wel dat mie 30 g[u]l[den] moet hebben. ik kan rekenen dat ik nu 40 g[u]l[den] moet [2] hebben en dan de rys zal ook nog al wat kosten met laure en willem want ik zal zien jan[1] en carel hier te laten want met de *vier* kinderen durf ik de rys niet ondernemen. het is tog al wat voor mijn en in dezen tyd van het jaar, en dan uw koffer dat ik yder rys open zal moeten doen. mie vertrekt heden over agt dagen den 3, eerder vertrek zy niet want anders moest zy op haar eygen kosten teren en dat zoekt zy niet. maandag moet ik het goed by spinosi van daan laten halen want zy kunnen het niet langer houden. ik beul my dood om al het geen wy kunnen draag mie en ik omdat het kruyloon zoo duur is en wat is het een end om te lopen, den 4 november vertrek ik van hier op harrelem dan met het Bosse schip maandag den 5 dus dinsdag in de stad als Broer jan dan zoo goed wilde wezen my de kar te zende dan was ik mogelyk dinsdag Avond by uw, gy moet niet meede naar de stad komen want wat hebben vreemde mensche met onze zaken nodig want wy zullen nog al wat te praten hebben en den kwaade marcella mogt my eens naar late gaan dan zag men uw, gy moet my maar op den hulst wagten [4] het spijt mij zeer dat gy zoo ziekkelyk bent. dat gy zeer bedroeft zyt verwondert mij niet maar gelooft gy dat ik er wel gemoet onder ben, neen in het geheel niet. ik heb geen hoop meer, alles is nu verloren, de kinderen voor altoos ongelukkig, ik zal hier maar van af stappen, zoo god ons geen uytkomst geeft dan weet ik geen raad. als gij maar een Ampt krijgt en maar hoe krygt [sic] en ik kon dan bij uw wezen dan zoude het goed zyn
maar hoe krygt gy er een. dat ik by uw kon[beschadiging]
ik hoop dat zig alles ten besten mag schikken. mogelyk schryf ik uw nog eens voor myn aankompts. veel complimente aan mimi en jan[2] waar mede ik moet eijndigen want ik moet weer dat end gaan lopen. vaartwel en gelooft dat ik ben

Lieve man uwe liefhebbende
Amsterdam vrouw
den 27 october A van Haersolte

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 t/m 3 beschreven, kant 4 adres: de heer / haersolte

1. Jan J. van Haersolte.
2. P. Jan Bangeman van de Hulst.

92. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 28 oktober 1810.

Den Hulst 28 october *1810*

Lieve vrouw!

Zie daar al weder tien dagen, dat ik niets van u hoor; uit myne brieven van 11 en 14 deeser zult gy myn toestand, en myne manier van denken gesien hebben; hoe is het mogelyk, dat Gy mij *lief hebt*, zo als Gy mij schryft, en dat Gy my dan ieder maal te leur stelt, en mij in myne verwagtingen bedriegt; gy zoud voor drie weeken al hier geweest zyn, en nu nog niet; waarom schryft Gy my den uitslag van marcella niet, waarom antwoord Gy niet op myne brieven; zo veel tyd had Gy immers wel kunnen vinden; en Gy zoud nog wel willen hebben, dat ik getroost en opgebeurd zou zyn; o Neen het een en ander dat ik ondervinde, en dat ik moet indenken waar te zyn, maakt my hoe langer, hoe desperaater, en doet my van chagrin en verdriet vergaan; en doet by my, met reden, wederop komen, allerhanden gedagten omtrent u, die my inwendig verteeren, en myn einde verhaasten. Ik bid U, in Godsnaam, schryft my dan liever, ik wil niet by u koomen, ik heb u niet lief, ik haat u, ik wil u niet meer als man erkennen, nog met u leeven, of lief of leed met u deelen; dan weet ik in eens waar my aantehouden. maar ik bid U, bedreigt my niet, vermoord my niet, door my te schryven, dat Gy mij lief hebt, daar Gy my altyd nog blyken van het tegendeel geeft; waarom mij geschreeven, dat gy op myn vuurig smeeken hier by my zoud koomen, zo Gy het niet wilde doen, of telkens maar uitvlugten zogt om niet te koomen, waarom my met een hoop gevleid, die Gy wist dat niet vervuld zou worden? U doodongelukkige man, vermoord Gy immers op die manier; gy sleept Hem na het graf, en doet Hem in alle opzigten vreeslyk lyden. Ik bid, den algoede God, die my zo zwaar gestraft heeft, dat Hy my nu maar [2] zo spoedig mogelyk, uit myn lyden helpt, gerust, ja zeer gerust; en blymoedig zie ik thans de dood tegemoet, en ik moet zulks als een zegen rekenen, om uit myn lyden verlost te zyn, want voor U, voor myn ongelukkige kinderen zelve; ben ik onnut geworden; Ik heb niets meer op de waerelt, dat my aan deze hie[r] verbind; en waarom moet ik dan nog langer en meer lyden. Zo gy als gevoelig mensch, nog iets voor uw doodongelukkige man, die u altyd nog aanbid en lief heeft, *gevoelt*. doet Hem dan geen verdriet meer aan, maar komt dadelyk na Hem.
Ik kan niet meer schryven, en moet dus eindigen en blyve

U doodongelukkige en bitter bedroefde man.

- van Haersolte

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 en 2 beschreven, kant 3 blanco, kant 4 adres: à Madame / Madame Van Haersolte / née Bangeman. / à / *Cito Cito* *Amsterdam*
Op kant 1 van brief 93 staat het concept van brief 92, met een bijna gelijke - niet opgenomen - tekst.

93. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan A. de Bruine, 28 oktober 1810.

[2] Bruine 28 octob[er]

U E[del] g[estrenge] H[eer]

UE[dele] zult myn brieven van 21 en 24 zeeker ontfangen hebben; ik heb tot nog toe op geen van beiden antw[oord.] ik bid U in godsnaam, antwoord my op ontf[angst] deeses tog hoe de zaak van marc[ella] staat; en verder of ik niet in A[msterdam] in stilte zou kunnen zyn; daar ik zoo hoog nodig diende te zyn, en verders op den inhoud van beide brieven. Ik weet niet wat ik van alles denken moet; ik word dagelyks neerslagtiger, en word geheel hopeloos; myn vr[ouw] antwoord my *niet* op myn brieven, nog komt niet hier. myn hooft is niet geschikt om geregeld te denken, laat staan om u geregeld te kunnen schryven; ik verga van verdriet en chagrin, Gy weet niet wat ik lyde, zo gy het wist, gy zoude groot medelyden met mij hebben, weldoend en weldenkende man, en vader; ik bid [u] antwoord my tog op alle verbaelen van myn vorige brieven, vooral op die van 21 en 24 deeser per omgaande post. Hier door zult gy, het antwoord mag zyn voor of nadelig, een doodongelukkig mensch groote dienst bewyzen. blyve

U doodongelukkige en
desperaat medem[ens]

Aantekeningen:
conceptbrief, enkel, kant 1 en 2 beschreven. Op kant 1 het concept van brief 92.

94. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan J.W. Janssens, 31 oktober 1810.

Janssens. den Hulst 31 octob[er] 1810

H[oog] E[del] G[estrenge] H[eer]

Ik twijffele niet of u Hoog[edele] zal myn missive van den 9 deser wel ontfangen hebben als mede den adm[iraal] verhuel. neeme de vryheid my aan deselve te refereeren; myne situatie is in alle opsigten het zelve, redding voor myn boedel is er niet meer op; ik ben totaal geruineert, Ik heb niets meer in de waerelt om van te bestaan met myn ongelukkige vrouw en 5 kinderen, myn familie wil niets doen, die van myn vrouws kant integendeel hebben zedert myn zaak veel ja zeer veel willen doen, dog zy hebben geen middelen, zoals u bekent is, en zulks is dus te vergeefs geweest; met myn vrouws familie ben ik thans volmaakt alle wel mede, en met myn vrouw ben ik thans ook hoe ongelukkig en arm wy dan ook zyn, volmaakt wel, en eensgesind in ons dood ongelukkige positie; ik sta thans nog bloot aan deomiteeringen[1] van myn crediteuren; dat zy in hunne magt hebben; ik bid u dus nog maals als ongelukkige mensch als man en als vader van vyf onnoselle en ongelukkige kinderen; zo als ik in myn vorige [brief] heb gedaan; helpt my aan de een of andere post, dat my weder een bestaan met myn vrouw en kinderen geeft, en waaraan teevens een militaaire rang is verknogt en verbonden, die my voor de vervolgingen en arresteringen van myne crediteuren vooreerst beveiligt, het zy by de administratie der land of zeemagt of by de Douanee, zo het een militaire rang geeft, en een bestaan oplevert. ik ken U edelmoedig en weldenkend hart, en weet hoe zeer U my, toen ik het minder van

noden had, genegen was, hoe veels te meer redenen heb ik nu niet, om te moeten hoopen en vertrouwen dat UE[dele] my ongelukkige zult helpen om een stuk brood met myn vrouw en kinderen [2] te hebben; het is my om het even waar ik een post heb, zo het my met myn vrouw en kinderen vooreerst maar een bestaan oplevert, en ik voor myn crediteuren door de rang maar beveiligt ben; het diende geen zeer werksame post te zijn, nog iets dat my veel fatigues [en] moeit doen ondergeeven, om myner gesondheids wille, schoon deselve zedert myn laaste [brief] oneindig beeter is geworden. Ik smeek u dus nogmaals by deese, helpt my met den admir[aal] verhuel dat ik het een of ander tog obtineer en zulks zoo spoedig mogelyk; dog agt UE[dele] het nodig dat ik overkom, gelieft dan maar te schryven, ik kom dadelyk; verzoek UE[dele] instantelyk om my tog per omgaande post zoo mogelyk te willen antwoorden aan het adres u in myn vorige [brief] opgegeeven. denkt dat UE[dele] een weldaad zult bewysen aan een doodongelukkig mensch, man en vader, vrouw en 5 kinderen, die zonder UE[deles] hulp aan de bedeltak komen. om dit [te] voorkomen, moet u geschroomd[2] en gevoelig hart de grootste voldoeningen vinden. na my dan nogmaals in UE[deles] hooge protectie aanbevolen te hebben en in vertrouwen van aan u te zullen dank weeten, dat UE[dele] my met myn ongelukkige vrouw en kinderen zult helpen, blyve ik met alle mogelyk[e] hoogagting

U Hooged[ele] onderd[anige] dien[aar]
en doodongel[ukkige] medemensch.

Ingeval ik na Parys moet koomen, verzoeke UE[dele] dan om my een paspoort mee daar te willen zenden, want UE[dele] begrypt dat ik er niet of [t]hans niet gemakkelyk een [kan] krygen

ik zoude al in Parys geweest zyn, dog ik heb het een gelaten om de onkosten, zo van reis, als van verteeringen aldaar, dat schielyk oploopt.

Aantekeningen:
conceptbrief, dubbel gevouwen, kant 1 en 2 beschreven, kant 3 en 4 blanco.

1.Demitteren: ontslaan uit een post.
2.Schromen; ontzoen, bevreesd.

95. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan A. de Bruine, 31 oktober 1810.

31 oct[ober]

Br[uine]

ik ontf[ing] heeden een brief van myn vr[ouw] die my meld, dat alles fout is, en myn boedel by executie verkogt is; welk een ongeluk, ik ben dus voor altoos tot schande, en bedorven; Groote God, wat moet er van mij worden; kan een man en vader harder gestraft worden als ik; wanhopend, desperaat, byna onzinnig ben ik er onder; dog myn plicht als christen is, om onder die zwaare slagen te berusten, en nog uit k[o]m[s]t en redding te wagten, van een almagtig god, die nimmer behagen schept, in het lyden en straffen van de menschen, en die hoop beurt mij thans op, voor my, voor myn vrouw en onschuldige kinderen, zonder die hoop of vertrouwen op god; bestond ik zeeker niet meer. gaat op ontf[angst] bid ik u by myn vrouw, die zaturdag na hier komt; en zoekt haar tog te overreden, dat zy het gered[de] geheel of gedeeltelyk verkoopt, en dadelyk hier of elders op de grenzen met mij gaat

wonen, daar het goed koop is, dat wy daar lief en leed zamen deelen; in A[msterdam] blyvende is immers te duur, daar zy in A[msterdam] van leeft, kunnen wy te zamen op een goede koope plaats, eens zo lang van bestaan; en wat een schande voor haar zelve om in A[msterdam] te willen blyven; zy is zelve immers zo wel aansprakelyk als ik voor de schulden. Laat zy dus met die intenties na hier koomen, bewerkt zulks by haar;
informeert u wyders bid ik u, by walraven, of de wraakzugtige marcella ook eenige demarches gedaan heeft of doen zal om mij te laten arresteeren, dat my niet verwonderen zou; zulks is van groot belang voor my om daar van in tyds [2] verwittigd van te zyn, om dat te ontduiken. laat dus niets onbeproeft om zulks te ontdekken, en my zulks te schryven, al is het des noods per expresse alhier op den Hulst. Verzoek u wyders om my toe te zenden een specifique lyst der verkogte goederen in myn huis, en wat ieder stuk heeft opgebragt.
Brave man en medelydend menschenvriend! ik verge veel, dog denkt dat Gy het voor een doodongelukkige man en vader doet, ik bid U weygert my deese laaste verzoeken niet; en zoo mogelyk schryft mij iets tot troost; myn vrouw vertrekt zondag na Haarlem; schryft mij zoo al meteen, ten minsten met haar. blyve in haast.

U doodongelukkig, en bitter
bedroefde medemensch,
en allerongelukkigste man en
vader.

Aantekeningen:
conceptbrief, enkel, kant 1 en 2 beschreven.

96. Brief van A. de Bruine aan Johan W.S. van Haersolte, 2 november 1810.

Den Heer J.S. Haersolten.

WelEdel Gebooren Heer.

Toen ik dingsdag over 8/d[agen] uit de stad moest, zag ik met verschrikking het ultimatum der afgryselyke en ongesaisonneerde[1] vordering van Marcella. Er viel dus niets meer aan te doen; en daar ik in alleryl uit de stad moest, verzogt ik Brugmans (gelyk hy deed) de boodschapper te zyn van deze aanstaande ramp. zints dien tyd ontving ik uwe onderscheidene brieven; welke ik u niet heb kunnen beantwoorden, en waarvan de inhoud, thans bij mijn retour, minder andwoord vergt, als ik u anders zoud hebben medegedeeld.

Ik kan dus kort zyn! Maak dat gij een militair employ krygt en niemand durft uw een hand of vinger aan te roeren! Marcella is onverbiddelyk en vervolge u, waar hy kan, dit verzeker ik u - dus kom althans niet hier.

Laat alles waaijen, zoo als het hangt, en krygen wij t[e] avond of morgen het geld van de Weeskamer, laat ons dan eens zien, of er geen schikking op zit: nu tog is het grypen [2] naar de Maan.

Ik kan my uwen toestand zeer juist voorstellen, en beklaag U, maar ook niet minder uwe vrouw, welke voor alles zit, en vry wat onheuschheden heeft geessuieerd[2]. Al wat ik konde heb ik by haar aangewend, om haar te persuadeeren om by u te gaan en by u te blyven: alleen maakt zij eene

bedenking, welke ik geredelijk toestemme, te weten: dat zy met by u te zyn, zoo lang gij nog niets hebt, misschien hier de kans kan verzien, om voor u hier te solliciteeren. Zy denkt waarlyk zeer goed over haaren man, den vader harer kinderen - en gy kunt op dien tour, *veel*, *oneindig veel* op haar gewinnen. Ik zal haar, zoo veel ik kan in de ve[r]kooping der meubelen adsisteeren.

Nu vaarwel! Troost u, en houd goeden moed. Ik beklaag u in myn hart, en wil wel voor u doen, wat ik kan, dog om uw mingeachte naam, moet ik thans van u niet opentlyk uitkomen. dus doe ik alles voor uwe vrouw

Ik ben UEd[elens] D[ienst]w[illige] Dienaar

Amsterdam *A. de Bruine*
2 November 1810

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 en 2 beschreven, kant 3 blanco, kant 4 adres: Wel Edel Geboren Heer! / Den Heer J.W.S. van Haer, / solten.

1.Saison: geschikte tijd.
2.Essuyage: lijden, doorstaan.

97. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, circa 4 november 1810.

Hulst dingsdag.

Lieve vrouw!

Hoope dat UE[dele] met de kinderen, met het slegter weder wel in den Bosch zult aangekoomen zyn; Lieve vrouw, ik bidde en smeeke U, ja vertrouwe, dat gy dadelyk by ons eerste zien alhier, mij zult zeggen, dat gy my welmeenend en opregt, alles *vergeeft*, en *vergeet* en dat gy my opregt lief hebt, en vooral dat gy geresolveert zyt, om *lief* en *leet* met my te deelen, en om Amsterdam dadelyk te verlaten, met de kinderen en met my op een goede koope plaats te gaan woonen, tot dat ik weder een ampt of bestaan heb, om welke te krijgen, zoo spoedig mogelyk ik zeeker niets onbeproeft zal laten: en dat gy dus het geredde goed, geheel of gedeeltelyk zult verkopen. Lieve vrouw, zo gy niet met die denkbeelden, en met die intentie na hier komt, om my zulks welmeenend te zeggen, dan maakt gy my nog ongelukkiger als ik ben, en ik voorzie dan voor u, voor my, en broeder Jan en mimi zeeker hier geen aangenaame oogenblikken te gemoet, in onse doodongelukkige positie, en juist om dat ik groote onaangenaamheeden, en bittere aandoeningen, en harde verwytingen in onse ongelukkige staat wilde voorkomen; bid en smeeke ik U, het bevoorstaande te willen doen; hierdoor zult gy mij blyken geeven, van u opregte liefde, attachement en medelyden, en teevens toonen, dat gy u waar belang, en dat der ongelukkige kinderen prefereert, boven alle andere belangens die u zouden kunnen weerhouden om Amsterdam te verlaaten. daar Uwe presentie in Amsterdam my niet als tot groot nadeel kan zyn by de crediteuren. Ik ben thans daar ik u nu zeeker hier verwagtende ben, met de kinderen, oneindig beeter geworden; God geeft, dat gy dus hier komt, tot troost voor my, en met een opregt, welmeenend en liefhebbend hart, om lief en leet met my te deelen, [2] en geenzints om my nog ongelukkiger te maaken; Laat dus u komst binnen weinige uuren alhier, en onse eerste vuurige omhelsingen welmeenend zyn, en my aankondigen, dat gy my vergeeft, opregt lief hebt, en my niet weder verlaten

zult. Lieve en by mij vuurig beminde ongelukkige vrouw; doet gy zulks niet; dan is myn *ongeluk voor altoos beslooten*. en dan was het mogelyk beeter dat ik u niet weder gezien had; raadpleegt u hart als vrouw van een man die u aanbid, en als moeder van onse ongelukkige kinderen, dan zal u hart u moeten zeggen dat Gy het een en ander moet doen; raad van familie of andere menschen, kunnen of moeten in geen aanmerkingen koomen, die kunnen in U, nog in myn hart niet leesen; Ik houde my dus verzekert, *lieve vrouw* dat ik my in myne verwagting niet bedriegen zal; op die manier kunnen, ja zullen wy nog weder gelukkig worden, en vereenigd genoegens smaken, daar ik anders zeeker binnen zeer kort, en gy op den duur ook, allerongelukkigst, en rampzalig zult worden, en dus onse onschuldige en onnozele kinderen ook, die het ons naderhand met regt zullen verwijten, adieu lieve vrouw, in verwagting van U binnen weinig uuren te zullen zien, en aan myn hart te drukken, en myn toekomstig lot uit u mond te horen. blyve ik

u altoos liefhebbende,
en getrouwe man.
J:W:S: *van Haersolte*

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 en 2 beschreven, kant 3 blanco, kant 4 adres: à Madame / Madame Van Haersolte, / née Bangeman.

98. Brief van Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens aan Johan W.S. van Haersolte, 4 november 1810.

Amsterdam den 4 nov[ember]
1810

Ongelukkige Broeder

In antwoord op alle Uwe Brieven dient deeze uw myne leedwezen te betuigen dat myne pogingen uw naar een Bankaroet te redden vrugteloos zyn geweest en niets tot uw redding hebben konnen bydragen. Van die kant is 'er dus niets meer te hopen en gy moet zien daar uwe personeele prenzentie interest trachtten te verkrygen by menschen die uw altoos naargestaan hebben; naar de oost is 'er noch goede occassi, men wil Janssens naar een fransche Haven is om zich in te schepen en dus zullen 'er wel menschen na moeten. anders by de administratie van de bruné. De admiraal Verhuile kan Uw daarin helpen als hy wil. wanneer gy na parys kunt gaant kunt gy die wissel van 300 franken [2] genieten. Dit is voor my tans reeds een sacrifice, maar zy zyn tot uw redding bestemd geweest en dus hoop [ik] dat gy 'er duurt van zult hebben. Gy weet dat uwe te Parys voor zeer weinig huren kan, en zo als men wil en zolang als uwe plaatsing gedecideert is zult gy het wel vol konnen houden. An[ne]t[te] heeft zoveel verkogt om uw behoorlyk rysgeld te konnen geven. Alzo weest minder ongelukkig als de omstandigheeden uw gemaakt hebben en tragt uw door alle middelen te helpen en noch eens uwe ongelukkige vrouw en kinderen tot nut te wezen. wat ik tot uw vaart helpen kan doen zal ik altoos gaarne aanwenden en blyve in die verzeekering uit aandoening Uw medelyden hebbende Broeder

CDEJ *Bangeman* Huygens

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 en 2 beschreven, kant 3 blanco, kant 4 adres: aan den Heer / Baron *J:W:S: van Haersolte*

99. Brief van M.A.F.C. Fijnje-Fenan aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 17 november 1810.

Ma tres chere Amie;

j'ai lu le contenu de votre lettre avec b[e]aucoup de plaisir, apres avoir éprouvé tant de souffrances, il m'est bien agreable de vous savoir si non heureuse au moins contente de votre position actuel, le parti que vous avec pris de vous reunir avec votre epoux et vos enfans et san[s] doute le meilleur que vous puissiez prendre, cependant vous ne devez pas negliger d'intéresser vos amis en votre faveur vous savez que toutes les places doivent etre distribues avant le nouvel an, si comme je l'espere il obtient un emplois certainement il peut encore luir de beau jours pour vous qui vous êtes montrée [2] si grande dans le malheur Dieu qui est le pere des infortunés n'abandonne pas ses enfans.

mon intention etait de demander countje me[r]credi à passer la journée à la maison, mais je fus invite moi meme d'aller diner en ville je ne flaté que me[r]credi prochain j'aurai le plaisir de la voir Henri ira la prendre.

j'ai remisse la lettre incluse a son adresse.

Monsieur van de Graaf dont vous connoissez l'ame genereuse à rendre service c'est acquitté de vos commissions avec le zele d'un vrai ami.

je vous prie de presenter mes respect à Monsieur votre epoux

votre sincere et devouée

Amsterdam amie

le 17 Novembre 1810 M.A.F.C. veuve W. Fynje

née *Fenan*

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 en 2 beschreven, kant 3 blanco, kant 4 adres: A Madame / van Harzolten

100. Brief van S. van de Graaff aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 17 november 1810.

HoogWelGebore Vrouw!

Ik heb de eer volgens UHWG[eborene]s orders te sturen de nevensgaande kist met alle papieren, welke UHWG[eborene] by Mevrouw Fynje en by de smid had teruggelaten, benevens van de gevraagde stroye hoed.

UHWG[eborene]s kinderen[1] heb ik dadelyk na den ontvangst van UHWG[eborene]s missive bezocht, en vernomen, dat zy beide welvarende en vergenoegd zyn. De oudste van hun had my beloofd

gehad een brief te zullen schryven aan zyne Ouders: maar ik vrees, dat zulks niet geschieden zal.

De bewuste kisten, welke UHWG[eborene] my verzocht had te kopen; zyn reeds tot andere doeleindens verbruikt. Ik heb dus, na alvorens Mevrouw Fynje te hebben geraadpleegd; [2] tot vermeiding van nutteloze kosten goedgevonden de nevensgaande turf kist goed toegespykerd, en met touwen omwonden ter verzending der gevraagde goederen te bezigen. vertrouwende dat UHoogWelGeb[orene] deze voorzorg en al hetgeen ik verders verricht heb, met UHWGeb[orenes] goedkeuring vereren zal, en heb dus het genoegen met alle hoogachting te zyn

HoogedelGeboren Vrouw!

UW Hoog Wel Geboren

D[i]e[n]stwillige Dienaar

Amsterdam 17 Novembre 1810. *S: Van de Graaff*

P.S. Myn Oom en Tante van Angelbeek verzoeken my wederkerig UHWG[eborene] van hunne hoogachting te verzekeren.

P.P.S. De twee mandjes zyn nergens te vinden, De kleine kom en de twee bordpapiere dozen zyn bezorgd te huize van Mevr[ouw] F[ijnje] : maar de trekpot en melkkan staan nog by de smid die dezelve niet wil afgeven, alvorens UHWG[eborene] aan hem de drie gebrokene porceleine koppies, een dito schoteltje, een Vrymetzelaarskelkje, en Friesch kommetje vergoed had.

Aantekeningen:
enkel, kant 1 en 2 beschreven.

1. Jan J. en Carel H.C. van Haersolte.

101. Brief van Jan J. van Haersolte aan Johan W.S. van Haersolte en Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 17 november 1810.

Amsterdam den 17 November 1810

Lieve ouders

ik kan niet nalaten uw een letter te schryven. ik hoop dat uw myn brief in goede gezondheid zal ontvangen. Wat My en Myn broer[1] aangaat die zyn tans Zeer gezond. wy gaan Alle dagen goed naar school En leeren v[l]ytig. ik hoop dat mama Welgezond is overgekomen en dat ome en tante[2] welvarende zyn en tante Dorietie ook en de neefjes[3] ook. mama, ik en karel Hebben elk een paar niewe wolle Kousen van ome Huigens[4] gekregen. Waar Jan risse om Gevraagd heeft. maar mama ik heb niets dan dat Blaauw Pakkie het welke Jan versteld heeft en van Karel ook. ik hoop dat wy maar by dat gryze kunnen komen want wat zoude ik anders doen als dat pak versteld moest worden. ik hoop dat willem[5] en Jet ook gezond zyn. Papa hoe vaart gy tans, ik hoop dat gy gezond zyt. nu mama vaart wel, ik hoop dat gy allen Uw gezondheid mag behouden.

mama, ik had haast iets vergeten, dat ik het hier zoo goed had. de compliment van risse en zyn vrouw.

J:J: van Haersolte

1810.

Aantekeningen:
enkel, kant 1 beschreven, kant 2 adres: De Heer van de graaf / in handen / *1810*

1. Carel H.C. van Haersolte.
2. P. Jan Bangeman van de Hulst en Wilhelmina M. Bangeman-Van Haersolte.
3. Eduard A. en Victor C.C. Bangeman. Victor overleed negen dagen later, op twee-jarige leeftijd.
4. Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens.
5. Willem A. van Haersolte.

102. Brief van Jan J. van Haersolte aan Johan W.S. van Haersolte en Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 8 december 1810.

Amsterdam den 8 van December *1810*

Waarde Papa en Mama.

Met plaisier heb ik uw brief gelezen, lieve mama, Wat was ik blijde te horen dat gy allen gezond zyt, en dat gy daar gaarne zyt, doch het doet my zeer leed dat fictoor gestorven is, ik twyfel niet dat gy lieden allen bedroeft zyt,
Wat my en myn broer[1] aangaat we zyn tot nog toe zeer gezond, Wy zyn hier wel zeer graag, maar wy verlangen zeer om uw eens te zien, doch die lieve willem[2], daar verlang ik ook naar, gy hebt gesproken van het kammen, dit gebeurd om den anderen dag wast, en van myn pak, dat tot nog toe zeer goed is. Wy hebben elk een wolle borstrok van oom Cris gekregen, Wy hebben coentje al wel 3 malen hier gehad, hoor mama, gy komt immers nog in deze maand wederom. ik moet uw wat nieuws zeggen. hendrien is de bruid met engelhart, nu vaart wel, lieve mama,

Johannes Jakobus van Haersolte 1810.

Aantekeningen:
enkel, kant 1 beschreven, kant 2 blanco.

1. Carel H.C. van Haersolte.
2. Willem A. van Haersolte.

103. Brief van Coenradina W.M.J. van Haersolte aan Johan W.S. van Haersolte en Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 13 december 1810.

Lieve Ouders!

ik profiteer van de geleegendheid u eenige regels te schryven, onder het couvert van de heer de Graaf, die zoo vrindelyk geweest is, my zulks te laten vraagen, ik hoop Lieve Ouders dat u Ed[elen] volmaakt welvarende zyd, ik geniet dat voregt en niets zoude my aangenaamer kenne zyn, als goede tyding van u te verneeme, ik hoop [dat] U myne laaste brief wel zult ontfange hebbe, die ik u geschreeve heb onder het couvert van Mevrouw Brouwer, ik heb met de Sintnicolaas by ome hugens[1] geweest, die my een

doosje gegeeve heeft voor myne St Nicolas, en aan jan[2] en Carel ieder eene borstrok, ik ben verleede zondag gaan eeten by marianne die my zeer vrindelyk ontfange heeft, maar zy heeft my verzogt u te schryven dat het haar onmogelyk was om jan langer te houden, en hoopte dat u spoedig over zoude koomen, ik verlang ook zeer u te zien. de Juffrouwen[3] zyne wel van myn voldaan en ze maake u veele complimente gelyk Mevrouw Berck. dag Lieve papa en Mama, ik hoop ve[e]ltyd te verdinen de naam van u gehoorzaame Dogter, C:W:M:J: Van Haersolte
Amsterdam de 13 December 1810

Aantekeningen:
enkel, kant 1 beschreven, kant 2 adres: Monsieur / Monsieur Van Haersolte / *Sous Couvert*

1.Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens.
2.Jan J. van Haersolte.
3.De juffrouwen Silliman.

104. Brief van S. van de Graaff aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 21 december 1810.

Amsterdam 21 December 1810.

HoogWelGeborene Vrouwe!

Ik heb met leedweezen uit UWHWG[eborene]s geéerde missive van den 3 deezer gezien, dat de kist met papieren door my met schipper Weymans aan UHWG[eborenes] orders verzonden, door de Douaniers in den Bosch is aangehaald geworden; aangezien er geen pasje avant aanwezig was. Hoe zeer deze onachtzaamheid de schuld des evengemelde schippers is, aan wien ik dringend verzocht had alle voorzichtigheids maatregelen te gebruiken: spyt my deze onaangenaamheid destemeer, dewyl ik my niet geheel van alle fout kan vryplyten.

Ik hoop dus, dat de Douaniers overtuigd zynde, dat het plichtverzuim in dezen ter goeder trouwe geschied is; gene verdere zwarigheid zullen gemaakt hebben, om de voorsz[egde] kist aan UWHWG[eborenes] orders aftegeven, en UWHWG[eborene] midtsdien reeds lang de bewuste papieren zal hebben ontvangen. Mogte het desniettemin gebeuren, dat UHWG[eborene] nog verstoken blyft van het ontvangen dier goederen: dan zal ik door myne kennissen [2] alhier en in den Bosch alle pogingen laten aanwenden om de voorsz[egde] kist ontslagen te bekomen, en zo het alsdan nog nodig is zelf overkomen om alle misslagen te herstellen.

UWHWG[ebornes] commissien zyn (:gelyk UHWG[eborene] uit de inleggende zien kan): alle wel volbracht, en zo veel ik geinformeerd ben, zyn meest alle UWHWG[eborenes] kennissen alhier zeer welvarende. Myne Tante Van Angelbeek benevens myne Zuster (:welke beide een tydlang gezukkeld hebben): zyn tegenswoordig weer geheel hersteld en verzoeken benevens myn Oom Van Angelbeek UHWG[eborene] als mede de Heer Haersholte[1] van hunne byzondere hoogachting te verzekeren, waarby ik ook myne verzekeringen de eer heb te voegen en my met alle hoogachting te noemen

HoogWelGeborene Vrouwe!

UWHoogWelGeborens
D[ienst]w[illige] Dienaar
S: Van de Graaff

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 en 2 beschreven, kant 3 blanco, kant 4 adres: HoogWelGeb Vrouwe / Mevrouw A.T.J. Van Haersolte / geb. Bangeman / *op den Hulst by* / St *Udenrode* by den Heer Bangeman[2] / officier van de Jagd / by den *Bosch*

1.Johan W.S. van Haersolte.
2.P. Jan Bangeman van de Hulst.

105. Brief van Coenradina W.M.J. van Haersolte aan Johan W.S. van Haersolte en Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 2 januari 1811.

Lieve Papa en Mama!

Van deze morge ontving ik u aangenaame brief, ook zondag heb ik die van den 21 December 1810 gedateerd ontfangen, hoe groot was niet myne vermaak te verneemen waarde ouders [dat] u Ed[elen] volmaakt wel varende waart, temeer was het my een troost te kunne denke dat u Ed[elen] my nu niet langer van onverschilligheid zoude verdenken. Lieve papa, en mama! hoe zoude my het mogelyk zyn, een moment maar alle uwe goedheeden voor my te kunne vergeeten. Mevrouw Brouwer die heeft my gisteren myne eersete brief aan uwe terug gegeeven, ik ben haar nieuwejaar gaan wenschen, ik filisiteer u ook met de ingang van het jaar, God spaare uwe gezondheid en geef u Ed[elen] meer reeden van te vreedenheid, en geluk als u Ed[elen] tot nog toe ondervonde hed, ik doe myn best u tot troost te zyn.
[2] de Juffrouwen Silliman zyne vry wel van my voldaan, ze hebbe veele goedheede voor my, als de was gaad hebbe ze de vrindelykheid al myn goed er meede in te doen, tog ben ik genoodzaakt geweest eenig goed er meede laate buite de deur op doen, terwyl ik niet voor zien ben ses a agt weeken te kunne wagten, ik gaa dikmaals met de jonge jufvrouwen uit, maar by mevrou dacosta gaa ik niet meer. terwyl ze my ieder maal voor zot laat loopen, zegt Juffrouw Jeannette, Jantje is gisteren my nieuwjaar koomen wenschen.
en ik heb hem met de Jufvrouwen met de koets thuis gebragt.
maakt veele complimente voor my aan oomen en tante[1], ik wensch hun alle zeegen met het nieuwe jaar: kust Laurette en Willem[2] voor my, morge gaa ik bij mevrouw Brouwer Eeten dat is de tweede maal [dat] Zy my verzoekt [3] zind[s] U vertrek, dag lieve papa en mama, gelooft [dat] ik altyd hoop te zyn u gehoorzaame Dogter

C:W:M:J: van Haersolte

Amsterdam
Den 2
Jannuary
1810[3]

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 t/m 3 beschreven, kant 4 blanco.

1. P. Jan Bangeman van de Hulst en Wilhelmina M. Bangeman-Van Haersolte.
2. Willem A. van Haersolte.
3. Lees: 1811.

106. Brief van I.A. Silliman aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 4 januari 1811.

Mevrouw!

Gepasserde Zondag ontfing ik UEd[eles] brief, het was my aangenaam uwe goede gezondheid gelyk die van myn Heer uEd[ele] Eg[ge]n[oot][1] er uit te verneemen; wy hebbe ook het *voregt* volmaakt wel ons te bevinde gelyk ook uwe Lieve Dogter[2] daar wy zeer wel van te vreeden zyn, en die er volmaakt wel uit ziet. -

al zeid lank, hadde ik my gevlyd eenig narigt van UEd[ele] te bekoomen, terwyl wy zeer in de verleegenheid ons bevonden daar uwe Dogter zoo hartelyk wenschte wat van haare ouders te verneeme, als ik uwe adres hadde geweete had zy zeeker al zelfs u haare Brieven toegezonde.

Het is ons in tusse aangenaam [dat] UEd[ele], u zoo wel bevind (op den Hulst) by Myn heer UEd[ele] Broeder[3]; en UEd[ele] goed over zyt gekome, de reis tot den Bosch is niet van de makkelykste of plaizierigst. Mama![4], ook Broer en Zuster Berck hebbe my verzogt uwe van haare vriendschap te [2] verzeekeren, wy spreeken en herdenken nog dikmaals aan de avonden die wy met elkanderen door bragten gepasseerde winter, met ons Patytie speelende; Ik zoude u gaerne wat bizonder nieuws wille schryven, maar ik weet voor het moment niedts bizonders dat uwe attentie waardig is. Ik voege hier by, de Rekening van het overscheene vierende[e]ljaars by ons, van Kost en Instructie uwe Dogter.

na my in uwe welmeenende Vriendschap hebbe aan bevoole en UEd[ele] verzogt te hebbe Myn Heer UWEd[eles] Beminde van myne achting te verzeekere noeme ik my

UEd[eles] Dienstwillige

Amsterdam
den 2 Jannuary *1811*

Dienaresse en Vriendinne
I:A: Silliman

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 en 2 beschreven, kant 3 blanco, kant 4 adres: Mevrouwe / Mevrouw Van Harsolte / gbr Bangeman / op den Hulst by / S. Oudenrode / Meyjery van den *Bosch* / den 4 january *1811*

1.Johan W.S. van Haersolte.
2.Coenradina W.M.J. van Haersolte.
3.P. Jan Bangeman van de Hulst.
4.Niet nader getraceerd.

107. Brief van S. van de Graaff aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 6 februari 1811.

HoogWelGeborene Vrouwe!

Het heeft my veel genoegen gegeven uit UwHoogWelGeb[orene]s missive van den 24 der gepasseerde maand te mogen zien: dat de bewuste kist met papieren eindelyk aan UHoogWelGeb[oren]e is bezorgd geworden. - UwHoogWelGeb[orene]s kinderen, waar van de brieven hiernevens gaan; zyn, benevens Uwe kennissen alle welvarende, en verzoeken my UHoogWelGeb[oren]e en de Heer V[an] Haersholte[1] van hunne hoogachting te verzekeren.

Het gerucht heeft hiergelopen, dat de Heer Van Haersholte als Prémier Lieutenant by de Fransche Armée geplaatst was. Zo deze tyding waar is, en deze militaire loopbaan tot geluk van UHoogWelGeb[orene]n verstrekken kan! dan zal het my aangenaam zyn de bekrachtiging daarvan te vernemens het zy door UHoogWelGeb[orenes] gederfde resolutie, of hetgeen ons allen aangenamer was uit Uw eigen mond. My in de voortduring van UWHoogWelGeb[orenes] vriendschap aanbevelende, en de minzame groete aan UWHWG[eborene] echtgenoot verzoekende, blyve ik met de meeste hoogachting en vriendschap

Hoog WelGeborene Vrouwe!

Uw hoogwelgeborenes

Amsterdam 6 Febrary 1811. Die[nst]w[illige] Dienaar en Vriend

S: Van de Graaff

Aantekeningen:
enkel, kant 1 beschreven, kant 2 blanco.

1. Johan W.S. van Haersolte.

108. Brief van M.A.F.C. Fijnje-Fenan aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 7 februari 1811.

Madame et chere Amie;

N'ayant rien qui fut très pressé [à] vous communiquer, j'ai diferé par discrétion ma reponce, afin de vous epargner les frais du port, comme M[onsieu]r van de Graaf se propose de vous ecrire, je profité de cette occasion, pour vous faire parvenir m'a lettre, puisse t'elle vous trouver ainsi que M[onsieu]r votre epoux en parfaite santé; Les nouvelles que j'ai à vous apprendre de vos enfans sont des plus satisfaisantes, ils ont l'avantage de jouir d'une bonne santé countje, m'a dit la derniere fois qu'elle passa la journée ici que charles est gros et gras et qu'ils sont toujours tres contents de leur position, mais jean[1]est quelque fois un peu méchant. M[onsieu]r van de Graaf les invita dimanche à prendre le chocolat. Henri y fut aussi, mais [2] au moment de leur arrivée ils firent dire qu'ils ne vouloient pas venir; countje devint chaque jour plus aimable, sa maitraisse en est tres contente; ayant fait la connoissance de Mademoiselle Sileman, j y fus invité pour y passer la soiré, Madame Berk avec qui je fis la partie a parlé de vous Madame avec le plus grand interet: il est bien naturel qu'étant éloigné.[2] du centre des nouvelles vous desiriez en savoir; mais que pourais je vous dire sinon que la misère et la desolation se fait resentir de plus en plus, surtout depuis la nouvelle année ou tant de malheureux Peres de famille sont sans emploix; dans le ministère de l'interieur vingt ont été conserve pendant que cinquante ont recu leur démission; on loue beaucoup la conduite de M[onsieu]r va[n] de[r] cappelle a l'égard de ses employés mais helas une nouvelle reduction vient d'y avoir lieu, vous sentez que les

autres ministeres ont éprouvé le même sort [3] pendant que je suis occupé à vous écrire j'apprends que les employés de la marine et des colonies qui ont recu leur demision recevront a titre de pension la moitjé de leur traitement.

Le bruit cour ici que M[onsieu]r votre epoux est nommé lieutenant dans les troupes francoises, si cette nouvelle peut vous être agréable. Dieu veuille qu'elle se confirme.

Je suis fort embarrassé comment je pourais vous lóger durant votre séjour[3] ici, il m'est tres pénible de faire tant d'objections[4] pour un si foible service, je le repété si vous fussiez seule la chose serait facile mais avec un enfans je ne sais en vérité pas comment m'y prendre; comme vous connoissez le local je ne parlerai pas de l'escalier ainsi que des autres inconvéniens; cependant si vous ne trouvez pas allieurs je ferai tout ce qui dependra de moi pour vous etre utile; il est dommage que les gens de la maison soyent si peu obligeants.

mille choses de la part de Madame Brouer son epoux est tout à fait guéri

Henri et moi nous présentons, nos respects à M[onsieu]r votre epoux.

agreez Madame et chere amie, les sentimens avec lesquelles j'ai l'honneur d'etre

Amsterdam le 7 février. *1811*. votre dévouée Amie

M *Fynje*

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 t/m 3 beschreven, kant 4 blanco.

1. Jan J. van Haersolte.
2.Er staat: éloyne.
3.Er staat: segour.
4.Er staat: d'obgextions.

109. Brief van I.A. Silliman aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 22 februari 1811.

Wel Edele Mevrouwe!

met zeer veel vermaak heb ik in het begin deezer week UEd[eles] Letteren ontfangen, het was ons gelyk ook aan uwe Dogter[1] aangenaam uwe goede welstand te vernemen gelyk die van mynheer Haersolte en kinderen; uwe dogter, gelyk wy alle genieten dit voregt ook. en uwe Dogter is gedurende de tyd haar Edele by ons geweest is, braaf dik en vet geworde en ziet er uit als een Roos, het geene my zeer veel plaizier doet. Ze is al uit al haar goed gegroeit al even veel doet ze haar best altijd knap voor den dag te komen, ik ben van haar vry wel te vreeden ik hoop als u haar zien zal ze UDd[ele] bevalle zal. ze is nu bezig om te leeren Borduuren en dat gaat vry goed, ook versteld ze al haar goed vry nette. uwe ingeslootene [brief] aan uwe zoontjes gezonden en wy dagte van daag u een brief van hun te kunne zenden in antwoord maar Marianne heeft ons laate verzoeke u te willen melden ze van daag niet kon schryven terwyl ze is by Hendrina die in de Kraam is zind[s] gisteren. Ik zoude u gaerne veel nieuws wille schryven maar ik leef heel stilletjes en zie weinig [2] menschen. Mevrouw Finje die is zo vriendelyk geweest my te laate verzoeken, tog tot myne Leedwese heb ik niet van haare invitatie kunne profiteeren

My[n]e Broeder en Zuster Berck die heel wel varende Zyne, hebbe my verzogt UEd[ele] gelyk

Myn heer UEd[eles] Beminde van haarendt wege te willen salueeren
verzekerd UEd[ele] wel Edele Mevrouw! van myne opregte Zorg voor al het geene [dat] tot welzyn en Educatie kan dienen voor uwe Dogter en na UEd[ele] verzekerd te hebbe van myne welmeenendheid geloof my met alle achting UEd[eles] Dienaresse en
Amsterdam den Dienstwillige vriendin
22 February I:A: Silliman
veele Complimente van mama ook, de myne aan Myn Heer Haersolte

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 en 2 beschreven, kant 3 blanco, kant 4 adres: Mevrouw / Mevrouw Van Haersolte / by de Wel. Heer De / Heer Bangeman[2] / Meiery van den Bosch / op den Hulst / den 22 February *1811*

1. Coenradina W.M.J. van Haersolte.
2. P. Jan Bangeman van de Hulst.

110. Brief van Coenradina W.M.J. van Haersolte aan Johan W.S. van Haersolte en Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 22 februari 1811.

Waarde Ouders.

Met zeer veel vermaak heb ik UWEd[elens] aangename lettren ontfangen, en daar met blydschap uit vernomen ik haast het geluk zal hebben u te zien, wat zal het een genoegen voor my zyn, UEd[elen] te kunne omhelzen, ik hoop dat oom Huigens[2] u maar spoedig zal schrijven, en dat myne Lieve papa door zyne zorg en voorspraak een goede Post na zyne genoegen verkrijgen zal, zo als zyn UEd[ele] by zyn vertrek u Ed[ele] belooft heeft,
Gij vraagt my myn Lieve mama of ik ook iets hoor van uwe vrinden, ik ben er Zondag eeten geweest[3] by Mevrouw Brouwer, Hindrien die is er vrydag by ons geweest, om te vraagen of UEd[ele] ook kamers noodig zoude hebbe, zy heeft twee mooje kamers te Huur ongemubleerd en om dat UEd[ele] tog m[e]ubels hebt dagt zy dat UEd[ele] ze dan zoude kunne meubeleeren, maar ik denk niet dat UEd[ele] hier zal blyve woonen. het doet mij Heel veel plaisier dat u Ed[ele] het goed vind dat Marianne voor my wast, tog heb ik nog maar eens eenig goed aan haar laate wasschen, terwyl de wasvrouwen zo vrindelyk zyn om, als ze goed te wasschen geeven, daer maal het myne er by te laate wasschen, maar ik ben heel uit alles gegroeit. mijn blauwe japon kan ik niet meer draagen, is my veel te nauw en myne witte japonne te kort [2] dus kunt gy denke dat het[4] wel naar met myn goed staat.
Gisteren avond ben ik nog by Mevrouw Berck geweest met de anderen Wasvrouwen en de famielle van angelbeek, en Haan, ik doe myn best braaf frans te spreeken en te leeren, ik omhels u myne Lieve papa en mama, geloof my opregtelyk u Liefhebbende en gehoorzaame Dogter
Amsterdam C:W:M:J: Van Haersolte!
Den 22
February
1811

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 en 2 beschreven, kant 3 blanco, kant 4 adres: Weledele Heer / de Heer van Haersolte / Sous Couvert

1. Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens.
2. Er staat: ik ben er Zondag ben eeten geweest.
3. Er staat: ik.

111. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan Frederik B. van Haersolte, 26 februari 1811.

26 febr[uar]i 1811
W[aarde] Br[oer]

Zedert myn laaste van octob[er] ben ik met mijn vrouw en twee kinderen[1] altijd hier op den Hulst by Bangeman[2] gewe[e]st; had die gehandelt met mij, myn vrouw en kinderen, zo als myn eige familie, wat zou er van ons geworden zijn; nimmer kan ik hem vergelden, dat Hy voor ons gedaan heeft, en hij houd nog een kind[3] van ons by Hem; ons oudste meysje[4] is te Amsterdam op school, en de twee oudste jongens[5] ook; dog wy kunnen dit niet volhouden, het kost te veel geld, en wy kunnen hier by Bangeman ook niet langer blyven en moeten dus hier in de Meyery ergens op kamers gaan woonen met drie kinderen, en onse oudste dochter op school laten; dit zal hoe goed koop het hui[s] is, tog veel kosten daar wy de k[i]nder[e]n tog ook moeten laten leeren; ik heb tot nog toe geen post kunnen obtineeren welke moeite ik er my ook toegegeven heb, dog ik hoop tog dat ik het een of ander zal kunnen bekomen dat ons met onse kinderen brood geeft. intussen moeten wy leeven; en waarvan, zo wy niet door de familie geholpen worden; zy sussen het nog toe, zoals gy weet, niets willen doen; willem[6] heeft my in een brief van 1 octob[er] desgezelfende jaers, na my vooraf in myn ongelukkige positie aller hands bitse veragteri[n]gen gedaan te hebben, belooft om mij present te doen zyn pretentie op Horstend[aal] als ik na de oost in[dië zou] gaan, al weet [hij] dat het gaan na de oost [gaan] my onmogelyk was. te meer om dat Janssens zo schielyk is vertrokken; de zaak van Horstend[aal] nu by schikking af gedaan zynde, krygt Hy en de geheele familie die gelden daer zy zeeker niet opgerekent hadden; ik heb [er] heeden aan Willem over geschreeven schoon Hy my in zyn laeste [brief] verboden heeft, hem aan te schryven, [2] en Hem gebeden en verzogt, ons te assisteren met het geld van Horstendaal, dat Hy my belooft had, zo ik na de oost ging, en Hem gemeld de onmogelykheid om zulks te doen, zelf[s] van ooit te kunnen gaan, om het schielyk vertrek van Janssens als anders.
Ik bid u, of anders oom van de marsch[7], om op ontfangst deeses willem tog te willen schryven en u best te doen, dat Hy my als nu met dat beloofde geld van Horstend[aal] assisteert; en ten baaten dat de andere broeders en zusters van tog ook iets voor hare doodongelukkige broeder met vrouw en vyf k[i]nderen iets doen; ik ben overtuigt, dat Gy die alle medelyden met myn positie hebt, dat met alle hartelykheid zult doen, en niets zult onbeproeft laten, om willem tog en andere der familie overtehalen, dat zy hun ongelukkige Broeder met vrouw en vyf kinderen byspringen en voor ellende en gebrek behoeden. ik bid U dus, schryft aan Will[em] op ontfangst deeses er over; en antwoord my zoo spoedig mogelyk; na U, U vrouw en oom van de marsch, de kompl[imenten] maakt van my en mijn vrouw gemaakt te hebben, blyve ik voor altoos

U liefheb[bende] en ongelukkige Br[oeder]

[in de marge]
Schipper wynands word verzogt aan brenger dees op te willen geven of Hy maandag om agt dagen den e[er]sten Maart, ve[r]trekt na den Haag, en hoe laat men dan Hae[r]solte, die vooralsdien een plaats in het paviljoen verzocht, by Hem aan huis moet syn, om de reis na den Haag te doen.

Aantekeningen:
conceptbrief, enkel, kant 1 en 2 beschreven.

1.Laura C. en Willem A. van Haersolte.
2.P. Jan Bangeman van de Hulst.
3.Laura C. van Haersolte.
4.Coenradina W.M.J. van Haersolte.
5.Jan J. en Carel H.C. van Haersolte.
6.A.C.Willem van Haersolte tot de Doorn.
7.Robert J. van der Capellen van de Marsch.

112. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan A.C.Willem van Haersolte tot de Doorn, 26 februari 1811.

Willem. Hulst 26 febr[uari] 1811.

W[aarde] Br[oer]

Schoon UE[dele] mij in de uwe van 1 octob[er] in antw[oord] op de myne van 27 Sept[ember] verboden hebt om u immer weder over myne ongelukkige positie te onderhouden, en ik geen antw[oord] van u bekomen heb, op de myne van den 9 october des gepasseerde jaars, zo adresseer ik my evenwel thans nog aan UE[dele] in myne zedert die tyd oneindig verergerde positie; U laaste brief heeft myn, daar Hy niet dan met harde en hatelyke verwytingen, was opgevuld, zeer getroffen en wat is gevoeliger voor een doodongelukkig mensch, die hulp en troost van noden heeft; zo als ik toen was en nu nog ben.
U edelmoedig aanbod om my u portie van het geen u van Horstendaal competeerde present te doen, zo ik na de oost wilde gaan, toonde my egter u bereidwilligheid om my wel met iets te willen helpen; dog Gy zult nu van agteren overtuigt zyn, dat het onmogelyk was om na de o[ost] te gaan. eensdeels om my toen wesentlyke zwakke gesteldheid, en gebrek aan penningen, om my te kunnen uitrusten, en om dat Janssens te schielyk en onverwagts is vertrokken om nog te kunnen helpen; ik zit dus nu ook nog zonder iets te hebben kunnen obtineeren dat my eenig inkoomen geeft, en god weet, hoe lang zulks nog kan aanhouden; gelukkig voor mij, daar de geheele familie de handen van my afgetrokken heeft, dat mij B[angeman][1] en mimi mij hier wel ses maanden hebben willen houden, en met myn ongelukkige vrouw en de twee jongste kinderen nu reeds 9 maanden; terwyl myn 3 oudste kinderen te Amst[erdam] op school zyn, dat zo als gy begrypt [2] oneindig veel geld kost, en myn vrouw [hen] niet konde na hier medeneemen, omdat wy reeds met ons vieren hier zyn, en [zij] by goede menschen besteed zyn. en wy nu niet langer kunnen uithouden, had Bangem[an] ons hier niet gehouden, wat zou er van ons en onse ongelukkige kindren geworden zijn, nimmer kunnen wy hun dit vergelden; dog langer kunnen wy er nu niet blyven daar zy reeds een meisje[2] van ons voor altyd by hun houden, en voor zorgen zullen en dan nog te meer daar wy twee van onse drie kinderen uit Amsterd[am] van school moeten wegneemen,

om dat wy het niet langer betalen kunnen, anders moeten wy hier in de Meyerij ergens kamers huuren voor ons en drie kinderen; Gy begrypt dat onse kinderen ons zeer veel kosten; ik ben altyd werksaam om een bestaan te vinden, dog tot nog toe vrugteloos, dog hoop altyd iets te zullen krijgen, wij moeten intussen met onse kindren leeven; en hebben de middelen er niet toe, zo een ieder van de familie iets deed, dan was het geen groote sacrifices, en welk een weldaad zouden ze niet doen, de zaak van horstend[aal] is nu by schikking afgedaan, volgens het aanbod door u aan mij gedaan, op conditien heb ik niet aan kunnen voldoen, zoals gy weet; om my u aandeel present te doen, raadpleegt u me[e]dogend hart, en neemt myn ellendige positie met vrouw en vyf kinderen in aanmerking, en gy zult gevoelen, dat gij nimmer grooter weldaad gedaan zult hebben als my nu bytestaan of my present doen dat geene dat U my belooft had, en van Hor[s]tendaal komt; dan ken ik ten minsten vooreerst met myn vrouw en 5 kinderen, schoon armoedig, bestaan, en voor gebrek bewaard blijven; welk een genoegen moet u zulks niet zyn; wilde de andre familie nu ook iets daarby contribueeren, dan zoude wij met onse kindren vooreerst bestaan. ik bid en smeek u, om vyf ongelukkige kindrens wille, helpt en red ons; den Hemel geeft dat ik eindelyk weder een bestaan kryge.
verzoeke dat UE[dele] by de familie te Zwol en elders ook nog eens tentamen doet, om voor my wat te obtineeren. Hoope binnen kort een gunstig antwoord, in myn akelige en ongelukkige positie, van u te zullen ontfangen. en verzoeke de complimenten aan U vrouw en zusters te Zwol, en blyve

U ongel[ukkige] Br[oer]

Aantekeningen:
conceptbrief, enkel, kant 1 en 2 beschreven.

1.P. Jan Bangeman van de Hulst.
2.Laura C. van Haersolte.

113. Brief van A.C.Willem van Haersolte tot de Doorn aan Johan W.S. van Haersolte, 14 maart 1811.

Zwolle den 14 maart *1811*

Waarde Broeder!

Den inhoud uwer brief van den 26 der voorige maand heeft myn zeer getroffen, uw ongelukkige toestand met een Vrouw en vyf Kinderen doet myn en de Zusters[1] van harte leed, waar toe myn dat geschreven, ik kan uw niet helpen. het is waar ik heb gezegd *wanneer gij na de Oost ging* uw myn aandeel van het voor ons ongehoorde Proces tegens de Heer Bangeman[2] *te willen schenken* daar ons alles regtvaardig toekwam. zo als gebleken is nu zullen wij dan de helft krygen en de Advocaten met de Proces kosten moeten daar van af getrokken worden, zeedert dien tijd zyn myne Finantieele omstandigheden zeer verergerd, en wil ik niet de zelve ongelukkige weg van uw en Frits gaan, namentlyk om myn verder te ruineeren, moet ik het myne bij elkanderen houden en myn merkelyk verminderen. Myn Zoon[3] is zyn Post kwyt dat hem 800 guldens opbragt. ik ben provisioneel nog Raad van Prefecture, maar bij de ophanden zynde organisatie kan ik berekenen dat ik niet weer aangesteld word dus al weerder f 950 minder. daar bij koomt nog dat ik myn gestoken heb in een compagnie tot

aankoop van Woeste Veenen bij den Hardenberg waar toe ik 6 Duizend guldens heb moeten opnemen die [2] Renteloos zyn en wegens de tydsomstandigheden geen vooruitzigt dat er ooit iets van te regt koomt, zo dat alles te zaamen genoomen hoe zeer myn hart ook bewogen is met uwe ongelukkige toestand, kan ik uw niet helpen, nog eenigzints bystaan, myn besluit is genomen gelyk ook ten opzigte van onze Broeder Frits die in dezelfde omstandigheid is als gij, en daar ik aanzienelyk aan gedaan heb, maar ik kan niet meer, ik heb maar een Kind maar die heeft er reeds drie en de Vrouw[4] moet weer Kramen[5], en ik moet hen onderhouden, onze famille is in decadentie want onze Zusters, zeedert de reductie [van] de Rente hebben niet veel meer over dan hun aandeel in de Tiendens en hoe zal het daar meede gaan? Nu myne complimenten aan de Famille gemaakt te hebben en uw van harte toegewenscht dat gij een Post mag bekoomen, Noeme ik myn

UHWGb[orene] D[ienst]W[illige] Dienaar
en Broeder
Van Haersolte

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 en 2 beschreven, kant 3 blanco, kant 4 adres: Monsieur / Monsieur Le Baron J:W:S: / de Haersolte chez Monsieur / Bangeman à son chateau[6] / Hulst / près de St Oedenrode / dans le Canton / Bois le Duc

1.Anna E. en Anthonia van Haersolte.
2.P. Jan Bangeman van de Hulst.
3.C.Willem A. van Haersolte.
4.Louise C.E.F. Hora Siccama.
5.H.Anthonij D.I. van Haersolte werd op 20 september 1811 geboren.
6.Er staat: chataue.

114. Brief van Anna T.J. van Haersolte-Bangeman aan Johan W.S. van Haersolte, 15 maart 1811.

15 Maart 1811

Lieve man

ik ben donderdag Avond ten 8 uur hier aangekomen uijt den haag alwaar ik dinsdag Avond ten 7 uur bij Cappel arriveerde die zeer vrindelyk waren maar wilde my wo[e]nsdag niet laten vertrekken het geen zeer goed was want anders was ik voor een gesloten deur te haarrelem gekomen. ik hoorde by juffrouw lierneur als dat mevrouw huijgens[1] naar parys was met haar ganssche huijshouden want Cris had haar geschreven dat zy maar over zaude komen, haar huur was uijt te haarrelem, en de huysvrouw[2] wilde er haar niet langer in houde, darom is zy maar naar parijs gegaan. het spyt mij wel, wat heb ik hier veel te betalen. Cris heeft de rekening van jan[3] zyn school niet betaald, die is 17 g[u]l[den] 5 st[uiver] en in het begin van de andere *maand* zyn zyn drie maanden om, dat is weer drie maande en Countje een half jaar en dan by marian Countje heeft daren boven nog 12 g[u]l[den] verteerd [2] in de kerk, aan fraytjes, aan spelen, garen, lind en band, de kinderen zyn zeer gezond en zien er superber uijt, zyn dik en vet. hebben een cluer als een Roos. Countje is braaf groot en dik geworde. kan niets van

haar kleren meer dragen, ik heb heden al een paar schoennen gekogt voor twee g[u]l[den.] morgen gaan ik haar goed naar zien, haar hemde zijn versleten. gelukkig dat ik die zes voor haar heb. ik heb haar heden al de kinderen by mijn gehad en ben bij marian geweest die tans zeer contend van de jongens is. jan is gans verandert. Risse heeft hem in order gebragt want er was geen huijs met te houden. Risse zegt [dat] hij nu een goeje jongen is, leren doet hij goed. ik vond hem op straat toen ik naar marian ging, zyn school ging net uijt. wat was hy verschrikt en ging naar huys lopen al wat hy kon. zy hebben het daar zeer goed gehad. marian is weer 4 maande zwanger, ik ben met countje bij mevrouw da costa geweest. Zy was zeer vrindelijk en hij ook, gy hebt mogelyk de twee briefven van haar ontfangen die zy my heeft geschreven over ons goed met een leysje er in wat men er voor wil geven. de stoelen zijn verkogt, naar aftrek blyft het 45 g[u]l[den,] daar heeft marian 20 van gehad dus blyft er 25 over. by geluk is myn tok verkogt voor tien gulde maar ik moet een hoed kopen, ik kan hier myn hoed niet meer dragen. ik zal zien hem schoon te laten [3] maken. mevrouw da costa is zeer vervallen en ziet er naar uyt, zy doet niet als klagen. zy gaan in april naar lion met man en kinderen, als zy beter word om de rys te kennen doen. wat zyn zij vrinschap[p]ely[k.] haar tafel staat voor mijn open, ik ben altoos wellekom. da costa zal maandag wilm laten komen en horen wat hy voor myn meubelen wil geven. wat is het hier een bedroefde tijd, alle mensche klagen en kermen. de meubelen zyn niet[s] waard. voor die ronde theetafel wil men 15 g[u]l[den] geven, de 12 slopen 6 gulde en zoo alles navenant, god weet hoe ik nog aan geld koom om hier tans alles te kennen betalen, wat is het hier droefvig, bij alle mensche, van de graaf is gusjedé pai[4] geworde op een dorp hier digte bij. wat een geluk voor hem maar nu moet ik alles alleen belopen en heb nu geen hulp. het spyt m[beschadiging] zondag zal ik by brouwer gaan. juffrauw Roma[beschadiging] is nu ziek, men vreest dat zy het water heeft. mevrouw finje is vrij wel, ik ben hier zeer goed, daandels heeft zyn rapel[5] op zyn verzoek, maar is schatryk en heeft het grooste gedeelte meest hier in het land. janssens is in zyn plaas aangesteld, men zegt dat hy weder in Vrankerijk binnen is gelopen. mevrouw Cuypers gaat weer naar den haag wonen in haar eijgen huys. men vind mijn zeer net geworden en dat ik er beter uyt zien als ooyt. het is gelukkig want ik heb wel sterkte nodig, Laurette heeft myn koffer by da costa gezonde daar heb ik 22 st[uiver] vragt voor moeten geven en nou den haag met de pakschuyt tot hier voor myn coffer en mantje 29 st[uiver.] het is Gruwelijk, wat raakt men een geld kwyt met rijssen, ik hoop dat willem[6] wel tevreden is. Laure twyfel ik niet aan, en dat gy allen gezond zyt. ik ben zeer wel maar heb zeker koors gehad. heb een eysselyke Crintebaart[7] dat my braaf hindert. [4] wat was ik moe van de rys. kon by na van de schuyt niet tuys komen, myn benen doen mijn nog zeer en men word hier zoo moedeloos van al het klagen dat men hoord en dan onze eygen situatie. ik zit nu tog heel alleen voor, god geeft dat willem[8] wat geeft, nu lieve man vaart wel. veelle complimente aan Bangeman[9] en mimi en tante[10]. Zoent de kinderen voor mijn, ik omhels uw in gedagten en noeme my uw liefhebbende vrouw van haersolte

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 t/m 4 beschreven. Adres op kant 4: WelEdele heer / De heer P:J: Bangeman / van den hulst op zijn Landgoed / den hulst by St. oudenrode meij / jerij van sbosch / verder aan den heer van / haersolte

1. Elise M.J.S.C.M.L. Bangeman Huygens-Van Danneskjold Löwendal.
2. Niet nader getraceerd.
3. Jan J. van Haersolte.
4. Waarschijnlijk een verbastering van een functie in het recht; mogelijk justicier pays. Een zekere

Gervais van de Graaff werd in 1811 griffier op de mairie van Monnikendam (Joor, *De Adelaar en het Lam*, 512).

5. Rappeler; terugroepen.
6. Willem A. van Haersolte.
7. Krentenbaard:opgedroogde uitslag op mond of kin.
8. A.C.Willem van Haersolte tot de Doorn.
9. P. Jan Bangeman van de Hulst.
10. Dorothea W. Huygens.

115. Brief van Jan J. van Haersolte aan Johan W.S. van Haersolte, 15 maart 1811.

den 15 Maart A[nn]o *1811*

Lieve papa.

Wat was ik blijde dat Mama aan kwam en dat gij alle nog zoo gezond zijt en dat willem[1] en jet zoo zoet zijn.

wij gaan nogtans alle dagen naar school en leren vlijtig, ik hoop dat tante[2] gezond is. Risse en zyn vrouw zijn alle nog zeer gezond. Hendrien is getroud zij woond in de warmoesstraat in een wijnhuis O! [2] papa alles is hier zoo duur als mostert, nu vaarwel

Lieve papa.

ik ben met de grootste
agting uw zoon!
J J[acobu]s Van Haersolte
1811

Aantekeningen:
enkel, kant 1 en 2 beschreven.

1. Willem A. van Haersolte.
2. Wilhelmina M. Bangeman-Van Haersolte.

111. Brief van A. Dacosta aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, circa 15 maart 1811.

J'ai tardés bien longtemps, madame et amie de repondre a votre derniere lettre; mais j'ai etée malade; et depuis ce temps la nous avons eux le malheur de perdre ma belle mere: apres une tres courte maladie, car elle n'ai gardée le lit que dix jours; elle as sucombés a une fievre catarrheuse[1]: elle est morte comme elle as vecu: ainssi q'une digne créature elle s'est endormie: car elle n'as eue aucune soufrance, heureusement, pour ses tristes, et malheureus' enfants; je ne peus vous peindres l'affliction de mon mari et de ses soeurs; vous savez comme ils aimait leur mere; je suis persuadés que vous prendrés aussi beaucoup de part a ce malheureus evenement; -

maintenant ma chere dame je vous dirai ma chere dame que la personne qui vouloit acheter vos chaises, n'ai pas voulu attendre. jusques aux moment ou j'ai reçu votre lettre; pour la cheminée; on ne veut par en donner plus de f 30.- mais si vous vouléz la laisser: pour f 35.- nous la garderon pour nous: mon mari à remis a la femme qui as vos site. le f 15 que vous nous avéz chargéz de lui donnes: adieu Madame, je vous embrasse

de tout mon coeur A Dacostaz

bien des choses a
M[onsieu]r votre mari

Aantekeningen:
enkel, kant 1 beschreven, kant 2 adres: Wel Edel Heer / Heer Bangeman[2] / van Huis / te Hulst / voor mevrouw in de Meyerey van / *van Haersolte s. Bosch*

1.Er staat: catharale.
2.P. Jan Bangeman van de Hulst.

117. Brief van Anna T.J. van Haersolte-Bangeman aan Johan W.S. van Haersolte, 24 maart 1811.

amsterdam zondag

Lieve man

gisteren is mij uw brief zeer wel geworde, het spyt mij zeer dat gy denkt dat ik alle zaken zoomaar afkan doen zoo spoedig als ik wil, tot nog toe heb ik niets kenne verkopen. men bied mij een spot prijs. als ik al de meubelen verkoop kan ik voor de kinderen nog niet betalen. wat een zom voor Coentje. jan[1] zijn school 6 maande want Cris heeft niet betaald dus kan uw nagaan wat ik betalen moet. gy schryft mij dat ik dan zilver moet verkopen, dat zal ik zeker doen maar hoe lang kunnen wij daar van leven, te boxtel niet *daar* daar kunnen wij niet blijven, na ontfangts van dezer brief moet gy dadelijk naar boxtel gaan, en vragen af zij nog een meijsje voor het zelfde geld kennen nemen wand wien ik het zeg of niet men vind het veelste duur. zoo zij dit niet willen doen dan moet gij van de kamers afzien en dan moete wij maar te liemd bij van haren gaan, daar kunnen wy ons dan wel behelpen. daar wonen tog geen fatzoendelijke mensche, daar kennen wij leven zoo wij willen en verteren dan niet veel, ik ben hier vol in het verdriet, Coentje heeft een al te bedroeft humeur, zedert ik hier ben doet zij niets als schreijjen, zy eet drinkt nog slaapt. juffrouw Zeliman vreest dat zy ziek zal worden. Zy bid en smeekt my om haar meede te nemen maar zoo ik haar hier laat dan wil zy liever sterven, ik heb haar dus moeten beloven meede te nemen. zy zegt ook dat gy van haar gegaan zijt zonder afscheyd van haar te nemen en dat het reeds 7 maande is Dat zij uw niet heeft gezien en als wy eens naar frankeryk moeten wie weet wanneer zy uw dan weder ziet. gy kund uw niet begrypen [2] hoe zy redeneert. ik heb dus besloten haar meede te nemen om dat ik vreesde het kwaade gevolgen moegt hebben, zy wil meijd wezen alles werken als een meijd als zy dat geluk maar heeft van bij ons te zijn dus moet gy zien of de mensche ons nu voor het zelfde geld willen hebben. ik breng beddegoed voor ons allen mede, wat heb ik te pakken. tot nog toe heb ik niets gepak, nog niets verkogt en ben alle dag bezig met het goed. men bied mij spotgeld en ik wil het voor zoo weijnig geld niet geven, maar maandag kompt er weer een jood die da costa mij heeft bezorgt, een braaf man zoo hij zegt. men bied my voor de secretaire en dat kasje en de twee thee kisje 66 g[u]l[den] daar wilde ik het niet voor laten maar wel voor 70 g[u]l[den.] dat wil niet geven en

zoo alles navenant, het is droefvig, wat een geklaag het is hier naar. wat zal ik bly wezen als ik er uijt ben, ik kan aanstaande donderdag niet vertrekken want ik kan niet klaar komen en nu met Coentje dat geeft nog veel onaangenaamheden. ik heb het juffrauw Seliman nog niet durfven zeggen. schryft my nu dadelyk dat gy naar frankeryk moet en dat ik dus nu Coentje meede moet brengen dan kan ik dat zeggen en het is ook wel goed dat dat gerugt hier loopt want men heeft my gezegt dat marcella uw wil vervolgen dog dat geloof ik niet. ik heb by brugmans geweest maar nog niet gesproken;
gy moet ten eerste naar parys schrijfven om hoogendorp want die kan alles doen, stuurt hem myn maar maakt tog geen grote brief om de port en zonder adres dan zal ik hem hier vandaan zoude zien zijn adres te krijgen. mevrauw hogendorp word [3] staatdame, hy is zeer bemind, dus gy moet schrijven en hem verzoeken of hy uw niet aan het een of ander kan helpen, zoo hy wil kan hy wel, dus moeten wy het weder proberen, ik heb Cris geschreven maandag dus heeft hy de brief al. Cuypers heeft my gezegd dat Cris een missie buijtenslans had. of zulk waar is weet geen mensch. [ik] heb by mevrauw westevene gegeten - alwaar de graaf *medel*, was die uyt parijs kwam en Cris zondag nog had gesproken maar doen was hij nog niet benoempt maar had de toezegging om benoept te worde en men was ook bezig om de benoeminge te doen dus was het wel mogelyk dat hy benoempt was, god geefve het, dan kon hy voor uw wat vragen dat hy zeker wel zal doen. ik heb het hem gebeden en onze ongelukkige situatie onder het oog gebragt. ik wagt antwoord van hem, ik ben by *Scholte* geweest om zijn adres. mevrouw scholte was zeer beleeft en verzogt my by haar te komen maar ik wilde [dat] het haar altoos aangenaam zoude zijn. ik ben ook by *goijjer* geweest die wonen op kamers. haar huys is verkogt[.] Zy gaan naar parijs. zij waren zeer vrindelijk, hij heeft my belooft als hy iets voor uw konde doen, hy het zeker zoude doen, ook ben ik by Chambure geweest die zeer veel directeurs plaassen te begeven heeft, die heeft mij belooft alles zou doen wat hy konde om uw te plaatsen als directeur der posterijjen maar wat veraf heb ik hem verzogt om reden dat wy niet vry zijn. denkelijk in gelderland. mogt dit gebeuren wat een geluk voor ons. hy heeft my zijn woord van eer gegeven zyn best te doen om uw te helpen wat zoude het een genoegen voor my zijn uw te kennen helpen zyde hij myn, dus zoude hy er is over schrijfven en denken wat het beste zoude zyn [4] dus heb ik hoop dat gy haast geplaast zult zijn is het niet door den een dan door den ander maar ik heb veel moet op Chambure om dat het alleen van hem afhangd en hy het my vast belooft heeft, gy kent hem en weet dus wat voor man hij is. hy dagt nog aan de dienste dien gy hem wel gedaan hebt. ik heb er Cris niets van geschreven ook wist ik het nog niet, dinsdag nagt kreeg ik het in mijn gedagten en ging er dus dadelyk naar toe en kreeg toen zoo een goede troost gy begrypt wel dat dit een geheijm is en wy moeten darom niet stil zitten bij anderen. hy vroeg my hoe lang ik hier bleef wand dat zulks in geen vier à vyf dagen konde gebeuren, ik heb tot nog toe niets van hem gehoord maar wagt hem hier in deze week. hy wilde my zelf bescheit komen zeggen, als dit mislukt dan gaan ik by gogel maar die laat zig van geen mensch spreken maar dan gaan ik by mevrouw, gy ziet [dat] ik niet leeg zit om een ampt te krygen dat is het voornaamptse mogt dit gebeuren wat geluk dat ik dat dan in mijn gedagten heb gekregen, maar gy moet darom aan hogendorp schrijfen, ik ben by angelbeek geweest, tweemaal eens met de *mist* en zijn vrouw. ik heb met de *mist* wiest gespeeld en was zyn partenair, hy verkoos my alloos te houde en heb dus drie en een halfve rober gespeeld en heb een zeshalf verloren. zy waren zeer vrindelijk en vroeg hoe gy het maakte en de kinderen. hy vond dat ik er zoo goed uijtzag, ik zyde dat het te verwonderen was naar zoo veel omstandigheden, men vind my wel tien jaar jonger geworde, het ziet er dan hier uyt by angelbeek, men zegt dat hy alles verloren heeft en zig niet weet te redden en de jongeluij ook niet.

het is er alles in droefheid, en by berk ook daar is geen redden op, het is hier alles in het ongeluk, mevrouw da costa is altoos ziekkelyk maar die zyn altoos even vrindelyk. dat [beschadiging] vrinden veel complimente van alle kennissen zie daar zoo lange brief. zoent de kinderen van myn. uw liefhebbende vrouw

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 t/m 4 beschreven.

1.Jan J. van Haersolte.

118. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 27 maart 1811.

27 Maart 1811 *Lieve vrouw.*

U brief is my heeden eerst geworden; ik dagt zeeker dat gy morgen donderdag zoud te Boxtel zyn, dog al weder uit stel; u brief was my egter aangenaam; ik bid U in godsnaam, verkoopt den boedel, talmt er niet mede; maakt het geld wat gy kunt, met langer in amsterdam te blijven krijgt gy er niets meer[1] voor; gy antwoord niets op myn v[o]rige brief, my na den Haeg van Cappel omtrent U; ik ben doodelyk ziek en ik eet, nog slaap niet, zoo ik u niet spoedig zie word ik zeker ziek; Laurette en Willem[2] zyn wel, Willem leg ik s'avonds na bed en zit tot negen uur half tien by hum, s'nagts slaapt hij by mij, s'morgens kleed ik hem aan, daags altyd naloopen; ik ga m[o]rgen ogtend vroeg na Liemd en Boxtel; zal zien om het daar [te] schikken dat wy te boxtel alle kunnen zyn, daar ik niet aan twyfele; alles is daar gereed, in de kast zal [ik] nou nog een plaats om te slaapen maken; intussen informeer ik mij te Liemt, te Boxtel zyn wij alle weeken los, met een week zyn wij niet bedorven, een à twee guldens meer doet niet veel af voor een week; mimi wil des noods Coentje gaarne voor 14 dagen hebben; stelt dus u reis niet langer uit, en vertrekt zeeker donderdag met het schip na den bosch, en zulks denkent zu[l]ks te meer, omdat Bang[e]m[an][3] woen[s]dag na den Haag gaat, en donderdag terug komt [2] met het schip, zulks connuveert[4] er dus in alle opzigten, laat my nu dus niet weder te vergeefs wagten; en komt zeeker, dog schryf my op ontvangst dees nader, dan maakt ik dat alles gereed is.
ik hoop dat de Chambure zyn woord zal houden, en my iets zal bezorgen dog zulks moet u niet beletten om zeker met alle kind[e]ren na hier te koomen; daar ik zeeker op reekene; ik zal Chambure zelve schryven; wat een genoegen zal het voor my zyn U, coentje en de jongens[5] te zien, brengt haar vooral mede, want het zou haar een ziekte kunnen kosten, en dat zouden wij ons altyd moeten verwijten, en welk een hartzeer, het prouveert[6] dat zy een goed en braaf hart heeft; en veel van mij houd, dat mij een onuitspreeklyk plaisir doet; en waarop zij mij nog waardiger word. daarby is het ons voor het moment voordeel, (Zegt aan juffr[ouw] seeliman, dat ik na frankryk moet, en dat ik Countje dus nog zien wil, voor myn vertrek.) kryg ik een post, dan kunnen wy haar altyd weer op school doen, ik bid u dus komt zeeker met alle kinderen. hierby een brief van mimi; en een brief aan hogendorp, morgen schryf ik u nader; adieu lieve lieve vrouw, bid god zo als ik dagelyks doe, om uitkom[s]t en redding, en gedragen wy ons deugdzaam en getrouw voor elkanderen, en wy zullen *uitkomst* en redding vinden, en gelukkig zyn en alleen voor elkanderen leeven. adieu lieve vrouw laat ik u [en] de kind[e]ren spoedig omhelsen.

P:S: informeert u moest u wel omtrent marcella zyn intenties

Aantekeningen:
conceptbrief, enkel, kant 1 en 2 beschreven.

1.Er staat: mede.
2.Willem A. van Haersolte.
3.P. Jan Bangeman van de Hulst.
4.Conniventie, samenspanning.
5.Jan J. en Carel H.C. van Haersolte.
6.Prouvable, bewijsbaar.

119. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan N.N. Chambure, 27 maart 1811.

Hulst. 27 Maar[t] 1811.

Chamberi.

mons[ieur] et très honoré ami

Ma chere Epouse, qui m'a ecrit aujourd'hui, ma fait part, de l'entretien qu'elle a eu l'honneur d'avoir avec vous, sur la malheureuse et douloureuse position dans la qu'elle je suis reduite, avec une chere epouse et cinq enfans; ma position est vraimant pitoyable, et bien malheureuse; je ne vous l'a dep-eindrai pas, je suis plongé avec une respectable mere et cinq enfans dans la plus grande misere, qu'elle différence il y à quelques anneés; que vous vous rappellerez bien, à quoi peut on etre reduit dans ce bas monde; mes creanciers m'ont ruiné, et pour ma vie et peut etre le feront ils encore, je suis cependant avec ma femme et enfans sans pouvoir vivre, il ne me reste plus rien, je vous l'avoue franchement; aussi Monsie[ur] et cher ami, je vous sollicite et implore de vouloir m'employer [2] dans la carrière des postes soit comme inspecteur au quelque autre emplois, qui peut me donner avec ma famille une existance, pas preference fort eloignée, à cause de mes crediteurs; et si ce fut possible dans un des nouveaux depa[r]tement du coté de Hambourg, vous rendrez par vos bienfaits un pere, un mari, une bonne mere, et cinq malheureux enfans, à la fois bien heureux et qui vous seront de tous redevables; j'implore donc votre protection, et j'espere tout de vous. àprès avoir faits milles compliments à madame chambure, j'ai l'honneur d'etre avec estime

votre tres honoré ami.

votre tres humb[l]e
et tres obeissant servit[eur]
et bien malheureux ami

adresse chez mon[sieur] Bangem[an][1] de Hul[s]t à Saint oeden[r]ode. Pres bois le Duc.

Aantekeningen:
enkel, kant 1 en 2 beschreven.

1.P.Jan Bangeman van de Hulst.

120. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 28 maart 1811.

annette: Boxtel 28 Maart 1811. Lieve vrouw!
twyffele niet of gy zult de myne van gisteren ontfangen hebben, ik ben heeden morgen vroeg na Liemd gegaan; dog daar zyn geen kamers te krygen, men wil dezelve niet verhuuren; te Boxtel ben ik na veel praaten, en disputeeren klaargekomen, zij zullen ons allen voor het zelfde geld neemen, coentje er onder begreepen, in de ene kast zal een brits of bedstede gemaakt worden, voor coentje of de jongens; het zijn brave menschen en wij zullen er wel zyn; het is nu zeeker niet veel, *16* in de maand, ik hoope en twyffele niet, of gij zult zeer er over content zyn; ik zal intussen na iets goed-kopers omzien, dog zulks zal niet te vinden zijn; In plaats van drie weeken, zult gy nu vyf weeken uitblyven; resolveert om te verkopen, en zo mogelyk alles in een massa; dan is er afkomen aan, en anders niet, stelt het pakken tog niet tot het laaste uit, want dan is er altyd genoeg te doen, en men komt tyd te kort, vertrekt niet te laat, het best was U woensdaags te gaan na den Haag, dan kunt gy alles op het schip bezorgen; ik bid u nogmaals resolveert, en laat het niet op het laast aankoomen; informeert u wel wat in mag komen, Ik verwagte dus voorzeeker dat gy aanstaande donderdag vertrekt, ik zal zorgen dat de koetskar in den Bosch is, en voor het goed neemt Gy een groote kar in den bosch; Bangeman[1] komt zeeker donderdag terug [2] dus een reden te meer, om uwen zeeker niet te verschuyven, want Hy kan u op de reis en by het inklaren van het goed van van veel dienst zijn.
Lieve vrouw, stelt mij nu niet langer teleur, ik ben hart ziek, eet nog slaap niet; ik zal maken vrydag zeeker met het goed en willem[2] te Boxtel te zijn, daar gy ons zult vinden; vergeet myne commissies niet, Schryft my op ontfangst deese, want zo u my na Zondag schryft, heb ik de brief zeeker niet voor vrydag, Zo als gy weet;
ik omhelse u duizentmaal in gedagten, zo als ik vrydag zeeker in persoon U en de kinderen hoop te doen, blyve u getrouwe en liefhebbende man.

J:H:

Aantekeningen:
conceptbrief, enkel, kant 1 en 2 beschreven.

1.P. Jan Bangeman van de Hulst.
2.Willem A. van Haersolte.

121. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 31 maart 1811.

Hulst: Zondag 31 Maart 1811

Lieve vrouw!
Gy zult de mynen van 27 m[aa]rt zeeker ontfangen hebben en vrydagavonts geantwoord hebben. Deese dient om u kennis te geven, dat Bang[eman][1] morgen na den H[aag] vertrekt; hy komt donderdag met het schip zeeker terug; hy logeert in den Haag *by Bomme* in het Westeinde; een à twee buiten[huizen] van Nederburg af, zo gy over den Haag gaat, zult gy Hem daar vinden, en anders te Delft op het schip: lieve vrouw, ik dagt ik moest u zulks schrijven voor u vertrek; dat in alle geval zeeker op donderdag bepaalt blyft, daer ik ook zeeker op reken, vrijdag middag vertrek ik met het

goed, en willem[2] zeeker, na Boxtel, het zy gy vertrekt of niet, want het gemaakte accoord begint dan, dus kan nog *wil* ik *hier* niet langer tot last zyn, om meer als eene reden; want het gemaakte accoord begint dan te reekenen; ik hoop gy goed weer en wind zult hebben, en dat gy vrydaags nog te Boxtel zult kennen zyn; wat een geluk voor u, dat Bangem[an] met u reist, hij kan u zeeker van veel nut zyn, en voor veel onaangenaamheden bewaren; ik zal zorgen voor boter, ijeren en brood van Liemd, witte brood brengt Gy uit den Bosch mede. ik tel de uuren, dat ik u en de kinderen zie en omhelsen zal; wat zullen wy te praten hebben, ik ben thans dodelyk melancolik, en neerslagtig, ja half ziek, een uur is my een dag, een dag een week; adieu lieve annette, en lieve vrouw; te vrydag omhelsen wy elkanderen vuurig en welmeenend, en myn lieve kinderen ook. adieu voor altoos

u getr[ouwe] en liefh[ebbende] man

P:S: denkt op een nieuwe petje voor willem, de zyne is niet meer te dragen.

Aantekeningen:
conceptbrief, enkel, kant 1 beschreven, kant 2 adres: weledel Heer / aan Hr. van Noert; / te Rooij

1.P. Jan Bangeman van de Hulst.
2.Willem A. van Haersolte.

122. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan F.J. d'Alphonse, 22 april 1811.

Varel 22 Avril *1811*.

Monseigneur!

Je prends la liberté de m'adresser respectueusement[1] à votre Excellence, en Sollicitant votre haute intervention, auprès Sa Majesté L'Empereur et Roi, pour être admis, comme chevalier du cidevant ordre de l'union, dans le nouvel ordre Imperial de la reunion. Mes Services tant dans la Carrierre militaire, et Service maritime, que dans les postes assez importantes civils, de trente trois ans passé, sans interruption, ont fait, que Sa Majesté cidevant Roi d'Hollande m'à nommé chevalier de l'ordre de l'Union; ainsi votre Excellence sentira, qu'il ésoit douloureux pour moi, de voir decorer de nouveau, les cidevant chevaliers de l'ordre de l'union, et que je ne fus pas du nombre.
Son Excellence monsieur van der Goes, grand thesaurier de l'ordre Imperiale, et Son Excellence l'amiral, Comte Verhuel, me connaissent, et pourront attester de ma conduite dans tous les emplois que j'ai occupés. Ainsi je prie votre Excellence de vouloir effectuer près Sa Majesté L'Empereur et Roi que je sois nommé chevalier de l'ordre Imperial de la Reunion.
[2] Je prends la liberté de me nommer avec la plus haute consideration

Monseigneur.
votre très humble et très
obeissant serviteur.
J:W:S: van Haersolte
agent Comptable de la station
Imperiale de la Jahde.

à Varel.
Departement Bouches
du Weser

Aantekeningen:
enkel, kant 1 en 2 beschreven.

1.Er staat: respectuessement.

123. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan A.C.Willem van Haersolte tot de Doorn, 30 mei 1811.

Willem Boxtel 30 Mey 1811

W[aarde] Br[oer]
U laast[e brief] van 14 Maart is mij zeer wel geworden, in antwoord op de myne van 26 febr[uari.] zeedert die tyd hebben wy met 4 kinderen hier op kamers gewoont, want wij hebben om de onkosten ons oudste meijsje zelf van school moeten nemen; onse oudste jongen [van] 10 jaaren oud, die wij hier op een goede, fransche school laten gaan, en die zeer goed leert, zullen wy genoodzaakt zyn, van die school te neemen, om dat wij aanstaande week hier weder van daan gaan wonen, na een zeer klein dorpje by een boer in huis, om dat het ons hier nog te duur is, op dat dorp kunnen onse kinderen niets leeren, en wat moet er dan van onse oudste zoon worden, wy wilden Hem hier gaarne op school laten in de geheele kost, dog wy kunnen zulks niet bekostigen, zulks zou moeten kosten 180 [gulden] in het jaar, en [onleesbaar]tenentie geld, het geen zeeker niet veel is, voor *zoo een* goede school, dog ik herhaal wy kunnen zulks niet betalen, kleeren en linnen kunnen wy Hem vooreerst bijzetten, kon Hy daar een à twee jaar zyn, dan kon Hy zyn fransch in de grond, en zeer goed schryven en reekenen; mag ik u dus bidden, daar gy tog niet ongenegen zyt, om iets voor my te doen, is het dan niet voor my, laat het dan voor dit ongelukkig kind zyn, om te bewerken, dat U, en de familie s'jaars die 180 [gulden] betaalt, al is het dan maar voor een jaar; Gyl[ieden] zult dit geld besteeden aan een kind, die er zeeker dubbeld van profiteeren zal, het geen u nooit berouwen zal, of kan.
Ik hoop dat UE[dele] mij hierop met een gunstig antw[oord] zult vereeren, ik heb tot nog toe niets kunnen bekomen, dog ben altyd werkzaam, en hoope nog iets te zullen krygen; ik heb Frits voor eenige tyd geschreeven, dog hoor niets van Hem, meld my eens waar Hy is, en hoe zyn zaaken staan. Ik bid U antw[oord] mij spoedig op deese, en adresseert de brief aan B[angeman] op den Hulst. na myn complim[enten] aan Jule en de familie van ons gemaakt te hebben blyve ik U ongeluk[kige] Br[oer]

Aantekeningen:
conceptbrief, enkel, kant 1 beschreven, op kant 2 de notitie:

van Dyk		-1- 8-	2-10-
	d^{e}	-2-19-	3- 2-
		-------	------
		4- 7-	5-12

124. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan F.G. van Dedem tot de Gelder, 28 juni 1811.

[vervolg kant 2] *van Dedem* Liemd den 28 Juny *1811* a Son

Hooggeagte Neef!

Door myn Zwager te Parys B[angeman] H[uygens] geinformeert zynde, dat UHoog w[e]lgeb[orene] thans by de Prins van Ecknuel geemployeert zijt, en Hy UHoog w[el]geb[orene] van myn ongelukkige positie met vrouw en vyf kinderen onderrigt heeft, UHoog welgeb[orene] tevens een staat van myn dienst heeft gegeeven, en UHoog welgeb[orene] belooft heeft, om door u intercessie met overleg van de admiraal *verhuel* my de een of andere post te besorgen, zoo neeme ik de vryheid my aan UH[edele] by deese te adresseren, met instantelyke bede, om niets onbeproeft te laten, om my een post te bezorgen, die my met myn vrouw en vyf kinderen, weder een bestaan kan geeven, al is het dan niet ruim, by preferentie diende het een post te zyn, die my een militaaire rang geef, het zy by land- of zeemagt, of des noods by de Douanes. om daardoor dus mede de vervolgingen myner Crediteuren te voorkomen. ik zou zelfs in persoon nu wel dadelyk na Hamb[urg] overgekomen zyn, dog ik heb zulks om de onkosten der reis moeten laten, en de onzekerheid om te reusseeren; ik bid UHoog wel ges[trenge] neemt myn ongelukkige positie in aanmerking met vrouw en vyf kinderen, en laat niets onbeproeft om my wat te besorgen; agt UHwelgeb[orene] het nodig dat ik in persoon overkom, schryft my maar een woord aan het onderstaande adres, en ik kom dadelyk over na Hamb[urg.] ik woon thans met myn vrouw en kinderen in de Meyery by een boer op een klein afgelegen dorpje, daar wij ons zo sober mogelyk behelpen, dog zulks kan met al dat niet van langen duur zyn, want het geen ik nog had, zal weldra verteert zyn, hoe zuinig wy het ook aanleggen. U medelydend hart kennende, en onse familie relatien, doen my hopen en verwagten dat ik door UHwelgeb[orenes] intercessie en invloed weder een bestaan zal vinden. niet wetende of de admiraal verhuel nog te Hamburg is, neemen de vryheid dese in te steeken met [3] verzoek, van zyn Ed[ele] deselve dadelyk ter hand te willen stellen.

blyve in hope van zoo spoedig mogelyk eenig antwoord van u te zullen ontfangen met alle agting

UHoog welgeb[orene] onderd[anige] dienaar

en ongeluk[kige] Neef

adres onder Couvert. / de monsieur Bangeman de Hulst. / a la Campagne de Hulst. / à Saint oeden Rhode. pres Bois le Duc. / Departement des Bouches des Rhin.

à monsieur / Monsieur van Dedem tot de Gelder; / general au Service de la Majesté l'Empereur des Francais / actuellement / à Hambourg

Aantekeningen:

conceptbrief, dubbel gevouwen, kant 1 t/m 3 beschreven, kant 4 blanco. Op kant 1 brief 125.

125. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan C.H. Verhuell, 28 juni 1811.

Verhuel Liemd den 28 Juny 1811.

Hoog geagte Neef.

Ik had my gevleid op myne missives van den 9 octob[er] en 31 octob[er] des gepasseerde jaars, waarin

ik UHoog edel gestr[enge] van myn doodongelukkige situatie met vrouw en vyf kinderen kennis gaf, en U hulp en assistentie verzogt, eenig antwoord te bekomen, dat my eenigzints vertroosten kon. Zeedert die tyd zit ik met myn vrouw en vyf kinderen hier te Liemd, een klein arm dorpje en de meyerij by een boer, en leeven daar zoo zuinig mogelyk, dog met al dat raakt myn weinig geredde geheel op, en zal niet van langen duur kunnen zyn, en ik zal dus eindelyk aan de bedeltak moeten koomen; deese week door myn Zwager Bangem[an] H[uygens] uit Parys vernoomen hebbende, dat UHoog ed[ele] thans te Hamburg is, om de flotille te organiseeren, en UHoog ed[el] gestr[enge] Hem voor u vertrek uit Parys belooft hebt, om mij de een of ander post te bezorgen, zoo neeme de vryheid om my nogmaals aan UHooged[ele] gestr[enge] zeer ootmoedig te adresseeren, met instantelyke bede, om my door u invloed het zy te Hamb[urg] het zy ergens elders tog een post te bezorgen, die mij weder een bestaan geeft, met myn ongelukkige vrouw en vyf kinderen, dog ik moet u herhalen, het diende wel een post te zyn, die my een militaaire rang geeft, het zy by de marine, landmagt, of anders by de Douane, het geen te gemakkelyker zal kunnen zyn, omdat ik voorheen gedient heb. om daardoor de vervolgingen myner crediteuren te voorkomen.
myn plan was eerst om dadelyk zelfs in persoon na H[amburg] overtekoomen, om met UHoog ed[el] gestr[enge] te spreeken, dog de onsekerheid of UHoog ed[ele] nog te Hamb[urg] is of niet, en de onkosten van de reis die mogelyk dan te vergeefs zouden zyn, wederhouden my hiervan; dog ik ben bereid om dadelyk overtekoomen, in geval UHoog ed[ele] nog daar is, en myn tegenwoordigheid daar vereischt word, ik bid UHoog ed[ele] antwoord my, en laat my met een woord antwoorden op ontfangst da[a]rop, aan het onderstaande adres en ik kom dadelyk na Hamb[urg.] de H[ee]r van Dedem, thans geemployeert by de Prins van Ecknuel heeft myn Zwager[1] ook belooft om my te helpen, ik bid UHoog ed[el] gestr[enge] om met Hem te spreeken, en te bewerken dat ik het een of ander obtineer.
[2] Ik bid U nogmaals neemt myn doodongelukkige positie met vrouw en vyf kinderen in aanmerking, en laat niets onbeproeft om my te helpen; en UHoog ed[ele] zult reusseeren. blyve met alle agting en in hoop van een favorabele antwoord.

UHoog ed[el] gestr[enge] onderd[anige] dienaar
en ongelukkige Neef.

à Son Excellence / Monsieur Verhuel. comte de L'empire amiral / au service de la Majesté L'empereur des Francais / actuelement / á / Hambourg.

Aantekeningen:
conceptbrief, kant 1 t/m 3 beschreven, kant 4 blanco. Op kant 2 en 3 brief 124.

1.Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens.

126. Brief van F.G. van Dedem tot de Gelder aan Johan W.S. van Haersolte, 18 juli 1811.

Hambourg 18 julij 1811

Myn Heer en Neef!

Ik heb gewagt UWHgb[orene] te antwoorden tot dat ik den admirael[1] die absent was, gesprooken hadde; - zijn Excellentie heefd mij belooft zijn best te zullen doen UHWgb[orene] te plaat-

zen. - veel goeds is er niet. maar egter beeter als niets -
Ik zal het hem indagtig houden, en UHWgb[orene] kan verzeekert zijn dat wat van mijn afhangt by gebragt zal worden om UHWgb[orene] te helpen! daar UHWg[borenes] deszelfs omstandigheeden mij zeer veel moeite doen, intusschen verblyve ik met alle agting

UWHgb[orenes] & d[i]e[nst]w[illige] dienaar en Neef
G[ijsber]t van Dedem

Aantekeningen:
enkel, kant 1 beschreven, kant 2 adres: à Monsieur / Monsieur le Baron de / Haersolte / à / *Liemd*

1.C.H. Verhuell.

127. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan F.G. van Dedem tot de Gelder, 28 juli 1811.

van *Dedem.* Liemd 28 July 1811.

Hoog-geagte Neef.

UHoog welgeb[orenes] missive van den 18 deeser in antw[oord] op de myne van den 28 der gepasseerde maand is mij heden wel geworden. den inhoud van deselve was mij natuurlyk zeer aangenaam, omdat ik daaruit moet opmaken, dat ik door den admiraal verhuel, en u meedewerking zeeker de een of andere post zal obtineeren, schoon het my deselve vooreerst dan geen ruim inkomen geeft. ik zal met myn vrouw en kinderen dan vooreerst geholpen zyn daar wy, zoo ik van de winter niet geholpen ben, niet weet waar dan van te leeven. ik hoop dus binnen korten tyd van UHoog [edele] de voor my zo grote en aangename tyding te ontfangen, dat ik werkelyk geplaatst ben; wanneer ik dadelyk zal overkomen, oordeelt UHoog [geborene] of de admiraal het noodzakelyk of beter om te reusseeren voor my dat ik thans overkom na Hamb[urg] verzoeke my zulks dan te melden, waarna ik dadelyk zal overkomen. na UHwel geb[orene] en den admiraal nogmaals myn zaak en ongelukkige positie gerecommandeert te hebben blyve ik met agting

Aantekeningen:
conceptbrief, enkel, kant 1 beschreven, kant 2 blanco.

128. Brief van Lamaison en Bouwer aan Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens, circa 25 augustus 1811.

den Heer Bangeman Huyghens Amsterdam Aug[ustus] 1811.
te St Uderode by 'S H[ertogen] Bosch.

WelEdele Heer!

Daar aan de Spoedige bezorging der inleggende brief voor de belangens van UWEd[ele] Heer Zwager van Haersolte veel gelegen ligt, zoo neemen wij de vryheid, daar ons zyn WEd[eles] addres

onbekend is, dezelve aan UWEd[eles] bezorging optedragen, waar mede ten hoogsten zult verpligten.

WelEdele Heer!

UWEd[eles] D[ienstwillige] Dienaaren
Lamaison & Bouwer

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 beschreven, kant 2 en 3 blanco, kant 4 adres: Weledele Heer / De Heer Bangeman Huijghens / te *st Uderode* / bij / [s]Hertogen Bosch

129. Brief van Lamaison en Bouwer aan Johan W.S. van Haersolte, circa 25 augustus 1811.

den Heere J:W:S: van Haersolte Amsterdam den [1] Aug[ustu]s 1811.

WelEdele Heer!

Het zal UWEd[ele] zeker niet kunnen bevreemden, dat wij, nadat er op den 24[e] dag wederom een jaar verlopen is van de schuldbekentenis door UWEd[ele] zulx op den 24 Aug[ustu]s 1805 ten onzen behoeven gepasseerd g[roo]t f 25000, zonder dat wij op dezelve nog immer eenige aflossing hebben genooten en dat zelf het geen wij uit de Revenuen hebben getrokken van de aan ons daarbij speciaal verbonden Tiendens, op verre na niet de Interessen van het ons verschuldigd kapitaal hebben gerendeerd, Dat wy dus na verloop van 6 jaaren eindelyk eens gaarne dese zaak zagen getermineerd, en zulks te minder als wy UWEd[ele] melden dat hoe weder rechtelyk ook, door een Uwer Crediteuren de Heer Ardesch te Nykerk poogingen zyn aangewend om zich van de vruchten dier Tiendens meester te maken, door de zelve onder de H[ee]r v[an] Diermen te laaten Arresteeren, het geen dus, ten minsten zoo lang dezen zaak of in het vriendelyke gelyk wy raden hebben te hoopen of bij Rechtelyke uitspraak niet zal zyn uit den weg geruimd, deze schuld voor ons een geheel dood kapitaal maakt en Uwe schuld, dat het oplopen der interessen van dag tot dag doet accrêsseeren[2]. dit alles heeft ons doen besluiten, uw uit hoofde van ons laetst van Hypotheek, by manquement van aflossing en intrest, het aan ons de hypotheceerde zelfs aan te spreeken en daar aan, hetzij geheel of gedeeltelyk, onze praetentie op UWEd[ele] te verhaalen. - dan alvoorens hier toe te koomen, hebben wy vermeend, dat de égards die men aan UWEd[eles] famille verschuldigt is, gevoegd by de omstandigheden waarin UWEd[ele] verkeerd, het nog voor hun nog voor U, konden doen verlangen de publiciteit die dit van zelve zou mede brengen, en dat zoo er dus eenige anderen weg open bleef, de welvoeglykheid van weerszyde vorderde, dat men die poogden, in het werk te stellen; wij hebben ons dus in persoon, met dat oogmerk vervoegd bij den Heer v[an] Haersolte[3] te Arnhem UWEd[eles] broeder; aan wien wy in substantie deze onse intentie hebben te kennen gegeeven, en tot ons groot genoegen niet [2] ongeneegen hebben gevonden, om met ons in eenige onderhandeling te koomen, ten einde met Concusentie[4] van de overige geinteresseerdens overteneemen of wel onze pretentie of de aan ons Verhypotieceerde Tiendens zelve, welk laatste zeker voor UWEd[ele] te prefereeren zou zyn, wanneer wij van onze kant, hoe groot wy ook voorzien, dat de opoffering ook zou zyn en welk een enorm verlies wij hier aan zoude lyden, als dan UWEd[ele] finaal kwyt scholden het resteerende der Schuld zoo van Kapitaal als Interessen, en UWEd[ele] ons daar toe instaat stelde door het overzenden eener *gerechtelyke*

Procuratie, inhoudende, om ons te machtigen, *tot de Verkoop het zy Publiek of uit de hand, van zoodanige Elfde Portie in de Oldenbroeker en Staverse Thiendens, als aan UWEd[ele] is open aangekomen, uit den Boedel van wylen UWEd[eles] Heer Vader den Hoog Wel geboren Heer Coenraad Willem Baron van Haersolte blykens Acte van scheiding den 24e October 1800. te Nijkerk verleeden en geteekend; met magt van Substitutie*, - na welkes bekoomen wy dan met den meesten spoed de onderhandelingen met UWEd[eles] famille zullen Kunnen doen voortzetten, en deze onaangenaame zaak ten einde brengen, waar na wij de Registratie kunnen doen Royeeren en UWEd[ele] met finaale Quittantie dechargeeren. - dit alles is met overleg van den Heer v[an] Haersolte te Arnhem, aan wien wy dan ook het adres verschuldigt zyn onder welke wy hoopen dat deze UWEd[ele] zal geworden. -

Dan daar ons wederzyds belang vordert dat deze zaak op deze of op een mindere Amicale wyze worde afgedaan, zoo stellen wy UWEd[ele] *veertien dagen* na dato dezes; om ons de voorsch[reven] Considereeren dat deze voor ons zoo genereuse schikking U niet bevalt, en dat wij [3] alzoo volkoomen *vis à vis* UWEd[ele] niet alleen, maar ook byzonder by UWEd[eles] famille gesustificeerd zullen zyn, wegens alle demarches die ons goed recht en de ten dien einde thans zoo rechtvaardig bestaande Fransche wetten, zullen aan de hand geeven, en in welk Laatste geval wij ook als dan deze onze propositie willen gehouden hebben, als niet te zyn gedaan, en onze Praetentie op UWEd[ele] en huisvrouw in vollen kracht te behouden

Wy noemen ons, in verwachting van spoedig antwoord.

UWED[eles] Dienaaren

Lamaison & Bouwer

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 t/m 3 beschreven, kant 4 adres: WelEdele Heer / D Heer J.W S v Haersolte

1.De dag is in de open ruimte niet ingevuld.
2.Accres, toenemen, vermeerderen
3.Anthonij F.R.E. van Haersolte van Staverden.
4.Concursus, samenloop inzake van strafbare feiten.

130. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan F.G. van Dedem tot de Gelder, 27 augustus 1811.

Dedem te Hamburg Liemd den 27 aug[ustus][1] 1811.

Hoog-geagte Neef.
Hoope dat UE[dele] my myn vrypostigheid, met uHwelgeb[orene] weder op nieuw lastig te vallen, niet kwalyk zult nemen, maar zulks wel zult willen toeschryven, zo als de waarheid is, aan ongerustheid en vrees, van niets te zullen bekomen, in myn wesentlyk zeer groote nood, en allerakelykst vooruitzigt, met myn vrouw en vyf ongelukkige kinderen die ik dagelyks met groot en bitter medelyden aanzie, zo er niet spoedig redding en uitkomst voor my komt. twyffele niet of UHwelgeb[orene] zult de myne van den 28 July in antw[oord] op die van UHwelgeb[orenes] van den 18 dierselve maand wel ontfangen hebben. Ik herhaale by deese het geen ik UHwelgeb[orene] daarin gemeld heb; en daar ik my zeeker nog mede vleije, bewerkt met den braven en edelmoedige admiraal *Verhuel*, dat ik tog ten spoedigsten

door u beider interresses en medewerking het een of ander obtineer, dat my weder een bestaan en onderhoud oplevert. ik betuig UHwelgeb[orene] dat de nood byna op zyn hoogst gekomen is, en dat ik zonder Ulieder hulp, tot dat ik spoedig iets obtineer, niet weet wat aantevangen; Ik bid UHwelgeb[orene] alsmede den admiraal, (aan wien ik U verzoek [2] deese te willen Communiceeren en aan te merken als aan UHwelgeb[orenen] beide geschreven,) om tog niets onbeproeft te laten om my spoedig te helpen, het zy het een of ander dat my maar een militaaire rang geeft, van 1787 tot 1793 was ik reeds Captein effecteit[2] en in 1783 luitenant ter zee in Holl[and] en in vrankryk zoo als UHwelgeb[orene] uit myn staat van dienst bekent is. ik herhaal UHoog[geborene] bydeese, is myne tegenwoordigheid in Hamb[urg] of elders van nooden, schryft my, en ik kom dadelyk over, de onkosten der reis, en vertering aldaar hebben my verhindert om niet overtekomen, en de onsekerheid van te reusseeren, dog is het nodig, schryft my, ik kom dadelyk. ik bid ja smeeke UHwelgeb[orenen] beide, help en red mij uit de armoede, en groot niet te voorziene ellende met myn vrouw en vyf kinderen. raadpleegt beide ulieder medelydend hart en Gy zult mij redden en helpen. en nimmer zult gyl[ieden] grooter weldaad beweezen hebben waardoor UHwelgeb[orenen] van my ja van myn kinderen meer erkentenis zult ontfangen en verdient hebben.
verzoeke het antw[oord] naar het onderstaand Couvert te willen adresseeren, om dat ik dan spoediger de brief heb. Blyve verders in hoop van spoedig een gunstig antw[oord] van UHwelgeb[orene] te zullen ontfangen, met alle hoogagting

UHwelgeb[orenes] onderd[anige] dienaar
en ongelukkige Neef.

adres onder Couvert. / à Monsieur Clement de / Breugel, demeurant / à / *Boxtel* pres Bois le Duc / Departem[ent] des Bouches du Rhin
mons[ieur]. à mons[ieur] Le Baron van Dedem tot de gelder. / general au Service de la Majesté L'Empereur des Francais / actuellement / à / Hamb[urg]

Aantekeningen:
conceptbrief, enkel, kant 1 en 2 beschreven.

1.De datum 1 sept[ember] is doorgestreept en vervangen door 27 aug[ustus].
2.Effectuer, uitvoeren.

131. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan Anthonij F.R.E. van Haersolte van Staverden, 1 september 1811.

Ant[honij] Frederik Liempde den 1 sept[ember] 1811

W[aarde] Br[oede]r

myne toestand met vrouw en de vyf kinderen is allerellendigst, wy woonen hier by een boer in, op een klein arm dorpje, wy eeten en drinken, zo als de armste boer hier doet, en lijden dus byna gebrek; Waarde Br[oede]r onse positie is voor ieder die het ziet deerniswaardig. daarby niet als verdriet en chagrin; geen van myn familie wil zig myn ongelukkig sort aantrekken, of iets voor hunne ongelukkige Broeder doen; de familie van myn vrouws kant willen ook niets doen; daarby de oneenigheid tussen myn vrouw en mij, die ongelukkig dagelyks verergert, dus geen troost in myn ellendige toestand voor

mij; het weinige dat gered is, is in handen van myn vrouws familie, die zulks voor haar behouden, en ik moetende blyven, zonder eenig inkoomen, of ampt, zal zulks weldra onteert zyn, hoe zuinig wy ook leeven; 5 ongelukkige kinderen: ik heb nu eindelyk de toezegging van verhuel en dedem die te Hamb[urg] zyn, dat zy my zeeker het een of ander aldaar zullen bezorgen, ik verwagt ieder oogenblik tyding dat ik geplaast ben, en dat ik dus na Hamb[urg] zal moeten vertrekken, gy begrypt dat ik vrouw en kinderen in dat geval vooreerst zal moeten agterlaten, en alleen met myn goed zal moeten vertrekken, die reis vergt my nog al veel kosten, hoe zuinig of ik [2] reis, daarby zal ik daar in de eerste tyden, zeeker onkosten moeten doen met het een en ander aantekopen; en dan nog dadelyk geen inkoomen trekken, en tog moeten leeven; contanten kan ik van my weinig medeneemen, en ik weet niet waar dezelve te krygen.
na Hamb[urg] gaande zal ik de reis over Deventer moeten neemen, of over Nemwegen en Arnhem; dan kan ik u dan zien en spreeken; waerde Br[oede]r ik bid en smeek U in gods naam, doet gy wat voor mij, en schryft op ontfangst deeses, tog aan willem[1] en de familie te Zwol, aan Emsje en anderen, en bewerkt dat zy ieder wat geeven, zo dat ik, al is het dan maar 100 a 150 [gulden] door u kan ontfangen, ingeval ik na Hamburg of elders moet; dog maakt er spoed mede, want ik verwagt ieder dag een brief van verh[uell] om overtekoomen na Hamb[urg] moetende, kom ik over arnhem; denkt dat ik vertrekkende, weder een bestaan kryg, al is het gering, en draagt daartoe alle het uwe by, met een kleine opoffering. Ik bid u wyders antwoord mij op deese tog zoo spoedig mogelyk; onder couvert van het onderstaande adres. na myne Complimenten aan alle uwe huisgenoten gemaakt te hebbe; blyve ik met agting

U ongelukkige Broeder.

adres onder Couvert / à mons[ieur] mons[ieur] Clement van Breugel / Demeurant / à / Boxtel / *près Bois le Duc.* / Departe[ment] des Bouches du Rhine / a mons[ieur] / mons[ieur] Le Baron le Haersolte de staveren, / Receveur general, à / *arnhem* / Departement de *l'yssel.*

Aantekeningen:
conceptbrief, enkel, kant 1 en 2 beschreven.

1.A.C.Willem van Haersolte tot de Doorn.

132. Brief van Anthonij F.R.E. van Haersolte van Staverden aan Johan W.S. van Haersolte, 6 september 1811.

Arnhem den 6 Sept[em]b[er]

Myn Broeder, ik heb gisteren de [brief van] U wel ontfangen. Volgens U verzoek zal ik die morgen na Zwolle verzenden en hoope dat men daar als ook op Rijsselt[1] aan U verzoek zal voldoen
Dan Wat myn betreft zo dunk myn dat gy mijn niets meer aan vergen kunt na dat ik zo veel schadens alleen door U toedoen geleeden heb
ik had myn voorgenoomen daar over nooijt te spreeken hoe groot mijn verlies ook is. dan door Uw aanzoek word ik gedwongen enkelde gevallen te moeten aanhaalen, Doen ik borg ten principaale voor U bleeft by Oosthuijsen, verzogt ik U daar voor securiteit met verband der Tiendens, wanneer gy myn in substanties antwoorde hoe kunt gij zulks van myn vergen. niemand is daar nader toe als gij en zal

het aan geen ander verbinden dus is zulks niet nodig te meer daar dit moeyelyk is om in zo veel differente geregten dit te laaten protocolleeren. ik nam met U belofte genoegen, en moest ondervinden dat gy kort daar na dat hebt [2] verbonden aan andere en wat is nu daar door het geval dat gy myn schandelyk hebt bedroogen want reeds voorleeden najaar heeft oosthuyse myn Capitaal en verloopene renten afgevordert zynde de renten alleen drie duisend, doen reeds. tans ben ik beezig een en ander met termynen afteleggen
mijn 2000 guld[en] met de renten van dien heb gy myn ook al mede van opgeligt zo dat alleen door Uw slegte manier van Handelen ik by de veertien duisend guldens verlies, en contant moet betaalen
Dat alleen als gy eerlyk, met myn gehandelt had niet had konnen gebeuren
deze twee stukken nadenkende moet gy gevoelen dat mijn niets af te vergen is,
Ik hoop dat de famillies U zal bystaan en zal het myne er toe doen
het eenige middel om zo mogelyk Uw naam te herstellen en Uw zo zeer wettigen schuld eischers te voldoen was geweest om U op Batavia tragten te herstellen daar gy voorleeden jaar zo goeden gelegentheid toe gehad hebt, nu nog word ik dagelyks lastig gevallen voor U te Nykerk. Ardesch, Huyssteen [en] Gelderman maaken Uw [3] geval zeer rugbaar en met reedenen. Ardesch is niet ryk en zal nu voor U moeten betaalen. dan dit is genoeg en smert mijn zulks aan U te moeten schryven maar door U aanvraag aan myn, was ik gedwongen eindelyk iets te moeten zeggen. God geeve U Zyne bystand en zeegen en schoon zo door U behandelt zal ik gaarne U helpen en U kinderen die ik zeer beklaag. dan geld geeven kan ik niet meer, om U borgtogt te voldoen heb ik myn reeds zeer moeten verminderen. myn paarden en buyten moeten verkoopen
Verders zo ben [ik] Uw genegene Broeder

A. Van Haersolte

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 t/m 3 beschreven, kant 4 adres: Monsieur / Monsieu[r] JWS van Haersolte

1.Het buitenhuis van Frederik J.B. van der Capellen tot Rijsselt.

133. Verklaring van J. de Jong, 9 september 1811.

Pardevant Nous Gerard de Jong Notaire à S[in]t oedenrode; Canton de ce nom, arrondissement de Eindhoven, Departement des Bouches du Rhin, et temoins ci-après denommés, demeurent en ce lieu, et connu au dit Notaire; est comparu le [mon]Sieur, Jean, Guillaume, Simon van Haersolte, rentier, habitant à la Commune de Liempde, Canton de Boxtel, arrondissement de Bois Le Duc, Departement des Bouches du Rhin.
Le quel à constitué pour les mandataires speciaux les [mon]Sieurs La maison en Bouwer rentiers, demeurant à Amsterdam, chef lieu du Departement du Zuiderzee aux quels il à donné pouvoir avec droit de Substitution, de vendre sous main, ou publiquement et par enchère en Son nom, et sous la garantie de fait, et de droit, à oncième partie, dans les dimes, dites Oldenbroeker et Staverdensche situées dans le Departement de L'Yssel Superieur, cidevant gueldre, quartier de la Veluwe, lui appertenant, selon l'acte de partage fait, passé, et signé entre les Freres et Soeurs à Nykerk le vingt quatre octobre, mille huit Cent, heritiers du feu leur Pere le [mon[Sieur conraad, guillaume Baron van Haersolte, de consentir cette vente en faveur, de qui ils voudront et pour le prix qu'ils jugeront

convenable, pourvu qu'ils logent payé, au moment ou l'estimation s'effectuera, et den fournir quitance. Promettant de ratifier, tout ce que les mandataires pourront faire en vertu du present mandat, dont cet acte lu au comparant.
Fait à S[in]t oedensrode à l'étude du dit Notaire, ce jourd'hui les Neuf Septembre mille huit cent et onse, en Presence de Frederik van Homberg Brasseur, et Guillaume van Erp, cultivateur, qui avec le Comparant, et moi Notaire, ont signé les Presentes.

Jean, Guillaume Simon van Haersolte.
Frederic van Homberg.
Willem van Erp.
G: de Jong Notaire

Enregistré
[2] à S[in]t oedenRhode le Neuf septembre 1811 folio verse Cap.5, recu un franc un decime,
Signé J: de Jong, avec paraphe.
Pour expedition conforme.
G: de Jong Notaire.

Aantekeningen:
afschrift door Johan W.S. van Haersolte.
Enkel, kant 1 en 2 beschreven. Bovenaan de verklaring de notities: 75 Cent:; en 40 Cent:

134. Brief van Lamaison en Bouwer aan Johan W.S. van Haersolte, 13 september 1811.

De Heer J.W.S. van Haersolte

Amsterdam 13 Sept[ember] 1811

WelEdele Heer!

Beide UWEd[eles] geachte letteren van 3 & 10 dezer zyn ons op zyn tyd geworden, de laaste geleidende de verzochte Procuratie welke volkomen in order is, alleen geloven wy dat dezelve had behoren te worden gelegeliseerd, en dit zo bevonden wordende zullen wy derzelve aan UEd[ele] ten dien einde retourneeren; intusschen zyn wy UWEd[ele] zeer Verplicht voor de prompte bezorging van dit Stuk en wenschte wederkeerig aan UWEd[eles] verlangen te kunnen voldoen met terugzending van de Obligatie, edog dit stuk zal ons wellicht nog in diversche gevallen nodig zyn, het met het Royeeren der onderscheidene Legistratien na de volbrachte verkoop, als anderzints - Zo dat UWEd[ele] *deeze* als een bewys van de ontvangst der volmacht gelieft te considereeren, tot de terugzending der origineele obligatie, welke wy UWE[dele] op onze Eer verzekeren immediaat na de afloop der geheele Zaak aan UWEd[ele] te zullen doen toe komen.

Na UWEd[ele] overigens s'Hemels beste Zegeningen in Uwe ongelukkige omstandigheden toegewenscht te hebben verblyven wy met de meeste achting -

UWEd]eles] D[ienst] W[illige] dienaaren.
Lamaison & Bouwer

Aantekeningen:
enkel, kant 1 beschreven, kant 2 adres: WelEdele Heer / Den heere J.W.S. van Haersolte / tot[1]

1.Adres is onvolledig.

135. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan J.B. Dumonceau, 20 september 1811.

Generaal Dumonceau Den 20 Sept[ember] 1811.

Hoog ed[el] gestr[enge] *H[ee]r.*

Zeedert eenige weinige dagen geinformeert zynde, dat U Excellentie zig thans te Maastricht bevind, commandeerend de militaaire Divisie, waaronder mede behoort het departement des Bouches du Rhin, alwaar ik met myn vrouw en vyf ongelukkige kinderen zeedert een jaar woon.
U Excellentie zal gedeeltelyk myn ongelukkige en fatale positie bekent zijn, dat ik zeedert nu ruim een jaar, Amsterd[am] heb verlaten op verkeerde raad van zo ik dagt brave menschen, om de vervolgingen van myne crediteuren te ontwijken, spruitende die schulden meestal uit zeedert jaaren van ongelukkig uitgevallen speculatien in effecten en daardoor veroorzaakte enorme verliesen, die my *geruineert* hebben, zodat ik eindelyk het eene gat met het andere moest stoppen om my zoo zoeken te redden. en eindelyk het weinige dat my nog overbleef aan myne crediteuren moest overlaten, en dus byna zonder iets Amsterdam en Holl[and] heb verlaten; en myn wyk na het Departement heb genoomen, alwaar myn vrouw met de vyf kinderen by my zyn gekoomen, zeedert die tyd leeven wy hier op een klein arm dorpje met ons allen by een boer in; daar wy ons zoo sober mogelyk te behelpen, dog het weinige dat wy nog overig hebben, zal weldra geheel verteert zyn, en dus is myn vooruitzigt om binnen kort, met vrouw en vyf kinderen tot de bitterste armoede gebragt te zijn, daar ik thans geen de minste vooruitzigt heb, van uitkomst. [2] tot nog toe is het my niet mogelyk geweest, om het een of ander ampt te krygen, U Excellent[ie] weet hoe[1] groot aantal amptenaren is, die buiten alles geraakt zyn, en alle aanspraak op het een en ander hebben; de fondsen om in persoon voor eenige tyd na Parys te gaan, hebben my ontbroken, en is men niet zelve op de plaats, weet men wel, dat de afwezenden vergeeten worden, de admir[aal] verhuel is er een, heeft mij wel beloften gedaan, dog daar schijnt niets van te koomen. UExcell[enties] edelmoedig en braaf caracter kennende, om wezentlyke ongelukkigen te helpen, en waaronder ik met vrouw en vyf kinderen zeeker behoore, En de Hooge waardigheid door U Exc[ellentie] thans bekleed wordende, in de mogelykheid zynde, zoo door U persoon, als door relatien met de Prefect, en onderscheidene Directeurs om mij het een of ander te doen obtineeren dat my in myn ongelukkige situatie weder een bestaan, al is het dan niet zeer ruim, met vrouw en kinderen kan geeven, doet my de vrijheid neemen, my aan U Excell[entie] allernedrigst te adresseeren, met verzoek en beede, om mij te willen helpen, het zij by de militaaire administratie, of by UHooged[ele] persoon of staf zelve, dat my een militaaire rang geeft, dat te gemakkelyker zou, zyn daar ik reeds in 1787 capitein was, en na die tyd in franryk. het zy anders een post by de Douarier, of by de perceptie van de gemeene middelen, neme de vryheid U Excel[lentie] by deese toetezenden, myn staat van dienst, zo in het militaire, als in het politieque, met een kleine memorie er by. waarvan UExcel[lentie] gebruik kan maken, by wien het nodig zal zijn;
[3] Ik ben bereid om dadelyk in persoon na maastricht te koomen, indien UExcell[entie] zulks nodig oordeelt, en verzoeke mij zulks te schryven of te laten schryven, onder het hierby gevoegde adres, als wanneer ik U Excell[entie] mondelings van alles nader zal inligten, en myne belangens nader voordragen.

mogt U Excell[entie] die geenen zyn, die my met myn ongelukkige vrouw en 5 kinderen uit eene zeekere te wagtene groot armoede mogt redden, wat zouden wy UExcell[entie] niet zeegenen, en welk een weldaad zoude er niet beweezen zyn; ik vleye my dus met vrouw en vyf kinderen van binnen weinige dagen, eenig favorabel antw[oord] van UExcel[lentie] te zullen ontfangen.
Na my en de mynen dus in UExcell[enties] hoge protectie en benevolentie aanbevolen te hebben, blyve ik met alle moogelyke agting UHoog ed[ele] getr[ouwe] ond[erdanige] dienaar
en ongelukkig medemensch.
J:W:S: van H

sous couvert / à monsieur / Clement van Breugel / à / *Boxtel* / près Bois le Duc. / Depart[ement] Bouches du Rhin
à Son Excellence. / Monsieur Dumonceau / Comte de l'Empire, General / au Service de la Majeste l'Empereur / des Francais; residant / a / maastricht

Aantekeningen:
conceptbrief, dubbel gevouwen, kant 1 t/m 3 beschreven, kant 4 blanco.

1.Er staat: het.

136. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan Anthonij F.R.E. van Haersolte van Staverden, 25 september 1811.

Ant[honij] Fred[erik] 25 Sept[ember] *1811*
u laaste van den 6 deeser, is mij welgeworden, ik heb daaruit met decutente[1] verwondering gezien, het gedrag van oosth[uisen] ten uwen gerigte omtrent het Capitaal van 8000 [gulden], daar U borg voor was, ik kan u voor een almagtig god betuigen, dat Hy my altoos helpt; mij nimmer of ooit, of over het Capitaal, of interesten lastig te zullen vallen, of te maanen, zoo als Hy ook nooit of immer gedaan heeft; en ik houde mij verzekert dat Hy zulks ook, zonder myne ongelukkige positie, aan U nooit gedaan zou hebben. integendeel zoo onse koning agt dagen later vertrokken was, zou hy mij nog 5 à 6000 guldens geleent hebben - en dan had ik my in Amsterdam kunnen redden, en nooit ongelukkig geworden - zonder borgtogt of securiteit, ik hoop UE[dele] zulks mondelings eens nader te verhalen.
de Conduite van oosth[uisen] is dus zeer slegt, en zelfs ter kwader trouw, en komt alleen voort, om U persoon, daar Hy zeeker iets tegens heeft, te traiteren[2], nu gy Hem niet meer van dienst kunt zyn, en Hy my niet meer van noden heeft, zo leert men de menschen kennen, ik ondervinde zulks, helaas thans te veel, zowel by myn vrouwsfamilie; zyn er menschen, die groote verpligting aan my hebben, als mimi en Bangeman, en Bangem[an] Huygens zeedert myn Huwelyk, dat ik zeeker nooit[3] had moeten doen, want dan was ik nimmer zoo ongelukkig geworden; andere menschen die veel aan my te danken hebben, behandelen mij nu ook infaam; [2] een ieder verlaat my dus, in myn ongelukkige positie, alle zoogenaamde vrienden, en de geheele familie van myn vrouw, moet ik dan nog daarenboven van myn eigen familie geheel verlaten worden; dat ik hulp en protectie verzoek, is zoo zeer niet voor myn persoon, maar voor myne ongelukkige kinderens wille, niet voor myn vrouw, daar heeft ze my niet na behandelt, zij behandelt er my nu nog minder na, integendeel, zy tragt haar bestaan buiten my te zoeken, en de geredde boedel voor haar te houden daarby en geheel [onleesbaar] word, door haar

familie, en ik ben van een ieder verlaten, zelfs van myn geheele familie, dit weeten zy alle zeer wel, en daarop durven ze alles te onderneemen, wat moet er op die manier van my, en vooral van de ongelukkige kinderen worden; ik beken kwalyk gehandelt te hebben, dog sprak ik u, ik zou mij grootendeels kunnen verdeedigen, als gy en de familie van alles wist, waar het uit voorsproot, veele onwaarheden en slegte daden van my worden er daarenboven verhaalt, daar ik u spreekende, daar ik gaarne gelegenheid toe wenschte te hebben, het zy in de graaf[4] of desnoods te Nimwegen, volkomen van overtuigen zou, U reekening van 14.000 guld[en] aan oosth[uisen] te moeten betalen, begryp ik niet, volgens myn rekening moet het in het geheel met interesten zyn, 11.200 [gulden] dog met al dat, veelste veel, daar ik na het zeggen of doen van Hem nooit op had kunnen rekenen; ik hoop dat UE[dele] myn brief aan Willem[5] en verders familie zult verzonden [3] hebben, en dat Gy voor my gesproken hebben, en dat het een goede uitwerking zal hebben na welken uitslag ik zeer verlangende ben. tot nog toe heb ik geen nadere tyding van dedem of verhuel, dat my zeer verwondert, op hun eerste schryven van my zeeker iets te zullen besorgen. in U laaste [brief] zegt gy mij, dat gij my, en myn kinderen wilt helpen, waar gy kunt, zo het dan maar geen gelt is, ik vertrouw op u gezegdens, en moet dit gelooven; Gy zyt altoos zoo groote vrienden met dedem geweest, en Hy heeft veel verpligting aan U; verzoeke dus zo gy nog iets voor u ongelukkige broeder over hebt, om Hem op *ontfangst deeses* over mij te willen schryven dat Hy my het een of ander besorgt, daar Hy my zeer genegen is, of anders aan den admiraal verhuel, op dat die beide persoonen ten minsten zien, dat myn familie zig voor mij interesseert, zeeker ben ik verzekert, dat [zij] mij iets zal besorgen, zij zyn beide te Hamburg. Dedem als generaal, en chef van de generale staf by de Prins van Ecknuel, en verhuel om dit so [onleesbaar] te organiseeren; Hoope niet dat gy my dese gunst en weldaad zult overgeven die U niet komt, als om 2 brieven te schryven, die my van veel nut kunnen en zullen zyn; mag ik u verzoeken deese aan den H[ee]r van den Doorn te willen communiceeren, en Hem te verzoeken om ten spoedigsten mede aan de H[ee]r van Dedem te Hamburg te willen schryven; en nog nader te willen aandringen om my met eenige contanten na Hamburg gaande te willen helpen; vergeet dit tog niet, aan u ongelukkige en van anderen verlatene broeder, om [4] zyns ongelukkige kinderens wille, ik bid UE[dele] antwoord my zoo spoedig mogelyk op deese, onder couvert aan de H[ee]r Clement van Breugel te Boxtel, zo als de vorige, blyve verders met agting en dankbare erkentenis

u doodongel[ukkige] broeder. Liempd 25 Sept[ember] 1811.

Aantekeningen:
conceptbrief, dubbel gevouwen, kant 1 t/m 4 beschreven.

1.Deçu, teleurgesteld.
2.Treiteren, pesten.
3.Er staat: noot.
4.Het graafschap Zutphen.
5.A.C.Willem van Haersolte tot de Doorn.

137. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan F.G. van Dedem tot de Gelder, 8 oktober 1811.

van Dedem Hoog geagte Neef Liempde den 8 october *1811*

Twyffele niet of UE[dele] zult zeeker myn laaste [brief] van den 27 aug[ustus] ontfangen hebben,

daaruit zal UE[dele] myn naare en akelige toestand gesien hebben, en wat myn vooruitzigt met de mynen is, zo ik niet spoedig de een of andere post kryg. UHwelgeb[orenes] antwoord van den 18 July mede uit naam van den admir[aal] verhuel in antwoord op myn eerste [brief], dat er *wel* niet veel goeds was, *maar egter beeter als niets* was, en dat UE[dele] en den admiraal mij iets zouden besorgen, en dat wat van u afhing ik verzeekert kon zyn, dat UE[dele] zulks zou aanwenden; dit antwoord, en overtuigt van U grote invloed en goede wil, en van die van den admiraal teevens, deeden my zeeker besluiten, dat ik eerlang iets zoude obtineeren dat my weder een bestaan gaf. en die hoop heeft mij in myn ongeluk zeedert byna drie maanden getroost, na die tyd heb ik UE[dele] nog tweemaal lastig gevallen met brieven, als een van den 28 July, en een van den 27 august[us.] op geen van beiden antwoord bekoomende, weet ik niet wat te denken of te hoopen, de winter is op handen, en myn boedeltje raakt op, en ik heb niet als ellende en armoede te voorzien, zo UE[dele] en [de] admiraal mij niet helpt met het een of ander; verbeelt u een oogenblik in myn akelige toestand en vooruitzigt, en wat het einde van dat alles moet zyn; ik moet volgens U gezegdens en die van den admir[aal] en UE[deles] schryven mij nietemin overtuigt houden; dat UE[delen] mij beiden geneegen zyt, daarby komt dat ik U beider edelmoedig en medelydende harten ken; ik bid en smeek u dus nogmaals help en red mij, en laat mij niet te vergeefs [2] met de mynen op uit komst zitten zugten, denkt myn akelige toestand een oogenblik bedaard na, en stelt u, zo mogelyk, in myne positie, die voor my zeeker dubbel hard en grievend is, als niet geboren en opgevoed, om zoo iets te ondervinden, neemt myne geboorte en staat in aanmerking, en aan welke eerste families, waerde Neef ik geparenteert ben; kan UE[dele] of den admir[aal] (aan wien ik UE[dele] verzoeke deese te communiceeren, en aantemerken als aan zyn Excellentie geschreeven, om UE[delen] beide met geen brieven lastig te vallen) my onmogelyk met niets helpen, dat ik mij egter niet kan voorstellen, aarselt dan niet, dit bid ik UE[dele] op het ernstigste, om my dadelyk te schryven, dat Ulieden mij met niets helpen kunt; dit antwoord zal mij geheel ter neder slaan, om er niet meer van te zeggen, maar ik bid UE[dele] bereid my niet op, met een hoop of verwagting daar ik my te vergeefs mede vleije; en my met de mynen naderhand nog ongelukkiger maakt, in myn doodongelukkige toestand; dog zodanig iets kan of mag ik mij niet voorstellen, na UE[deles] schryven; ik vleye mij alsnog veel liever, van UE[dele] op ontfangst deeser een antw[oord] te willen ontfangen, dat mij verblyden zal. ik herhaal nogmaals is myn presentie noodzakelijk, schryft of laat mij schryven, ik kom dadelyk over. ik bid en smeek u nogmaals, helpt mij in myn ongelukkige toestand, en antwoord mij met een woord op ontfangst deeses; blyve, in de zeekere hoop, dat UE[dele] my niet langer zult laten zugten, met alle hoogagting.

UHwelgeb[orene] onderd[anige] dienaar
en doodongelukkige Neef

adres onder couvert. / à monsieur Clement de Breugel / demeurant à Boxtel. près / *Bois Le duc. / departement des bouches du Rhin.*
à monsieur Le Baron van dedem tot de gelder, / general au Service de la Maj[esté] l'Empereur et Roi / actuellement / à / Hamb[urg]

Aantekeningen:
conceptbrief, enkel, kant 1 en 2 beschreven.

138. Brief van Anthonij F.R.E. van Haersolte van Staverden aan Johan W.S. van Haersolte, 20 oktober 1811.

Zondag den 20 Oct[o]b[er]

Ik feliciteer U myn Broeder met Uw aanstelling[1] en hoop en wensche dat hier door Uw staat zal verbetert worden.
tot myn leedweesen heb ik op U gedaane verzoek tot onderhoud voor U te doene rys van de famillie een zeer negatif en weigerend antwoord bekoomen. als zynde niet in staat en geneegen daar iets toe te contribueeren.
het zal dus best zijn dat gy te Zwol[l]e in persoon Uw daar addresseerd en U rys na Hamburg door over neemt.
Van myn nog meeder te vergen kan dunk mijn bij U onmogelyk opkoomen.
Voor Weinig weeken heb ik voor Uw aan Oosthuyze nog een wissel betaald. Ardesch klaagt met alle reedenen ook [over] zyn ongelukkige behandeling, dit is hier voor myn dubbeld onaangenaam.
[2] Prins zyt gy ook nog schuldig die wil myn om die reeden niet betaalen. een en ander word rugbaarder dan ooit en Helaas ik kan niets tot Uw verschooning inbrengen.
God geeve U zijn bystand en Zeegen opdat zo mogelyk nog eens gy Uw zo wettige schuld eischers het haare zult terug geeven, terwyl [ik] ben

U even wel genegene Broeder
T. Van Haersolte

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 en 2 beschreven, kant 3 en 4 blanco.

1.Agent comptabele bij de marine te Varel (Elias, *Volksrepresentanten [...]*, 100).

139. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan de Hertog Van Cadore, 1 juni 1812.

à monseigneur Le duc / de Cadore grand chevalier / de l'ordre Imperial de la Ser- / mon, Ministre d'etat.
Nº2388 Hambourg 1 Juin *1812.*

Monseigneur!

J'ai l'honneur d'accuser à votre Excellence la reception de ma nomination Nº2388. comme chevalier de l'ordre Imperial de la Reunion, que Sa Majesté l'Empereur et Roi à bien daigner de me conferer.
J'espere de meriter toujours les bienfaits, et de donner des preuves non equivoques de ma reconnaissance, fidelité et attachement à Sa Majeste l'Empereur et Roi; j'ai l'honneur d'envoyer à votre Excellence le Serment par ecrit, et signé de moi. J'envoi, en meme tems, mon nom, prenoms, titres, epoque et lieu de ma naissance, l'employ que j'occupe maintenant, et ma demeure.
demeure qu'un etat de mes Services, et ma situation sous tous les rapports; J'espere qu'ils seront, comme votre Excellence les desire; et qu'ils me procureront un jour les bontés de Sa Majesté l'Empereur et Roi.

Je prends la liberté de me recommander dans votre haute Protection, et de me nommer avec la considération la plus distingué

monseigneur
votre très humble et très
obeissant serviteur
J:G:S: van H:
agent Comptable à Hambourg

Aantekeningen:
conceptbrief, enkel, kant 1 en 2 beschreven, op kant 2 brief 140.

140. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan F.J. d'Alphonse, 1 juni 1812.

Hambourg le 1 Juin 1812.

Monseigneur.

J'ai l'honneur de vous accuser la reception de la votre du 19 Mai adresser à varel, avec la lettre de Monseigneur Le duc de Cadore, que vous m'avez envoyez d'apres les ordres de S:a:S: Monseigneur le Prince Gouverneur general des departemens de la Hollande, Depuis le 1 Mai, je suis employe à Hambourg comme agent Comptable. J'ai l'honneur d'etre avec la plus haute consideration

Monseigneur.
votre très humble
et très obeissant serviteur.

à monsieur. / m[onsieu]r D'alphonse; Baron de l'Empire / L'un des Commandans de la Legion d'honneur, / maitre des requetes, Intendant de l'interieur / de la Hollande. / à / *Amsterdam*

Aantekeningen:
conceptbrief, enkel, kant 1 en 2 beschreven. Op kant 1 brief 139.

141. Brief van P. Jan Bangeman aan A. Willem C. van Haersolte tot de Doorn, 13 juni 1812.

Hoog wel gebore Heer, en Broeder!

Ik zoude UHWgeb[oren]es missive van 22 January reeds voor lange beantwoord hebben, indien ik in staat was geweest de gevraagde opgaaven ten opzigte der genealogie, te doen; thans vermeene dezelve volledig te kennen laaten volgen. - Godefridus Hannotiau exor Barbara de Meur. - Maria Josepha Hannotiau, nat[us]: 25 July 1755. exor 4 augustus 1782. ob[eït] 3 July 1799. - Wilhelmina Maria van Haersolte, ex[or] 22 April 1800. met P:J: Bangeman nat[us] 10 Juny 1770. [wiens vader, Willem Vincent Bangeman, en moeder Catharina Constantina Huygens.] Kinderen, 1º Constance Vincence nat[us] 4 December 1800. 2º Josephine Charlotte Eleonore, nat[us] 26 Oct[ober] 1802. Ob[eït] 22 maart 1803. 3º Edouard Auguste, nat[us] 26 Juny 1805. 4º Victor Coenraed Christiaan,

nat[us] 11 Juny 1808. Ob[eït] 26 Nov[ember] 1810. 5º Danelina Wilhelmina Charlotte Sophia, nat[us] 12 January 1812.

Anna Theresia Jacoba Bangeman, nat[us] 21 Sept[ember] 1774. ex[or] 8 July 1795. J:W:S: van Haersolte. - Kinderen 1º Eene dochter nat[us] & Ob[eït] 26 January 1797. 2º Coenradina Wilhelmina Maria Josepha nat[us] 3 Oct[ober] 1798. 3º Jeannette Christine nat[us] 22 Oct[ober] 1799 Ob[eït] 21 Dec[ember] 1799. 4º Anna Theresia Johanna, nat[us] 3 Oct[ober] 1800. Ob[eït] 17 daaraan volgende. 5º Johan Jacob. nat[us] 10 January 1802. 6º Carel Christiaan nat[us] 21 feb[ruari] 1804. 7º Laura Christina nat[us] 12 January 1806. 8º Willem Antonie nat[us] 24 Dec[ember] 1807.

Wat onzen Broeder jan[1] betreft, zoo was dezelve by het ongeluk dat uitbarste ten gevolge van zyn verkeerde, of veel eerder slegte handelwyze, dadelyk by my gekomen en een geruimen tijd verbleeven, hebbende zyne vrouw en kinderen hem na herwaarts gevolgd, vervolgens hadden zy niet verre van hier kamers gehuurd, en op dien voet geleefd, tot dat hy als agent Comptable van de flottille van de Varel geplaats wierd, en daar heen vertrokken is. - Zyne vrouw is hem derwaarts met drie kinderen gevolgd, zynde het oudste meisje[2] dat reeds groot en geformeerd is, by ons, en den oudsten jongen[3] op een fransche kostschool ruim een uur van hier, gebleven; met dien knaap ben [2] ik echter zeer verlegen vermits hy zoo stout is dat men hem op de school niet langer wil houden, en by my aan huis wil ik hem ook niet hebben, zyne ouders zullen dierhalven veel moeite en onaangenaamheden met hem hebben; hy is anders zeer vlug van geest, en leerd buitengemeen goed. - Voor eenige dagen hebben wy een brief van myne zuster[4] gehad, die schryft
dat zy van Varel, alwaar zy hun verblyf hadden, na Hamburg moesten vertrekken om dat haar man daarheen verplaats was, in dezelfde qualiteit, maar tevens nu ook aan het Bureau van de Marine zoude zyn. de post is zeer werkzaam en moeyelyk, maar geeft een bestaan, te Varel konden zy 'er ten minste mede toe. Ik behoef niet te zeggen hoe blyde wy zyn dat zich alles op dien voet geschikt heeft, dewyl wij er zeer veel onaangenaamheden van gehad hebben, want hy is iemand die naar geen raad wil luisteren, zyn eigen hoofd volgd, en op wien men volstrekt niet vertrouwen kan, vermits het schynt, als of leugen en waarheid te spreeken, by hem het zelfde is.
Niet tegenstaande wy alles wat mogelyk was voor hem gedaan hebben, zoo is zyne handelwyze tegens ons, zelfs in de laatste tyden alhier, niet overeenkomstig met het caracter van een braaf man geweest, waarvan ik veel zoude kunnen zeggen, en tevens bewyzen dat zyne slegte handelwyze alleen, de oorzaak van zyn ongeluk, en dat zyner vrouw en kinderen is. - Intusschen zoude het my zeer aangenaam zyn een vermoeden op te kennen lossen; te weeten of hy den Heer van Staveren[5] niet tegens my heeft opgezet? het zy door onwaarheeden te schryven, of anderzints, vermits hy hier gezegd moet hebben, my, en myne famille by de zyne zoo zwart te zullen maaken, dat zy ons voor het slegtste volk zouden houden.
daar ik weet dat hy met den Heer van Staveren in drukke briefwisseling is geweest, en deeze my niet geantwoord heeft op de bekendmaking der bevalling van myne vrouw, en bovendien gezegd moet hebben, van my niets te willen hooren, het geen ik anders zeer vreemd zoude vinden vermits ik in het voorleden jaar te Arnhem zynde, zeer heusch en vriendelyk [door] zyn Ed[ele]; vrouw, en kinderen ben onthaald, zelfs op een wyze die deede veronderstellen dat alle gepasseerde zaaken vergeeten waren, en sedert niets tusschen ons plaats gehad hebbende, zoo moet 'er gestookt zyn. - Hoewel ik nu met den Heer van Staveren nooit op een broederlyken voet geweest ben, en ik my nimmer zal verlagen[6] [3] de vriendschap van iemand te zoeken, wanneer ik zien dat die vermeid word, zoo ben ik echter niet onverschillig ten opzigte van kwaadspreekendheid en leugens, die my in een kwaad dagligt zouden kennen stellen; Indien UHWelgeb[orene] dierhalve by gelegentheid

den Heer van Staverden daar over eens gelieft te onderhouden, zal zulks my zeer verpligten, also ik verzekeren kan, hoegenaamt niets gezegd nog verrigt te hebben, dat aan dien heer eenige reden van misnoegen kan geeven.

U:H:Wgeb[orene] vraagd my of ik in iets geemployeerd ben. - Ja; als vrederegter; Commissaris over den teeld der Suykerbeetwortels; en administrateur van het Centraal Bureau van Weldadigheid; welke twee laatste posten niets als Eer, maar noch veel meer moeite geeven.
indien de ampten naar evenredigheid van de werkzaamheden betaald wierden, dan zoude myn inkomen vry aanzienlyk zyn, doch de verantwoordelykheid en moeite zyn wel verre van in evenredigheid met de betaling te staan. Negotie en fabrieken geeven hier in dit oogenblik een slegt vooruitzigt, en het gereede geld is in 't algemeen zeer schaars; die geene welke ervan voorzien zyn kunnen voordeel maaken met het aanschaffen van goederen, en het voorschieten van penningen op de [beschadiging]koop konditien, waartoe ik byzonder goede gelegenheid heb, waarom ik met myne vrouw genegen ben ons van de thiendens te ontdoen, zoo dat wy waarschynlyk aan de famille zullen voorstellen dezelve over te neemen.

Myne vrouw is sedert de kraam[7] nu en dan zukkelende, het geen voornamentlyk door de zenuwen veroorzaakt word, wy verzoeken onse complimenten, terwyl ik my met achting noeme.

UHWe[l]geb[orenes] DW[illige] Dienaar en Broeder
Bangeman *van den Hulst*

den Hulst by den Bosch.
den 13 Juny 1812.
Depart[em]ent der Monden van den Rhyn

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 t/m 3 beschreven, kant 4 adres: à Monsieur / Monsieur van Haersolte van den Doorn. / Conseiller de Préfecture / à / Zwolle / Departement des Bouches / de l'Yssel

1.Johan W.S. van Haersolte.
2.Coenradina W.M.J. van Haersolte.
3.Jan J. van Haersolte.
4.Anna T.J. van Haersolte-Bangeman.
5.Anthonij F.R.E. van Haersolte van Staverden.
6.Er staat: verledigen.
7.Danelina W.C.S. Bangeman was op 12 januari 1812 geboren.

142. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan N.N. l'Hermitte, 23 juni 1813.

à monsieur le Contre-Amiral / L'Hermitte, commandant general / Des forces navales dans les Departe- / ments du Nord.

Le soussigné à l'honneur de représenter les motifs, lesquels lui ont forcés de ne pas pouvoir quitter hambourg àprès l'evacuation; le jour du depart de l'administration, et des archives de la marine, il n'a recu aucun ordre de l'administration pour partir, il à demandé des ordres à l'administration, on

lui à repondu, qu'il etoit agent Comptable des Batiments le Brig le Mercure, et du stationnaire Le David, que ces batiments restoient à Hambourg, et qu'il devoit avoir *Soin* de ces batiments pour les vivres et autres, ce qu'il à fait jusqu'a l'evacuation de la ville, on lui disoit de plus que ces fonctions d'agent Comptable cessirent des le moment que ces Batiments n'etoient plus à la charge du gouvernement, ainsi il devoit le regarder comme particulier, et hors de Service.
le 9 Mars l'adjudant faisant fonctions de chef de l'etat major lui prevenoit, que les Batimen[t]s de la flotille, alloient partir pour Cuxhaven, et en consequence lui donna l'ordre de quitter Hambourg à l'evacuation de cette place, dans ce cas il devoit se diriger sur Delfzyl; le jour de l'evacuation, et les jours àprès, il lui etoit impossible de pouvoir se rendre d'Hambourg à Bremen, pour aller à Delfzyl, à cause que tout le pays d'hanovre de l'autre cote de l'Elbe etoit en insurrection, et qu'on pilloit, et maltraitoit tous ceux, qu'on reconnoissoit pour employés francais, il croyoit alors de son devoir, de ne pas risquer ses dangers, ayant une femme et cinq enfans à Hambourg; de plus parcequ'il hors des fonctions, et se devoit regarder comme particulier, du moment que la [2] ville etoit evacué. Jamais son intention à été de rester à Hambourg; ce que prouve le Pasport, que monsieur D'aubignosse Directeur general de la Police lui à donner sur sa demande, comme negotiant Hollandois, pour aller avec sa femme, et cinq enfans à Amsterdam, mais ce qu'il n'à pu effectuer, vu l'impossibilité de pouvoir passer le pays d'hanovre.
le 15 du mois de mars il recut une lettre de Monsieur l'amiral l'Hermitte, daté du 13 du-dit de Cuxhaven, dans la quelle on lui ordonnoit, de se presenter chez Monsieur le maire[1] de la ville de Hambourg, pour obtenir le secours de Monsieur Bernitt, de lui seconder, autant que possible dans la formation des inventaires exactes, des effets existantes dans les differens magasins de la marine, ces inventaires etoient de la plus haute importance pour le gouvernement, comme on dit dans l'ordre, qu'on m'a envoyé, cette ordre à été executé par le soussigné aussi exacte que possible, comme l'inventaire du magasin de l'artillerie le prouve, ce qui etoit le plus important; il c'est occupé àprès suivant les ordres, pour faire les inventaires des magasins la Poudrierre, et du magasin general, pendant qu'il etoit occupé à ce travail, et qu'il avoit fini l'inventaire du magasin la Poudrierre, le quel devoit encore être signé de Monsieur le maire, de M[onsieu]r Bernitt et de moi, les premiers Cosacques sont entrès à Hambourg, alors il ne pouvoit plus partir; Il à risquer tous les dangers possibles, d'etre massacré, pillé, arretté, et etre fait prisonnier, il croyoit d'avoir rendu un service au gouvernement, ce qui lui consoloit dans sa malheureuse position, pour s'etre sacrifier pour être utile.
ainsi il ose esperer que monsieur le contre-amiral l'Hermit[t]e, du quel il avoit avant l'evacuation d'hambourg, la protection, la bienveilliance, et meme la Confiance dans le poste qu'il à occupé, [3] le nommera à l'employ d'agent Comptable de la station d'hambourg, qu'il à occupé avant l'evacuation, et qu'il croit avoir rempli avec zele et fidelité.

23 juni 1813.

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 t/m 3 beschreven, kant 4 blanco.

1. Niet nader getraceerd.

143. Brief van Frederik B. van Haersolte aan Johan W.S. van Haersolte, 16 augustus 1813.

16 Aug[us]tus 1813

Waarde Broeder!

Het is ruim een jaar geleden dat ik het genoegen gehad heb uwe eerste vriendelyke brief te beantwoorden. op de zelve heb ik tot myne verwondering geen antwoord gekreegen, als meede op mijne laaste van de maand feb[ruari] (den 17) L:L: waarmeede ik uwe kennis geeft van de gelukkige bevalling van mij geliefde Vrouw, van een welgeschapen dochter[1], God zij gedankt, Zij is thans volkomen gezond. Zij is hoe wel gelukkig bevallen zeer zwak geweest de eerste 6 weeken, door bij komende toevallen, zo dat wy verpligt geweest zyn eene Minne by het Kind te neemen, alles gaat nu na wensch. het Kind is voorspoedig en wel.

Bijzonder aangenaam was my uw brief [die ik] eenige dagen geleden [heb] ontfangen. Wij alle verblijden ons van harte; dat gij, op nieuw, na zo veel doorgestaan te hebben weeder het geluk gehad heb eene goed, honorable, en lucrative post[2] door uwe Vrienden te bekomen, en wy wenschen dat gij dezelve by voorduren zult behouden en de emolumenten zult zien vermeerderen, het is niet te verwonderen dat uwe gezondheid op nieuw weeder geleden heeft maar daar Gij buytengewoon eene goede constitutie hebt; Ben ik verzeekert nu gij een gerust en gemakkelyke[3] post bekomen heb. uwe gezondheid zal herstellen en uwe kragten zullen toe neemen. dit is niet alleen de wensch van my, van Leentje maar ook van uw waarde Oom[4]. wij alle herhaal ik, wij verblyden ons over uw nieuw geluk en voorspoed. - en wenschen uw met u Vrouw en Kinderen alle verder huyselyk geluk en voorspoed -

[2] Ik voor my ben en blijft altijd de oude ongelukkige knegt, by voorduring heb ik al beste belofte gehad. - maar daar komt niets van, te meer, wil men aanspraak maken op een post, dan moet men een borgtogt hebben, dezelve kan ik niet bezorgen, die geene van de famille die my plaisier konde doen hebben bij herhaling gedeclareert, nooit een penning daar toe te geeven. derhalven heb ik geen vooruitzigt om ooit een convenabile[5] post te bekomen, en mij te sobreeren[6] zo goed en kwaad als ik kan met mij Cap[i]t[eins] pensioen, - de Goede God weet alleen wat in het vervolg de gevolgen zullen zyn van myne ongelukkige omstandigheeden terwyl ik geen vooruitzigt meer heb tot deszelfs verbeetering. - . of redding. het spreekwoord zegt: zo lang er leven is, zo lang is er hoop. ja, zonder hoop, wat zoude het leven zijn voor de ongelukkigen.

Het is my aangenaam Uw Goede tyding van de famille te kunnen geeven: Zeedert myne laaste is er niets byzonders voorgevallen. de suster toto, hoewel van haare ziekte hersteld, is en blyft zwak: Emsje heeft ook een zwaare krankte gehad, maar is aan de beeterde ha[n]d, alhoewel gy met de famille geen briefwisseling onderhoud, ben ik egter overtuyg dat zij met genoegen zullen verneemen uwe tegenwoordige omstandigheeden. voor de ontvangst van uw brief, heeft willem[7] my gevraag of ik ook tyding van uw had. ik zal hem eerdaags antwoorden en melden het geen gij by de Russen hebt ondervonden, en uw tegenwoordig bestaan, *zonder* melding te maaken voor reeden die gij mij verzoch[t] de opbreng[s]t van uw post. -

in mijne voorgaande heb ik uw over het proces onderhouden. de voorschot der [3] penningen is door uw oom gedaan, om dezelve [te] kunnen doorzetten en na alle waarschynlykheid zal zulks na de vacantie te almelo uitgesprooken worden. Maar dan moeten de Heeren Advocaten Geld hebben, dat de zaak door gezet worden by Appel in den haag - de andere staaken van de *famille* zullen het hunne toebrengen om het proces te continueeren. tragt zo uw zulks doenlyk is twee honderd G[u]ld[en] aan uw oom overtemaken. tot bestryking der gedaane kosten en een provisie voor de

geene die nog plaats zullen hebben, want waarlyk toon is niet in staat de last alleen te dragen; en is er geen Geld, dan zal de zaak blyven hangen; zo niet desert verklaart worden.
nieuws is hier niet. - men wensch[t] de Vreede, maar men kan er geen geloof aan geeven. ik herhaale nog maals de Complimenten van ons alle aan u, uw Vrouw en uwe Kinderen, en weest verzeekert dat ik blyve met alle Broederlyke deelneeming, uw liefhebbende Broeder T[out] a v[ous]

F B van Haersolte

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 t/m 3 beschreven, kant 4 adres: a Monsieur / Monsieur van Haersolte / Entreposeur der Salines de Lunenbourg / demuerant Hollandische Brook Nº69 / Chez Madame Bergeest / à / *Hambourg*

1. Coenradina H. van Haersolte was op 15 februari 1813 te Deventer geboren.
2. Entreposeur de la saline te Lünenburg, van juli 1813 tot oktober 1813 (Elias, *Volksrepresentanten [...]*, 100).
3. Het woord 'gemakkelyke' is met een andere pen drie keer onderstreept.
4. Robert J. van der Capellen van de Marsch.
5. Convenabel, geschikt, passend.
6. Sobriëteit, soberheid, matigheid.
7. A.C.Willem van Haersolte tot de Doorn.

144. Brief van W. de Danneskjold Löwendal aan Johan W.S. van Haersolte, 16 mei 1814.

Copenhague le 16 May 1814

Arrivé ici depuis quelque jours, je m'empresse de vous en instruire, ainsi que des nouvelles que j'ai de Huygens[1], par mon beaufrere Schim, que j'ai trouvé en Holstein.
Huygens a passé une partie de l'hivers à Manheim chez ma soeur[2], où il a mené deux de ses enfants; il a été un des premiers qui a pris partis dans le changement des affaires de france et d'Hollande, et il est l'un des commissaires qui prennent possession des Pays bas pour le Souverain de Hollande; ainsi il doit dans ce moment être dans les pays bas. je suppose que vous ne resterez pas longtems à present à Hambourg et vous souhaite ainsi qu'a toute votre famille prosperite et sante, mes respects à votre femme, et mille hommages à Mad[ame] Fauche.
je finis et me hâte car je suis accablé d'affaires, et je crois que j'aurai bientot quelque destination qui me fera de nouveau courir le monde, mais si vous voulez m'ecrire à Copenhague; les lettres me parviendront toujours.

votre attaché et devoué

Le C[om]te W. de D. Löwendal

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 beschreven, kant 2 en 3 blanco, kant 4 adres: In Sacsen ost [onleesbaar] / dem herrn v. Haersholt / Ritter / Wohnsats. bej die Witwe Meyer / in die Grüning Strasse n 126 / à Hamburg / Franco

1. Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens.
2. Waarschijnlijk een zus van Elise M.J.S.C.M.L. Bangeman Huygens - de Danneskjold Löwendal.

145. Brief van Frederik B. van Haersolte aan Johan W.S. van Haersolte, 20 juni 1814.

Deventer 20 junij 1814

Waarde Broeder!

Uw brief van den 28 Mey L:L: is my gisteren namiddag ter hand gesteld. denkelijk door een der officieren, uitgemaakt hebbende het Holl[ands] garnisoen te Hamburg dat gisteren binnen deeze stad zijn aangekomen, en zoo men zegt tot nader order provisionneel garnisoen zullen houden.

Weest verzekert dat het my aangenaam was tyding van uw en de uwen te ontvangen, maar het zoude my tot meer genoegen verstrekt hebben indien uwe gezondheid in alle opzigten gunstiger was - en dat gy niet door groote zwakte genoodzaak ben geweest uw lieve zoon[1] / onder uw opzigt / aan my te schryven. Niets is akeliger dan een stad in staat van beleg. Ses maanden hebben wy het ook ondervonden - egter heeft deeze stad in inwoonders niet zo veel geleeden als de uwe.[2] ook hadden wy hier geen D'avoust, geen hogendorp. - gebrek hebben wy niet gehad. maar wel groote privatien, en wel gebrek aan Geld, om te kunnen voldoen aan de eerste behoefting, God dank alles heeft zig nog by tyds geschikt, en deeze stad is met en door schikking ontruimd den 26 April. - . wy hebben dikwijls over uw gesproken en niet minder al die tyd gedagt. - ik had al lang een brief van uw verwagt om ons gezamentelyk te kunnen feliciteeren dat de Vreede en Rust op zoo eene wonderbaarlyke wyze aan het Menschdom is geschonken, en dat ons zo verneedert Vaderland weeder hersteld is door ons een souverein[3] te geeven uit het oud huys van Oranje. - . ja alle partijschap is gelukkig verdweenen; alle Eerlyke, Brave, Kundige Menschen hebben aanspraak op de goedheid van de Vorst. - hy kent geen partijschap: als men [2] aan die pointen kan voldoen, en word er hier en daar iemand vergeeten, dan is de opinie tegen Hun - en dan is zulks niet de schuld van de Vorst:

hier nevens een lyst van de leeden die in het bestuur geplaast zijn, het dewelke ik niet kan nagaan die uw van groot nut kunnen zijn - Daandels is niet weder in aanmerking kunnen komen, maar janssens is L[uitenan]t Generaal. uw Weldoener den Ad[miraal] Verhuell is en blyft in dienst van de Koning Lodewyk den 18e

hij zal uw misschien van meer dienst kunnen zyn als uwe Vrienden hier te lande. hy is woonachtig te Parijs - Wij krygen ter Vergrooting van ons Grond Gebied een groot gedeelte van Brabant. - dit alles zal zig op 't Congres nader bepaalen. intusschen is Godert v[an der] C[apellen] als Commissaris te Brussel benoemd.

onse Colonien krygen wij zo niet alle grotendeels weeder. - . ik wensch van harte dat gy het geluk zult hebben op de een of ander mannier een bestaan te krijgen, en dan zult gij gelukkiger zijn dan ik, want tot heeden toe, ben en blyve ik altyd de oude ongelukkige knegt. met my Vrouw en 6 Kinderen; en myne omstandigheeden zyn zeedert dat wij het ongeluk gehad hebben onze geliefde en zeer beminde Oom en myn Schoon Vader de Heer v[an] d[e] Marsch[4] te verliezen, nog ongelukkig[er] geworden, -

Een schielyk Verval van Kragten maakte den 7 deezer een eijnde aan zyn voor ons zoo dierbaar leven, hij had ruim 71 jaaren berijkt - wy onderwerpen ons met geduld en Godsvrugt aan de wille van God die ons alle bestierd. Had die Goede Vader nog eenige jaaren kunnen leeven, alle zyn kinderen en famille waaren weeder opgebeurt uit die Staat van Verval waar in hy en de zyne zeedert eenige jaaren vervallen waaren: - de souverein heeft hem byzondere blyken van achting gegeeven, en niet minder deszelfs Vrouw Moeder de Douariere van Oranje[5], die zo als gij zult weeten ook in de haag [is.] [3] alles loopt my en myn lieve Vrouw tegen. God-dank wy zijn in deeze bitter droevige omstandigheden alle reedelyk gezond -. uw Neef Philip[6] is Colonel. Alex[7] is en blyft altyd

uitlandig - geen nieuws by de famille, te Zwol is alles wel. toto is zwakkelijk - . te Arnhem zyn twee Nichten getrouw. Caroline[8] met Rechteren v[an] Appelternen en Mitje[9] gaat eerdaags trouwen met v[an] Hasselt uit Arnhem.
Ontfang nogmaals de Verzeekering van onze Vriendschap. en zyt overtuijg dat wij oprechtlyk meede gevoele uw omstandigheid. en ons niets aangenamer zal zyn, dan door uw zelfs te verneemen dat gij een goed bestaan gekreegen hebt.
het is in deeze gevoelens dat ik my teeken uw liefhebbende Broeder

FB: van Haersolte

N:B: Volgens de begeerte van de overleedene kan en mag men de rouw niet aanneemen

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 t/m 3 beschreven, kant 4 blanco.

1. Jan J. of Carel H.C. van Haersolte.
2. Hamburg was iets te vroeg geweest met openbare spotternijen over Napoleon en werd door Franse troepen hardhandig aangepakt. Op 30 mei 1814 was de vrede van Parijs getekend (Beaufort, *Hogendorp*, 218).
3. Koning Willem I.
4. Robert J. van der Capellen van de Marsch.
5. F.S.Wilhelmina prinses van Pruisen.
6. Philip van der Capellen.
7. Alexander van der Capellen.
8. Carolina van Haersolte was op 28 oktober 1813 te Arnhem getrouwd met Jacob H. van Rechteren tot Westerveld.
9. Maria E.J. van Haersolte trouwde op 19 augustus 1814 te Arnhem met Johan J. van Hasselt.

146. Brief van Frederik B. van Haersolte aan Johan W.S. van Haersolte, 28 juni 1814.

Waarde Broeder Deventer 28 junij

Daar ik dadelyk op uw eerste brief geantwoord [heb] en zo ik mij rapelleere den 15 of 16 deezer, twyfel ik niet of gij zult de zelve voor uw vertrek uit Hamburg ontvangen hebben, ik heb daags daar na een bezoek gehad van uw Vriend den Colonel of Majoor Van Ommeren, hy ging na den haag, en kond hy daar eenige informatien inwinnen die uw aangenaam was, zou hy uw dadelyk schryven - Volgens uwe begeerte schrijf ik uw deeze poste restante, maar waarde Broeder ik kan uw geen nader inligting geeven als die by mijn eerste, en daar ik moet bekennen dat ik volkomen onkundig ben over uwe schulden, kan ik uw ook niet assureeren of gy niet bloot gesteld zoude kunnen zyn aan onaangenaamheeden, voorzigtig is zig stil te houden of met de Crediteuren te spreeken en schikkingen te maken. ik wensch van harte voor uw en al uwen het beste, *uwe* Vrienden zullen uw wel willen helpen: geef my [er] tyding van en weest verzeekert dat wy veel deel nemen in uwen ongelukkige omstandigheid -. de myne is niet veel beeter zeedert de ongelukkige dood van uwen waardige Oom[1]. belofte heb ik wel maar daar blyft het er bij - de hoop laat leven en het vertrouwen op de Goede God geeft rust en gegronde troost. T[out] a V[ous] F.H.

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 beschreven, kant 2 en 3 blanco, kant 4 adres: a Monsieur / Monsieur Le Baron J:W:S: / Van Haersolte / à / Rotterdam / *Poste Restante*

1.Robert J. van der Capellen van de Marsch.

147. Brief van Jan J. van Haersolte aan Johan W.S. van Haersolte en Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 1 januari 1815.

Mes tres chers Parens!

C'est aujourd'hui à l'annee nouvelle, que je prends la liberté de saisir la première occasion qui se presente, pour vous offrir mes hommages d'amour, et de respect, Agréez les, je vous en prie, et ayez la bonté de croire, que je fais nuit et jour, mes voeux au tout puissant, pour qu'il d'aigne vous accorder nou seulement une vie longue et paisible, mais aussi, tout ce qui pourroit contribuer a votre félicité temporelle, et spirituelle. C'est a vous à qui je dois tout ce que je possède, c'est vous qui m'arez comblé de bien faits, dès le jour de ma naissance, C'est vous à qui je suis credevable de rendre ma grâu. C'est trans van de chers parens [2] pour qui j'adresse mes voeux à l'eternel, afin qu'il venille vous maintenir encore un grand nombre d'années, dans une santé parfaite, et qu'il venit le vous rendre aussi heureux que vous le souhaitez. Pour les autres voeux que je fais pour vous, je les pas serais sous silence, et je dirai seulement, que je souhaite que le bon dieu veuille nous benir par une paix durable, et que l'année qui vient de commencer, sera plus heureux pour vous, mes chers parens, et pour tant d'autres, que celle qui vient de finir maintenant, Afin que nous ne say ons jamais tourmenté parle feuoffrayable, de la guerre. Considerez mes chers parents, dans tous les malheurs où vous êtes prétioipé par les evênemens funestes de la guerre, qu'il y a un dieu juste, et gracieux, qui sera toujours pret [3] a vous assister dans tous vos malheurs,
Que l'année qui vient decisser maintenant, et dans la quelle tant de circonstances, et d'est vênement funestes de la guerre ont eu lieu; nous serre d'éxemple, pour croire qu'il y a un dieu, et une être supreme, qui est toutpuissant, et que dans tous les malheurs qui nous arrivent; il sera prêt a mon assister. Mes cher parens; tâ chez seulment je vous en prie (quoi que je sois ici très volontiers), de mémbarquer sur un bâtimens de guerre, afin que je sois en êtat de gagnes mon pain, car je l'avoue vous m'avez deja assez longtems, nourri, habillé, et faite apprendre. Croyez mes chers parens! que je serai toujours pret a vous obeir. C'est avec les sentimens, que j'ai Chameur d'être à jamais.
Ces Mes très *chers* parens! Votre très humble, et tres obleissant serviteur et fils,

J:J: van *Haersolte*

Olland
1 january *1815*.

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 t/m 3 beschreven, kant 4 adres: Aan Mynheer / De Heer JWS van Haersolte / in de keizerstraat / te / *s Bosch* / *Franco*

148. Brief van Frederik B. van Haersolte aan Johan W.S. van Haersolte, 22 juli 1815.

Naarden 22 july 1815.

Waarde Broeder!

Eenige dagen geleden heb ik een brief van Willem[1] ontvangen. Zyn eerste brief die ik U in myne voorgaande [brief] heb meede gedeelt, bevestig dat de famille niet in staat is iets voor U te kunnen doen. Zy alle hebben te veel geleden en leijden nog door de tydsomstandigheeden, gaarne zeggen zij, zoo wij in de mogelykheid waaren zoude wy hem helpen, hoe wel niet alleen de reeden van ongelukken hem verhindert om een Ampt te vragen en te verkrijgen - . Zie daar de uitslag van alle aangewende pooging, de Hemel geeft dat bekende ja Vreemden zullen uitwerken dat gy op de een of ander mannier een post of een bestaan zult verkrijgen, laat U de hoop niet verlaaten, het eenigste dat de Ongelukkigen op deeze Waereld troost verschaft, en met meer gedult de wederwaardigheeden kan verdragen. de Groetenis van ons alle, myn gezondheid is en blyft de zelve. weest verzeekert van myne Broederlyke gevoelens van Vriendschap en deelneeming in Uwe ongelukkige omstandigheeden.

T[out] a V[ous]
F:B: *van Haersolte*

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 beschreven, kant 2 en 3 blanco, kant 4 adres: Hoog Wel Geboren Heer / De Heer Baron Van Haersolte / Keijzer Straat Nº135. / *'S Hertogenbosch*

1.A.C.Willem van Haersolte tot de Doorn.

149. Brief van Anna T.J. van Haersolte-Bangeman aan Johan W.S. van Haersolte, 24 augustus 1815.

Shage den 24 augustus
1815

Lieve man

Ik kan heden met het schip niet mede komen omdat ik geen mensch kan spreken want i[e]dereen is als gek. ik was dinsdag om twee uur in de stad, ging dadelyk naar mevrouw wijborg die ik vond. die schreef voor mij aan Boetselaar waar op ik wo[e]nsdag om elf uur antwoord kreeg, het geen gy lezen kend, dat alder beleeft is. daarop liep ik naar wijborg die toen belet voor my vroeg met een briefje by die heer, in plaas van antwoord kwam die oude braaffe man mij hier zelf op zoeken, die mij raad gaf en mij veel hoop heeft gegeven. nu heeft mevrouw wyborg voor my een superbe brief aan den koning geschreven die ik morgen vroeg zelf naar Boetzelaar gaan brengen en dan zal ik nog verder met hem spreken. wat dunkt uw van die goede man [2] hebt gy het ooit beleefder gezien. nu heb ik goede moet, pipers heb ik nog niet kenne spreken. heb by hem belet gestuurd, ben aan zyn huijs geweest, heb de dogter[1] gesproken. verzogt haar om haar vader heden morgen om agt of negen uur te spreken, dog geen bescheijd gekregen. nu zal ik morgen vroeg by hem gaan. wil hy my niet spreken dan gaan ik naar van der gols die zeer beleeft is, soo als ik hoor. het is die geen die wij

kennen, om over jan[2] te spreken. Boetzelaar heeft my geraden om er aan gols of anders aan pipers over te spreken, nu zal ik zien of ik morgen alles gedaan kan krygen. men zegt dat er een schip vrydag avond van delf[t] naar den bos vaart, dan kom ik daar mede zoo het mogelyk is. ik logeer alweer by die goede Cappel, dat zijn mensche zonder weerga, wat is het slegt weer, altyd regen en wind. veel complimente van hier, zoent de kinderen voor mijn en gelooft dat ik ben uw liefhebbende vrouw van haersolte

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 en 2 beschreven, kant 3 blanco, kant 4 adres: a Monsieur / monsieur de haersolte / chez les seur koppens / a / *Bois-le-duc*

1.Niet nader getraceerd.
2.Waarschijnlijk Jan J. van Haersolte.

150. Brief van Anna T.J. van Haersolte-Bangeman aan mevrouw Appelius, circa 30 augustus 1815.

weledele gestrenge vrouwe

Ik neem de vryheid mij aan UWed[ele] by dezen te adresseren met bede, of uwe de goedheid zoude gelieven te hebben zig voor mij bij UhEgestr[enge] Man te intresseren om ons een bestaan te bezorgen, waar over den gouverneur hultman en mijn man zig ree[d]st verscheyden malen van de heer Appelius hebben geadresseert. myn Broeder Bangeman huijgens[1] heeft zig ook mondeling aan UhEgestr[enge] man voor ons geintresseert toen myn Broeder te brussel was. by zyn Edele[s] vertrek naar hamburg zyde hij dat de heer Appelius hem had belooft ons een bestaan te zullen bezorgen. in deze hoop hebben wy gedurende dien tijd voort geleeft met een huyshouden met 5 kinderen, zonder het minst bestaan. het is nu 14 maanden dat myn man zyn post te hambu[rg] verloor, UWEd[ele] kund nagaan hoe 'n welke ongelukkig omstandigheid wy tans zijn; dog wy hopen spoedig gered te worden door UhEd[ele] man, vermits den koning de goedheid heeft gelieven te hebben, zig ten voordelen van mijn heeft uyt gelaten tegen de heer hul[t]m[an] om myn de post van Collecteur der Brabandsche Loterij tegeven, en dewyl die post door de heer Appe[lius] moet worden begeven zoo is onze hartelykke bede dat UWEd[ele] zig tog voor een ongelukkig huyshauden by UWEd[ele] man intresseert. wy zullen er UWed[ele] altoos dankbaar voor zyn. UWEd[ele] weet ook wat vrauw en moeder is, dog UWEd[ele] heeft het geluk altoos vervolgt en mijn het ongeluk, en ten overmaat van ongeluk ben ik ook weder zwanger [2] dus bedenk een ogenblik mijn positie. toen ik gepasseerde week in den haag was sprak ik de heer pipers dien myn als toen beloofde aan de heer ap[pelius] te zullen schryfven om ons te helpen. Zyn Edele zyde myn dat zyn Edele een zeer goed vrind van de heer ap[pelius] was en raade myn aan uwe te schryfven om dat zyn Edele overtuygd is van UWed[eles] goed hard en dus UWEd[eles] voorspraak bij UWE[dele] man veel af zaude doen. terwyl ik by UWed[ele] bekend ben, neem ik de vryheid my aan uwed[ele] te adresseren in hoop dat uwed[ele] myne vrypostigheid niet kwalyk zult nemen, en ik hoop om van Uw man binnenkort met de post begunstigd te worde heb ik de eer na ons in de protectie [van] uw man en uwe edelen, vrinsc[h]ap aanbevolen te hebben my met alle hoogac[h]ting te noemen,

UWedelens Gestrenge
onderdanige dinaresse

Aantekeningen:
conceptbrief, enkel, kant 1 en 2 beschreven. Bovenaan de brief de notitie 'UHE[del] gestr[enge]' in het handschrift van Johan W.S. van Haersolte.

1. Christiaan D.J.E. Bangeman Huygens.

151. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan Godert A.G.P. van der Capellen, 4 september 1815.

[3] *Capellen* S'Bosch. 4 Sept[ember] 1815

Hoog edel gestr[enge] H[ee]r en Neef.

Neeme de vryheid van my nocgmaals aan UE[dele] in myne doodongelukkige positie te adresseeren, ter bekoming van de een of andre post, die my een bestaan geeft; de constitutie aangenomen zynde, zal geheel belgien en luik geoorganiseert moeten worden en er dus veel amptenaren moeten benoemd worden; dit zal dus een gelegenheid zyn, om my uit myne doodongelukkige positie te helpen; UE[deles] invloed en voorspraak vooral by de H[ee]r appelius kan en zal mij redden; ik heb met groo[t]st genoegen vernomen dat UE[del] gestr[enge] zig by de H[ee]r appelius sterk voor my geintersseert hebt, zyn Ed[ele] heeft aan myn vrouw in den H[aag] zynde, ook alle verzeekeringen gegeeven en om ons te zullen helpen; ik vertrouw daar ook ten vollen op, en zonder die hulp zyn wy verloren, en weeten geen uitkomst of hebben geen vooruitzigt, als om bittere [4] armoede met onse ongelukkige kinderen te moeten lijden. Welke een akelige positie voor my, die zig, in welke aanzienelyke posten of ampten ik ooit bekleed heb, zig niets het minste te verwyten heeft, maar zyn eer en roem kan stellen, van deselve met alle trouw en zonder het land, of iemand te benadeelen heeft waargenomen, Ik solliciteer UE[dele] dus, daar Gy onse ongelukkige positie gevoelt, en zig wel voor my wilt interesseeren, van zulks in deese oogenblikken te willen doen, op alle manieren die UE[dele] dienstig zult oordeelen, en verzoek by den braven H[ee]r appelius, die beloof heeft van ons te zullen helpen, altyd zal ik er UE[dele] dankbaar voor zyn; en UE[dele] noemen als myne weldoener; na alle complimenten aan Uwele[dele] gemaakt te hebben, en my in UHWEG[estrenges] proctectie aanbevolen te hebben blyve ik met alle Hoogagting.

UHwel onderdanig[e] dien[aar] en Neef

W[el] E[dele] / Mons[ieur] le Baron van der / Capelen nu eerste Secretaire / d'état.

Aantekeningen:
conceptbrief, dubbel gevouwen, kant 1 t/m 4 beschreven. Op kant 1 en 2 brief 152.

152. Brief van Johan W.S. van Haersolte aan H.W. Daendels, 9 september 1815.

Daendels; L[uitenant] G[eneraal] in garniso[en] van de kust van guiné.

S'Bosch den 1 Sept[ember]

Hoog E[del] gebo[ren] H[ee]r.

onse ongelukkige positie met 5 kinderen is U ten vollen bekent, door het geen myn vrouw U daarvan heeft gezegt, ik kan UE[dele] daar niets meer van zeggen, als dat wy, zoo wy niet spoedig geholpen worden doodongelukkig, ja onherstelbaar verloren zyn; ik zeg UE[dele] hartgrondig dank, voor de diensten die UE[dele] ons beweesen heeft, om niet alleen ons ongelukkige positie aantetrekken, maar er de H[ee]r Appelius met alle ernst er over te spreeken, die aan myn vrouw ook alle beloften heeft gedaan om ons spoedig te helpen, wij hopen dus binnen kort goede tyding van zyn Ed[ele] te zullen ontfangen; daar UE[dele] zig onse ongelukkige positie zoo edelmoedig en welmeenend ter harte neemt, verzoeke ik UE[dele] om de H[ee]r appelius zyne belofte te willen herinneren, en tog alles [2] aantewenden, dat Hy ons spoedig en met een voordeelige post begunstigt, daar Hy het thans in zyne handen heeft; ik kan, en durf, zeggen dat ik nimmer in welke ampten of posten, hoe aanzienelyk en daar andere mogelyk van geprofiteerd zouden hebben, eenige van deselve gemanqueert heb, maar deselve alle getrouw en eerlyk heb waargenomen; dus kan daaromtrent niets tegens my ingebragt worden: dat ik geruineert en doodarm ben geworden is een waarheid; dog zulks is my overkomen als particulier, en niet als amptenaar; hoe veelen zyn er niet met my in het zelfde geval die thans, hooge en lucratieve posten bekleeden. ik versoek UE[dele] dus, uit hoofde van oude relatien, en vriendschap en uit blyken dat UE[dele] zig onse wezentlyke doodongelukkige positie kent, en zig wel hebt willen voor ons interesseeren, om daarop nader by de H[ee]r appelius te willen aandringen, wy zullen er UE[dele] altoos dankbaar voor zyn, en voor zegenen; na ons in UE[deles] protectie aanbevolen te hebben, en onse complimenten aan uw gemaakt te hebben, blyve ik met alle agting.

appelius, Commissaire general des Finances / a / Br[ussel]

Aantekeningen:
conceptbrief, dubbel gevouwen, kant 1 t/m 4 beschreven. Op kant 3 en 4 brief 151.

153. Brief van M. Schiefbaan-Fenan aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, circa 1815.

Ma chere Amie

Je fus bien surprise d'apprendre par votre lettre que vous n'avez pas recu la mienne que j'ai ecrit il y a cinq semaines dans laquelle je vous accusa la reception du pannier de voilaille ainsi que les oignons, agreez de nouveau ma chere Amie nos remerciment bien sinceres de la peine que vous avez prisse de nous les procurer ayant reclamé le pannier je vous le fis passer ainsi que la lettre franc de port par le Bateau qui parti le Lundi, j'ai envoye chez le Bulilier, mais on dit qu'il etoit dans ce moment a Bois le Duc, je vous prie de faire des information ou il est resté. j'ai vu avec bien du chagrin que M[onsieu]r Appeleus n'a pas encore effectué sa promesse, cependant il me semble qu'il

c'est trop prononce en votre faveur pour pouvoir reculer, ainsi je flatte donc toujour que les demarches que vous avez faite auront un bon resultat, mais nayant lui même peu[t] etre jamais eprouvé des malheurs il ne sent pas a quel point l'attente est penible; je crois que votre frere fera bien de continuer ses soli[ci]tation, je suis charmé [2] des disposition favorables qu'il a l'egard de votre fils ce seroit un grand bonheur pour lui et pour vous.
j'espere que la maladie de M[onsieu]r votre Epoux n'aura pas des suites et qu'au recu de la presente il se trouvera mieux. nous avons grace a Dieu l'avantage de jouir d'une bonne santé; mon Epoux me prie de vous faire ses compliments, ne nous oubliez pas aupres de M[onsieu]r Harsolte

et crojez moi pour la vie votre devouée Amie

M Schiefbaan
née *Fenan*

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 en 2 beschreven, kant 3 blanco, kant 4 adres: Mevrouw / Mevrouw van Haersolte / gebore Bangeman Huijgens / à / *s'Hertogen Bosch*

154. Brief van Jan J. van Haersolte aan Johan W.S. van Haersolte en Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 16 november 1815.

Olland Den 16 November
1815

Waarde Ouders!

Het is met vermaak dat ik de vrijheid neem u eenige woorden te schrijven om u vergiffenis te vragen voor de bedreven misdaaden, waar door ik u mijne lieve ouders zoo zeer vertoornt heb. Het is met leedwezen dat ik gehoort heb dat veele kwaade tongen u lieden hebben zoeken te overtuigen dat myne gezindheid was om roomsch te worden maar ik kan u op mijn woord van eer betuigen dat dit nooit in mij is opgekoomen of dat mij die lieden waar ik ben nooit daar van hebben voor gehouden maar dat zij in het [2] tegendeel mij goed doen waar zij in konnen. lieve ouders gelooft dat ik nergens anders om uit de Stad gegaan ben als alleen omdat ik behaagen heb in het landleven, nog, mijne lieve ouders zal ik gereed zyn u te volgen zoo gaauw als u Ed[ele] een post hebt maar laat mij bid ik u zoo lang als gij iets aan de hand hebt, want lieve ouders gij kunt mij voor eene gulden in de week in den bosch niet houden, en ik verlang het myn leven niet beter te hebben als ik het tegenwoordig heb en [3] ik heb goed eten en drinken op mynen tijd en ik werk niet tegen mynen zin. Nu lieve ouders, ik groet u. en omhels u en alle mijne Broeders en Zusters in gedagten en verblyve gelijk altyd met vele Hoogagting.

lieve Ouders
u Edele liefhebbende
en gehoorzaamen die-
naar en Zoon.
J.J. van Haersolte.

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 t/m 3 beschreven, kant 4 blanco.

155. Brief van M. van Oosthuisen-De Jonge aan Johan W.S. van Haersolte en Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 13 maart 1816.

Hoog Edel Gebore Heer & Vrouw!

Als ik UHEG[eborenen] melde dat myn man Reeds twee twee maanden door ziekte, meest veroorzaakt door bezetting op de borst, zyn kamer houd, en nog geen vooruitzigt is dat ZEd[ele] er in 14 dagen afkoomt dan zal UHEG[eborenen] Ligt vergeven dat ik nu maar eerst beantwoorde; de aangename tyding daar UHEG[eborenen] ons den 24 der verledene maand mede vereerden. wy feliciteeren UHEG[eborenen] van harten met de zoon[1] en wenschen dat hy in deugde en voorspoed opgroeije, tot Uwe genoegens, en dat het kraamvrouwtje nu Reeds hersteld zal zyn.
Onze Rotterdamsche kleine[2] is een dikke vette Jongen, schoon nu Ruim drie maanden oud kan hy voor 1/2 Jaar passeeren, het is hier stil; Mevrouw van Hugenpoth moet ook bevallen in 't begin van Juny, en Mevrouw Freveij Née de Roest ook tegen die zelve tyd;
Wy zien somtyds nog eens de weduwe van onze vriend Guicherit. de Heer quint ondaatje is met zyn huisgezin vertrokken, Nieuws is hier niet --------

[2] Naar UHEG[eboren] alles goeds gewenscht te hebben en de Complimenten van myn Man gedaan te hebben blyve ik met achting.

UWEd[ele]G[eborenen] onderdanige dienares
en vriendin

Shage 13 *Maart 1816* M: van oosthuyse
Née de Jonge.

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 en 2 beschreven, kant 3 blanco, kant 4 adres: 's GRAVENHAGE [stempel] / Den hoog Edel gebore / Heer Baron J:W:S: van haarsolten / te / 'S bosch

1.Hermanus A.C.W. van Haersolte was op 24 februari te Den Bosch geboren.
2.Niet nader getraceerd.

156. Brief van Anna T.J. van Haersolte-Bangeman aan koning Willem I, 1816.

Sire!
Daignez pardonner la liberté que se permet une de vos humbles sujettes, de s'adresser directement à votre Majesté, afin d'implorer cette bonté manifeste, dont toutes ses actions portent l'Empreinte.
ma situation Sire! est des plus malheureuses et accablantes. chargée d'une nombreuse famille, composée de cinq Enfan[t]s en bas age, dont le nombre encore va etre augmenté, et étant absolument privée de tout moyen d'existence: puissent ces considerations excuser mon importunité aux yeux de votre Majesté, et m'attirer son Auguste bienveillance.
Etant informée que dans la Loterie Belgique des Bureaux encore vacan[t]s ou encore seront donnés; J'ose supplier Votre Majesté! vu les malheurs qui pèsent sur ma famille; De vouloir bien m'en

accorder un, dans une des villes de la Belgique, que sa bonté jugera la plus propre à me procurer les moyens nécessaires pour l'entretien et l'Education de mes Enfan[t]s.
Sire! Les faveu[r]s dont vous avez bien voulu, combler mon frere Bangeman Huigens et plusieurs autres de mes Parens, me font espérer que Je ne serai pas la seule reduite au desespoir[1] malheur: les Infortunés trouveront toujours un libre accès auprès [2] De votre Majesté! ainsi donc Je me flatte qu'elle dainera acquiescer à ma vide supplication, ou m'accorder ce que dans sa sagesse elle croira convenir à une malheureuse mere de famille, dont la reconnaissance ne finira qu'avec Sa Vie.
Daignez agréer Sire! les Sentimen[t]s du plus profond respects des des

Votre plus humble, obéissante
et toute devouée servante & Sujette

Aantekeningen:
conceptbrief in het handschrift van Johan W.S. van Haersolte, enkel, kant 1 en 2 beschreven.

1.Beschadigd.

157. Brief van Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 18 december 1816.

Hamburg den 18 Dec[ember]

Waarde Zuster.

Eerst gisteren ontfing ik uwe Brief van den 12 met de gelukkige tyding uwer benoeming[1]. Daar gy my meld den 20 reeds na Maastricht te zullen vertrekken schryf ik uw derwaards onder adres van Sassen welke ik verzoeke uwe behulpzaam te zyn naar het stellen der cautie[2].
maar het zal nodig zyn [dat] gy een woning zoekt in een der volkrykste straten daar mede passage is en onder aan den straat waar uwe Loterye [is] vaneniers hangen want anders zal het debut niet veel zijn. In allen gevallen als gy daar ook niet wonen kunt moet gy ene Kamer hebben waar het Bureau is. Dit zal moeilyk zijn.
nu moet ik UE[dele] raden in het eerst aan geen gezelschappen te denken en Countje thuis te houden en haar niet te veel op Bals en [2] uitgaan te zetten; men heeft haar te veel gezien en het is nodig voor haare reputatie en om een Man te krygen dat zy zich by de moeder houd en zich zeer onderdanig toond; zy is zo groot en oud dat zy op het huishouden moet passen terwyl gy met het Bureau geaccuseert zult zyn.
zy moet zulks als pligt beschouwen en zich gewennen het zuur met het zoet te dragen. wanneer men eens van haar zegt zy gedraagt zich goed in het ongeluk, dan zullen 'er zich genoeg partijen voor haar opdoen. Uw heel gedrag moet modest zyn en als gy raad nodig hebt gaat by mevrouw de Blonag die kan uwe de beste raad geven en die zal uw de zaken zeggen zo als ze zyn.
nu vaart wel. de hemel bescher[m]t uw, geef uw moed en beleid om door uwe zware portie te worstelen. Uw liefhebbende Broeder

CDEJBangeman Huygens

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 en 2 beschreven, kant 3 blanco, kant 4 adres: Mevrouw / Mevrouw van Haersolte

1.Ontvanger van de Koninklijke Brusselse Loterij (*GAM*, huwelijksboek 1824-7).
2.Borgtocht, borgstelling.

Bijlage 1
Verklaring van Anthonij F.R.E. van Haersolte van Staverden. 28 oktober 1803.

Verklare en bekenne [dat] ondergetekende, Anthony Frederik Robbert Evert van Haersolte, opregt en deugdelijk schuldig te zijn aan mijnen Broeder Jan Willem Simon van Haersolte een Capitale Zumma van tweeduizend guldens, zegge f 2000-:-: heenkomende en spruitende uit en van wegens het bij mij genoten aandeel in eene zumma van agtduizend guldens, door gezegden mijnen Broeder J:W:S: van Haersolte onder mijne Borgtogt op den 29 junij 1803 van P:J: van Oosthuizen genegotieerd en opgenomen, welke zumma van tweeduizend guldens ik, (zonder dat daar toe eenige denuntiatie zal worden vereischt) aan gemelden mijnen Broeder J:W:S: van Haersolte belove te zullen restitueren en vorderen, op den 28 junij 1804 zijnde de dag waarop [2] voormelde Capitaal van agtduizend guldens aan P:J: van Oosthuizen moet worden gerestitueerd en afgelegd zullende alsdan mede gezegde mijne Borgtogt komen te cesseren, en deswegen door mijnen Broeder ten mijnen behoeve acte van liberatie dier Borgtogt moeten worden uitgeleverd.
Belovende ik wijders van voorschr[even] Capitaal van tweeduizend guldens aan gezegden mijnen Broeder voor interessen te zullen betalen vijf procente, en alzo aan den zelven op dato voormeld voor Capitaal en interessen te zullen betalen te zamen eene zumma van tweeduizend een honderd guldens.
Tot securiteit voor opgemeld Capitaal en interessen verklare ik bij dezen te verbinden mijne en mijnen [3] Erven personen, en goederen, met renuntiatie aan alle exceptien, den inhoud dezes eenigzints contrarierende speciaal die van onaangetelden gelde voort ouden submissie als naar Rechten.
In waarheid oirconde heb ik deze eigenhandig betekend op den 28 October 1803

A F R E van Haersolte

Aantekeningen:
dubbel gevouwen, kant 1 t/m/ 3 beschreven, op kant 4 enige rekensommen:

50.-	100	11200
8	8	2800
--------	---------	---------
400	800	f 8400
8		

3200		

Bijlage 2
Overzicht van schulden, 1 september 1810.

Nº *1*
Schulden die mij, zo ik de gelden had kunnen krygen of borg, my gered en behouden hadden. Nº *1*.
marcella -5667-
altena oly -1450-
Nº *2* De Ruyter binnen na aftrek van 100. - - - - - - - - 1000-
----
f 8117.

Schulden daar zekerheid of verband voor was. Nº *2*.
Nº *1* Dachne - 428-
Nº *3* Isaac, marcus, Levy, in de goude kop. - - - - - - - 1600-
Nº *6* Burer by het Hof van reekeningen - - - - - - - - - - 410-
---
fl: 2438

Schulden by schikkingen te betalen, en af te doen. Nº *3*.
Nº 4. Cohen, of van Lizen - - - - - - - - - - - - - 2000-
Nº 5. Manus te utrecht - - - - - - - - - - - - - - - 719-
Nº *8*. van den Broek by accoord - - - - - - - - - - 5000:
Nº *7* Papers zeer oude schuld. - - - - - - - - - - - - - 2000.
---
fl 9719

Onzekere schulden zonder bewys in regten, of die niet zullen op komen. Nº *4*.
Nº *9*. Buijs - - - - - - - - - - - - - - - - - - - 6575-
La maison die denkelyk niet zal opkoomen - - - - 7000-
van oosthuysen, die mij zeker niet ongelukkiger zal maken - - - - - - - 8000.
---
fl: 21575

[2] obligatien daar alle interest op betaalt zyn Nº *5*
ardesch te Nykerk february 1811 - - - - - - - - 1500-:
ardesch dº [open ruimte] maart 1811 - - - - - - 2000-

3500

andere schulden. Nº *6*.
myn broeder Ant: Frederik te arnhem - - - - - - 1600-
Prins te Bennecum - - - - - - - - - - - - - - - - 450-
apothecar fontaine in den Haag - - - - - - - - - - 350-
Roedig kleermaker - - - - - - - - - - - - - - - - 300-
Du Bois te Amsterdam - - - - - - - - - - - - - - - 84-
Lopende huis-schulden in Amsterdam - - - - - - - 1000-
---
fl: 3684

Recapitulatie:
Nº *1*. - - - 8117-
Nº *2*. - - - 2438-
Nº *3*. - - - 9719-
Nº *4*. - - - 21.575-
Nº *5* - - - 3500-
Nº 6 - - - 3684-
---
fl: 49033

Elst 1 sept[ember] *1810* *JWS van Haersolte*

[3] *Nota* .
Nº *1* Hiervoor aan Dachne afgegeeven een procuratie, om myn tractement van 500-:-: in contanten, dat nog betaalt moet worden, te ontfangen, over april, Mey en Juny.
Nº *2* Hierop betaalt in contanten 100-:-: blykens een quitantie die in myn kas op het Hof van Reekeningen moet gevonden zyn.

Nº *3* Deeze man heeft een schuldbekentenis van my voor 220- dog hier moet afgetrokken worden 20-:-: voor deeze schuld heeft Hy my reeds voor eenige dagen gedagvaard voor Scheepenen, die zaak heeft de Solliciteur van Praag in de Zwanenburgerstraat voor my in handen; wyders heeft voornoemde Levy nog van my een briefje van 400-:- dat ook reeds lang vervallen is, en dan nog een Notarieele Procuratie, waarby ik Hem verbinde voor een somme van 1000: guldens, myn quartaal tractement over de maanden July, augustus en sept[ember]. dit alles spruit voort uit het speelen van 100 quart loten in de lottery in differente classen; ik heb Hem reeds meer als eens een[1] afreekening betaalt, dog weet niet hoe veel, als geen papieren by my hebbende; met deeze man is zeeker gemakkelyk een schikking te maken, daar Hy volhoudende zeeker niets krygt, want dat andre crediteuren boven Hem preferent zyn.
Nº *4*. Deeze schuld proflueert uit negotie in effecten, daar Cohen die dezelve voor my gedaan heeft, nimmer eenig bewys van heeft gehad, dog welke som ik Hem voor nadeelen, en surplussen schuldig was; Hy en zyn Broeder op het punt zynde om bankroet te maken, heb ik om Hem voor het moment te redden, geaccepteerd drie wissels uit frankfort getrokken door B:S Cohen, aan de ordre van H:S: cohen J[unio]r de eerste op een maand getrokken 25 Juny 1810. dezelve is met het stuk [4]
opgesonden, dog dezelve is van het wisselregt vervallen, omdat dezelve in plaats van door H:S: cohen geen dossent[2] te zyn, fautief door de trekker zelve B:S: cohen, geen dossent was, hieromtrent kan de Notaris van Riet en vooral de Notaris van varick, die mij hierin bediend heeft, woonende beide op het Cingel by de blaauwe burgwal, alle informatien geven, zo dat deeze pretentie simpel een ordinaaire schuld is geworden, en het wisselregt daarop vervallen is.
De tweede wissel getrokken 19 Juny mede uit Frankfort op twee maanden à 950-: is ook reeds vervallen, en is goed geëndosseert door H:S: Cohen j[unio]r schoon Hy toen Hy door sperengers uit den Haag aan my gepresenteert wierd met de eerste wissel à 825, dezelve ook mede door de trekker *B:S: Cohen* geëndosseert was, de Notaris die B:S: Cohen daarover onderhouden heeft, zal moeten declareeren op zyn eed gedaan, dat B:S: cohen, aan Hem heeft gedeclareert die tweede wissel ook door Hem trekker B:S: cohen geendosseert te zyn geweest; en niet door H:S: cohen j[unio]r dat naderhand verandert is, dus komt hier in regten ook geen wisselregt plaats, want dezelve moet na vertoon door sprengers aan my, door de een of ander *verandert* zyn.
Deeze geheele zaak heb ik kunnen schikken; om die 2000 te betalen, alle drie maanden 300-:-: te beginnen met het quartaal tractement, dat 1 october verschynen zal, en dan te betalen op den dag dat de tractement ordonnantien betaalt zouden worden, en alsoo van drie tot drie maanden te continueeren tot de finale aflossing toe; van Ezen die deeze wissels in handen heeft, by Notarieele acte of obligatie gedaan hebben, en dan nog preferentie boven alle Crediteuren; iets dat ik niet heb willen doen, had ik 1000-: contanten kunnen krygen, [5] dan had ik zeeker de geheele schuld, tegens intrekking der wissels afgedaan, zo als *Cohen* de trekker der wissels my zelve heeft gezegt.
Nº *5* Deeze man heeft stricte genomen geen de minste bewys van my: want ik heb niets geteekent, hy heeft my wel twee wissels laten presenteeren op eene Marcus te Amsterdam, dog ik heb geweygert dezelve te acceptteeren, zo dat dit altyd een zeer questieuse pretentie kan worden, om dat Hy nimmer door my erkent is.
Nº *6*. Hiervoor heb ik afgegeeven een papier om te kunnen ontfangen myn maand tractement over de maand July.
Nº *7* Met deese man is alles gemakkelyk voor my te schikken.
Nº *8* Deese schuld proflueert uit een oude schuld van 24000-: uit den Boedel van Nedderman, die voor 4 à 5 jaar banquerrout heeft gemaakt, in die tijd heb ik de groote onvoorzigtigheid gehad, om Hem te

redden, aan Hem aftegeeven aan onderscheidene acceptatien 24000-: die nooit in omloop zyn gekoomen, maar altyd, tot op den Huydigen dag nog berustende zyn, onder P: van den Broeke; die Crediteuren hebben naderhand onder de hand een accoord geteekent, dat zy met 5000-: genoegen zouden neemen, welke my de H[ee]r P:S: van oosthuyse belooft had te zullen leenen, zoals de H[ee]r van den Broeke zelfs en de Procureur van Son uit den Haag weeten, dog zulks door den H[ee]r van oosthuyse niet gedaan zynde, is zulks onafgedaan gebleeven, *en heeft mij tot andere stappen verleid, die myn ongeluk gemaakt hebben.*
Nº *9.* Deese schuld komt voort, uit negotie in effecten, zonder dat wy ooit eenig contract over et weder getekent hebben, hy zelfs is oorzaak van myne nadeelen, myn zwager [6] Bangeman Huygens, en myn vrouw, kennen dit alles, en in myn papieren moet men dit duidelyk vinden, nimmer heb ik eenig accoord met Hem getekend: ----------

JWS van Haersolte

Elst den 1 Sept[ember] *1810*

Aantekeningen:
enkel, kant 1 en 2 beschreven; dubbel, kant 3 t/m 6 beschreven.

1.Er staat: of.
2.Dosis: hoeveelheid. Hier mogelijk bedoeld: geen recht op een deel hebben.

Bijlage 3
Staat van dienst van Johan W.S. van Haersolte, 14 september 1813.

Nº2 Etat de Service, charges et emplois tout civils que militaires, d'ont à été revetu, durant trente six ans, le S[igneu]r J:G:S: van Haersolte.

après un cour d'étude de quatre ans à l'université de Harderwyk, il saisit; pour se rendre en amerique, l'occasion de l'ambassade, qui en 1782 ij fut envoyé par leurs hautes Puissances; il fut placé sur le vaisseau de guerre appellé l'*Erfprins*, et ij servit en qualité d'aspirant [de] marine, jusqu'a son arrivée aux etats unis, que le Capitaine d'après les ordrès, qu'il en avoit recu, lui remit le brevet de Lieutenant. Pendant une traversée de vingt un semaines, accueilli par des violentes tempetes, et des ouragans trop souvent reiterés, le vaisseau fit enfin naufrage, et de 350 hommes d'equipage, il ne s'en echappa que 39 avec le secours des chaloupes, et lui perdit dans cette catastrophe pour une somme assez considerable, d'après son projet de s'etablir dans ce paijs, arrivé en amerique, il en parcourut differentes parties, et revint ensuite dans sa Patrie, ou il continua de servir comme officier de marine jusqu'en 1784, que la famille l'engagea, à prendre sa demission, egalement animé du desir d'être plus utile à sa Patrie, tout pret d'essuijer une forte secousse, il n'hesita pas à se retirer.
l'année suivante 1785 il entra comme officier dans la garde Nationale volontaire, et en 1787 comme Capitaine avec une compagnie, dans le Regiment des grenadiers Wallons, ou il servit jusqu'à l'invasion des Prussiens en Hollande; à cette funeste epoque, il se refugia en France, avec quelques milliers de ses compatriotes, et la, il fut placé Capitaine en premier dans le Regiment de Royal-Liegéois, où il servit depuis 17 fevrier 1788, jusqu'en juin 1792, il eut part à la fameuse affaire de Nancij le 31 aout 1790; sous les ordres du general Bouillé. en 1792 il prit sa demission, et

Twentse Taalbank

quelques semaines àpres le Regiment fut licencé à grenoble; Il continua son sejour en France, jusqu'à la naissance [2] du terrorisme, rejoignit alors sa Patrie, et fut fait candidat au corps de la noblesse de la province de Gueldre, d'ont etoient membres son pere, et son frere ainé. l'années 1795 la Bourgeoisie d'arnhem en gueldre, le nomma Bourguemaitre de cette ville, et il fut par la Province de Gueldre deputé aux etats generaux; pendant sa session dans cette assemblée, il fut elu maire du district de Ede en Gueldre; en meme tems leurs hautes Puissances le revetirent de la charge d'inspecteur general des monnayes, et le nomma membre du Comité de l'union pour les affaires de terre, en lui conservant le droit de Seance dans leurs assemblée; en 1796 il fut deputé par la Province de Gueldre, à la premierre assemblée nationale, qui dixhuit mois àpres fut dissout, il rentra incontinent comme membre dans le Comité pour les affaires de terre, et fut en meme tems elu, dans le departement de la Hollande, Suppleant pour la seconde assemblée Nationale; En 1798 le Comité susmentionné fut dissout, et l'on crea un ministère de la guerre, il ij fut placé comme chef de l'administration de l'armée, à cette epoque l'inspection des monnayes fut supprimée.
en 1800 le Departement de la gueldre l'elu, membre au corps legislatief, il occupa ce poste jusqu'en 1805, que d'apres sa demande il fut placé par le grand Pensionnaire membre à la chambre des Comptes, alors un des premiers corps de l'état. cette dernierre nomination parut être une suite de la conduite qu'il avoit tenu en qualité de President au Corps Legislatief, parcequ'en 1804 le gouvernement d'état reclama, soi-disant au nom de Sa Majesté l'Empereur des francais, un dedomagement de cinq millions florins d'hollande, au profit du ci-devant Stadhouder; mais à force de soins et des peines il parvint enfin à Convaincre le Corps legislatief de la fausseté de cette assertion, et reclamation, il fut assez heureux de soustraire la Patrie à pareille depredation, Son Excellence l'amiral Verhuel, vint par ordre meme de Sa Majesté l'Empereur [3] à la Haye, pour s'opposer à ce pretendu dedomagement, et il fut temoin de sa conduite. Depuis 1805 il à toujours occupé la place de membre de la chambre des comptes, Sa Majesté d'Hollande l'y à confirmé à l'organisation de ce College, comme cour des comptes, et il en à rempli les fonctions jusqu'au 30 aout 1810. depuis 13 octobre 1811 jusqu'au 1 Mai 1812 agent Comptable de la station Imperiale de la Jahde, depuis 1 Mai 1812 agent Comptable de la marine à Hambourg. le 15 Novembre 1807 le ci-devant Roi d'hollande l'a nommé chevalier de l'ordre de l'union, et il à été nommé par decision du 1 mars 1812 par sa Majesté l'Empereur et Roi chevalier de l'ordre Imperial de la Reunion. le 15 Juillet 1813 nommé Entreposeur de la Saline de Lune[n]bourg à Hambourg, et le 19 Septembre nommé par son Excelle le Comt[e] de Hogendorp gouverneur de la ville de Hambourg. Inspecteur et verificateur des approvisionnemens de siège + de reserre, sans appointemens emolumens.
[6] Etat de Service du soussigné.
Nom et Prenom
Jean, Guillaume, Simon van Haersolte, né le 16 fevrier 1764, à Zutphen, departement de l'yssel supérieur, ci-devant Baron et membre du Corps de la Noblesse, de la Province de la gueldre; chevalier de l'ordre Imperial de la Reunion.

Charges et emplois, d'ont le soussigné à été revetu.
Cadet et Lieutenant de marine depuis Decembre 1782, jusqu'au mois de Novembre 1784.
Les années 1785 et 1786 servi comme volontaire, et officier dans la garde Nationale, pendant les troubles dans sa Patrie, l'année 1787 servi comme Capitaine en Hollande, dans le Regiment des grenadiers Wallons, lorsque les Prussiens ont fait l'invasion dans ce paijs. Depuis 17 fevrier 1788, servi en france, dans le Regiment Royal-Liegéois en qualité de Capitaine, jusqu'au mois de Juin 1792. - L'année

Twentse Taalbank

1793. Candidat et membre dans le Corps de la noblesse, dans la Province de la gueldre, jusqu'en 1795. - En 1795 Bourguemaitre de la ville d'Arnhem, et deputé de la Province de gueldre aux êtats generaux, dans la meme année nommé maire du district D'Ede en gueldre, et nommé par les êtats generaux, Inspecteur general des monnaijes, et membre du Comité de l'union pour les affaires de terre; en 1796 elu membre pour la premierre assemblée Nationale; dix huit mois àpres sa session; dans cette assemblée, il rentra au Comité de l'union jusqu'en 1798, quand le sus-dit Comité fut dissout, et qu'on crea un ministère de la guerre, ou il fut placé comme chef de l'administration.
en 1800 il fut nommé par le Departement de la gueldre, membre du corps Legislatief, et il ij fut continué jusqu'en 1805, lorsqu'il fut nommé membre de la chambre des Comptes, depuis 1805 jusqu'au 30 aout 1810 membre de la dite chambre, et de la cour des comptes, depuis 13 octobre 1811 agent Comptable de la station Imperiale de la Jahde, depuis le 5 Mai 1812 agent Comptable à Hambourg. le 15 juillet 1813, Entreposeur de la Saline de Lunenbourg à Hamburg,
[7]
agé,
quarante neuf ans et neuf mois.
marié et enfans,
marié et cinq enfans à sa charge, n'ayant pas de fortune à lui.
Tem[p]s de Service.
36 ans de Service, les années 1782 et 1783 lui ont été compté pour double, etant au Service de france, à cause que c'étoit pendant la guerre avec les anglois.
les années 1785, 1786 et 1787, aussi compté double, à cause des troubles, la revolution, et l'invasion des Prussiens en Hollande.
l'année 1790 compté double, suivant un decret de l'assemblée Nationale en France, à cause de l'affaire de Nancy.
observations

decembre 1782.	ans.
decembre 1813	31
1782 et 83	2
double -	~~4.~~
1785-86 et 87.	3.
Nancij	1.
	---
	36 ans.

Hambourg le 26 Juin 1813. *J:G:S: van Haersolte*

Aantekeningen:
concept door Johan W.S. van Haersolte.
Dubbel gevouwen, kant 1 t/m 3 beschreven, kant 4 blanco; dubbel gevouwen, kant 5 blanco, kant 6 en 7 beschreven, kant 8 blanco.

Twentse Taalbank

Correspondentie overzicht

1 J.W. van Arp aan Johan W.S. van Haersolte, 21 juni 1795.
2 Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 27 juni 1795.
3 Johan W.S. van Haersolte aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 19 mei 1803.
4 E.G. Ardesch aan Johan W.S. van Haersolte, 28 januari 1804.
5 E.G. Ardesch aan Johan W.S. van Haersolte, 28 april 1804.
6 C.H. Verhuell aan Johan W.S. van Haersolte, 11 februari 1805.
7 Johan W.S. van Haersolte aan P.J. van Oosthuysen, 16 juli 1805.
8 P. J. Bangeman van de Hulst aan Johan W.S. van Haersolte, 6 augustus 1805.
9 N. van Diermen, J. Wynen en H. Hendriksen van de Pol, 11 septemnber 1805.
10 I.J. de Hens, E.G. Ardesch, P. J. Huyblom en J.J. Elsevier, 17 september 1805.
11 N. van Diermen, 2 oktober 1805.
12 Lamaison & Bouwer aan Johan W.S. van Haersolte, 14 januari 1806.
13 E.G. Ardesch aan Johan W.S. van Haersolte, 20 november 1806.
14 Johan W.S. van Haersolte aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 7 januari 1808.
15 Johan W.S. van Haersolte aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 14 januari 1808.
16 Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens aan Johan W.S. van Haersolte, 27 januari 1808.
17 Johan W.S. van Haersolte aan N.N., 28 januari 1808.
18 Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens aan Johan W.S. van Haersolte, 30 januari 1808.
19 Johan W.S. van Haersolte aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 3 februari 1808.
20 Johan W.S. van Haersolte aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 4 februari 1808.
21 Johan W.S. van Haersolte aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 6 februari 1808.
22 Anna T.J. van Haersolte-Bangeman aan Johan W.S. van Haersolte, 6 februari 1808.
23 Johan W.S. van Haersolte aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 8 februari 1808.
24 Johan W.S. van Haersolte aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 10 februari 1808.
25 Johan W.S. van Haersolte aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 11 februari 1808.
26 Johan W.S. van Haersolte aan M.V. van Hall, 29 februari 1808.
27 Johan W.S. van Haersolte aan P. Jan Bangeman van de Hulst, 1 maart1808.
28 Johan W.S. van Haersolte aan H. Schepman, 9 september1808.
29 Johan W.S. van Haersolte aan H. Schepman, 18 september1808.
30 Johan W.S. van Haersolte aan P. Jan Bangeman van de Hulst, 24 juni 1809.
31 Johan W.S. van Haersolte aan P.S. van Oosthuisen en M. van Oosthuisen-De Jonge, 25 juni 1809.
32 P. Jan Bangeman van de Hulst aan Johan W.S. van Haersolte, 29 juni 1809.
33 P. Jan Bangeman van de Hulst aan Johan W.S. van Haersolte, 29 juni 1809.
34 Johan W.S. van Haersolte aan Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens, 19 september 1809.
35 A.C. Willem van Haersolte tot de Doorn aan Johan W.S. van Haersolte, 10 december 1809.
36 H. Schepman aan Johan W.S. van Haersolte, 29 maart 1810.
37 Johan W.S. van Haersolte aan C,H, Verhuell, 27 juli 1810.
38 Johan W.S. van Haersolte aan J.W. Janssens, 8 augustus 1810.
39 G. van Diermen aan Johan W.S. van Haersolte, 19 augustus 1810.
40 Lamaison & Bouwer aan Johan W.S. van Haersolte, 27 augustus 1810.
41 Johan W.S. van Haersolte aan de Hertog du Plaisance, 30 augustus 1810.
42 Johan W.S. van Haersolte aan Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens, 30 augustus 1810.
43 Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens aan Johan W.S. van Haersolte, 1 september 1810.

Twentse Taalbank

44 Johan W.S. van Haersolte aan Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens, 2 september 1810.
45 Johan W.S. van Haersolte aan Anthonij F.R.E. van Haersolte van Staverden, circa 5 september 1810.
46 Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens aan A.C. Willem van Haersolte tot de Doorn, 8 september 1810.
47 Anthonij F.R.E. van Haersolte van Staverden aan Johan W.S. van Haersolte, 10 september 1810.
48 Johan W.S. van Haersolte aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, circa 11 september 1810.
49 Johan W.S. van Haersolte aan Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens, 11 september 1810.
50 Johan W.S. van Haersolte aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 13 september 1810.
51 Johan W.S. van Haersolte aan Anthonij F.R.E. van Haersolte van Staverden, 13 september 1810.
52 Johan W.S. van Haersolte aan A.C. Willem van Haersolte tot de Doorn, 13 september 1810.
53 Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens aan P. Jan Bangeman van de Hulst, 16 september 1810.
54 A.C. Willem van Haersolte tot de Doorn aan Johan W.S. van Haersolte, 17 september 1810.
55 Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens aan Anthonij F.R.E. van Haersolte van Staverden, 19 september 1810.
56 Johan W.S. van Haersolte aan A.C. Willem van Haersolte tot de Doorn, 23 september 1810.
57 Johan W.S. van Haersolte aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 24 september 1810.
58 Johan W.S. van Haersolte aan A. de Bruine, 24 september 1810.
59 Johan W.S. van Haersolte aan Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens, 26 september 1810.
60 Johan W.S. van Haersolte aan L. Brouwer, 26 september 1810.
61 Johan W.S. van Haersolte aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 27 september 1810.
62 Johan W.S. van Haersolte aan Anthonij F.R.E. van Haersolte van Staverden, 28 september 1810.
63 Anthonij F.R.E. van Haersolte van Staverden aan Johan W.S. van Haersolte, 28 september 1810.
64 Johan W.S. van Haersolte aan Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens, 30 september 1810.
65 Johan W.S. van Haersolte aan Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens, 1 oktober 1810.
66 A.C. Willem van Haersolte tot de Doorn aan Johan W.S. van Haersolte, 1 oktober 1810.
67 A. de Bruine aan Johan W.S. van Haersolte, 1 oktober 1810.
68 L. Brouwer aan Johan W.S. van Haersolte, 2 oktober 1810.
69 Johan W.S. van Haersolte aan Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens, 3 oktober 1810.
70 Johan W.S. van Haersolte aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 5 oktober 1810.
71 Anthonij F.R.E. van Haersolte van Staverden aan Johan W.S. van Haersolte, 6 oktober 1810.
72 Johan W.S. van Haersolte aan A. de Bruine, 7 oktober 1810.
73 Johan W.S. van Haersolte aan Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens, 7 oktober 1810.
74 Johan W.S. van Haersolte aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 7 oktober 1810.
75 Johan W.S. van Haersolte aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, circa 8 oktober 1810.
76 Johan W.S. van Haersolte aan C,H, Verhuell, 9 oktober 1810.
77 Johan W.S. van Haersolte aan A.C. Willem van Haersolte tot de Doorn, 9 oktober 1810.

Twentse Taalbank

78 Johan W.S. van Haersolte aan J.W. Janssens, 9 oktober 1810.
79 Johan W.S. van Haersolte aan Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens, 10 oktober 1810.
80 Anna T.J. van Haersolte-Bangeman aan Johan W.S. van Haersolte, 12 oktober 1810.
81 Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens aan P. Jan Bangeman van de Hulst, 15 oktober 1810.
82 Johan W.S. van Haersolte aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 16 oktober 1810.
83 Anna T.J. van Haersolte-Bangeman aan Johan W.S. van Haersolte, 18 oktober 1810.
84 Frederik B. van Haersolte aan Johan W.S. van Haersolte, 18 oktober 1810.
85 Anthonij F.R.E. van Haersolte van Staverden aan Johan W.S. van Haersolte, 18 oktober 1810.
86 Johan W.S. van Haersolte aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 21 oktober 1810.
87 Johan W.S. van Haersolte aan A. de Bruine, 21 oktober 1810.
88 Johan W.S. van Haersolte aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 21 oktober 1810.
89 Johan W.S. van Haersolte aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 24 oktober 1810.
90 Johan W.S. van Haersolte aan A. de Bruine, 24 oktober 1810.
91 Anna T.J. van Haersolte-Bangeman aan Johan W.S. van Haersolte, 27 oktober 1810.
92 Johan W.S. van Haersolte aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 28 oktober 1810.
93 Johan W.S. van Haersolte aan A. de Bruine, 28 oktober 1810.
94 Johan W.S. van Haersolte aan J.W. Janssens, 31 oktober 1810.
95 Johan W.S. van Haersolte aan A. de Bruine, 31 oktober 1810.
96 A. de Bruine aan Johan W.S. van Haersolte, 2 november1810.
97 Johan W.S. van Haersolte aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, circa 4 november 1810.
98 Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens aan Johan W.S. van Haersolte, 4 november 1810.
99 M.A.E.C. Fijnje-Fenan aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 17 november 1810.
100 S. van de Graaff aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 17 november 1810.
101 Jan J. van Haersolte aan Johan W.S. van Haersolte en Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 17 november 1810.
102 Jan J. van Haersolte aan Johan W.S. van Haersolte en Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 8 december1810.
103 Coenradina W.M.J. van Haersolte aan Johan W.S. van Haersolte en Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 13 december1810.
104 S. van de Graaff aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 21 december 1810.
105 Coenradina W.M.J. van Haersolte aan Johan W.S. van Haersolte en Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 2 januari 1811.
106 I.A. Silliman aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 4 januari 1811.
107 S. van de Graaff aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 6 februari 1811.
108 M.A.E.C. Fijnje-Fenan aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 7 februari 1811.
109 I.A. Silliman aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 22 februari 1811.
110 Coenradina W.M.J. van Haersolte aan Johan W.S. van Haersolte en Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 22 februari 1811.
111 Johan W.S. van Haersolte aan Frederik B. van Haersolte, 26 februari 1811.
112 Johan W.S. van Haersolte aan A.C. Willem van Haersolte tot de Doorn, 26 februari 1811.
113 A.C. Willem van Haersolte tot de Doorn aan Johan W.S. van Haersolte, 14 maart 1811.
114 Johan W.S. van Haersolte aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 15 maart 1811.
115 Jan J. van Haersolte aan Johan W.S. van Haersolte, 15 maart 1811.
116 A. Dacosta aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, circa 15 maart 1811.
117 Johan W.S. van Haersolte aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 24 maart 1811.
118 Johan W.S. van Haersolte aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 27 maart 1811.
119 Johan W.S. van Haersolte aan N.N. Chambure, 27 maart 1811.

Twentse Taalbank

120 Johan W.S. van Haersolte aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 28 maart 1811.
121 Johan W.S. van Haersolte aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 31 maart 1811.
122 Johan W.S. van Haersolte waarschijnlijk aan F.J. d'Alphonse, 22 april 1811.
123 Johan W.S. van Haersolte aan A.C. Willem van Haersolte tot de Doorn, 30 mei 1811.
124 Johan W.S. van Haersolte aan F.G. van Dedem tot de Gelder, 28 juni 1811.
125 Johan W.S. van Haersolte aan C.H. Verhuell, 28 juni 1811.
126 F.G. van Dedem tot de Gelder aan Johan W.S. van Haersolte,18 juli 1811.
127 Johan W.S. van Haersolte aan F.G. van Dedem tot de Gelder, 28 juli 1811.
128 Lamaison & Bouwer aan Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens, circa 25 augustus 1811.
129 Lamaison & Bouwer aan Johan W.S. van Haersolte, circa 25 augustus 1811.
130 Johan W.S. van Haersolte aan F.G. van Dedem tot de Gelder, 27 augustus 1811.
131 Johan W.S. van Haersolte aan Anthonij F.R.E. van Haersolte van Staverden,1 september 1811.
132 Anthonij F.R.E. van Haersolte van Staverden aan Johan W.S. van Haersolte, 6 september 1811.
133 G. de Jong, 9 september 1811.
134 Lamaison & Bouwer aan Johan W.S. van Haersolte, 13 september 1811.
135 Johan W.S. van Haersolte aan J.B. Dumonceau, 20 september 1811.
136 Anthonij F.R.E. van Haersolte van Staverden aan Johan W.S. van Haersolte, 25 september 1811.
137 Johan W.S. van Haersolte aan F.G. van Dedem tot de Gelder, 8 oktober 1811.
138 Anthonij F.R.E. van Haersolte van Staverden aan Johan W.S. van Haersolte, 20 oktober 1811.
139 Johan W.S. van Haersolte aan J.M. hertog van Cadore, 1 juni 1812.
140 Johan W.S. van Haersolte aan F.J. d'Alphonse, 1 juni 1812.
141 P. Jan Bangeman van de Hulst aan A. Willem C. van Haersolte tot de Doorn, 13 juni 1812.
142 Johan W.S. van Haersolte aan N.N. l'Hermitte, 23 juni 1813.
143 Frederik B. van Haersolte aan Johan W.S. van Haersolte, 16 augustus 1813.
144 W. de Danneskjold Löwendal aan Johan W.S. van Haersolte, 16 mei 1814.
145 Frederik B. van Haersolte aan Johan W.S. van Haersolte, 20 juni 1814.
146 Frederik B. van Haersolte aan Johan W.S. van Haersolte, 28 juni 1814.
147 Jan J. van Haersolte aan Johan W.S. van Haersolte en Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 1 januari 1815.
148 Frederik B. van Haersolte aan Johan W.S. van Haersolte, 22 juli 1815.
149 Anna T.J. van Haersolte-Bangeman aan Johan W.S. van Haersolte, 24 augustus 1815.
150 Anna T.J. van Haersolte-Bangeman aan mevrouw Appelius, circa september 1815.
151 Johan W.S. van Haersolte aan Godert A.G.P. van der Capellen, 4 september 1815.
152 Johan W.S. van Haersolte aan H.W. Daendels, 9 september 1815.
153 M. Schiefbaan-Fenan aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, circa 1815.
154 Jan J. van Haersolte aan Johan W.S. van Haersolte en Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 16 november 1815.
155 M. van Oosthuisen-De Jonge aan Johan W.S. van Haersolte en Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 13 maart 1816.
156 Anna T.J. van Haersolte-Bangeman aan koning Willem I, 1816.
157 Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens aan Anna T.J. van Haersolte-Bangeman, 18 december 1816.

Literatuur

'Bangeman Huijgens', in: *Nederland's Adelsboek* 10 (1912), 88-90.
Boels, H., *Binnenlandse Zaken. Ontstaan en ontwikkeling van een departement in de Bataafse tijd, 1795-1806*, 's-Gravenhage 1993.
Buist, M.G., *At spes non fracta. Hope & co. 1770-1815*, Den Haag 1974.
Doorninck, J.I. van, *Geslachtkundige aantekeningen ten aanzien van de gecommitteerden ten Landdage van Overijssel zedert 1610-1794, met eenige berigten omtrent de voormalige havezathen in dat gewest*, Deventer 1871.
Elias, A.M., P.C.M. Schölvinck, medewerking H. Boels, *Volksrepresentanten en wetgevers. De politieke elite in de Bataafs-Franse tijd 1796-1810*, Amsterdam 1991.
Gou, L. de, *Dagboek van een patriot. Journaal van Willem Hendrik Teding van Berkhout*, 's-Gravenhage 1982.
Grijzenhout, F., *Feesten voor het Vaderland*, Zwolle 1989.
Jourdan, A. en J. Leerssen (red.), *Remous révolutionnaires: République batave, armée française*, Amsterdam 1996.
Joor, J., *De Adelaar en het Lam. Onrust, opruiing en onwilligheid in Nederland ten tijde van het Koninkrijk Holland en de Inlijving bij het Franse Keizerrijk (1806-1813)*, Amsterdam 2000.
Pfeil, T., *'Tot redding van het vaderland'. Het primaat van de Nederlandse overheidsfinanciën in de Bataafs-Franse tijd 1795-1810*, Amsterdam 1998.
Nijhoffs Geschiedenislexicon Nederland en België, 's-Gravenhage-Antwerpen 1981.
Prud'homme van Reine, R.B., *Jan Hendrik van Kinsbergen, 1735-1819, admiraal en filantroop*, Amsterdam 1990.
Raad van State. 450 jaar Repertorium, Den Haag 1983, 2 delen.
Streng, J.C., *Het is thans zeer briljant. Aspecten van het Zwolse culturele leven tijdens de overgang van ancien régime naar moderne tijd*, Hilversum 1999.
Wit, C.H.E. de, *De Nederlandse revolutie van de achttiende eeuw. 1780-1787. Oligarchie en proletariaat*, Oirsbeek 1974.
Wit, C.H.E. de, *De strijd tussen aristocratie en democratie in Nederland. 1780-1848*, Heerlen 1965.
Wijnaendts van Resandt, W., 'Oude Indische Families', in: *Nederlandse Leeuw* 23 (1905), 120-129, 159-165.

Index

De nummers verwijzen naar brieven, de nummers voorafgegaan door B verwijzen naar de bijlagen. Namen vermeld in de inleiding zijn niet in de index opgenomen.

Acosta, d'. Zie Dacosta
Almelo 143
Alphonse, François Jean-Baptiste d' (1756-1821). Frans staatsman. Van 1810 tot 1813 intendant-generaal voor Binnenlandse Zaken in Nederland 122, 140
Altena Oly B2
Amerika 3, 64, B3
Amersfoort 5
Amsterdam 1, 3, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 16, 19, 22, 23, 24, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 36, 39, 40, 42, 43, 46, 47, 48, 49, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 62, 63, 64, 65, 67, 68, 69, 70, 77, 78, 79, 80, 83, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 117, 118, 128, 129, 133, 134, 135, 136, 140, 142, B2
Angelbeek, familie Van 110, 117
---, Van (oom van S. van de Graaff) 100, 104
---, Van (ouden Heer) 51
---, Van (tante van S. van de Graaff) 100, 104
Annette. Zie Bangeman, Anna T.J.
Anthonij Frederik. Zie Haersolte van Staverden, Anthonij F.R.E. van
Antje. Zie Bangeman, Anna T.J.
Anton. Zie Haersolte van Staverden, Anthonij F.R.E. van
Antwerpen 73, 74, 78, 79, 82
Appel. Mogelijk identiek aan J.H. Appelius 142
Appelius, Jean Henri (1767-1828). (man, Appeleus, heer, monsieur) Advocaat en financieel expert. Van 1809 tot 1810 minister van Financiën; in 1814-1815 lid van de Raad van State; 1814 commissaris-generaal van Financiën voor de departementen van België 150, 151, 152, 153
---, mevrouw 150
Ardesch, Engelbert Georg (1767- na 1809). In 1794 burgemeester van Elburg; circa 1806 schout van de Veluwe 4, 5, 9, 10, 13, 129, 132, 138, B2
Arnaud, Juliane Dorothea Hisq Marie d' (1761-1827). (Jule, vrouw) Gehuwd met A.C.Willem van Haersolte 54, 56, 112, 123
Arnhem 43, 47, 48, 63, 71, 85, 129, 131, 132, 141, 145, B2, B3
Arp, Jan Willem van. Hij had Johan W.S. van Haersolte in 1783 geholpen met een aanstelling in de marine 1
---, van N.N. (broer van J.W. van Arp) 1
---, van N.N. (zus van J.W. van Arp) 1
Aubignosse, D'. Directeur-generaal van de politie te Hamburg 142
Avonds, D'. Zie Davoust
Baleau 153
Bangeman, Anna Theresia Jacoba (1774-1838). (Annette, Antje, bruid, beminde, vrouw, huisvrouw, mama, zuster, tante, amie, mevrouw, madame, epouse, femme) Gehuwd met Johan W.S. van Haersolte. In nagenoeg alle brieven vermeld.
---, Danelina Wilhelmina Charlotte Sophia (1812-ca 1835). Dochter van P. J. Bangeman 141
---, Edouard Auguste (1805-1812). Zoon van P. Jan Bangeman 101, 141
---, familie (familie van myn vrouws kant, vrouwe familie) 46, 52, 55, 62, 66, 72, 75, 76, 77, 78, 79, 83, 84, 94, 131, 132, 136, 141, 144
---, Johanna Andriesette Dorothea Jacoba (1778-1822). (Susette, vrouw) Zus van Anna T.J. Bangeman. Gehuwd met Henricus van Vessem 30
---, Josephine Charlotte Eleonore (1802-1803). Dochter van P. J. Bangeman 141

---, Constance Vincente (1800-1825). Dochter van P. Jan Bangeman 141
--- Huygens, Christiaan Diederik Emerens Johan (1772-1857). (Cris, broeder, zwager, oom Huigens, Huygens) Broer van Anna T.J. Bangeman. Gehuwd met Elise M.J.S.C.M.L. de Danneskjold Löwendal. Buitengewoon gezant en gevolmacht minister bij verschillende hoven; lid van de Staatsraad; in 1807 van Algemene Zaken; van 1809 tot 1810 bij de Sectie van oorlog en marine 2, 15, 16, 18, 19, 20, 24, 27, 30, 31, 34, 42, 43, 44, 45, 46, 48, 49, 50, 52, 53, 54, 55, 57, 58, 59, 61, 62, 63, 64, 65, 67, 69, 70, 72, 73, 74, 77, 79, 80, 81, 82, 83, 86, 87, 88, 89, 90, 98, 101, 102, 103, 110, 114, 117, 124, 125, 128, 136, 144, 150, 156, 157, B2
---, Petronella Wilhelmina (1766-1851). (Wim) Zus van Anna T.J. Bangeman. Gehuwd 1e met Wessellius de Hart, 2e Daniël van Laer, 3e J.H. Daniël Milse 30, 70
--- van de Hulst, Pieter Jan (1770-1837). (Jan, broeder, zwager, oom, Bangeman) Broer van Anna T.J. Bangeman. Gehuwd met Wilhelmina M. van Haersolte. Luitenant-kolonel bij de 10e afdeling infanterie 3, 8, 18, 19, 24, 27, 30, 31, 32, 33, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 56, 57, 59, 64, 66, 70, 71, 73, 74, 75, 77, 78, 79, 81, 86, 87, 88, 91, 97, 101, 104, 105, 106, 109, 111, 112, 113, 114, 118, 119, 120, 121, 123, 136, 141
---, Victor Coenraad Christiaan (1808-1810). (Fictoor) Zoon van P. Jan Bangeman 101, 141
---, Willem Vincent. Vader van Anna T.J. Bangeman 141
Baring 3
Barneveld 9, 10, 11
Batavia 63, 64, 84, 132
België 151
Bennekom B2
Bentinck-Schut, mevrouw 14
Bergeest, madame 143
Bergse, het 48, 49, 50
Berk (broeder) 106, 109, 117
---, (mama) Mogelijk mevrouw Silliman, geboren Berk 106
---, (zuster, mevrouw, madame) 104, 106, 108, 109, 110
Berneeth, heer Van 64
Bernitt. Secondant van admiraal l'Hermitte 142
Betuwe 44, 48
Blaauw, Jacobus (1759-1829). Kapitein. In december 1794 lid van het Comité Revolutionair van Den Bosch; eind januari 1795 als afgevaardigde bij het Franse Comité de Salut Public; lid van de Nationale Vergadering 1
Blauwe Burgwal B2
Bladel 51
Blonag, mevrouw De 157
Boekel, heer Van 78, 88
Boetselaar. Mogelijk Carel Vincent van den (1748-1829); of Pieter Alexander, in november 1813 maire van Amsterdam 149
Bois, Du B2
Bomme 121
Bommel, jufrouw Van 14
Bommel 64
Bored (Borel, huisheer) 67, 72, 81
Bosboom 14
Bosch, Den ('s Hertogen Bosch, s Bosch, Bois le Duc) 48, 52, 56, 57, 58, 78, 82, 83, 88, 97, 104, 106, 109, 113, 114, 118, 119, 120, 121, 124, 128, 130, 131, 133, 135, 137, 141, 147, 149, 151, 152, 153, 154, 155
Bosch, huis Ten (huis in het Bosch). Zie Het Loo
Bosch, Reyer van den (1748-1823). Advocaat. In 1795 lid van de Provisionele Representanten van

Holland; of Johannes van den Bosch (1780-1844). Kolonel, in 1815 directie Oost-Indische militaire zaken 45
Bouillé, generaal B3
Boxtel 32, 117, 118, 120, 121, 123, 130, 131, 133, 135, 136, 137
Brabant 145
Breker 22
Bremen 142
Bresler, heer 19
Breugel, Clement van (de Breugel) 130, 131, 135, 136, 137
Broeke, P. van den 26, 30, B2
Brouwer, Abraham Henricus (1765-1837). Meester. Lid van het Comité tot de zaken van de Oost-Indische Handel en Bezittingen; lid van de Provisionele Representanten van Holland; mogelijk Petrus Brouwer (1749-1830). Lid van de Provisionele Representanten van Holland. Lid van de Nationale Vergadering 48, 49, 51, 57, 83, 114
---, L. junior (epoux) 60, 61, 68, 70, 80
---, mevrouw (vrouw, beminde, mevrouw, madame) 50, 51, 60, 103, 105, 110
Brugmans, Pibo Antonius (1769-1851). Advocaat. In 1806 lid van het Provinciaal Bestuur Amsterdam 53, 55, 72, 80, 81, 83, 87, 96, 117
Bruine, De (Brune, de Bruné). Advocaat 58, 67, 73, 74, 79, 80, 81, 82, 83, 86, 87, 89, 90, 91, 93, 95, 96
Brune, Guillaume-Marie-Anne (1763-1815). (de Bruné) Frans veldheer; van 1806 tot 1814 gouverneur van de Noordduitse Hanzesteden 64, 72, 98
Brussel 150, 152
Bulilier 153
Buijs 90, B2
Burer B2
Buusters 16
Chambure 117, 118, 119
---, mevrouw (madame) 119
Cingel, het B2
Cohen 90
Chris / Cris. Zie Bangeman Huygens, Christiaan D.E.J.
Dachne B2
Daendels, Herman Willem (1762-1818). Generaal in het Franse leger, gouverneur-generaal van Indië, gouverneur in Guinea 54, 84, 114, 145, 152
Dacosta (d'Acosta, mari, hij) 57, 67, 83, 114, 116, 117
---, M. (d'Acosta, Dacosta, vrouw) 57, 105, 114, 116, 117
---, mevrouw (belle mere) 116
Dam, De 3, 43, 49, 65, 72, 79
Danneskjold Löwendal, Elise Marguérite Josèphe Sophie Constance Marie Laure de (1777-1812). (vrouw, mevrouw) Gehuwd met Christiaan D.E.J. Bangeman Huygens 15, 16, 24, 64, 114
---, W. de 144
David, het schip le 142
Davoust. (d'Avoust) Generaal in dienst van Napoleon 145
Dedem tot de Gelder, Frederik Gijsbert van (1743-1820). (neef) Kleinzoon van Gijsbert van Dedem tot de Gelder en Gerardina J. van Haersolte 24, 124, 125, 126, 127, 130, 131, 136, 137
Delft 74, 79, 83, 121, 149
Delftzijl 142
Deventer 84, 131, 143, 145, 146
Diermen, G. van 39, 40, 129
---, Nicolaas van 9, 11, 13, 39

Dom, Elsevier 3
Doortje, Dooreke, Dorietie (tante). Zie Huygens, Dorothea W.
Doorn, huis de 54
Dorsten 31
Driebergen 30, 70
Driel 44
Duinkerken 6
Dumonceau, Jean Baptiste (1760-1821). Generaal in Franse dienst 64, 135
Dusseldorp 48, 88
Dyk, Van 123
Ecknuel, prins van 124, 125, 136
Ede B3
Ehn, Van 90
Eindhoven 32, 56, 59, 133
Elbe 142
Elden 48
Elsevier, Jan Jacob (1746-1819). In 1787 lid van de Rotterdamse vroedschap 9, 10
Elspeet 9
Elst 48, 49, B2
Emsien, Emsje. Zie Haersolte, Emerentia P.C. van
Engeland 3, 7
Engelhart. Gehuwd met Hendrina 102
Erfprins, het schip De B3
Ermelo 9, 10, 11
Erp, Willem van (Guillaume) 133
Europa 63, 71, 85
Ezen, Van B2
Fauche, madame 144
Fenan, M. Gehuwd met Schiefbaan. Zie Schiefbaan
Fenan, M.A.F.C. Gehuwd met W. Fijnje. Zie Fijnje
Feith, Rhijnvis (1753-1824). Schrijver en dichter 82
Fijnje-Fenan, M.A.F.C. Gehuwd met Wybo Fijnje (1750-1809). (Finje) Hij was in 1795 lid van het Comité tot de Zaken van de Oost-Indische Handel en Bezittingen; in 1798 lid van het Uitvoerend Bewind. Vrijmetselaar 67, 80, 87, 99, 100, 108, 109, 114
Fleury 15
Fontaine B2
Frankfort B2
Frankrijk (Francais, France, Vrankryk, Vrankerijk) 3, 35, 114, 117, 118, 130, 135, B3
Frescarode, heer 1
Freveij-De Roest, mevrouw 155
Friesland 83
Frits. Zie Haersolte, Frederik B. van
Gelderland (Gueldre, departement de l'Yssel Superieur) 3, 8, 45, 117, 133, B3
Gelderman, Jan. Compagnon van H.W. Daendels te Duinkerken. Lid van het Comité Révolutionnaire Batave; in 1795 commandant garnizoen te Den Haag 5, 132
Gennip, Van 22
Goes, Maarten van der (1751-1826). In 1797 secretaris commissie Buitenlandse Zaken van de Nationale Vergadering 122
Gogel, Isaäc Jan Alexander (1765-1821). Van 1797 tot 1801 agent van Financiën; in 1805 minister van Financiën; tijdens de Franse inlijving staatsraad en intendant van Financiën 117
---, (mevrouw) 117

Gohier 64
Goijer 117
Gols, Van der 149
Graaff, S. van de. Mogelijk Servais of Gervais 99, 100, 103, 104, 107, 108, 114
---, Van de (zuster) 104
Gravelaar, Willem (? -voor 1808). Gehuwd met M.E. Daub 19
Gronden, Willem Steven van der (1757-1832). Advocaat. Van 1808 tot 1813 burgemeester van Zwolle 65, 69
Groot Voorhout (grand voorhout) 3, 5, 13, 15, 25
Groskamp, Hendrik (1767-1825). (man) Gehuwd met Philippina R. van Haersolte 52, 56, 66
Grüningstraat 144
Guicherit. Mogelijk J.J. Guicherit, Waals predikant te Den Haag; hofprediker van Willem V 155
---, (weduwe) 155
Guiné (Guinea) 152
Gulikse, het 48, 49, 50
Haaften, Van (nicht) 1
Haag, Den (s'Hage, la Haye, le IJade) 1, 3, 5, 7, 9, 13, 14, 15, 16, 18, 19, 21, 23, 24, 26, 27, 28, 30, 34, 36, 48, 59, 74, 79, 111, 114, 118, 120, 121, 143, 145, 149, 151, 155, B2, B3
Haan 110
Haarlem (Haarelem, Harrelem) 45, 64, 80, 83, 91, 95, 114
Haersolte, Anna Elisabeth van (1767-1819). (zuster) Zus van Johan W.S. van Haersolte 54, 66, 113
---, Anna Theresia Johanna (1800-1800). Dochter van Johan W.S. van Haersolte 141
---, Anthonia van (1770-1831). (Toto, zuster) Zus van Johan W.S. van Haersolte 54, 66, 113, 143, 145
--- van Staverden, Anthonij Frederik Robert Evert van (1756-1830). (Toon, oudste broeder, frere ainé, heer van Staveren) Broer van Johan W.S. van Haersolte. Gehuwd met Catharina J.J. Taets van Amerongen 3, 35, 43, 45, 47, 48, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 62, 63, 64, 71, 77, 83, 84, 85, 129, 131, 132, 136, 138, 141, 143, B1, B2, B3
--- tot de Doorn, Anthonij Coenraad Willem van (1760-1820). (Willem, Wim, broeder, Heer van den Doorn) Broer van Johan W.S. van Haersolte. Gehuwd met Juliane D.H.M. d'Arnaud 35, 44, 46, 47, 48, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 63, 66, 70, 71, 77, 84, 85, 111, 112, 113, 114, 123, 131, 136, 141, 143, 145, 148
---, Emerentia Philippina Cornelia van der (1762-1839). (Emsje, Emsien, vrouw, vrouwe van Rijsselt) Zus van Johan W.S. van Haersolte. Gehuwd met Frederik J.B. van der Capellen van Rijsselt 52, 56, 65, 69, 84, 85, 131, 143
---, familie Van (familie, mijn familie, de familie te Zwol) 16, 26, 27, 30, 35, 44, 46, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 62, 63, 66, 70, 72, 74, 76, 77, 78, 79, 80, 82, 83, 85, 94, 111, 112, 123, 129, 131, 132, 136, 138, 141, 143, 148
---, Frederik Benjamin van (1765-1816). (Frits, broeder) Broer van Johan W.S. van Haersolte. Gehuwd met P. Helena C. van der Capellen 65, 69, 84, 111, 113, 123, 143, 145, 146, 148
---, Hermanus Adrianus Coenraad Willem van (1816-1820). (kind) Zoon van Johan W.S. van Haersolte 155
--- tot Zuthem, Honnoré Anthonij Dorus Idzerd van (1811-1887). Zoon van C.Willem A. van Haersolte 113
---, Johan Jacobus van (1802-1827). (Jan, Jean, Johan Jacob, zoon) Zoon van Johan W.S. van Haersolte 3, 14, 22, 23, 24, 57, 70, 75, 80, 83, 91, 100, 101, 102, 103, 105, 108, 111, 114, 115, 117, 118, 141, 145, 147, 149, 154
---, Jeannette Christine (1799-1799). Dochter van Johan W.S. van Haersolte 141
---, Johan Willem Simon van (1764-1817). (Jan, Johan Guillaume Simon, man, echtgenoot, mari, epoux, beminde, papa, broeder, neef, vriend, medeburger, Haersolte) Zoon van Coenraad W. van Haersolte. Gehuwd met Anna T.J. Bangeman. In nagenoeg alle brieven vermeld.
---, Carel Hendrik Christiaan van (1804-1836). (Charles, Karel, zoon, broer) Zoon van Johan W.S. van

Haersolte 70, 75, 80, 91, 100, 101, 102, 103, 108, 111, 118, 141, 145
---, Carolina van (1791-1817). Dochter van Anthonij F.R.E. van Haersolte. Gehuwd met Jacob H. van Rechteren tot Westerveld 145
---, Coenraad Willem van (1727-1799). (vader, pere, den Ouden Heer) Gehuwd 1e met Luthera A.A. van der Capellen en 2e Maria J. Hannetieau 35, 61, 66, 69, 74, 88, 129, 133, B3
--- tot de Doorn, Coenraad Willem Anthonij van (1783-1862). (zoon, kind, neef) Zoon van A.C.Willem van Haersolte. Gehuwd met Louise C.E.F. Hora Siccama 35, 113
---, Coenradina Henrietta van (1813-1880). (dochter, kind) Dochter van Frederik B. van Haersolte 143
---, Coenradina Wilhelmina Maria Josepha van (1798-1863). (Coentje, Countje, oudste meisje, dochter, madame votre fille) Dochter van Johan W.S. van Haersolte. Gehuwd met Johannes H. Gerlach 3, 30, 70, 75, 80, 102, 103, 105, 106, 108, 109, 110, 111, 114, 117, 118, 120, 141, 157
---, Laura Christine van (1806-1857). (Laure, Laurette, Jet, kind, meisje) Dochter van Johan W.S. van Haersolte 7, 59, 70, 75, 80, 91, 101, 105, 111, 112, 114, 115, 118, 141
---, Maria Eleonora Jacoba van (1788-1849). (Mitje) Dochter van Anthonij F.R.E. van Haersolte. Gehuwd met J.J. van Hasselt 145
---, Philippina Roberdina van (1768-1825). Zus van Johan W.S. van Haersolte. Gehuwd met Hendrik Groskamp 54, 56
---, Willem Anthonij van (1807-1833). (de kleine) Zoon van Johan W.S. van Haersolte 14, 21, 22, 23, 24, 57, 70, 75, 80, 91, 101, 102, 105, 111, 114, 115, 118, 120, 121, 141
---, Wilhelmina Maria (1784-1834). (Mimi, dochter, zuster, zuster Bangeman, tante) Zus van Johan W.S. van Haersolte. Gehuwd met P. Jan Bangeman 24, 27, 30, 32, 48, 51, 54, 56, 59, 64, 70, 75, 82, 91, 97, 101, 105, 112, 114, 115, 118, 136, 141
Haij, heer 51
Hall, Maurits Cornelis van (1768-1858). Procureur te Amsterdam. In november 1813 maire van Amsterdam 15, 26, 27, 28, 31
Hamburg (Hambourg) 6, 75, 119, 124, 125, 126, 127, 130, 131, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 150, 157
Hannetieau, Godefridus. (Hannotiau) Gehuwd met Barbara de Meur. Vader van Maria J. Hannetieau 141
---, Maria Josepha (1755-1799). Gehuwd met Coenraad W. van Haersolte 141
Hamburg B3
Hannover 142
Hardenberg 113
Harderwijk 4, B3
Haren, Van 117
Hasselt, Johan Jacob van (1782-1860). Gehuwd met Maria E.J. van Haersolte 145
Heeckeren 19
Heel, Van 14, 19, 20, 21, 22, 24, 25
---, Van (nicht) 21, 24
Heeteren 44, 48
Hendriksen van de Pol, Hendrik 9
Hendrina (Hendrien). Gehuwd met Engelhart 102, 109, 110, 115
Henri. Zie Scheefbaan, Henri
Hens, I.J. de 10
Hermite, l'. (l'Hermette) Admiraal; commandant-generaal van de marine 142
Hogendorp, Gijsbert Karel van (1762-1834). Gehuwd met H. van Clifford. Staatsman, minister, president van de Commissie van de Grondwet, vice-president van de Raad van State 63, 64, 117, 118, 145, B3
Holland (Hollande) 6, 28, 48, 49, 70, 88, 130, 135, 140, 144, B3
Hollandische Brook 143

Holstein 144
Homberg, Frederik van 133
Hope & Co. (Hoper) Bankiershuis te Amsterdam 3, 16
Hora Siccama, Louise Christine Egbertine Françoise (1788-1862). (vrouw, huisvrouw, kraamvrouw) Gehuwd met C.Willem A. van Haersolte 35, 54, 113
Horstendaal 66, 71, 111, 112
Huell, C.H. van. Zie Verhuell
Hugenpoth, mevrouw Van. Waarschijnlijk gehuwd met Hugenpoth tot Aerdt, in 1797 betrokken bij het ontwerp van de constitutie 155
Huissteen, Wouter van (Woutenis van Huyssteen) 4, 13, 132
Hulst, huis de 8, 32, 33, 44, 48, 49, 50, 51, 52, 56, 57, 58, 59, 62, 64, 66, 69, 70, 73, 74, 76, 77, 78, 79, 82, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 91, 92, 94, 95, 97, 104, 106, 111, 112, 113, 114, 119, 121, 124, 141
Hultman 65, 69, 150
Huyblom, P.J. 9, 10
Huygens, Dorothea Winnefrieda (? -1815). (tante Doortje, Dooreke, Dorietie) 3, 8, 30, 32, 101, 114
---, Catharina Constantia (1737-1810). (moeder, Mama) Moeder van Anna T.J. Bangeman 8, 28, 30, 32, 141
IJahde. Zie Jahde
IJssel, departement de l' (departement des Bouches de l'Yssel, l'yssel supérieur) 131, 133, 141, B3
Jacobson, Gerrit Jacob (1757-1816). Commissaris-directeur van het Rotterdamse marine-departement; in 1801 lid van de raad van Binnenlandse Zaken; van 1805 tot 1806 lid van de Staatsraad 42, 45
Jahde (IJahde) 6, 122, B3
Jan. Zie Bangeman van de Hulst, P. Jan
Jan. Zie Haersolte, Johan W.S. van
Jan. Zie Haersolte Jan J. van
Janssens, Jan Willem (1762-1838). Generaal; gouverneur-generaal van Nederlands-Indië; in 1814 minister van oorlog 38, 62, 63, 64, 74, 76, 77, 78, 79, 80, 82, 84, 88, 90, 94, 98, 111, 112, 114, 145
Jeannette, juffrouw 105
Jet. Zie Haersolte, Laura C. van
Johan, Werner 9
Jong, Gerard de 133
Jonge, M. de (vrouw, juffrouw, haar). Gehuwd met P.J. van Oosthuisen 7, 20, 21, 30, 31, 48, 51, 69, 70, 155
Josepke 58
Cadore, J.M. hertog van 139, 140
Cappel 114, 118, 149
Capellen, Alexander van der 145
--- van de Boedelhof, Alexander Hendrik van der (1732-1808) 65, 69
--- van Rijsselt, Frederik Johan Benjamin van der (1770-1851). (man, heer van Rijsselt) Gehuwd met Emerentia P.C. van Haersolte 53, 54, 56, 71, 85, 132
--- van Berkenwoude, Godert Alexander Gerard Philip van der (1778-1848). (neef, minister van der Capellen) Minister van Binnenlandse Zaken; in 1814 benoemd als commissaris te Brussel 65, 69, 108, 145, 151
---, familie Van der 145
---, Petronella Helena Clasina van der (1772-1822). (Leentje, vrouw) Dochter van Robert J. van der Capellen. Gehuwd met Frederik B. van Haersolte 84, 111, 143, 145
--- van de Marsch, Robert Jasper van der (1743-1814). (oom, oom van de Marsch) 65, 69, 84, 111, 143, 145
---, Philips van der (neef) 145
Karel. Zie Haersolte, Carel H.C. van
Kassel 30, 31, 59

Cazuis 19
Keizer. Zie Napoleon Bonaparte
Keizersgracht 32, 73, 74, 87
Keizershof 78
Keizerstraat 147, 148
Keller, kapitein 6
Kempenaar, Jacob 9
---, mevrouw. Mogelijk gehuwd met Johannes Kempenaar, in 1798 2e commies van het agentschap inwendige politie; of gehuwd met Ludovicus Timon de Kempenaar (1752-1812), lid van de Nationale Vergadering; of gehuwd met Regnerus Livius van Andringa de Kempenaar (1752-1813), lid van het Wetgevend Lichaam 48, 49, 50, 51, 70, 83
Chris. Zie Bangeman Huygens, Christiaan D.E.J.
Kip, heer 1
Clifford 51
Clifford, Hester van (1766-1826). (mevrouw) Gehuwd met Gijsbert K. van Hogendorp 117
Coentje. Zie Haersolte, Coenradina M.W.J. van
Cohen, B.S. B2
Cohen, H.S. B2
Kokmans 14
Koning, de. Zie Lodewijk Napoleon (1806-1810) of Willem I (na 1814)
Constance. Zie Bangeman, Constance V.
Kopenhagen (Copenhague, Coppenhagen) 2, 144
Koppens, juffrouw 149
Costa, d'. Zie Dacosta
Cris. Zie Bangeman Huygens, Christiaan D.E.J.
Cuypers 117
---, mevrouw 114
Cuxhaven 142
Kuzenhof 88
Laer, Van. Waarschijnlijk Daniël van Laer, gehuwd met Petronella W. Bangeman 3, 30, 32
Lamaison & Bouwer 9, 10, 11, 12, 24, 27, 39, 40, 129, 133, 128, B2
Lamsweerde, Gerrit Willem Joseph van (1758-1815). Van 1807 tot 1808 intendant van koning Lodewijk Napoleon en directeur der posterijen 15, 18
Laurette. Zie Haersolte, Laura C. van.
Lebrun, hertog van Plaisance, Charles François. Zie Plaisance Leentje. Zie Capellen, P. Helena C. van der
Leiden 14, 21, 23, 24
Leuning 8
Levy, Isaac Marcus 64, B2
Liempde (Liemd) 117, 118, 120, 121, 124, 125, 126, 127, 130, 131, 133, 136, 137
Lierneur, juffrouw 114
Lizen, Van B2
Lodewijk XVIII, koning 145
Lodewijk Napoleon (koning, Roi d'Hollande, Majesté d'Hollande) 14, 15, 16, 19, 21, 22, 34, 37, 38, 122, 136, B3
Londen 3
Loo, het (huis in het Bosch) 15, 17
Louisiana 3
Luik 151
Lunenburg 143, B3
Lyon (Lion) 114

Maanen, professor Van. Waarschijnlijk professor te Harderwijk 70
Maastricht 135, 157
Maison, la. Zie Lamaison & Bouwer.
Malraven 83
Mannheim 144
Manus B2
Marcella. Mogelijk J. van Marcelis, Amsterdams koopman 45, 46, 51, 53, 55, 58, 63, 64, 67, 69, 72, 74, 79, 80, 81, 83, 85, 86, 88, 89, 90, 91, 93, 95, 96, 117, 118, B2
Mariakerk 20
Marianne. Zie Risse, Marianne
Marius 30
Marcus B2
Marreistraat 19
Medel, graaf 117
Meierij van Den Bosch (Meyerij, Canton) 31, 44, 48, 56, 106, 109, 111, 112, 114, 124
Mercure, de brik 142
Meur, Barbara de. Moeder van Maria J. Hannetieau 141
Meyer, weduwe 144
Michielsen van Boerenoude, heer 51
Mie (meid) 14, 23, 70, 80, 83, 91
Mimi. Zie Haersolte, Wilhelmina M. van
Mist, Jacob Abraham de (1749-1823). Ondertekende in 1783 de toelatings-acte van Johan W.S. van Haersolte tot de vrijmetselarij. Advocaat; lid van de Nationale Vergadering; van 1809 tot 1813 president van Hof van Rekeningen 42, 45, 47, 117
---, mevrouw De (vrouw) 117
Molenpad 73, 74, 87
Monnikendam 114
Naarden 30, 148
Nagelstraat 14
Nancy B3
Napels 24
Napoleon Bonaparte (Keyser der franschen, Majesté l'Empereur et Roi d'Italie) 3, 6, 37, 38, 41, 122, 124, 125, 130, 135, 137, 139, 145, B3
Nedderman. Makelaar te Amsterdam 8, 14, 16, 17, 19, 20, 21, 26, 27, 28, 29, 30, 33, B2
Nederburg 121
Nederland (Pays Bas) 144
Nederhoff, weduwe 39
Nijkerk 4, 5, 13, 129, 132, 133, B2
Nijmegen (Nimwegen, Nemwegen) 44, 48, 131, 136
Noert, heer Van 121
Nuijen van Dasselaar, Willem 5, 13
Oedenrode, Sint (St. Udenrode, S.Oudenrode, Saint uden Rhode, Sanct uden Rode) 52, 58, 66, 78, 104, 114, 119, 124, 128, 133
Oldebroek 9, 10, 11
Olland 147, 154
Ommeren, Van 146
Oost-Friesland 27
Oost-Indië (de Oost) 54, 55, 56, 63, 64, 66, 68, 70, 71, 72, 73, 74, 76, 78, 79, 85, 98, 111, 112, 113
Oosthuisen, P.J. van (man, hem). Gehuwd met M. de Jonge 7, 16, 17, 19, 20, 21, 22, 24, 25, 26, 30, 31, 32, 33, 34, 36, 48, 49, 50, 51, 65, 69, 70, 132, 136, 138, 155, B1, B2
Oppenhuizen 26, 90

Oranje, huis van 145
Pallandt tot Zuthem, Adolf Werner van (1717-1803) 35
Papers B2
Parijs 6, 7, 37, 38, 56, 62, 64, 70, 73, 74, 76, 77, 78, 79, 82, 84, 86, 88, 90, 94, 98, 114, 117, 124, 125, 135, 145
Patyn, Peter Johan 9
Piet 21
Pijpenmarkt 67
Piepers, Marinus (1771-1861). (Pipers) In 1806 lid van de Raad van Financiën en secretaris-generaal van het Departement van Oorlog; in 1813 lid van de Algemene Rekenkamer; in 1815 Staatsraad in buitengewone dienst 146, 149, 150
Plaat, Van der (neef) 4
Plaisance, Charles François Lebrun, hertog van. Van juli 1810 tot 1811 gouverneur-generaal van de Hollandse departementen 41
Poudrierre, magasins la 142
Praag, Van 64, B2
Prins 138, B2
Putten 9, 10, 11, 39
Quint Ondaatje, Pieter Philips Juriaan (1758-1818). Van 1795 tot 1796 onder-secretaris van de Raad van Oorlog; van 1796 tot 1800 lid van de Raad der Aziatische bezittingen; in 1805 lid van de Raad van Financiën 155
Rapudore 72
Rechteren van Appeltern, Jacob Hendrik van (1787-1845). Gehuwd met Caroline van Haersolte 145
Reggia 64
Renverzaagt 34
Riemsdijk, mevrouw 14
Riet, notaris Van B2
Rijn, de (Rhin, monden van de Rijn, Bouches du Rhin) 48, 124, 130, 131, 133, 135, 137, 141
Rijsselt, Van. Zie Capellen, Frederik J.B. van der
Rijsselt, huis 132
Risse, Jan. Gehuwd met Marianne 101, 114, 115
---, Marianne. (Marian, vrouw) Gehuwd met Jan Risse 101, 103, 109, 110, 114, 115
Roedig B2
Roël, Willem Frederik (1767-1835). Circa 1810 minister van Buitenlandse Zaken 34
Roma, juffrouw 114
Romeijn 5
Rooij (Rooy) 70, 121
Roijaal 14
Rotterdam 145
Rozeboom 8
Rue toute Bonté 38
Rusland 3, 4
Ruyter, De B2
Saksen 144
Sande, Van der 14
Sapadou (huisheer) 67, 72, 81
Sassen. Mogelijk identiek aan advocaat Sassen die in 1805 voor familie Bangeman van de Hulst werkte 157
Schiefbaan, Henri. (fils) Gehuwd met een dochter van Zurick 99, 108
--- -Fenan, M. 153
---, N.N. Gehuwd met M. Fenan. (epoux) 153

Schepman, Hendrik. Advocaat voor het Hof van Holland 14, 15, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 28, 29, 36
Schim 144
Scholte 117
---, mevrouw 117
Schimmelpenninck, Rutger Jan (1761-1825). Lid van de Nationale Vergadering; ambassadeur te Parijs en Londen 6, 7
Schuylenburg 19
Selve 64
Semouville 64
Serrurier 64
Silliman, I.A. (juffrouw(en) Zeliman) 103, 105, 106, 108, 109, 117, 118
Slingeland, heer 38
Soent, IJ. de 9
Son, Matthijs Hendrik van. Haags procureur 30, 31, 36, B2
Son 124
Spanje 51, 57, 70, 76, 78, 79
Sparvendeel 30
Sprengers (Sperengers) B2
Spyk, heer Van der 28
Staverden (Staveren) 9
Taets van Amerongen, Catharina Jacoba Johanna van (1758-1820). (vrouw) Gehuwd met Anthonij F.R.E. van Haersolte 141
Toon. Zie Haersolte van Staverden, Anthonij F.R.E. van
Toontje, Toto. Zie Haersolte, Anthonia van
Twickel, Van. Zie Wassenaar tot Twickel, Van
Utrecht 14, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 28, 29, 34, 48, 59, 64, 74, 82, B2
Valkenaar 65, 69
Varel 122, 138, 140, 141
Varik, notaris Van 58, B2
Veluwe 9, 13, 133
Verenigde Staten van Amerika 3
Verhuell, Carel Hendrik (1764-1845). (neef, admiraal, Verhuile) In 1805 lid van het Departement van Marine 6, 37, 55, 56, 57, 62, 64, 66, 76, 78, 79, 80, 82, 84, 88, 90, 94, 98, 122, 124, 125, 126, 127, 130, 131, 135, 136, 137, 145, B3
Vessem, Henricus van (1751-1831). Gehuwd met J. Andriesette D.J. Bangeman 30
Vlist, Van der 19
Vreede, Pieter (1750-1837). Textielfabrikant. Lid van de Nationale Vergadering; hoofd van het Uitvoerend Bewind. Na de staatsgreep van 1798 was zijn rol in de patriotse beweging en in de regering uitgespeeld 3
Vrijdag 20, 22, 24
Waal, de 48
Walm 80
Walraven, procureur 58, 67, 95
Warmoesstraat 115
Was 22
Wassenaar tot Twickel, Van 62, 65, 69, 70, 84
Weesperstraat 32, 45
Weldam 65, 69
Werkeren van der Heet, Van 71
Weymans 104
Weser, de 122

Westeinde 121
Westevene, mevrouw 117
Westfalen 24, 57
Wijborg, mevrouw 149
Wilhelmina van Pruisen (Douariere van Oranje) 145
Willem. Zie Haersolte tot de Doorn, A.C.Willem van
Willem. Zie Haersolte, Willem A. van
Willem I, koning (majestyd, vorst, souverein, sire) 144, 145, 149, 150, 156
Willem V (stadhouder) B3
Wilm 114
Wim. Zie Bangeman, Petronella Wilhelmina
Witdert 22
--- (vrouw) 22
Wynands 111
Wynen, Jan 9
Zebinden-Haij, mevrouw 51
Zoutman, J.A.A. (1774-1818). Van 1809 tot 1812 voorzitter van een der kamers van het Hof van Rekeningen 42, 45
Zuiderzee, departement du 133
Zuthem (Zuithem) 35
Zutphen B3
Zutphen, graafschap 136
Zwanenburgerstraat 64, B2
Zwolle (Zwol) 35, 44, 51, 54, 66, 77, 112, 113, 131, 132, 138, 141, 145

Eerder is in deze serie verschenen:

1	**DIERBARE LAURA** Brieven van Rudolf Sandberg 1823 – 1830	**14.-**
2	**HOOGH WEL GEBOREN HEER EN NEEF** Brieven van de patriot Adolf Warner van Pallandt tot Zuthem 1782 – 1787	**8.-**
3	**NAAR PARIJS** Een reisverslag van enige Zwolse heren naar de Franse hoofdstadin 1777	**7.50**
4	**LIEVE NAATJE** Brieven van Elsje Feith aan Naatje Siertsema, en andere familieleden	**8.50**
5	**EENE REYSE NA VLAANDEREN EN BRABAND** Een reisverslag van Lambertus Nilant uit 1768	**8.50**
6	**AEN ALLE VRINDEN MET RESPECT** Correspondentie van familie Nilant 1698 - 1762	**9.-**
7	**VAN FOLIO TOT DUODECIMO** Negen particuliere Zwolse bibliotheken	**10.-**
8	**VERLOREN HUISELIJK GELUK** Gedichten en overpeinzingen 1795 - 1817	**7.50**
9	**BANKROET** De ondergang van Johan Willem Simon baron van Haersolte 1810 Digitale uitgave	**5.-**

O V E R I J S S E L S E H A N D S C H R I F T E N

Te bestellen bij Streng, Woesterweg 5, 8162 RW EPE
T 0578 614388 **M** jcstreng@planet.nl **W** strenghansenpublicaties